

ДИТЯЧА БІБЛІЯ
у 365 оповіданнях

УДК 27-23-053.2

ББК 86.37-2

Б 59

Переклад з англійської: Г. Квасова, Ю. Дорофеев

Редактор І. Нестеренко

Коректор Л. Барановська

© Mary Batchelor, текст, 1985

Оригінальне видання англійською мовою вийшло під назвою
„Children’s Bible in 365 Stories“ у видавництві „Lion Publishing“, Оксфорд, Англія

© Lion Publishing, 1985

© Видавництво „Світло на Сході“, український переклад, 2000

ДИТЯЧА БІБЛІЯ

у 365 оповіданнях

Мері Бетчелор

Люстрації
Джона Хейсома

Передмова

Усі 365 розповідей цієї книги (по одній розповіді на кожний день) – це переказ Біблії, яка містить у собі шістьдесят шість книг і створювалася різними людьми протягом століть. Біблія складається з двох основних розділів – Старого Заповіту, написаного давньоєврейською мовою, та Нового Заповіту, написаного давньогрецькою мовою, яку розуміли всі жителі Римської імперії за часів життя Ісуса на землі.

Усе написане в Біблії неможливо вмістити в цю книгу, тому я вибрала найбільш цікаві та захоплюючі історії. Я зробила це ще й з іншої причини. Навіть якщо й здається, що Біблія схожа на якусь дивну й складну суміш різних книг, її окремі частини підходять одна до одної, немов кубики, з яких можна скласти цілу картину. Моїм прагненням було відтворити картину Біблії.

Біблія розповідає нам про те, Який є Бог, а також які ми. Завдяки тому що Бог ніколи не змінюється і природа людини також залишається незмінною, Біблія завжди актуальна. В ній є відповіді на питання, які цікавлять людей у всі часи: „Який є Бог?“, „Чому в цьому світі є страждання, зло та смерть?“, „У чому сенс життя?“

У Старому Заповіті Бог говорив до нас через людей, але в Новому Заповіті Він Сам прийшов у цей світ в Своєму Синові Ісусі. Ісус показав нам, Який є Бог. Але найкраще з усього те, що Він Своєю смертю за нас виправив все, що накоїли ми своїм гріхом. Він виграв битву зі смертю та злом і дав нам нове, вічне життя. Біблія завершується видінням майбутнього, коли Ісус буде Царем навки і принесе справедливість та мир у новий і щасливий світ.

Ми разом з художником Джоном Хейсомом із превеликим задоволенням працювали над цією книгою. Сподіваємось, вам настільки сподобаються ці розповіді, що вам захочеться прочитати Біблію, але вже повністю, а не в скороченні.

Мері Бетчелор

Зміст

СТАРИЙ ЗАПОВІТ

- **ІСТОРІЯ ТВОРЕННЯ**
- 1 Бог створює світ 10
- 2 Бог створює людину 12
- **ВИНИКНЕННЯ ГРІХА**
- 3 Знадливий плід 13
- 4 Втрачений рай 14
- **КАЇН ТА АВЕЛЬ**
- 5 Двоє братів 15
- 6 Перше вбивство 16
- **ІСТОРІЯ НОЯ**
- 7 Ной розпочинає побудову ковчега 17
- 8 Дощ, дощ, дощ!.. 19
- 9 Початок нового 20
- 10 Веселка на небі 20
- **ВАВИЛОНСЬКА ВЕЖА**
- 11 Недосяжне небо! 22
- **ІСТОРІЯ АВРААМА**
- 12 Бог кличе Аврама 23
- 13 Вибір Лота 24
- 14 Боже обіттування 25
- 15 Утеча Агари 26
- 16 Незвичайні гості 26
- 17 На дорозі до Содома 28
- 18 Порятунк Лота 29
- **ІСТОРІЯ ІСАКА**
- 19 Народження Ісака 30
- 20 Вигнання 30
- 21 Випробування 32
- 22 Дружина для Ісака 33
- 23 Як знайшли Ребеку 34
- **ІСТОРІЯ ПРО ПЕРШОРОДСТВО**
- 24 Угода Якова 36
- 25 Хитрість Якова 36
- 26 Повернення Ісава 38
- **ІСТОРІЯ ЯКОВА**
- 27 Сон Якова 39
- 28 Обдурений обманщик 40
- 29 Дивна боротьба 40
- 30 Яків знову зустрічається з Ісавом 42
- **ХЛОПЧИК ЙОСИП**
- 31 Родинні турботи 43
- 32 Сни 44
- 33 У яму! 44
- 34 На шляху до Єгипту 46
- **ЙОСИП – РАБ**
- 35 Раб-управитель 47
- 36 Кинутий до в'язниці! 48
- 37 Глумачення снів 49
- 38 В'язень і фараон 50
- **ЙОСИП – ПРАВИТЕЛЬ**
- 39 Новий перший міністр 52
- 40 Хліб у Єгипті 53
- 41 Подорож Веніямина 54
- 42 Зникла чаша 55
- 43 Возз'єднання родини 56
- 44 Прикросці в Єгипті 56
- **ІСТОРІЯ МОЙСЕЯ**
- 45 Врятована дитина 58
- 46 Царевич Єгипту 60
- 47 Мойсей допомагає Ціппорі 61
- 48 Бог кличе Мойсея 62
- **МОЙСЕЙ І ФАРАОН ЄГИПТУ**
- 49 Фараон каже „ні“ 63
- 50 Жаби, мухи та град 64
- 51 Останнє покарання 65
- 52 Пасха 66
- **ВИХІД ІЗ ЄГИПТУ**
- 53 Прощавай, Єгипте! 67
- 54 Бог указує шлях 68
- 55 „Раби, повертайтеся назад!“ 69
- 56 Перехід через Червоне море 70
- 57 Їжа в пустелі 72
- 58 Вода в пустелі 72
- 59 „Вище руки, Мойсею!“ 74
- 60 Розподіл обов'язків 75
- **ЗАКОНИ БОЖІ**
- 61 Божа гора 76
- 62 Десять заповідей: любви Бога 77
- 63 Десять заповідей: любви ближніх 78
- 64 Боже піклування 80
- **БОГ І ЙОГО НАРОД**
- 65 Заповіт 81
- 66 Особливий намет для Бога 82
- 67 Золоте теля 83
- 68 Наведення порядку 84
- **БІЛЯ КОРДОНІВ ХАНААНУ**
- 69 Обітована земля перед очима 85
- 70 „Нам не вдасться!“ 85
- 71 Мойсей втрачає рівновагу 87
- 72 Мідяний змії 88
- 73 Валаам та його ослиця 88
- 74 Прощання Мойсея 90
- **ІСТОРІЯ ІСУСА**
- 75 Новий вожь 91
- 76 Секретне завдання 92
- 77 Червона мотузка 92
- 78 Перехід через ріку Йордан 94
- **ЗЕМЛЯ ОБІТОВАНА**
- 79 Дивні накази 95
- 80 Стіни завалилися 97
- 81 Черствий хліб 98
- 82 „Сонце, зупинись!“ 99
- 83 Розподіл землі 100
- **ЧАСИ СУДДІВ**
- 84 Скрута 101
- 85 Егуд-лівша 102

- 86 Девора й Барак 103
87 Молот і кілок 104
● **ІСТОРІЯ ГЕДЕОНА**
88 Герой мимоволі 105
89 Гедеон хоче впевнитись 106
90 Таємне доручення 107
91 Гедеон набирає військо 108
92 Шерех уночі 109
93 Сурми і смолоскипи 110
● **ІСТОРІЯ ЇФТАХА**
94 Їфтахова обіцянка 112
95 „Скажи пароль!“ 113
● **БОГАТИР САМСОН**
96 Незвичайне дитя 114
97 Заручини 115
98 „Відгадай мою загадку“ 116
99 Самсон і Даліла 116
100 Поразка переможця 118
101 Загибель богатири 119
● **ІСТОРІЯ РУТИ**
102 Важкі часи 122
103 Рут шукає роботу 123
104 Щасливе закінчення 124
● **ІСТОРІЯ САМУЇЛА**
105 Ганна мріє про дитину 125
106 Дитина залишає дім 127
107 „Я слухаю, Господи!“ 128
108 Лихо 129
109 Несподіваний випадок 130
110 „Ми хочемо царя!“ 131
● **ПЕРШИЙ ЦАР ІЗРАЇЛЮ**
111 Загублені віслоки 132
112 Дивна таємниця 132
113 Саул – цар мимоволі 134
114 Гарний початок 134
115 Мужній учинок Йонатана 136
116 Саулова непокора 137
● **ЮНИЙ ДАВИД**
117 Обрання нового царя 138
118 Виклик велетня 139
119 Давид перемагає велетня 141
120 Заздрісний цар Саул 142
121 Друзі на все життя 143
● **ДАВИД ХОВАЄТЬСЯ**
122 Утеча вночі 144
123 Попередження 144
124 Їжа й меч 146
125 Пліткар 147
126 Піжмурки 148
127 Вода з віфлеємського джерела 149
● **ДАВИД ХОВАЄТЬСЯ**
128 Дурний Навал 150
129 „Завтра ти помреш!“ 151
130 Давид приєднується до ворогів 152
131 Усе втрачено! 153
132 На допомогу 154
133 Нерозлучні в смерті 155
● **ЦАР ДАВИД**
134 Хай живе Давид! 156
135 Місто Давида – місто Боже 157
136 Задум про дім Божий 158
137 Давид дотримує обіцяння 159
● **ДАВИДОВІ НЕВДАЧІ**
138 Красуня Вірсавія 160
139 Один гріх призводить до іншого 161
140 Улюблена маленька овечка 162
141 Родинні турботи 163
● **ПОВСТАННЯ АВЕСАЛОМА**
142 „Авесаломе, повертайся додому!“ 164
143 Змова 164
144 Цар Давид залишає Єрусалим 166
145 Плани й розвідники 166
146 Смерть на дереві 168
147 Переможне повернення Давида 169
● **ЗОЛОТИЙ ВІК СОЛОМОНА**
148 Новий цар 170
149 Сон Соломона 171
150 Мудрі рішення 172
151 Соломонова слава 172
152 Будівництво Божого храму 175
153 Цариця Шеви 176
● **РОЗПОДІЛ ЦАРСТВА**
154 Гріхи Соломона 178
155 Дивні новини для Єровоама 178
156 Нелегкий вибір 180
157 Поділ землі 181
● **ТУРБОТИ ІЗРАЇЛЮ**
158 Падіння Єровоама 182
159 Ахав та його свавільна цариця 183
160 Тривала посуха 184
161 Їжа, яка ніколи не скінчалася 185
● **ІЛЛЯ ПОСОРОМЛЮЄ ВААЛА**
162 Змагання на горі 186
163 Бог посилає вогонь 187
164 Хмари збираються 188
● **ІЛЛЯ, ПОСЛАНЕЦЬ БОЖИЙ**
165 Небезпека! 190
166 Тихий, лагідний голос 191
167 Садок Ахава 192
168 Цар домагається свого 193
169 Остання подорож Іллі 194
170 Вогненна колісниця 196
● **ІЗРАЇЛЬ І ЮДЕЯ**
171 Справжній пророк 197
172 Смерть Ахава 198
173 Переможний спів 199
● **ІСТОРІЯ ПРО ЄЛИСЕЯ**
174 Вирішення одного питання 200
175 Власна оселя 201
176 Жахливий день 202
177 Знову живий 203
178 Дівчинка-невільниця 204
179 Одування Наамана 205
180 Бачити очима 206
181 Голод 208
182 Гарні новини! 209
● **СПРАВИ В ЮДЕЇ ТА ІЗРАЇЛІ**
183 Таємне доручення 210
184 Шалені перегони 210
185 Цар у сховищі 212

- 186 Шахраї та грабіжники! 212
 187 „Будь ласка, повернись!“ 214
 188 Видіння Ісаї 215
 189 Дотримуйтесь спокою! 216
 ● **ВАЖКІ ЧАСИ ЮДЕЇ**
 190 Імператор установлює ціну 217
 191 Ворог під брамою 219
 192 Хвороба царя 220
 193 Велика знахідка 220
 194 Йосія розпалює багаття 222
 ● **ОСТАННІ ДНІ ЮДЕЇ**
 195 „Не посилає мене!“ 223
 196 Глиняні горщики 224
 197 Царські ножиці 225
 198 Під вавилонським ярмом 226
 199 Кошки з інжиром 227
 200 Рятівна команда 229
 201 Останні дні Єрусалима 229
 ● **ДАНИЇЛ ТА ЙОГО ДРУЗІ**
 202 Навчання в царському палаці 232
 203 Забутий сон 233
 204 Бог є той, хто пояснює 234
 205 Значення сну 235
 206 Велетенська постать 236
 207 Четверо людей у полум'ї 237
 208 Божевілля Навуходоносора 238
 209 Таємнича рука 240
 210 Зважений на вагах 241
 211 Змова супроти Даниїла 242
 212 Даниїл молиться 243
 213 Наступного ранку 244

- **ПОКЛИКАННЯ ЄЗЕКІЇЛЯ**
 214 Колеса й крила 246
 215 Тихі проповіді 247
 216 Мертві кістки, оживіть! 248
 ● **НАРОД БОЖИЙ ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДОДОМУ**
 217 Довга дорога назад 249
 218 Початок розбудови 250
 219 Новий храм 251
 220 Царський виночерп 252
 221 Відбудова мурів 253
 222 Вивчення Закону Божого 254
 ● **ІСТОРІЯ ЕСТЕР**
 223 Обрання нової цариці 256
 224 Змова проти євреїв 256
 225 Прохання цариці 258
 226 Знаменний день 258
 ● **ІСТОРІЯ ЙОВА**
 227 Турботи Йова 260
 228 Спроба втішити Йова 261
 229 Бог озивається до Йова 262
 ● **КНИГА ГІМНІВ ІЗРАЇЛЮ**
 230 Моління до Бога 263
 231 Пісні про добробут та Божу допомогу 264
 ● **ПРИТЧІ**
 232 Слова мудрості 265
 ● **ІСТОРІЯ ПРО ЙОНУ**
 233 Утеча від Бога 266
 234 Буря на морі 267
 235 Велика риба 268
 236 Рослина 270
 ● **МАЛАХІЯ**
 237 „Мій Спаситель іде!“ 271

НОВИЙ ЗАПОВІТ

- **ОБІЦЯНИЙ ЦАР**
 238 Молитва й сподівання 274
 239 Обітування дитини 275
 240 Подорож у гори 276
 241 „Назви його Йоаном!“ 276
 242 Йосип 278
 ● **БОЖА ОБІТНИЦЯ СПРАВДИЛАСЯ**
 243 Ісус народився 279
 244 Історія про пастухів 280
 245 „Де Цар?“ 282
 246 Приношення дарів 283
 247 Утеча до Єгипту 284
 ● **ДИТИНСТВО ІСУСА**
 248 Хлопчик у храмі 285
 ● **ЙОАН ХРЕСТИТЕЛЬ**
 249 Покайтеся! 286
 250 Хрещення Ісуса 287
 251 Новий вождь 288
 ● **ПРИГОТУВАННЯ**
 252 Спокушання 288
 253 „Йди за Мною!“ 290
 254 Лікар для хворих 290
 ● **СЛУЖІННЯ ІСУСА**
 255 Вино для весілля 292
 256 Проповідь у синагозі 294

- 257 Ісус чинить добро людям 295
 258 Він Йосипів Син! 296
 259 Йоан у в'язниці 297
 260 Винагорода за танок 298
 ● **УРОКИ ПРОСТО НЕБА**
 261 Нагірна проповідь 299
 262 „Господи, навчи нас молитися!“ 300
 263 Двоє богомольців 300
 264 Друг, що прийшов опівночі 302
 265 Правильне будівництво 303
 ● **ВОРОГИ ІСУСА**
 266 Четверо друзів знаходять шлях 303
 267 Хто може прощати гріхи? 305
 268 Не в суботу! 306
 269 „Він божевільний!“ 307
 ● **ОПОВІДАННЯ ПРО ЦАРСТВО БОЖЕ**
 270 Посіяне зерно 308
 271 Випічка хліба 309
 272 Знайдений скарб 310
 273 Велика учта 311
 ● **ІСУС – ДРУГ У БІДІ**
 274 Буря на озері 312
 275 Навіжений 313
 276 Дві дуже поважні особи 314

- 277 Воскресіння з мертвих 316
- 278 „Не плач!“ 317
- **ІСУС ТА ЙОГО УЧНІ**
- 279 По двоє 318
- 280 Хто найважливіший? 318
- 281 Сіль і світло 320
- **ІСУС ПЕРЕВІРЯЄ**
- 282 Дивний обід 321
- 283 Ходіння по воді 322
- **ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ**
- 284 Людина, що завітала вночі 324
- 285 Жінка, що прийшла по воду 325
- **РОЗПОВІДІ ПРО ЛЮБОВ БОЖУ**
- 286 Загублена вівця 326
- 287 Загублена монета 327
- 288 Заблудлий син 328
- 289 Робітники та їхня платня 330
- **ІСУС ГОВОРИТЬ ПРО БАГАТСТВО**
- 290 Людина, в якій було багато грошей 331
- 291 Найбільша пожертва 332
- 292 Бідолашний багатий господар 333
- **ІСУС ГОВОРИТЬ ПРО СЕБЕ**
- 293 „Я – посланець Божий“ 334
- 294 Шлях, що попереду 334
- **ПРЕОБРАЖЕННЯ**
- 295 Видіння слави 336
- **ІСУС ЛІКУЄ**
- 296 Відвертий батько 337
- 297 Слуга воєначальника 338
- 298 „Відчинись!“ 339
- 299 „Дерева“, що ходять 340
- **ІСУС НАВЧАЄ СЛУХНЯНОСТІ**
- 300 Двоє синів 341
- **ПРО ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО**
- 301 Людина, яка не прощала 342
- 302 Гарний друг 343
- 303 Вівці та кози 345
- **ІСУС ЗАПРОШУЄ ВСІХ**
- 304 Ласкаве запрошення 346
- 305 Родинні відвідини 347
- 306 Людина, яка повернулася 348
- **ІСУС ГОВОРИТЬ: „Я Є...“**
- 307 Пастир добрий 349
- 308 Справжня виноградна лоза 350
- **ОПОВІДАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ
МОЖЛИВОСТЕЙ**
- 309 Смоква без плодів 351
- 310 Мудреці та нерозумні дівчата 352
- 311 Троє рабів 353
- 312 Споглядач на дереві 355
- 313 Сліпий край дороги 356
- **ІСУСОВІ ДРУЗИ**
- 314 Що важливіше 357
- 315 „Друг Твій хворий“ 358
- 316 Ожив! 359
- 317 Дарунок Ісусові 360
- **ВЕЛИКА НЕДІЛЯ**
- 318 Великий в'їзд 361
- **ІСУСОВІХ ВОРОГІВ БІЛЬШАЄ**
- 319 Ісус у храмі 362
- 320 Вороги 364
- 321 Лихі виноградарі 365
- 322 Ворог серед друзів 366
- **ТАЄМНА ВЕЧЕРЯ**
- 323 Приготування до Пасхальної вечері 367
- 324 Будьте слугами 368
- 325 Таємна Вечеря 369
- 326 Підготовка учнів 370
- **АРЕШТ І ДОПИТ**
- 327 Арешт у саду 371
- 328 „Я не знаю цього Чоловіка!“ 373
- 329 Подальша історія Юди 374
- 330 Ісус на суді 374
- **РОЗП'ЯТТЯ ІСУСА**
- 331 Шлях на Голгофу 376
- 332 Ісус на хресті 377
- **ВОСКРЕСІННЯ**
- 333 Він воскрес! 378
- 334 На шляху до Еммауса 380
- 335 Історія про Хому 381
- 336 „Чи любиш ти Мене?“ 382
- **ВОЗНЕСІННЯ ІСУСА**
- 337 Дім на небі 383
- **ПРИХІД ДУХА СВЯТОГО**
- 338 Дух Божий прийшов 384
- 339 Ісус – Господь! 384
- **МОЛОДА ЦЕРКВА**
- 340 Петро та Йоан 386
- 341 Подружжя, яке захотіло ошукати Бога 387
- 342 Стефан 388
- 343 Африканський вельможа 389
- **НАВЕРНЕННЯ ПАВЛА**
- 344 Подорож у Дамаск 390
- 345 Змінена людина 391
- **ПЕТРО**
- 346 Плач за Тавітою 392
- 347 Дивне видіння 393
- 348 Римський воїн 394
- 349 Відчинені ворота в'язниці 394
- **ПРОПОВІДЬ ПАВЛА**
- 350 „Бог має прийти на землю“ 396
- 351 Подорож 397
- 352 Спів у в'язниці 398
- 353 Випадок у Ефесі 399
- 354 Довга проповідь 400
- **ПАВЛО ПІД АРЕШТОМ**
- 355 Заарештувати! 401
- 356 Таємна змова 402
- 357 Буря на морі 403
- 358 Порятунок 405
- 359 Нарешті у Римі 406
- **ЛИСТИ-ПОСЛАННЯ**
- 360 Послання Павла 406
- 361 Раб-утікач 408
- 362 Лист до єврейських християн 409
- 363 Лист від Якова 410
- 364 Послання Петра 411
- **НОВІ НЕБЕСА – НОВА ЗЕМЛЯ**
- 365 Погляд у небеса 412

СТАРИЙ ЗАПОВІТ

Слово „заповіт“ означає „угода“,
або „домовленість“.

У Старому Заповіті викладено історію угоди між Богом та Авраамом і його родом, з якого й пішов особливий народ Божий.

Перші чоловік і жінка відійшли від Бога й спотворили той чудовий світ, який Бог створив.

Бог відкрив Себе Своему обраному народові. Він пообіцяв піклуватися про нього, а народ погодився дотримувати Закону Божого. Народ Божий часто порушував свої обіцянки, але Бог завжди був вірний укладеній угоді.

ІСТОРІЯ ТВОРЕННЯ

Бог створює світ

Буття 1

Дуже давно, ще до початку віків, усюди панували темрява та безладдя. І тоді Бог почав створювати порядок та красу.

Найперше Він наказав, аби світло відокремилось від темряви. І сталося світло.

Далі Він наказав безмежному океану увійти у береги, аби з'явився суходіл. Однак новоз'явлена земля була пуста й порожня, тільки шурхіт хвиль та подихи вітру порушували тишу. І Бог звелів, щоб земля вродила дерева й різні рослини. Якими дивовижно гарними здавалися перші зелені листочки та барвисті квіти!

Потім Бог наказав сонцю засяяти в неозорій висоті неба й світити

вдень, а місяцю – посилати лагідне світло вночі. А ще Він створив мерехтливі зірки серед оксамитової темряви нічного неба.

Однак небо й океан залишалися німотними. І тому Бог створив істот, щоб плавали й гралися у воді, – від маленьких рибок до велетенських китів. Він створив пташок, щоб вони солодко співали, пурхаючи між дерев. Це був прекрасний світ, і Бог бачив, що світ цей гарний.

Однак земля все ще залишалася пустельною. І Бог створив тварин: маленьких пухнастих звіряток і величезних та сильних звірів. У лісах та дібровах, у степах та саванах завирувало життя завдяки створеним Богом живим істотам.

Бог звелів усім рибам та птахам, усім тваринам, щоб вони плодилися та множилися, і заселяли світ, щоб став він досконалим та злагодженим.

І поглянув Бог на все, що Він створив, і сказав: „Дуже добре“.

Бог створює людину

Буття 1; 2

Бог із задоволенням дивився на неосяжний всесвіт і чудовий світ, Ним створені, але Він знав, що належить здійснити завершальний та найпрекрасніший етап творення.

„Тепер Я створю людей, – сказав Бог. – Вони матимуть розум, аби думати, пізнавати й любити Мене, і Я віддам їм цей світ, щоб вони піклувалися про нього й підтримували в ньому лад“.

Спочатку Бог створив чоловіка й дав йому ім'я Адам. Адам дбав про тварин і бавився з ними, однак, незважаючи на це, почувався самотнім. І тому Бог створив жінку, Єву, щоб була вона дружиною Адамові й щоб вони могли разом мріяти й спілкуватися, сміятися й кохати одне одного.

Бог поблагословив їх обох і сказав їм, щоб вони насолоджувалися цим створеним світом і всім, що в ньому є. У них будуть діти, аби допомагати їм у тому завданні, яке Бог доручив людині. І хоча вони поставлені

хазяями над світом, вони завжди повинні слухатися Бога. Адже Бог любить їх і знає, що є найліпшим для них. І будуть вони щасливі доти, доки чинитимуть так, як Бог наказав їм.

Бог оселив Адама та Єву в чудовому саду, де дерева хилилися під вагою смачних і дозрілих плодів.

„Зривайте плоди й безбоязно споживайте їх, – сказав їм Бог, – тільки з одного дерева, що посеред саду, не їжте. Це дерево пізнання добра й зла. Якщо ви покуштуєте плоду з того дерева, ви помрете“.

Бог привів до Адама всіх тварин, аби той дав їм назви. Адам і Єва зверталися до звірів і грали з ними, а звірі розуміли їх і робили те, що Адам із Євою наказували їм.

Адам і Єва доглядали за садом для Бога. Вони дбали про кожну рослину, про кожне деревце.

Щовечора, коли сад огортала прохолода, Бог приходив, щоб поспілкуватися з ними. І вони разом прогулювалися садом, розмовляючи про події дня, аж поки не спадала нічна темрява і ще один чудовий день не закінчувався.

ВИНИКНЕННЯ ГРІХА

Знадливий плід

Буття 3

Ніщо не могло затьмарити щастя Адама та Єви в Еденському саді. Чи це тільки так здавалося? Була одна особа, яка намислила собі зіпсувати те, що Бог створив. Це – сатана, ворог Бога. Сатана ненавидів усе гарне та чисте.

Одного дня змії, а він був найхитрішою істотою з усіх, що мешкали в саду, підкрався до Єви.

„Чи дійсно Бог сказав, щоб ви не їли жодного плоду з цих чудових дерев?“

„Ні, ажніяк, – відповіла Єва. – Ми можемо їсти всі плоди, які тільки захочемо, окрім плодів із того дерева, що посередині саду. Бог сказав, щоб ми не їли тих плодів, бо якщо ми це зробимо – ми помремо“.

„Це неправда, – лагідно зауважив змії. – Бог знає, що коли ви покуштуєте плодів із того дерева, ви станете мудрими та розумними, як Він. Ось чому Він заборонив вам робити це“.

Єва з цікавістю подивилася на соковиті плоди, що звисали гронами із забороненого дерева. Якими привабливими вони видавалися! Її захотілося покуштувати хоча б одного з цих плодів. Вона уявила собі, яким гарним цей плід буде на смак. Потім вона подумала, що було б дуже добре стати такою мудрою, як пообіцяв змії.

І от, зважившись, вона швиденько схопила один із знадливих плодів, відкусила трохи й простягнула плід Адамові, аби й він покуштував його.

Та замість мудрості й розуміння вони обоє відчували ніяковість і сором. Вони не послухалися мудрого та люблячого Бога, Який був їхнім Творцем і Другом.

Коли настав вечір, вони не поспішили назустріч Богові. Вони соромилися, бо не послухались Його. Вони нарвали великого листя й спробували прикрити ним свої тіла, а відтак тихенько сховалися в кущах. Раніше вони щовечора з нетерпінням чекали поклик улюбленого Бога. Тепер же вони боялися почути добре знайомий Божий голос. Та вони почули його.

„Де ви, Адаме?“ – кликав Бог.

З потупленими очима вони понуро вийшли назустріч Богові, Якого вже не хотіли бачити.

Втрачений рай

Буття 3

Адам і Єва повільно вийшли, щоб зустрітися з Богом. Бог довго й сумно дивився на засоромлене подружжя.

„Чого ви сховалися?“ – запитав Він їх.

„Я боявся побачитися з Тобою, бо я нагий“, – промимрив Адам.

„Хто сказав тобі про це? – запитав Бог. – Чи не їли ви плодів із того дерева, що дає пізнання про те, що є добром, а що – злором?“

„Це не моя провина, – сказав Адам. – Єва вмовила мене“.

„Це не моя провина, – і собі сказала Єва. – Змій намовив мене покуштувати плодів“.

Бог, звертаючись до них обох, промовив, що тепер, через те що вони не послухалися Його, вони понівечили чудовий Божий світ. І відтак будяки та терен проростуть серед ягід та квітів. Праця стане тяжкою та виснажливою. „Ви не можете більше залишатися в цьому саду, – сказав Бог. – Сьогодні ви вирішили чинити як вам заманеться, а це означає, що ви вирішили піти від Мене. Тепер вам доведеться відійти у світ. А коли ви постарієте, ви вмрете“.

Адам і Єва залишили сад в Едені.

Посланий Богом ангел із вогненным мечем став на воротах раю – чудового саду, що його людство втратило і, здавалося, назавжди.

КАЇН ТА АВЕЛЬ

Двоє братів

Буття 4

Після вигнання з Еденського саду в Адама та Єви народилися двоє синів. Хлопчики зростали. Каїн, старший з братів, став землеробом і вирощував хліб. Молодший, Авель, почав пасти худобу.

Одного разу брати вирішили принести дарунки Богові. Каїн приніс сніп добірного стиглого колосся, зібраного з його ланів. Дарунком Авеля було новонароджене ягня, вибране з його стада. Бог поглянув на гарні дарунки, піднесені братами, а потім подивився на самих братів. Він бачив, якими вони були. Він знав, що Авель любить Його й покладається на Нього. Через те Бог прийняв Авеля та його дарунок.

А от дарунок Каїна Бог відхилив. Бог не міг прийняти самого Каїна – холодного, гордовитого та свавільного. Каїн був розлючений. Він грізно зиркнув очима й рвучко повернувся, щоб піти від очей Божих. Та перш ніж він пішов, Бог озвався до нього.

„Чого ти сердися, Каїне? – запитав Він. – Якщо ти зробив добру справу, то маєш радіти з того, адже Я бачив твій дарунок. Запам'ятай, зло – мов хижий звір. Воно чаїться й чекає, щоб кинутися на тебе й підкорити собі. Ти ж мусиш боротися з ним“.

Проте Каїн не хотів ані прислухатися до Бога, ані зважати на Його застереження.

Похмурий і розлючений, він повернувся на свої лани. Каїн ненавидів Авеля, бо той був добрий і через те Бог був ласкавий до нього.

Перше вбивство

Буття 4

Бог був ласкавий до Авеля, проте не зглянувся на дарунок Каїна. Каїн був охоплений несамовитою ненавистю до свого брата, і щасливе братове обличчя викликало в нього лють. І він поставив собі за мету в будь-який спосіб позбутися Авеля.

„Давай-но підемо в поле та прогуляємося“, – запропонував він одного разу Авелю.

„Добре“, – охоче погодився Абель. Він сподівався, що брат, нарешті, згодився поновити їхню колишню дружбу. Та чим далі вони йшли вдвох чарівною лукою, тим сильніше гнів розпалював Каїна й спрямовував його лють проти брата, який нічого поганого йому не зробив.

Раптом хвиля палючої ненависті підштовхнула Каїна, він кинувся на Авеля, який нічого не підозрював, і вбив його одним несамовитим ударом. Усе сталося в одну мить. Не озираючись, Каїн щодуху кинувся геть.

І от якось Бог звернувся до Каїна.

„Де твій брат?“ – запитав Він.

Серце в Каїна стислося, однак він відповів з удаваною байдужістю:

„Звідки я можу знати? Чи, може, мені весь час приглядати за ним?“

„Каїне, чому ти вчинив таку страшну річ?“ – запитав Бог із сумом.

Тоді Каїн зрозумів, що Бог бачив усе що сталося, і знає про зло та ненависть, які були в його серці.

„Кров брата твого волає від землі й вимагає справедливості, – сказав Бог Каїнові. – І нехай це буде тобі в покарання. Земля більше не вродить тобі щедрого врожаю, і ти, безпритульний, будеш поневірятися решту твого життя“.

„Покарання моє надто суворе, аби знести його! – скричав Каїн. – Кожен, хто довідається про вчинене мною, вб'є мене“.

„Я подбаю про тебе, – сказав Бог, – щоб ти не був убитий“.

І подався Каїн геть від своїх ланів і від своєї оселі. Та найгірше, що пішов він геть і від Бога. Він був занадто пихатий, аби прислухатися до дбайливих застережень Божих. І замість того щоб любити свого брата й бути щасливим разом із ним, він визнав за краще вбити його.

ІСТОРІЯ НОЯ

Ной розпочинає побудову ковчега

Буття 6

Убивство Каїном його брата Авеля було лише початком беззаконня у світі. Як тільки люди навчилися винаходити різні гарні та корисні речі, вони водночас навчилися в різні способи чинити непокору Богові та кривдити одне одного.

Бог знав, що нічого не можна вдіяти, аби відновити в людях любов до Бога й до добра. Вони навіть чути Його не хотіли! І тому все спотворене й зіпсоване підлягало знищенню, щоб поступитися місцем новому починанню.

Однак Бог угледів одну людину, яка любила Його, була Йому слухняною й робила тільки те, що було справедливим і корисним не лише власній родині, а й усім навколо. Ім'я цієї людини Ной.

Одного разу Бог розповів Ноеві про Свій намір:

„Я мушу покласти край усім беззаконням, – сказав Бог. – Люди спотворили Мій світ своїми ганебними вчинками та злочинами. Я хочу наслати потоп, який усе знищить. Але ти й твоя родина будете врятовані. Ти повинен розпочати побудову великого човна“.

Бог дав пояснення Ноеві щодо форми та розмірів цього величезного човна – ковчега, – аби він міг витримати силу потопу, що його нашле Бог. Ковчег мав бути побудований з міцного дерева, законопачений та осмолений, щоб протистояти водній стихії.

Ковчег мав бути великим, щоб умістити Ноя з дружиною, трьох його синів та їхніх дружин. А ще Ноеві треба було змайструвати в ковчезі стійла та загони для тварин і розмістити там по парі, самця та самицю, з усіх звірів та пташок, щоб і вони були врятовані від потопу. Ной зробив усе так, як наказав Бог. Чимало часу знадобилося йому, аби заготовити матеріал і побудувати

величезного ковчеза. Сусіди й усі, хто мешкав неподалік, дивувалися з того, що робив Ной, і сміялися з нього. Протягом усього часу, як ішло будівництво ковчеза, Ной не переставав застерігати людей щодо наближення потопу. Він намагався переконати їх, аби вони припинили чинити зло й навернулися до Бога.

Однак ніхто не зважав на те, що казав Ной.

Дощ, дощ, дощ!..

Буття 7

Довго будував Ной ковчега й протягом усього часу намагався переконати людей, аби вони переглянули свої хибні шляхи й звернулися до Бога, вболіваючи за те зло, яке вчинили.

І от одного дня стукіт і гуркіт стихли, Ноїв ковчег був готовий.

Проте багато чого ще належало зробити. Слід було подбати про їжу для всіх, хто перебуватиме в ковчезі, – людей та тварин. Відтак зібрати тварин до ковчега. Родина Ноя працювала не покладаючи рук.

Нарешті всі приготування було зроблено.

„Час увійти до ковчега, – сказав Бог. – Заходь, Ною, разом із своєю родиною й з усіма тваринами. За тиждень почнеться злива“.

І от Ной переправив усе й усіх до ковчега. Наприкінці тижня розпочався дощ, як про те й сказав Бог. Коли Ной з родиною та всіма тваринами

опинився в ковчезі, Бог зачинив за ними двері ковчега.

Дощ лив день і ніч, не припиняючись. Незабаром через потоки води, що лилися з неба, струмки та річки почали виходити з берегів. А дощ усе стукотів по покрівлі дерев'яного ковчега, який скрипів, погойдувався й хитався. Та ось рівень води почав швидко зростати, і щось наче м'яко підштовхнуло ковчег і почало поволі підіймати його. Вони попливли!

Величезний ковчег повільно плив, опираючись зливі та повені. Ной добре злагодив човна, і він залишався цілий та неушкоджений.

А води потоку все прибували, і мало-помалу звичні краєвиди зникли під водою. Невдовзі навіть верхів'я гір були покриті повінню. Нічого не було видно, тільки хвилі гуляли навкруги – далеко, скільки бачили очі. Люди й тварини – усі зникли, поховані потопом.

Шість тижнів не вщухала злива.

Однак Бог не забув про Ноя та його родину. Нарешті, як і пообіцяв Він, дощ ущух.

Початок нового

Буття 8

Коли після тривалого часу дощ перестав, Ной почув пориви сильного вітру. Він був радий чути рев вітру поза ковчегом, бо розумів, що завдяки вітрові земля швидше просохне.

Поступово повінь спадала, і ковчег, який безпорадно дрейфував протягом багатьох днів, пригнало до гір, і він пристав до верхів'я Арарату. Як добре було знову опинитися на твердому ґрунті, відчути землю під собою! Однак поки що вони не могли залишити свій притулок.

Ной терпляче чекав упродовж шести дуже довгих тижнів, а потім випустив крука, аби довідатись, чи проступила де земля, на яку крук міг би сісти. Крук зрадив, опинившись на волі, він злетів і закружляв у небі, сподіваючись побачити верхів'я дерев. Однак дерев ніде не було видно. І птах повернувся назад.

Потім Ной випустив горлицю, однак надвечір вона теж повернулася назад до свого хазяїна й до ковчегу.

Ной обережно взяв горлицю й заніс усередину, почекав ще тиждень

і знову випустив її. Через деякий час горлиця прилетіла назад, тримаючи у дзьобі оливкову гілку.

Як усі зраділи, побачивши зелену рослину!

Ной терпляче почекав ще тиждень, потім випустив горлицю втретє. Вона вже не прилетіла назад.

Так Ной довідався, що десь неподалік є достатньо суходолу, аби вони всі могли вийти з ковчегу.

Він відкинув покрівлю, якою було накрито ковчег, і дав волю денному світлу й сонцю.

Тоді Бог озвався до Ноя:

„Виходьте з ковчегу, – сказав Він, – виходьте всі. Потоп скінчився“.

Веселка на небі

Буття 9

Які щасливі були Ной та вся його родина, коли вийшли з ковчегу на чисте й свіже повітря! Тварини раділи й пустували, а пташки випурхнули й

заспівали в синьому небі пісню.
Перш за все Ной та його близькі
подякували Богові за Його ласку та
турботу, що зберіг їх від страшного
потопу. Вони склали до купи каміння,
зробили вітвар просто неба й
принесли пожертву Богові.

Бог зберіг їх неушкодженими й
відкрив шлях у новий світ.

І Бог поблагословив Ноя та його
синів – Сима, Хама та Яфета:

„Хай буде у вас багато нащадків, –
сказав Бог. – Заселяйте землю,
дбайте про неї та про всі створіння.

Я ж обіцяю вам, що вже ніколи не
насилатиму на землю потопу й не
нищитиму всього живого. В усі віки,
поки земля буде, день змінювати-
меться ніччю, спека – прохолодою,
літо – зимою... І буде час, щоб сіяти,
і буде – щоб пожинати.

І дам Я вам знака, аби ви завжди
пам'ятали про Моє обіцання. Як по-
глянете на небо й побачите там весел-
ку – згадайте про обіцання Моє вам і
будьте певні, що Я дотримаю його“.

Після страшного потопу Ной та
його рідні спочатку лякалися, тільки-
но починав крапати дощ. Але вони
зводили очі до неба, де сонце про-
блискувало крізь хмари, і бачили ве-
селку, яка сяяла в небі. Тоді вони зга-
дували, що небезпеки немає. Бог
дотримував Свого слова.

ВАВИЛОНСЬКА ВЕЖА

Недосяжне небо!

Буття 11

Ной та його сини почали обробляти землю, а ще Ной насадив виноградну лозу. У синів Ноя було багато дітей, і їхні діти теж мали їх багато.

Вони почали поширюватися по землі й заселяти світ, як Бог їм те наказав. І от люди, що народилися після потопу, вирішили здобути собі славу.

„Давайте залишимося тут, на цьому полі, – сказали вони, – і побудуємо величезне місто. Ми станемо відомі скрізь і всюди, бо ми ще збудуємо таку високу вежу, якої ніхто й ніколи не бачив. Ми дістанемося до неба!“

Вони зразу ж заходилися працювати: робили цеглу з глини та соломи, потім обпалювали її під гарячим сонцем. Щоб цеглини трималися у кладці, вони використовували смолу, яка була їм замість цементного розчину.

Однак Богові не сподобався їхній задум. Навпаки, Його засмутило й розсердило,

коли Він побачив, що люди знову прагнуть до самозвеличення й намагаються задовольнити власну пиху. Вони виявилися занадто гордими та самовпевненими, аби виконувати Його мудрі настанови.

Бог знав, що не буде кінця тим задумам, які люди намагатимуться здійснити, йдучи власним, хибним шляхом. І через те незабаром вони стануть такими ж зіпсованими, як і люди, що жили до потопу. Ось чому Бог вирішив розселити їх по всій

землі, поки вони не стали ще більш хвастовитими та зарозумілими.

І от люди раптом побачили, що не можуть зрозуміти одне одного, бо розмовляють різними мовами. Це була одна з Божих задумок. Бог учинив так, аби позбавити людей змоги об'єднатися у лихій справі: Бог не хотів, щоб вони спільними зусиллями принесли у світ зло та лихо, як це зробили люди за часів Ноя.

Гордовита вавилонська вежа залишилася недобудованою і поступово перетворилася на купу поваленого каміння.

ІСТОРІЯ АВРААМА

Бог кличе Аврама

Буття 11; 12

Чимало нащадків Сима оселилося на родючій землі Месопотамії і побудували там міста. В одному з таких міст, яке називалося Ур, жила людина на ім'я Аврам.

Ур було гарне місто. В ньому мешкало чимало купців, заможних та вчених людей, які зводили для себе

зручні й розкішні будинки. Аврам, людина багата, також мав гарну оселю. А ще в Урі були пишні храми – зіккурати, до яких сходилися люди й уклонялися богині Місяця.

Одного дня Бог озвався до Аврама, і слова Його були дуже дивні та несподівані:

„Залиш Ур, – сказав Бог, – і йди до країни, яку Я вкажу тобі. Я звеличу тебе й поблагословлю. І зроблю тебе благословенням для всіх народів“.

Аврамові було про що подумати. Якщо він учинить так, як сказав Бог, йому доведеться попрощатися і зі зручностями міського життя, і з упорядкованою оселею. Він буде змушений жити у наметі, мандруючи від одного оазису до іншого.

Проте Аврам вірив Богові й підкорився Йому. Він наказав Сарі, своїй дружині, пакувати майно, щоб бути готовими залишити Ур. І от вони його залишили й вирушили у мандри.

Першу зупинку вони зробили в Харані, що на північ від Ура, і залишалися там до смерті Аврамового батька. Потім Аврам, Сара та Лот, їхній племінник, знов вирушили у подорож.

Аврам із Сарою дітей не мали. Було в них і в Лота багато слуг та пастухів, бо мали багато овець і кіз, а ще мали віслуків, на яких перевозили своє майно.

Повільно пересувалися вони від колодязя з водою до якого-небудь джерельця, де й ставили свій чорний шкіряний намет. Так вони долали шлях до країни Ханаан, яку Бог пообіцяв віддати Аврамові.

Вибір Лота

Буття 13

Аврам і Лот поволі мандрували, аж поки не дісталися до землі Ханаанської. Проте Аврам ніде не залишався надовго. Він переходив з одного місця на інше в пошуках води та пасовиськ.

Однак Аврам не забував зупинятися, аби віддати шану Богові й подякувати Йому за те, що Бог допомагав і вів його з того часу, як він залишив Ур.

Бог благословив Аврама й зробив його багатим, як і обіцяв. Аврам і Лот мали багато овець і кіз. Їхні отари були такими великими, що вони дуже швидко вищипували траву на луках до останньої стеблини. І через те знову доводилося рушати, аби відшукувати нові зелені пасовища.

Як тільки вони знаходили нове місце для зупинки, слуги Аврама й Лота та їхні пастухи кидалися до джерела, бо кожний хотів першим набрати води. Зчинявся гамір, лунали погрози, коли між Аврамовими та Лотовими пастухами виникала чергова сутичка. Пастухи намагалися якнайліпше подбати про хазяйські отари.

Нарешті Аврам сказав про це Лотові:

„Родичам не годиться так сперечатися й сваритися. У нас занадто багато

худоби, щоб нам і надалі бути разом. Слід розділитися й піти в різні боки“.

Аврам був значно старший за Лота і тому мав переважне право обирати, куди йти. Однак замість того він звернувся до Лота, кажучи:

„Лоте, поглянь уважно на схід та на захід і вибери, куди б ти хотів піти. Я ж оберу протилежний напрямок“.

Лот поглянув на соковиті зелені луки, що тяглися обабіч річки Йордан. Як разюче вони не були схожі на порослі вбогою рослинністю пагорби, що розкинулися на заході!

„Я обираю цей напрямок“, – кивнув він на схід.

Засмучені, вони попрощалися, і Лот із родиною, пастухами та отарами рушив до зелених Йорданських берегів.

Коли він пішов, Бог озвався до Аврама:

„Поглянь навколо, – сказав Він, – дивись на всі боки. Усю землю, яку бачиш, Я віддам твоїм нащадкам назавжди“.

Аврам, підбадьорений обітницею Божою, вирушив у протилежному від Лота напрямку, дякуючи Богові й прославляючи Його.

Боже обітвання

Буття 15

Лот обрав зелені луки Йордану і змусив свого дядька Аврама мандрувати неродючими, кам'янистими пагорбами. Однак, обираючи для себе найліпші місця, Лот наразив себе на великі неприємності. Він оселився в Содомі – місті на рівнині Йордану. Та невдовзі сталася війна між правителями навколишніх міст, і Лот опинився в полоні в одного з правителів, який напав на Содом.

Аврам швидко прийшов до Лота на допомогу із сильним загоном своїх людей і визволив його.

Аврам не взяв ні виплати, ні винагороди від правителів, яким надав допомогу. І Бог знову озвався до Аврама:

„Не бійся, Авраме. Я збережу тебе й дам тобі велику винагороду“.

Однак Аврам не прагнув ні багатства, ні слави. Єдине, чого жадав він і його дружина Сара, – мати дитину.

„Яка користь мені від багатства? – відповів він із сумом. – У мене немає сина, який би успадкував моє майно. І ми з Сарою вже занадто старі, щоб мати дитину. Коли я помру, один із

моїх рабів буде моїм спадкоємцем“.

„Вийди зі свого намету, – сказав Бог, – і поглянь на небо“.

Аврам вийшов на прохолодне вечірнє повітря. Ніч була яскравою від зірок.

„Чи можеш ти перелічити ці зорі? – запитав Бог. – Я обіцяю тобі, що матимеш стільки нащадків, скільки зірок на небі. Я – Бог, Який вивів тебе з Ура, і Я буду твоїм Богом і Богом твоїх дітей навіки. Я дам тобі сина і дам тобі цю країну, щоб нащадки твого сина жили тут“.

Хоча обітниця Божа здавалася неможливою, однак Аврам, стоячи в оксамитовій темряві ночі й дивлячись на зоряне небо, усім серцем повірив, що Бог дотримає Свого слова.

Бог був задоволений тим, що Аврам покладається на Нього. Він обрав Аврама, бо Аврам був цілковито відданий Йому.

І вклав Бог заповіт із Аврамом і сказав йому:

„Відтак зватимешся ти Авраамом, а дружина твоя – Саррою“.

Утеча Агари

Буття 16

Бог урочисто пообіцяв Авраамові, що той матиме сина, незважаючи на їхній із Саррою похилий вік. Однак роки минали, а дитина не народжувалася. З кожним роком усе менше залишалося в Сарри надії, що в неї буде дитина, бо Сарра вже дуже постаріла.

Авраам був здатний вірити Богові попри все, але Сарра почала звинувачувати себе в тому, що Авраам не має сина. Аби якось виправити становище, вона вдалася до звичаю, який панував у місцевих народів: вона дозволила Авраамові взяти собі ще одну дружину – Саррину рабиню Агар. Якщо Агар матиме дитину, то дитина вважатиметься їхньою спільною із Саррою.

Авраам пристав на Саррину пропозицію, і невдовзі Агар сповістила, що очікує дитину. Вона почала вихвалитися та пишатися, бо вирішила, що тепер вона господиня й головніша за свою хазяйку.

Нарешті терпець у Сарри урвався.

„Це твоя провина, – сказала вона Авраамові, – що моя служниця приносить мені“.

„Чини з нею як сама знаєш“, – відповів Авраам.

Сарра почала прискіпуватися до Агари й поводитися з нею так погано, що зробила життя рабині вкрай нестерпним – і та втекла. Агар довго блукала в гарячій, спекотливій пустелі. І от, знесилена й змучена, вона присіла біля джерельця.

Тоді Бог, Який бачив усе, що відбувалося, озвався лагідно до Агари:

„Куди ти прямуєш?“

„Я тікаю від моєї господині“, – відповіла Агар.

„Повертайся назад до неї, – сказав

Бог. – Я бачив твої сльози і чув твій стогін. Я подбаю про тебе. У тебе народиться син. Назви його Ізмаїлом“.

Агар вирішила, що це буде просто чудово, якщо Бог піклуватиметься про неї й допомагатиме їй, простій дівчині-служниці, якою ніхто й ніколи не опікувався. І Агар сказала Богові:

„Ти – Бог, Який бачить“.

Відтак, задоволена, вона повернулася до своєї господині Сарри. Невдовзі після цього в неї народився син Ізмаїл.

Незвичайні гості

Буття 18

Одного дня Авраам сидів біля відкритого намету, а Сарра тимчасом готувала обід. Полуденне сонце пекло нещадно. Авраам звів очі й зі

здивуванням побачив трьох подорожніх, що проходили неподалік. Звичайно люди не подорожують у ці найспекотніші години дня.

Авраам вийшов їм назустріч і поцікавився, чи не хочуть вони перепочити в затінку та освіжити себе водою.

„Будь ласка, залишайтеся та відпочиньте, – запросив він їх. – Посидьте під цим деревом, поки я принесу вам води – попити та вмитися“.

Подорожні з удячністю влаштувалися під деревом, Авраам же побіг до Сарри й наказав їй приготувати гарне частування для їхніх несподіваних гостей. Слід було напекти хліба, заколоти та засмажити теля, подбати про молоко та сметану. Усе було зроблено швидко й управно.

І Авраам запросив своїх гостей на частування просто неба, під тінню дерев. Раптом старший з-поміж подорожніх запитав:

„Де твоя дружина Сарра?“

„У наметі“, – відповів здивований Авраам.

„Через дев'ять місяців у неї буде син“, – сказав гість.

Сарра, якій цікаво було довідатися про гостей, залишалася всередині намету, але підійшла до самісінької завіси, що затуляла вхід, і прислухалася до розмови. Коли вона почула, що сказав подорожній, вона не змогла втриматися від сміху. Адже такого не буває! Вона була вже занадто старою, аби мати сина.

„Чого це Сарра сміється?“ – запитав гість.

„Я не сміялася!“ – озвалася засоромлена Сарра.

„Ні, сміялася, – відповів гість. – Хіба є щось заважке для Господа? Я завжди виконую те, що обіцяю“.

Коли Авраам почув ці слова, він, вражений, зрозумів, що його гості – це не звичайні люди. Старший серед них виголошував слова від імені Самого Бога.

На дорозі до Содома

Буття 18

Коли незвичайні Авраамові гості відпочили та поїли, вони зібралися продовжити свій шлях. Авраам пішов із ними, щоб указати їм дорогу.

Невдовзі вони дісталися місця, звідки можна було побачити зелені долини Йордану і два міста, що розкинулися на них, – Содом та Гоморру. Тут Бог повідав Авраамові, що Він збирається вчинити.

„Содом та Гоморра – розбещені міста, – сказав Він. – Люди, які там живуть, вдаються до усіх можливих злочинів та бридких справ. Вони такі зіпсовані, що єдине, чим можна їх зупинити, – це знищити їх“.

Двоє ангелів пішли до Содома, а Бог продовжив Свою розмову з Авраамом. Авраам не хотів, щоб Содому було заповідано лихо. Він уболівав за свого небожа Лота, який мешкав у Содомі разом із своєю родиною. Через це Авраам звернувся до Бога з проханням, щоб Він перемінив Свій намір.

„Невже Ти хочеш винищити в Содомі ще й гарних людей разом із поганими? – запитав він у Бога. – Ти – Суддя над усім світом і не можеш учинити такої несправедливості“.

„Якщо в Содомі знайдеться хоча б п'ятдесят добродесних людей, Я не знищу місто“, – пообіцяв Бог.

Авраам подумав, що в Содомі

наряд чи знайдеться така кількість порядних людей, проте продовжував умовляти Бога пожаліти місто.

Тоді Бог сказав, що Він не зруйнує Содома, якщо в місті набереться хоча б із десяток гарних людей.

Проте Бог знав, що єдиною гарною людиною в місті був Лот. Він із самого початку вирішив урятувати Лота і послав Своїх ангелів, аби вони відвідали Лота саме з цією метою.

Засмучений, Авраам попрощався зі своїм Незвичайним Гостем і повернувся до свого намету.

Порятунок Лота

Буття 19

Уже був вечір, коли двоє ангелів, що відвідували Авраама, дісталися до Содома. Лот сидів біля міської брами, де зазвичай вирішувалися всі важливі справи. Він шанобливо ступив назустріч цим подорожнім, аби привітати їх і запросити до себе на ночівлю.

Коли вони прийшли до Лота додому, хазяїн наказав своїм слугам приготувати гарну вечерю. Ще до того як гості пішли спати, мешканці Содома збіглися до Лотової оселі й почали грюкати у двері. Вони вигукували

погрози й ганьбили Лота, вимагаючи, аби той видав їм своїх гостей, щоб вони могли познущатися з них.

Лот відмовився, і галасуючий, несамопитий натовп почав насуватися на нього, б'ючи й штовхаючи його. Однак ангели втягнули Лота в дім і міцно зачинили двері.

Потім вони звернулися до Лота:

„Тепер ми на власні очі переконалися, які злочинні й зіпсовані содомляни. Ось чому Бог поклав знищити це місто. Ти мусиш негайно, разом із своєю родиною, піти звідси. І вже немає часу зволікати. Тікайте, щоб урятувати своє життя“.

Лотова дружина з дочками заходилися збирати речі, ангели ж квапилися, аби поспішали. Та оскільки за клопотами час плинув швидко, і світанкова зоря вже засвітилася на небі, ангели підхопили Лотову родину й мерщій винесли поза місто, поставивши на шляху, що вів до пагорбів.

Тоді вони кинулися бігти, щоб врятуватися, бо вже сходило над Содомом криваво-червоне сонце. Земля під їхніми ногами затремтіла. Вогняний сірчаний дощ упав із неба на міста Содом та Гоморру.

Задихаючись, Лот та його дочки бігли до рятівних пагорбів. А Лотова дружина зупинилася. Вона з тугою озирнулася назад, на свій дім, на все, що залишалося в Содомі. І враз вона перетворилася на соляний стовп і померла тієї ж хвилини, як зупинилася.

Народження Ісака

Буття 21

Бог, звичайно, дотримався обіцяння, якого дав Авраамові та Саррі. Як Він і сказав, у час, Ним зазначений, Сарра народила хлопчика. Вона була така щаслива, що сміялася з радощів.

Коли настав час давати дитині ім'я, Авраам назвав сина Ісаком, що означає „він сміється“. Можливо, що хлопчику дали таке ім'я через те, що він був життєрадісний і веселий, а можливо, це було зроблено на згадку про те, якої насолоди й щастя завдало його народження літнім батькам. Сарра мусила пам'ятати про інший випадок, коли вона сміялася від невіри в дивовижне Боже обіцяння, що матиме сина.

Маленький Ісак підріс і вже почав бігати.

Одного дня Сарра визирнула з намету й побачила, як Ісаків зведений брат Ізмаїл, старший за нього, дражнив Ісака й кривдив його. Сарра розсердилася. Вона не хотіла, щоб її син мав ворогів.

Сарра мерщій кинулася шукати Авраама й поставила вимогу, щоб він позбувся Ізмаїла та його матері, служниці Агари.

Авраам був засмучений і стурбований. Ісак – це обітований син. Бог дав його їм, вчинивши диво. Але ж Ізмаїл також був сином Авраама. І батько не хотів заподіяти йому лиха.

Бог заспокоїв Авраама й запевнив його:

„Зроби так, як каже Сарра, – мовив Він. – Я подбаю про Ізмаїла“.

Авраам погодився із Сарриним бажанням відіслати Агар з Ізмаїлом геть.

Наступного ранку він наповнив шкіряний бурдюк водою та спакував трохи їжі. Відтак дав це Агарі й наказав їй, щоб вона пішла зі своїм сином звідси й зажила своїм життям – але вже не під захистом його намету.

Агар з Ізмаїлом помандрували кам'янистим пустельним краєм, не маючи навіть гадки, куди їм іти. Сонце пекло нещадно, їжа скінчилася, та найгірше – у них не залишилося ані краплини води.

Агар розуміла, що марно сподіватися на те, що вони довго зможуть протриматися без води за такої спеки. І от Ізмаїл зовсім знесилив і зомлів. Іти далі вони вже не могли.

Агар поклала Ізмаїла в затінок під кущем, а сама поволі пішла... Вона вже не мала сили чути його стогін, бачити запечені, почорнілі вуста – вона розуміла, що Ізмаїл помирає. Однак Бог побачив Ізмаїлові страждання й озвався до Агари:

„Не бійся, Агар, – сказав Бог. – Повертайся до Ізмаїла та потурбуйся про нього. Він не помре. Я подбаю про нього і зроблю його нащадків великим народом“.

Відтак Бог відкрив Агарі очі, і вона побачила поблизу від себе джерельце з чистою, прохолодною водою. Зраділа, вона вщерть наповнила водою шкіряний бурдюк і, кинувшись до Ізмаїла, змочила життєдайною вологою його вуста.

Вона знала, що Бог, Який побачив її та допоміг їй, коли вона втекла від Сарри, був із нею, наглядав за нею та Ізмаїлом.

Випробування

Буття 22

Маленький Ісак швидко зростав, і батьки дуже його любили. Коли Авраам дивився на Ісака, йому на пам'ять спадало дивне обітвання Боже, що через Ісака та його нащадків увесь світ отримає благословення Боже.

Одного дня Бог знову озвався до Авраама.

„Візьми свого сина Ісака, – сказав Бог, – твого єдиного, улюбленого сина, і принеси його Мені в жертву цілоспаленням на горі Морія“.

Авраам не міг зрозуміти, як Бог може вимагати, щоб він учинив таке. Він любив Ісака всім серцем і з радістю віддав би своє життя, аби врятувати його. Проте він засвоїв, що покірливість Богові завжди призводить до найліпшого. Він вірив, що у будь-який спосіб, але дотримає Бог Своєї обітниць щодо Ісака, від якого має піти великий народ.

Авраам не наважився сказати Саррі про те, що збирався зробити. Не сказавши нікому жодного слова, він збудив Ісака наступного дня рано-вранці, і вони вирушили до землі Морія в супроводі двох прислужників, прихопивши віслюка, на якого поклали речі.

На третій день їхньої подорожі Авраам побачив гору, яку зазначив Бог. Він наказав прислужникам, аби вони залишалися біля віслюка, а сам з Ісаком почав поволі підійматися гірським схилом.

Ісак ніс оберемок дров, а Авраам мав при собі гострого ножа та ще вогонь у каганці.

„У нас є вогонь і дрова, але де та жертва, яку ми хочемо принести Богові?“ – дивувався Ісак.

Авраам відчував, що його серце мало не розривається, однак він спокійно відповів:

„Бог Сам подбає про це, сину мій“.

Діставшись верхів'я гори, Авраам почав складати каміння, щоб побудувати вівтар. Потім поклав на вівтар дрова. Настав час Ісакові довідатися про страшну правду. Батько обережно поклав його на вівтар і зв'язав йому руки й ноги.

Відтак Авраам узяв свого гострого ножа й високо заніс його, щоб устромити в Ісака.

Однак тієї ж самої миті пролунав голос Бога:

„Зупинись, Аврааме! – сказав Бог. – Не роби шкоди хлопцеві. Тепер Я знаю, що ти віриш Мені й любиш Мене понад усе“.

Рука Авраама безсило впала. Якийсь час він не міг повірити, що це правда. Ісака було врятовано! Хвиля величезного щастя та вдячності огорнула його.

Тремтячими руками він розв'язав Ісака. Тепер він знав, що Бог не хоче людських жертв, що їх приносили своїм „богам“ жителі Ханаану.

Він озирнувся й побачив барана, який заплутався своїми крученими рогами в чагарнику.

Авраам заколов барана і з подякою спалив на вівтарі – як пожертву Богові.

Дружина для Ісака

Буття 24

Ісак виріс і змужнів. Його мати Сарра, доживши до глибокої старості, на той час уже померла. Авраам теж досяг похилого віку. Він завжди пам'ятав про дивовижне обітування Боже щодо Ісака, яке зробить його засновником великого народу.

Одного дня Авраам покликав до себе свого головного слугу й сказав йому:

„Час знайти дружину для мого сина. Я не хочу, аби він одружився з якоюсь із жінок, які живуть тут, у Ханаані. Будь ласка, пообіцяй мені, що ти здійсниш подорож до країни, де живуть мої родичі, і знайдеш там наречену для мого сина“.

„Це дуже далека подорож, – зауважив прислужник. – Ймовірно, що дівчина не захоче рушати зі мною у таку далеку дорогу. Чому замість цього не вирядити до Месопотамії самого Ісака?“

„Ніколи! – заперечив Авраам. – Бог привів мене сюди й пообіцяв віддати цей край моїм нащадкам. Ісак повинен жити тут. А якщо дівчина, яку ти обереш йому за наречену, відмовиться їхати з тобою, тоді ти будеш вільний від свого обіцяння мені“.

І слуга з караваном із десяти верблюдів вирушив у довгу подорож до Месопотамії. Та ось одного дня він, нарешті, дістався до міста, де жили Авраамові родичі, і зупинився біля колодязя. Він відвів верблюдів до водопою, а сам почав молитися:

„Боже хазяїна мого Авраама. Будь ласка, допоможи мені вибрати дружину для Ісака і не помилитися у виборі. Скоро дівчата прийдуть сюди по воду, і я попрошу в однієї з них води попити. Будь ласка, нехай дівчина, яка дасть мені попити і ще запропонує напоїти моїх верблюдів, буде тією нареченою, яку Ти Сам обереш для Ісака“.

Як знайшли Ребеку

Буття 24

Авраамів слуга залишився біля колодязя, молячись, аби Бог допоміг йому вибрати для Ісака наречену. Раптом він почув кроки.

Він звів очі й побачив вродливу дівчину, яка несла порожній глек на плечі, прямуючи до колодязя. Коли вона наповнила свого глека, слуга виступив уперед.

„Будь ласка, чи можна мені напиться?“ – запитав він. Дівчина гостинно нахилила глек і дала йому напиться. Потім її погляд зупинився на стомлених верблюдах.

„Хочеш, я й твоїм верблюдам дам пити?“ – запропонувала вона й заходилася наповнювати свій глек знову й знову, аж поки поїльниця для верблюдів не стала повною води.

Слуга був задоволений. Його молитву було почуто.

„Як тебе звати?“ – поцікавився він.

„Ребека, – відповіла дівчина. – Я онука Нахора“.

Слуга знав, що Нахор був рідним братом Авраама! Як добре, що Бог привів його до родини його хазяїна! Він дістав коштовні прикраси і подав їх Ребеці.

Ребека запросила його додому, і там він розповів про мету своєї подорожі всій родині. Батько Ребеки та її брати погодилися, щоб Ребека стала дружиною Ісака, адже було ясно, що це воля Божа.

Авраамів слуга будь-що хотів, аби наступного ранку вони вирушили у зворотну дорогу. Даремно родина Ребеки умовляла його погостювати довше.

Зі сльозами та обіймами вони попрощалися з дочкою. Ребека була щаслива, що її старенька няня їде з нею в далеку країну, де на неї чекає чоловік, якого вона ніколи не бачила.

Коли вони прибули до Ханаану, Ребека з хвилюванням роздивлялася навколо. Раптом вона помітила, як хтось їде ланами. У цю саму мить чоловік той озирнувся й побачив караван.

Ребека швиденько зіскочила з верблюда.

„Хто ця людина?“ – запитала вона в слуги.

„Це мій хазяїн, Ісак“, – відповів слуга.

Тієї миті, як Ісак зустрів Ребеку, він покохав її та з радістю взяв її дружиною.

ІСТОРІЯ ПРО ПЕРШОРОДСТВО

Угода Якова

Буття 25

Минуло вже багато років з тих пір, як одружилися Ісак із Ребекою, але дітей у них не було. Ісак знав про обітницю Божу: благословити його родину й утворити з неї великий народ. Тому Ісак і просив Бога, щоб дав їм дитину.

І от Ребека відчула, що в неї буде дитина, і навіть не одна, а дві. За тих часів старший син успадковував усе родинне майно та всі привілеї. Однак ще до народження дітей Бог попередив Ребеку, що цього разу молодший син очолить рід, і саме через нього обітниця, які Бог дав Авраамові, справдяться.

Хлопчики народилися: першим Ісав, потім – Яків. Яків народився кількома хвилинами пізніше за свого брата, міцно ухопивши його ніжку своїми рученятами!

Діти зростали. Ребека більше любила Якова. Той часто залишався разом із матір'ю вдома, у той час як Ісав пропадав десь, полюючи на диких звірів. Ісак, навпаки, надавав перевагу Ісавові, бо більше за все любляв ті страви, які готував йому Ісав з упольованої ним дичини.

Одного разу Ісав повернувся додому дуже зголоднілий. З намету віяло апетитними пахощами, бо Яків саме готував юшку.

„Дай мені трохи юшки! – нетерпляче звернувся він до Якова. – Я страшенно зголоднів!“

Яків швидко зметукував, що це була саме та нагода, якої він так

довго очікував. Він зможе домовитися з Ісавом про те, чого він прагнув над усе у світі.

„Я дам тобі юшки, – погодився він, – якщо ти натомість даси мені ті права, які належать тобі як першородному сину“.

„Добре, – поквапився згодитись Ісав, – усе що хочеш. Я відчуваю, що помру від голоду, якщо не отримаю чогось поїсти. Що ще я повинен зробити?“

„Пообіцяй мені“, – наполягав Яків.

„Обіцяю, обіцяю“, – нетерпляче повторив Ісав, і Яків подав йому паруючу юшку.

Ісав швидко проковтнув їжу, потім повернувся й вийшов із намету, забувши про все. Так він дбав про обітницю Божу!

Хитрість Якова

Буття 27

Ісав геть забув про те, що він утратив право очолити рід, який Бог обіцяв благословити. Але Яків пам'ятав про це дуже добре. Якось мати розповіла йому про слова Божі, які були сказані їй ще до народження дітей.

Ісак на той час уже дуже постарів, і зір його послабшав. Він уже не підводився й розумів, що незабаром проб'є його остання година. Тоді він покликав Ісава.

„Ти мій старший син, – сказав він, – і я збираюся поблагословити тебе перед смертю. Підйди уполюй дичини та приготуй мені їжу, яку я люблю. Я поїм і благословлю тебе“.

Ісав узяв лук і стріли й пішов.

Ребека ж підслухала їхню розмову. Вона збагнула, що коли Яків очолить родину, то саме він отримає особливе благословення Боже. І замість того, аби надати Богові можливість виконати Його наміри щодо братів, вона сама знайшла спосіб обдурити Ісака й позбавити Ісава благословення.

„Піди та заріж двох ягнят, – наказала вона Якову, – і я приготую твоєму батькові таку страву, що він і не здогадається, що це не Ісав готував її. Ти удаси, начебто ти Ісав, і принесеш

їжу батькові. А відтак побачимо, хто отримає благословення!“

Яків побоювався, що хитрість буде розкрито. Його батько ніколи не плував його з Ісавом, навіть тепер, коли вже погано бачив. Проте Ребека вміла знайти вихід із будь-якого становища.

Вона швиденько приготувала їжу, потім огорнула Ісакові шию та руки козиною шкурою, щоб здавалося, що він так само волосатий, як Ісав. Відтак переодягла його у братів одяг, який пропах степом та лісом, і наказала віднести батькові їжу.

Коли Яків увійшов до намету, Ісак здивувався, що син так швидко зміг уполювати дичину й приготувати з неї страву.

„Хто це?“ – запитав Ісак. Він відчув запах гарно приготованої їжі й покуштував її.

„Чи це дійсно ти, Ісаве? – запитав Ісак удруге. – Мені здається, я чую голос Якова. Підійди-но ближче“.

Яків затремтів, але наблизився, і Ісак обмацав його руки. Волохата шкура й запах, що йшов від одягу Ісава, заспокоїли Ісака, і він заходився зі смаком їсти.

Поївши, він урочисто поблагословив Якова своїм батьківським благословенням як першородного сина. Ім'ям Божим він пообіцяв йому успіх в усьому й виголосив його головою всієї родини.

Тільки-но він закінчив, як Яків із намету побачив, що повертається Ісав. Ісав був веселий і ніс на плечах упольоване оленя.

Коли Ісак почув голос справжнього Ісава, він із жахом закричав. Обговоривши з Ісавом усе що сталося, вони дійшли висновку, що їх обох ошукано.

Ісав, обурений, страшенно галасував, а потім і зовсім розлютився.

„Я вб'ю Якова!“ – горланив він.

Ребека чула погрози, які він викрикував, і вирішила будь-що врятувати молодшого сина. Вона переконала Ісака, що Якову слід поїхати до країни, з якої вона сама походила, і знайти там собі дружину з-поміж жінок її роду.

Ісак погодився, і Яків, наполоханий та переляканий, залишив батьківську оселю, попрощався з матір'ю й вирушив у довгу подорож.

ІСТОРІЯ ЯКОВА

Сон Якова

Буття 28

Яків відчував сором і смуток, коли вирушав у далеку подорож до того міста, звідки його мати була родом. Він ошукав Ісава, вкрав у нього його право першородного сина й мусив тікати геть, щоб брат не вбив його.

Коли настала ніч, він простелив свій плащ, загорнувся в нього і, поклавши під голову камінь, влаштувався спати просто неба.

Яків заснув, і йому наснився сон. Він побачив широкі, блискучі сходи, що вели із землі аж до неба. Ясні ангели сходили ними на землю й підіймалися на небо, виконуючи Божі доручення.

Яків був дуже здивований, коли побачив, що Сам Бог стоїть біля нього.

„Я – Бог Авраама й твого батька Ісака, – сказав Бог Якову. – І Я хочу бути й твоїм Богом. Ці землі, що ти бачиш навколо, Я дам твоїм нащадкам. Твої діти виростуть у великий народ, і через цей народ Я благословлю весь світ. Не бійся нічого. Я з тобою і подбаю про тебе, куди б ти не пішов“.

Яків не міг позбутися враження від свого дивного сну, навіть коли прокинувся. Бог був поряд і розмовляв із ним. Яків назвав це місце Бет-Ель, що означає „Дім Божий“. Він установив камінь, який правив йому вночі за подушку, щоб позначити це місце, і звернувся з молитвою до Бога:

„Якщо Ти дійсно подбаєш про мене й повернеш мене додому неушкодженим, я присвячу служінню Тобі все моє життя“.

Потім, відчувши приплив сили й задоволення, Яків продовжив свою подорож, аж поки не дістався до рідного міста своєї матері – Харана. Там він зупинився біля криниці й звернувся до пастухів, які пригнали до криниці своїх овець, чи не знають вони Лавана, його дядька.

„Знаємо, – відповіли пастухи. – Та ось іде його дочка Рахіль“.

Вродлива дівчина гнала овець і кіз до криниці. Яків підійшов і відкотив великого каменя, що затуляв отвір криниці, аби дівчина могла набрати води.

Відтак він розповів їй, хто він такий. Вона радо запросила його додому – до оселі його дядька Лавана.

Обдурений обманщик

Буття 28; 29

Лаван був радий побачити Якова, сина своєї сестри. Він познайомив його з другою своєю дочкою – Лією. Яків став допомагати дядькові доглядати за його вівцями.

„Я платитиму тобі за твою старанну працю“, – сказав якимось дядько Якову.

„Не потрібно мені ніякої платні, – відповів Яків. – Якщо ти дозволиш мені одружитися з твоєю дочкою Рахіллю, я працюватиму на тебе сім років без будь-якої винагороди“.

Яків так палко кохав Рахіль, що сім років важкої праці видавалися йому незначною ціною за щастя взяти її за дружину.

Коли минуло сім років, справили бучне весілля. Уночі, коли темрява лягла на землю, Лаван привів до Якова його наречену.

Однак вранці Яків з'ясував, що жінка, з якою він побрався, була не Рахіль, а Лія. Якова, який так управно обманював інших, самого було обдурено.

Коли ж Яків висловив своє обурення Лаванові, той пояснив йому, що було б несправедливо щодо Лії, якби її молодша сестра першою вийшла заміж.

„Почекай, поки закінчатся святкові тижні, – пообіцяв Лаван, – і можеш узяти за себе й Рахіль. Однак за це ти мусиш відпрацювати на мене ще сім років“.

У ті часи чоловік часто мав більше однієї дружини, незважаючи на ревності та сварки, до яких це призводило. Так Яків одружився з обома сестрами.

Потім Яків, за тогочасним звичаєм, одружився і з двома їхніми служницями. Невдовзі в Якова народилося вже багато синів, однак Рахіль,

дружина, яку він палко кохав, дітей не мала.

Рахіль заздрила Лії, бо та мала багато синів. Однак Лія не була щасливою – Яків не кохав її.

Нарешті в Рахілі народився син, якого назвали Йосипом.

Після народження Йосипа Яків вирішив піти від Лавана. Однак відтоді як Яків почав доглядати за вівцями, поголів'я худоби зросло й примножилося. Лаван дуже просив його залишитися, обіцяючи, нарешті, добре за це заплатити. Яків погодився, але за умови, що йому віддадуть у власність кожну чорну вівцю й кожну рябу козу, які знайдуться в отарі.

Лаван охоче згодився, бо такої худоби було обмаль. Та коли її народилося багато, він почав нехтувати угодою й наполягав, аби він і Яків переглянули свою домовленість. І хоча Лаван часто обманював Якова, Бог дав Якову добробут, і той не тільки збагатив Лавана, але й сам став багатим власником отар.

Якось уночі Бог наказав Якову повертатися додому, у Ханаан. Наступного дня, коли Лавана не було, Яків із дружинами, дітьми та худобою вирушив у зворотну подорож до землі, яку Бог пообіцяв, коли прийде час, віддати нащадкам Якова.

Дивна боротьба

Буття 32

Чим ближче підходив Яків до Ханаану, де все ще жив його батько, тим невідступніше думки його повертали до брата Ісава. Чи й досі гнівався Ісав на нього за те, що він украв благословення, призначене старшому сину? Чи й досі прагне Ісав убити його?

Яків пригадав обіцяння, яке дав йому Бог у Бет-Елі: зберегти його й привести додому. І він почав молитися:

„О Боже, коли я тікав із дому цією дорогою, я мав тільки те, що було на мені. Ти дав мені багатство, і тепер я повертаюся додому зі стадами та отарами і з великою родиною. Я не заслуговую на жодну з Твоїх милостей, проте благаю Тебе, захисти мене від Ісава“.

Того вечора Яків відіслав своїх пастухів з отарами, своїх слуг та свою родину подалі від себе, на протилежний бік протоки. Він хотів побути цієї ночі на самоті, щоб заспокоїтись і подумати.

Та раптом уночі з темряви з'явився Хтось і почав битися з ним. Яків відчайдушно захищався, і вони, схо-

пившись разом, боролися година за годиною. Ніхто не міг узяти гору.

А коли наблизився ранок, суперник Якова торкнувся його стегна й пошкодив суглоба, щоб Яків не міг далі чинити опір. Тоді він зрозумів, що його противник був не звичайною людиною.

Коли Незнайомець збирався піти, Яків попросив його, аби той поблагословив його.

„Як твоє ім'я?“ – запитав Незнайомець у Якова.

„Яків“, – відповів він.

„Я дам тобі нове ім'я, – сказав Незнайомець. – Ти будеш називатися Ізраїлем. Цим ім'ям називають того, хто чинить опір і домагається свого. Ти виявив завзятість у боротьбі з Богом і людьми за першородство. Ти, незважаючи ні на що, наполегливо прагнув обітування Божого і переміг у своєму завзятті“.

„Скажи тепер твоє ім'я“, – озвався до Незнайомця Яків. Однак Незнайомець не відповів йому. Він поблагословив Якова й зник, як тільки сонце з'явилося з-за обрію.

Кульгаючи, Яків пішов назустріч сонцю. Він думав про те, що знову зустрівся з Богом.

Яків знову зустрічається з Ісавом

Буття 32; 33

Яків просив, аби Бог захистив його, коли він знову зустрінеться з Ісавом. Проте він розробив і власний план зустрічі з братом.

По-перше, він вирядив посланців, аби ті шанобливо сповістили Ісава про наближення Якова, оскільки був упевнений, що Ісав виступить назустріч.

Потім він оглянув усі свої отари й одібрав найкращих овець, кіз, верблюдів та віслюків. Відтак поділив їх на невеличкі гурти і до кожного гурту приставив пастуха.

„Женить їх, – наказав він пастухам, – але так, щоб був простір між гуртами. Коли зустрінете Ісава, він, напевно, запитає, чия це худоба. Ви ж відкажіть йому, що це худоба його раба Якова і що Яків просить його прийняти її у дарунок“.

„Усі любляють отримувати дарунки, – міркував Яків. – Можливо, Ісав стане більш поблажливий до мене“.

Коли стало відомо, що Ісав і справді вирушив назустріч, Яків занепокоївся.

„Із ним чотириста озброєних і дужих людей“, – сповістили Якова слуги.

Яків вирішив, що Ісав, певно, хоче напасти на нього! Він швиденько відіслав подалі свою родину, наказавши Рахілі триматися позаду всіх. Він сподівався, що так вона буде в безпеці.

Відтак, зібравши до купи всю свою мужність, сам виступив, щоб зустрітись з Ісавом. Тільки-но він побачив старшого брата, як зразу ж низько йому вклонився. А Ісав кинувся до нього й стиснув його у своїх обіймах. Брати щиро обнялися.

Яким же щасливим почував себе Яків, коли переконався, що Ісав насправді пробачив його!

„Рушаймо додому разом“, – запропонував Ісав.

Проте Яків мусив посуватися дуже повільно, адже з ним були малі діти, та й худоба мала приплід, який вимагав опіки. Вони не могли долати відстань так швидко, як ті молоді вершники, які супроводжували Ісава.

Тому брати побажали один одному щасливої дороги й розійшлися, але вже як друзі.

ХЛОПЧИК ЙОСИП

Родинні турботи

Буття 37

Яків із родиною, заспокоений, повертався до Ханаану. І хоч між братами

запанував мир, однак ревності та сварки поміж дружинами та дітьми Якова тривали.

Яків радів із того, що має велику родину – усі батьки мріють мати дітей і покладають на них свою надію, – але Рахіль була єдиною, кого він посправжньому кохав. І він дуже вболівав, коли вона померла, народжуючи йому другого сина – Веняміна. Маленький Венямин став останнім сином у великій родині Якова.

Через свою любов до Рахілі Яків відзначав Йосипа, її першого сина, так, наче він був старшим сином у родині й мав право першородства.

Яків подарував Йосипові дороге смугасте вбрання, яке тільки привілейований старший син міг отримати.

Через те що Яків так сильно любив Йосипа, інші брати ненавиділи його. Вони були також невдоволені й тим, що їм, а не Йосипові, доводилося пасти батьківську худобу.

Іноді Яків посилав Йосипа допомогти комусь із братів доглядати за вівцями. Йосипа вражали деякі речі, якими, як він те бачив, займалися його брати. Повернувшись додому, він відверто розповідав про все батькові. А це ще більше погіршувало стосунки між ним і братами. Вони так зненавиділи Йосипа, що навіть перестали з ним розмовляти. Коли ж Йосип звертався до них, вони вдавали, ніби не чують, і починали сміятися та жартували між собою.

Ніхто в цій родині не був посправжньому щасливий.

Сни

Буття 37

Однієї ночі Йосипові наснився дуже дивний сон.

„Послухайте-но мій сон! – звернувся він вранці до братів. – Були жнива, ми на полі в'язали снопи пшениці. Коли раптом сніп, якого в'язав я, встав прямо. Відтак снопи, які в'язали ви, зібралися навколо мого снопа й уклонилися йому“.

Йосип дуже помилявся, коли вважав, що його сон зацікавить братів і їм буде приємно його почути.

„За кого ти себе вважаєш? – запитали вони сердито. – Невже ти гадаєш, що ми станемо схилитися перед тобою та ще й уклонитися тобі?“

Невдовзі після цього Йосип побачив ще один незвичайний сон. Цього разу він розповів про свій сон батькові.

„Мені наснилося, що сонце, місяць та одинадцять зірок прийшли й уклонилися мені“.

Уві сні було одинадцять зірок, і Йосип мав одинадцять братів. Сенс сну швидко став зрозумілим.

„Йосип занадто себе підносить, вважаючи, що ми будемо прислужуватися йому наче панові“, – говорили між собою брати.

Навіть Яків був незадоволений. Він вважав, що сонце й місяць у сні сина – це натяк на нього та його дружину.

„Невже ти насправді вважаєш себе вищим за своїх батьків?“ – казав він Йосипові.

І хоча Яків сварився на Йосипа, він міркував над його снами. Адже могло статися, що Бог у такий спосіб давав йому зрозуміти, що саме Йосипа обрано з усієї родини.

У яму!

Буття 37

Одного разу Яків покликав Йосипа. Він хотів послати його з дорученням до братів, які були з худобою на пасовиськах.

„Твоїх братів давно немає вдома, – сказав він. – Я вболіваю за них. Піди й пошукай їх. Віднеси їм їжу, переконайся, що з ними все гаразд, і повертайся додому“.

Йосип вирушив у тому напрямку, яким пішли брати, дорогою запитуючи про них у зустрічних людей.

Нарешті він натрапив на їхній слід.

Йосип був ще далеко, як брати угледіли його. Вони впізнали його

завдяки барвистому вбранню, яке Яків подарував синові.

„Погляньте! – вигукнув один із братів. – До нас завітав сновидець!“

„Тепер він у наших руках, – зауважив інший. – А чому б нам його не вбити, коли нам вже трапилася така нагода? От тоді й подивимось, як справдяться його чудові сни“.

Рувим, старший з братів, намагався їх зупинити.

„Не слід нам його вбивати, – казав він. – Давайте краще кинемо його до цієї висохлої криниці. Нехай це послужить йому за науку!“

Йосип був уже близько, і часу, щоб сперечатися та вирішувати, не залишалось. Йосип поспішав до них, не очікуючи нічого поганого.

Двоє з братів ухопили його й тримали, поки інші здирали з нього одяг. Потім, як запропонував Рувим, вони кинули Йосипа до глибокої ями. Вибратися з криниці було неможливо – круті й слизькі стіни не залишали жодної надії на порятунок.

Перевівши подих, задоволені брати сіли їсти. Вони не звертали жодної уваги на Йосипа, який кликав на допомогу.

Брати насолоджувалися їжею, що приніс їм Йосип, коли побачили довгий караван із верблюдів, який поволі наближався до них. Незабаром вони вже бачили, що це торговельний караван, бо верблюди везли вантаж із прянощами. Купці прямували до Єгипту, де збиралися продати свій товар.

„А чому б нам не продати Йосипа цим купцям? – запропонував Юда. – Це значно краще, аніж убити його, до того ж ми зможемо ще й заробити на цьому трохи грошей“.

Усі погодилися, окрім Рувима, якого в цей час не було з ними.

Все сталося швидко. Поки одні брати домовлялися з купцями, інші витягли Йосипа з ями й почали оглядати його з усіх боків, аби переконатись, що його можна гарно продати. Він і справді виглядав здоровим і неушкодженим, якщо тільки не зважати на брудні плями та подряпини. Купці повинні дати за нього гарні гроші.

„Я дам за нього двадцять срібних монет“, – сказав один із купців. Угоди було досягнуто, і Йосипа повели геть.

Незабаром повернувся Рувим. Він вирішив потай витягти Йосипа з криниці й непомітно відвести до батька.

Коли він побачив, що криниця порожня, він жахнувся – невже брати вбили Йосипа?

Однак скоро брати докладно пояснили йому, що саме вони вчинили з Йосипом. Тепер вони мали вирішити, що сказати батькові.

Вони роздерли гарне Йосипове вбрання, яке зірвали з нього, і заплямували його козиною кров'ю.

Діставшись додому, вони відразу показали Якову зіпсований одяг Йосипа.

„Ось, ми знайшли це, – сказали вони. – Чи не належало це твоєму синові?“

Тільки-но Яків побачив закривавлений одяг, як несамовитий крик вихопився з його грудей.

„Дикий звір роздер його, – причитав нещасний батько. – Мій любий син Йосип помер! Я вже ніколи не побачу його! Усе моє життя я буду тужити за ним!“

У той самий час Йосипа, міцно зв'язаного мотузкою, вели до Єгипту. Однак Бог залишався з ним.

ЙОСИП – РАБ

Раб-управитель

Буття 37; 39

Коли ізмаїльтянські купці прибули до Єгипту, вони відвели Йосипа до невільничого ринку, де й збиралися його продати. Молодий, міцний раб, такий, як Йосип, мав коштувати дорого. Йосипа купила людина на ім'я Потіфар. Новий хазяїн Йосипа був поважною особою – начальником царської охорони. Невдовзі Потіфар побачив, що зробив вигідне придбання.

Йосип старанно працював. Він однаково добре міг працювати як самостійно, так і виконувати накази, мав гідність і ніколи не нехтував своїми обов'язками.

Потіфар скоро зробив Йосипа своїм власним довіреним слугою й почав поступово передавати всі справи по господарству Йосипу. Потіфар мав усі підстави сказати, що в цьому хлопцеві було щось особливе. І це було справді так, бо Бог був із Йосипом навіть тепер, коли той знаходився далеко від дому та рідних.

Бог допомагав Йосипові вправно виконувати будь-яку роботу та сприяв тому, аби Йосип в усьому мав успіх.

Йосипа прийняли в домі Потіфара так добре, як тільки могли прийняти раба. Він був улюбленим і довіреним слугою в дуже багатому домі. Він, звичайно, знав, що Бог завжди з ним.

Однак Йосип незабаром знову опинився в скрутному становищі й не з власної провини.

Дружина Потіфара дуже зацікавилася цим вродливим молодим прислужником і почала вмовляти його, аби він удався до перелюбу з нею, поки Потіфара не було вдома.

Йосип і слухати її не хотів.

„Мій пан довірив мені все, що він має, – казав він своїй господині. – Як я можу обманювати його, та ще

з його дружиною? Крім того, це буде гріх проти Бога, Якого я люблю і Якому служу“.

Потіфарова дружина нічого не відповідала йому на це й продовжувала переслідувати Йосипа своїми домаганнями. Той докладав чимало зусиль, аби триматися подалі від неї, та одного разу вона застала його на самоті. Проте, як тільки вона поклала свої руки йому на плечі, Йосип кинувся тікати.

Потіфарова дружина була жінкою підступною і звела наклеп на Йосипа. Вона запевнила свого чоловіка, що Йосип переслідував її, аби вчинити з нею погано.

Потіфар наказав, щоб Йосипа кинули до в'язниці. Йому скували ноги кайданами й надягли на шию залізного нашійника. Він уже не був довіреним слугою.

Однак Бог перебував із Йосипом і в єгипетській в'язниці. Бог не тільки не забув його, але навпаки, Він передбачив для Йосипа велике й славетне майбутнє.

Тлумачення снів

Буття 40

Минуло небагато часу й наглядач у в'язниці зрозумів, яким корисним для нього може бути Йосип. Він почав доручати в'язневі зробити ту чи іншу роботу, приглядати за іншими ув'язненими, аби вони дотримувалися встановленого порядку. І що б Йосип не робив, все було зроблено добре.

Одного дня до в'язниці привезли двох дуже поважних в'язнів. Один із них був чашником у самого фараона, другий був фараонів стільничий. Вони були вшанованими людьми й належали до верхівки влади, але

чимось не догодили своєму володареві й опинилися за ґратами. Тут вони мусили чекати, поки фараон вирішить їхню подальшу долю.

Тюремний начальник наказав Йосипові приглядати за ними.

Якось вранці Йосип приніс їм поснідати й побачив, що обидва в'язні виглядають дуже засмученими.

„Що сталося?“ – співчутливо запитав він.

„Минулої ночі нам наснилися сні, – відповіли вони, – але ми не можемо зрозуміти, що ті сні мають означати“.

Як і всі єгиптяни, ці двоє вважали, що кожен сон має певне значення, але у в'язниці не було нікого, хто б міг пояснити їм те значення.

„Бог може пояснювати сні, – запевнив їх Йосип. – Розкажіть їх мені“.

Він слухав, як спочатку чашник, а потім стільничий розповідали свої сні.

Чашник бачив уві сні виноградну лозу з трьома гілками, і з тих грон, що були на гілках, чашник вичавив сік до винної чаші фараона й підніс цю чашу фараонові.

Стільничий бачив уві сні, що нібито ніс він фараонові три коши з печивом, яке фараон дуже полюбляє. Та ось налетіли птахи й склювали печиво.

Бог допоміг Йосипові зрозуміти, що мали означати ті сні.

„Через три дні, – сказав Йосип чашникові, – тебе покличуть до фараона й повернуть на службу“.

А стільничому він змушений був сказати таке:

„Через три дні тебе піддадуть страті за наказом фараона“.

Усе сталося саме так, як сказав Йосип.

За три дні мав бути день народження фараона. І він наказав, щоб стільничого стратили, а чашника знову повернув на службу.

В'язень і фараон

Буття 41

Коли щасливий чашник залишав в'язницю, Йосип звернувся до нього з проханням допомогти йому:

„Будь ласкавий, не забудь про мене, – просив він. – Скажи фараонові, що я не вчинив ніякого злочину й не заслуговую на те, щоб мене тримали у в'язниці“.

Чашник обіцяв, та коли він опинився на волі, він забув про всі свої обіцянки.

Минули два довгих роки.

І якось уночі фараону – цареві Єгипту – наснився сон, і ніхто з його мудрих радників не міг той сон пояснити.

І чашник раптом згадав про свій власний сон у в'язниці й про мудру допомогу, яку Йосип так доброзичливо надав йому, розтлумачивши сенс сну.

„Я завинив, – звернувся чашник до свого володаря. – Я зовсім забув про молодого парубка, який пояснив мені мій сон у в'язниці. Він тоді сказав мені, що мене повернуть назад на службу, і його слова справдилися. Йосип зможе допомогти й тобі, володарю. Накажи привести його до палацу“.

Наказ було віддано, і фараонові слуги кинулися до в'язниці, щоб привести звідти вкрай здивованого Йосипа. Його поспіхом помили, погодили та переодягли в чисте вбрання. Відтак він з'явився перед фараоном.

„Мені казали, – мовив до нього фараон, – що ти можеш тлумачити сни“.

„Я цього не можу, ваша величність, – відказав Йосип, – але Бог може“.

„Уві сні, – вів далі фараон, – я бачив сім угодваних корів, що вийшли з річки та паслися на траві. Неподалік від них з'явилися сім зголоднілих,

виснажених корів. І ці сім виснажених корів з'їли вгодваних. Після цього наснився мені інший сон. Я бачив сім стиглих колосків, повних зерен, а поряд – сім пожухлих, без зерна. І ці сім засохлих поглинули сім добрих колосків. Що мають означати ці сни?“

„Бог сповіщає тебе про те, що має статися, аби ти був готовий до того, – пояснив йому Йосип. – Обидва сни мають однакове значення. Упродовж семи років будуть добрі врожаї, і буде достаток. Однак за ними йдуть сім неврожайних років. І ці сім років нестатку поглинуть достаток врожайних часів. Такий зміст твоїх снів“.

ЙОСИП – ПРАВИТЕЛЬ

Новий перший міністр

Буття 41

Коли фараон Єгипту почув від Йосипа значення своїх снів, то вжахнувся. Він зрозумів, що, незважаючи на сім врожайних років, сім років посухи, які настануть після того, принесуть голод і смерть. Однак у Йосипа було що сказати фараонові.

„Ваша величність, – озвався він, – чи можу я порадити, що слід робити? Слід обрати якусь чесну та здібну людину й поставити її розпорядником над усіма хлібними запасами. Цей чоловік буде займатися накопиченням зерна впродовж врожайного часу, аби можна було нагодувати людей потім, коли хліб не родитиме. Якщо зробити так, то люди не вмиратимуть із голоду“.

Фараонові сподобався Йосип і його мудрі поради.

„Цією людиною будеш ти! – вирішив фараон. – Ти довів, що ти мудра людина, і тому я ставлю тебе управителем над усім, що є в Єгипті. Тепер ти – мій перший міністр“.

За наказом фараона Йосипу дали чудову колісницю, слуг, багате вбрання та коштовності. А головне – йому дали безмежну владу, бо підвладний він був тільки фараонові.

Йосип привчився покладатися на Бога, завжди сумлінно виконував доручені йому справи, незважаючи на те, чи був він рабом, чи в'язнем. У такий спосіб він виконував особливе Боже доручення, покладене на нього.

Він об'їхав уздовж і поперек увесь Єгипет. У кожному місті Йосип наказував будувати великі склади та вщерть наповнювати їх зерном.

Сім років чудових урожаїв призвели до накопичення величезних запасів зерна. Йосип розпорядився, аби такі склади зі збіжжям створювали по всій країні. І ще не проминули сім щедрих років, а величезні клуні були так наповнені зерном, що навіть сам Йосип загубив лік тому хлібу, що його накопичили.

Потому настали вбогі й голодні роки, коли жодної стеблини не було на ланах.

У Йосипа з'явилося клопоту ще більше, аніж було. Він продавав і розподіляв зерно та наглядав, щоб усе відбувалося чесно й справедливо.

Невдовзі люди в сусідніх країнах, особливо потерпілих від голоду, довідалися, що в Єгипті можна розжитися хлібом. І вони потягнулися до Йосипа, просячи в нього зерна, щоб привезти його додому, у свою землю.

Хліб у Єгипті

Буття 42

Яків із синами також голодував у себе вдома, в Ханаані.

Якось Яків сказав синам:

„Чув я, що в Єгипті є зерно і його там продають. Підіть до Єгипту й придбайте хоч трохи хліба для нас“.

Брати вирушили до Єгипту, залишивши вдома тільки наймолодшого, Веняміна.

Тільки-но десятеро мандрівників з'явилися перед очима Йосипа, як той відразу ж упізнав у них своїх братів.

А брати навіть і гадки не мали про те, хто перед ними. Вони й за живого Йосипа не вважали.

Крім того, одягнений він був як єгиптянин і спілкувався з ними через перекладача.

„Звідки ви прийшли?“ – запитав суворо Йосип, а прислужник переклав його слова.

„Із Ханаану, – відповіли подорожні. – Ми прийшли, аби купити хліба“.

„Я не вірю вашим словам! – промовив Йосип. – Я вважаю, що ви – зграя шпигунів, які прийшли, аби вивідати таємниці Єгипту“.

„Ми чесні люди“, – обурилися брати Йосипа.

„Якщо так, то повідайте мені про себе“, – наполягав Йосип.

„Нас було дванадцять братів, – почали вони. – Але один брат помер, а наймолодший такий любий нашому батькові, що той не відпустив його з нами“.

Йосип відчув здивування, коли брати казали про нього, як про померлого. Однак він не показав їм цього.

„На доказ того, що ви кажете правду, наступного разу приведіть сюди свого молодшого брата, – наказав він. – Я ж затримаю одного з вас тут як заручника, поки не повернетесь“.

Одного з братів – Симона – повели до в'язниці. Іншим було дозволено повернутися назад до Ханаану з мішками, повними зерна.

Коли вони прибули додому й розв'язали мішки, то були вражені, побачивши в одному з них торбинку з грішми, що лежала зверху на зерні. Їм повернули назад усі гроші, сплачені за зерно.

„Тепер нас звинуватять у тому, що ми – злодії, як звинуватили у шпигунстві“, – зажурилися брати.

Вони не знали, що це Йосип наказав прислужникам покласти гроші в мішок. Він хотів довідатись, якими людьми стали його, колись злочинні, брати.

Подорож Веніямина

Буття 43

Мало-помалу, але хліб, який брати привезли з Єгипту, закінчився, і Яків із своєю великою родиною почав знову голодувати.

„Вам слід знову вирушати до Єгипту, щоб іще придбати трохи хліба“, – звернувся до синів Яків.

„Тільки за умови, якщо відпустиш із нами Веніямина“, – стояли на своєму брати.

„Нізащо! – вибухнув криком Яків. – Йосип помер, Симон у в'язниці, а тепер ви хочете ще й Веніямина кудись завести!“

„Тоді нас усіх покарають смертю, як шпигунів, якщо ми прийдемо без Веніямина“, – пояснювали брати.

Тут у розмову втрутився Юда, той, хто багато років тому запропонував продати Йосипа в рабство:

„Життям моїм запрягаюсь берегти Веніямина, – сказав він Якову. – Я буду відповідальним за нього“.

Поволі й неохоче, але Яків погодився. Він довго дивився синам услід, коли вони вирушили до Єгипту.

Братів, на їхнє велике здивування, зустріли в Єгипті дуже привітно і провели до Йосипового будинку.

Коли ж Йосип після стількох років нарешті побачив свого рідного брата Веніямина, він так зрадів, що ледве втримався від сліз. Він наказав негайно звільнити Симона, а потому запросив усіх братів до себе на обід.

Коли схвильовані брати займали місце коло столу, вони зі здивуванням відзначили, що їх розмістили відповідно до їхнього віку. Як хтось міг про це знати?

Веніяминові, за наказом Йосипа, прислуговували з особливою увагою.

Брати відчували велику вдячність і не менш велике полегшення. Здавалося, що всі їхні турботи залишилися позаду. Незабаром вони будуть у цілковитій безпеці – на зворотному шляху додому. А ще вони везимуть нові запаси зерна.

Зникла чаша

Буття 44

Заспокоєні й задоволені, брати поверталися до Ханаану. Усе було гаразд, і з Веніямином нічого не сталося.

Раптом у далечині вони побачили вершника, що наздоганяв їх. Коли він наблизився, брати із завмерлими серцями впізнали в ньому прислужника головного управителя Єгипту.

„Як ви наважилися вкрати в мого хазяїна його найкращу срібну чашу?“ – закричав слуга, порівнявшись із ними.

„Ми не знаємо, про що ти кажеш, – обурилися брати. – Ми нічого не вкрали. Якщо в когось із нас ти знайдеш цю чашу, то можеш його вбити, а нас усіх віддаси у рабство“.

Слуга без зайвих церемоній почав оглядати їхній вантаж і заглядати до мішків із зерном. Останній мішок, який він розв'язав, належав Веніямину. Там, виблискуючи на сонці, лежала дорогоцінна чаша.

Брати були вражені. Вони повернули своїх віслуків і мовчки рушили за прислужником назад – до Йосипа. Вони вже почали здогадуватися, що все це було частиною якогось задуму, але вони ніяк не могли зрозуміти, чого саме домагається управитель Єгипту.

Коли Йосип вислухав звіт свого слуги про все що сталося, він сказав: „Ніхто, крім самого злодія, не стане моїм рабом“.

Тоді уперед виступив Юда:

„Якщо ти затримаєш Веніямина, мій батько помре від горя. Будь ласка, затримай мене замість нього“.

Йосип не міг повірити в те, що чув. Його брати тепер зовсім не походили на тих немилосердних бандитів, які запродали його в рабство, а його батька переконали, ніби він помер. Він не міг далі таїти від них правду.

„Вийдіть усі!“ – наказав він слугам. Потім, уперше за весь час, звернувся до братів рідною мовою:

„Я – Йосип, ваш давно зниклий брат“.

Возз'єднання родини

Буття 45; 46

Брати дуже перелякалися, коли правда відкрилася їм. Найповноважніший урядовець Єгипту був їхнім братом, з яким вони обійшлися так жахливо багато років тому. Тепер він мав змогу відплатити їм за те.

Однак замість цього Йосип покликав їх і щиро обіймав, і цілував усіх по черзі, починаючи з Веніямина.

„Не картайте себе за те, що ви колись учинили, – сказав він лагідно. – У Бога були свої наміри, коли Він привів мене сюди. Мені була надана можливість урятувати життя багатьом людям. А тепер вам слід поспішати, щоб привести сюди нашого батька та всю родину. Голод триватиме ще п'ять років. Я ж маю намір оселити вас у Гошені, бо там добрі пасовища для ваших отар“.

І тоді, нарешті, залунав сміх, всі зрадли й почали весело й схвильовано розмовляти.

Цікавий прислужник підслухав розмову братів і розголосив почуте. Розголос дійшов до самого фараона.

Невдовзі після цього брати вирушили додому.

„Йосип живий! – сповістили вони Якова. – І він управитель усього Єгипту“.

Старий Яків не міг у те повірити, поки не побачив чудові дарунки, які Йосип надіслав йому.

Тоді родина спакувала свої намети, все майно, зібрала свої отари і почала повільно мандрувати до Єгипту, щоб оселитися у краї, який Йосип обрав для них. А щоб старому Якову, жінкам та малим дітям було легше знести далеку подорож, фараон вислав їм колісниці, на яких родина й прибула до Єгипту.

Прикрощі в Єгипті

Вихід 1

Яків із синами та всією родиною оселився в Гошені, місцевості в Єгипті, де були гарні пасовища для їхніх отар. Йосип піклувався про них протягом усіх важких років, поки був голод, про який попередив Бог.

Проминуло багато років.

Померли старий Яків, Йосип і всі його брати. Однак народ ізраїльський (це те нове ім'я, яке Бог дав Якову) продовжував жити в Єгипті. В ізраїльтян народилося багато дітей, і вони стали численним народом.

Фараон Єгипту теж помер. Інші фараони сходили на трон. Вони

нічого не знали про великі діла Йосипа і ненавиділи цих чужоземців, що жили в їхній країні.

„Їх занадто багато, – сказав якимось фараон. – Вони можуть змовитися проти нас із нашими ворогами й пристати до них, якщо ми розпочнемо війну. Слід щось робити“.

І він подумав, що коли виснажити й змучити ізраїльтян тяжкою працею, то й діти їхні не зможуть вижити. Отже, вони перестануть бути загрозою для єгиптян.

І фараон примусив ізраїльтян працювати як рабів на будівництві великих нових міст, які він прагнув

побудувати. Вони мусили тягати важкі кам'яні брили та формувати з глини тисячі й тисячі цеглин.

Однак ізраїльтяни залишалися сповненими сил. І чим більше фараон притискував їх, тим численнішими вони ставали.

„Я маю вдатися ще до чогось, – вирішив жорстокий і підступний фараон. – Я видам новий закон, за яким кожний новонароджений ізраїльський хлопчик мусить бути кинутий до річки Нілу й потоплений“.

Тепер дійсно справи ізраїльтян були кепські. Однак Бог не забув про Свій народ.

ІСТОРІЯ МОЙСЕЯ

Врятована дитина

Вихід 2

Народився син! Якими щасливими могли б бути батьки дитини, якби не останній злочинний наказ фараона. Адже кожного новонародженого ізраїльського хлопчика було наказано кидати до Нілу.

Мати милувалася своєю чудовою дитиною.

„Того не буде, щоб мою дитину втопили, – сказала вона. – Я сховаю свого сина. Я знаю, Бог подбає про його порятунок“.

Спочатку все було гаразд. Однак малюк швидко зростав, набирався сили, і дитячий плач ставав усе голосніший. Уклавши сина спати, його матір почала молитися й думати, що вдіяти. І от з очерету, який звичайно росте біля річок, а рибалки роблять із нього свої вудилища, вона заходилася плести кошика. Коли роботу було

закінчено, вона зовні змастила кошика смолою, аби він не пропускав воду.

Відтак, поки дитя спало, вона обережно поклала його в кошик і віднесла до річки, взявши із собою й свою маленьку дочку Маріям. Мати прилаштувала кошика з дитям серед високого очерету, наказала Маріям спостерігати за братиком, а сама мерщій побігла додому.

Тихенько, наче мишка, завмерла Маріям у своїй схованці й чекала. Невдовзі вона почула чийсь голоси та

сміх. Царівна, дочка фараона, царя Єгипту, прийшла купатися в супроводі своїх служниць. У Маріям серце зайшлося, коли вона побачила царівну. Царівна зупинилася.

„Дивіться! – вигукнула дочка фараона. – Он якийсь кошик в очереті. Принесіть-но його“.

Рабині дістали кошика й віднесли його царівні.

Дитина, прокинувшись, побачила навколо себе незнайомі обличчя й заходилася гучним плачем.

„Бідолашний малюк! – розчулилася царівна. – Це, певно, ізраїльський хлопчик. Я візьму його собі“.

Царівна видавалася дуже лагідною,

і це надало хоробрості Маріям. Вона рішуче вийшла зі своєї схованки.

„Чи не потрібна вам годувальниця для дитини?“ – запитала вона.

„Так“, – відповіла царівна, і Маріям щодуху кинулася додому до своєї матері.

Царівна уважно подивилася на жінку, яку привела Маріям. Відтак промовила:

„Візьми цю дитину й доглядай за нею. Роби це для мене. Я добре заплачу тобі. Коли хлопчик підросте, я візьму його до палацу, і він буде мені за сина. Нехай він зветься Мойсей“.

Мати з Маріям, щасливі, принесли дитину додому. Тепер вони вже не боялися, що хтось побачить хлопчика. Бог врятував маленького Мойсея. Впродовж усього свого життя Мойсей відчуватиме повсякчасне піклування Боже.

Царевич Єгипту

Вихід 2

Щаслива Мойсеєва мати добре доглядала свого сина. Коли хлопчик подорослішав, вона розповіла йому про справжнього Бога, Який врятував його, дбає про нього й буде опікуватися ним навіть тоді, коли Мойсея візьмуть до царського палацу. Розповіла вона також і про те, що одного дня Бог визволить Свій народ із неволі та рабства.

Настав час Мойсею перебиратися до палацу, де на нього чекала дочка фараона. Тут його переодягли у вбрання з найкращої тканини, він їв найсмачніші наїдки, а раби шанобливо чекали його наказів. Розпочалося навчання. Мойсея вчили читати й писати і ще багато чого, бо єгиптяни були дуже мудрими та обізнаними. Однак, хоча його виховували як справжнього єгиптянина, Мойсей ніколи не забував, що він – ізраїльтянин. Він пам'ятав і любив Бога свого народу і не визнавав численних єгипетських богів та богинь.

Коли він виїжджав на своїй розкішній колісниці й бачив своїх співвітчизників – ізраїльтян, – виснажених і почорнілих від пекучого сонця, які будували величні палаци на втіху фараонові, Мойсей відчував біль і гнів. Він мріяв захистити їх від жорстоких наглядачів, які били ізраїльтян навіть за те, що ті зупинялися, аби перевести подих.

І от час Мойсея прийшов. Один єгиптянин знущався з раба-ізраїльтянина. Мойсей побачив це, і гнів охопив його. Він швидко озирнувся навкруги. Поблизу нікого не було. Мойсей убив єгиптянина й закопав його тіло в пісок.

Наступного дня Мойсей став

свідком сутички двох своїх співвітчизників-ізраїльтян. Це його вразило.

„Зупиніться! – вигукнув він. – Адже ви обидва – ізраїльтяни!“

„За кого ти себе вважаєш? – зухвало озвався до Мойсея той, що розпочав бійку. – Може, ти й мене вб'єш, як учора забив єгиптянина?“

Хтось бачив. Таємниця отримала розголос і дійшла до палацу. Фараон був розлючений і наказав покарати Мойсея смертю.

Мойсею нічого не залишалось, як відмовитися від царських розкошів і тікати до сусідньої країни – Мідії. З болем у серці він зрозумів, що його народ, допомогти якому він так щиро прагнув, не хотів мати його ані своїм царем, ані вождем.

Мойсей допомагає Ціппорі Вихід 2

Мойсей сподівався, що буде спроможний допомогти своєму народові в його неволі та рабстві, а замість цього йому довелося тікати з Єгипту до Мідії, щоб урятувати своє власне життя.

І от, зажурений, він сидів біля колодязя. Раптом він побачив семеро дівчат – сестер, які наближалися до нього. Вони йшли по воду, щоб напоїти овець свого батька.

Несподівано з'явилися якісь пастухи і, брутально прогнавши дівчат, почали черпати воду для своїх овець.

Мойсей враз підвівся й кинувся на захист дівчат. Він начерпав їм води, скільки було потрібно, і дівчата, задоволені, пішли додому.

„Щось ви рано сьогодні!“ – здивувався їхній батько.

„Хоробрий єгиптянин захистив нас від цих негідних пастухів“, – і дочки розповіли йому про свою пригоду.

„Де ж він? – запитав батько. – Не годиться залишати його біля колодязя. Підійть та запросіть його до нас на вечерю“.

Дівчата побігли шукати Мойсея і привели його до себе додому.

Мойсей залишився в них жити. Він одружився з Ціппорою, однією з сестер, і почав доглядати за їхніми отарами. Він ходив із вівцями, відшукуючи для них вигідні пасовища.

Мойсей, колишній царевич Єгипту, тяжко працював – як звичайнісінький собі пастух.

Бог кличе Мойсея

Вихід 3; 4

Минуло чимало років, впродовж яких Мойсей випасав отари свого тестя.

Одного дня вівці та кози скубали травицю біля підніжжя гори Хорив. Раптом Мойсей побачив кущ, який був немов охоплений полум'ям. Він дивився, занепокоєний, боячись, аби полум'я не перекинулося далі, на посохлі кущі. Однак, хоча полум'я яскраво палало, кущ залишався неушкодженим. Це було дивно. Мойсей наблизився, щоб краще роздивитися.

Аж раптом він почув голос, що лунав із полум'я, і відразу впізнав у ньому голос Бога.

„Зніми своє взуття, Мойсею, – промовив Бог, – бо земля ця – свята“.

Мойсей послухався й став терпляче чекати, накривши обличчя плащем. Серце його схвильовано калатало у грудях.

„Я – Бог Авраама, Ісака та Якова, – сказав Бог. – Я почув стогін і плач Мого народу, який опинився в єгипетському рабстві, і Я вирішив визволити його. Ти, Мойсею, очолиш його вихід із Єгипту й приведеш у землю, яку Я пообіцяв дати нащадкам Авраама“.

„Ні, не я, Боже, – заблагав переляканий Мойсей. – Благаю, не посилай мене до них вождем. Я тепер ніхто, і я нічого не зможу зробити“.

„Я буду з тобою, – пообіцяв Бог. – Я допомагатиму тобі, і ти зможеш усе. Ти приведеш Мій народ до цієї самої гори – поклонитися Мені тут“.

Мойсееві зовсім не хотілося повертатися назад до Єгипту. Він продовжував доводити свою неспроможність, але Бог усе спростував. Він сказав Мойсею, що його брат Аарон піде разом із ним і робитиме все, що буде потрібно.

„Візьми із собою свою палицю, – наказав Бог. – Ти використаєш її, чинячи різні дивні речі, які доведуть Моему народові та єгипетському фараону також, що Я – єдиний правдивий Бог і що Я сильніший за фараона й за всіх тих богів, яким єгиптяни вклоняються“.

Неохоче, але все ж Мойсей підкорився Богові. Він узяв із собою дружину й двох синів, прихопив палицю й вирушив до землі єгипетської.

МОЙСЕЙ І ФАРАОН ЄГИПТУ

Фараон каже „ні“

Вихід 5

Мойсей і його родина йшли дорогою до Єгипту. Та перш ніж вони дісталися до країни, Мойсей зустрів свого брата Аарона, як те й було йому обіцяно Богом, і переповів Ааронові все, що йому сказав Бог.

Мойсей та Аарон зустрілися зі старшинами ізраїльського народу.

„Бог, Який є Богом Авраама, Ісака та Якова, знає про вашу недолю й хоче визволити вас, – сказав Аарон. – Колись Він пообіцяв дати Ізраїлевим нащадкам землю. І от тепер Він має намір привести вас у цю землю“.

Ці слова викликали велику радість. Люди були в захваті, їх сповнювало велике щастя, адже нарешті їхньому лихові буде покладено край.

Відтак Мойсей з Аароном стали домагатися, аби їх прийняв фараон.
„Господь Бог Ізраїлів наказав, щоб

ти дозволив Його народу вільно піти з цієї країни“, – звернувся до фараона Мойсей.

„Хто цей Бог? – зневажливо озвався фараон. – Я Його не знаю, і я, звичайно, не буду виконувати те, що Він наказує“.

І фараон звелів своїм прислужникам: „Женіть цих ледачих рабів геть і примушайте їх стати до роботи!“

Потому він віддав новий наказ єгипетським начальникам, що наглядали за працюючими ізраїльтянами:

„До цього часу ви дбали, щоб у рабів була солома, яку вони домішують у цеглини. Тепер вони мусять самі ходити по ланах і забезпечувати себе соломою для виготовлення цегли. А ви слідкуйте за тим, щоб кількість цеглин через це не зменшилася, бо вони мусять і за таких умов виробляти таку ж саму кількість їх, як виробляли раніше“.

Виконати таке завдання було неможливо. Проте наглядачі, якщо цеглин вироблялося менше, били ізраїльтян і знущалися з них ще більше, аніж раніше.

Гіркота й гнів охопили ізраїльтян. Бог обіцяв вивільнити їх, проте їм не стало легше, а навпаки – важче. Старші з народу пішли до Мойсея та Аарона й сповістили їх про те, що думає народ.

Мойсея охопив відчай. Він звернувся до Бога й розповів Йому про свою турботу й про розчарування.

„Зачекай, – відповів Бог. – Я виконаю Мое обіцяння. Та оскільки фараон не схотів підкоритися Мені, йому належить зазнати багато прикросців, аби навчитися шанувати Бога. І Мій народ, побачивши це, матиме уяву про велич Мою і могутність“.

Жаби, мухи та град

Вихід 7-10

Бог пообіцяв Мойсею, що здійснить багато страшних речей, щоб у такий спосіб дати фараонові зрозуміти – і не тільки йому, а й ізраїльтянам також, – що Він спроможний визволити Свій народ.

Мойсей з Аароном пішли до фараона і попередили його, що коли він не підкориться Богові й не звільнить Його народ, то багато дивного й страшного трапиться в Єгипті.

Однак фараон тільки посміявся й не звернув на їхнє попередження жодної уваги.

Бог дотримав Своєї обіцянки, і дев'ять жахливих покарань впали на Єгипет із волі Божої. Після кожного нещастя Мойсей приходив до фараона, даючи йому можливість перемінити своє рішення й стати покірливим Богові. Проте серце фараона ставало дедалі жорсткішим.

Спочатку Мойсей, за наказом Божим, взяв свою палицю, і життєдайна вода в річці Ніл, яка зрошувала весь Єгипет, перетворилася на густе червоне багно, в якому гинуло все живе.

Потім жаби повиплигували зі смердючої річки й заповнили все – вони були в будинках, на ліжках, навіть у печач.

Єгипетські жерці також спробували наслідувати Мойсея і показали, що так само можуть чинити й вони. Однак жерці не змогли нічого вдіяти, аби очистити воду в Нілі чи позбавитися жаб.

Фараонові було шкода самого себе, і він пообіцяв Мойсею, що дозволить його народові піти з Єгипту, якщо тільки їхній Бог позбавить їх жаб. Мойсей помолився Богові – і жаби згинули. Як тільки лихо минулося,

фараон перемінив своє рішення й знову сказав Мойсею: „Ні!“

Тоді Бог наслав маленьких шкідливих комах і великих мух, які боляче жалили людей і тварин. Кожного разу фараон обіцяв Мойсею, що коли Бог відверне свою кару, він дозволить ізраїльтянам піти. Весь час Мойсей вірив фараонові, проте тільки-но лихо минало, фараон не відпускав ізраїльтян.

Корови, коні, віслюки вимерли через хвороби, люди знемагали від болю, який спричиняли їм страшні виразки. Однак фараон знову казав: „Ні!“

Страшна буря зі зливою і сильним градом пройшла над Єгиптом. Проте фараон стояв на своєму: „Ні!“

А потім ненажерлива сарана з'явилася, мов чорна хмара, і винищила все, що було на ланах.

Потому всю землю поглинула чорна, густа темрява, і тривало це три доби.

Народ ізраїльський, який жив у Гошені, був позбавлений цих жахів. Бог довів, що Він сильніший і могутніший за всіх богів Єгипту і за всіх їхніх жерців.

Однак фараон казав: „Ні!“

Кожного разу, як нове лихо спостигало країну та народ єгипетський, Мойсей з Аароном ішли до фараона. Вони просили його, аби він не був таким упертим і прислухався до Бога. Однак фараон не хотів слухати Бога і через те наражав свій народ на нові, ще більш жахливі нещастя.

Після того як Бог наслав дев'яте покарання – цілковиту темряву впродовж трьох днів, – фараон страшенно розлютився.

„Забирайся звідси! – кричав він на Мойсея. – Я не хочу ніколи більше бачити тебе!“

„Ти й не побачиш, – відповів йому Мойсей. – Але оскільки ти не хочеш перемінити свого рішення щодо мого народу, то змушуєш Бога вдатися до ще жахливішої кари. Після цього ти вже дозволиш народу Божому піти“.

Бог сказав:

„Серед ночі Я пройду по всій землі єгипетській, і старший син у кожній родині помре – від царського палацу до найбіднішої оселі, – і буде великий плач і стогін в усьому Єгипті“.

Однак упертий фараон і тепер не звернув уваги ані на Мойсея, ані на попередження Боже.

Бог сказав Мойсею, що народ ізраїльський уникне цього останнього страшного лиха, оскільки ізраїльтяни відокремлені від інших.

І цього разу вони мають ретельно дотримуватися настанов, яких їм дасть Мойсей. Якщо кожна родина вчинить, як Бог накаже, то старшого сина буде врятовано, коли ангел смерті пройде по землі.

Пасха

Вихід 12

Мойсей знову зібрав усіх старшин ізраїльських.

„Слухайте уважно, – звернувся він до них. – Цієї ночі Бог пошле ангела смерті, щоб пройшов він по всьому Єгипту і вразив кожного старшого сина в усіх родинах цієї землі. Якщо ви хочете врятуватися й захистити своїх первістків, послухайте, що наказує Бог учинити: передайте кожному батькові, аби він вибрав неушкоджене молоде ягня чи козеня зі своєї череди і заколов, а кров'ю тварини змастив двері та одвірки у своїй оселі. А мати кожної родини

нехай приготує м'ясо заколотої тварини для особливої вечері. Коли звечоріє, кожна родина повинна зібратися разом під дахом своєї оселі.

Кров на ваших дверях буде ознакою, що ви покірливі Богові, і Він не дозволить ангелу смерті зачепити лихом ваші родини.

Якщо ж діти ваші запитають, що все це має означати, поясніть їм, що це свято Пасхи Господньої – час, коли Бог обминув смертю оселі наші, а всі першородні сини по всьому Єгипту померли“.

З того дня й дотепер народ ізраїльський святкує Пасху щороку, згадуючи Божий захист і порятунок тієї незабутньої ночі.

ВИХІД ІЗ ЄГИПТУ

Прощай, Єгипет! Вихід 12

Тієї ночі, коли останнє й найжахливіше покарання Боже впало на Єгипет, усі ізраїльтяни перебували в цілковитій безпеці в своїх домівках. Матері приготували вечерю із запеченого ягняти, як Бог і наказував їм зробити. Коли ж вони того вечора збиралися до столу, то перед тим ретельно перевіряли, чи зачинено двері до оселі та чи змащено одвірки кров'ю ягняти. Мойсей наказав їм бути готовими залишити Єгипет зразу, тільки-но буде отримано дозвіл від фараона.

Серед ночі по всьому Єгипту зня-

лося страшне голосіння, яке лунало з кожного будинку. Коли ізраїльтяни почули цей плач, вони впевнилися, що Бог чинить те, про що попереджав. У кожній єгипетській родині був померлий – першородний син. Народ же Божий перебував у безпеці, бо ізраїльтяни слухалися Бога і покладалися на Нього.

Нарешті фараон послав по Мойсея та Аарона.

„Забирайтеся! – загорланів він. – Щоб наступного дня вас уже не було в моїй країні. Забирайте із собою своїх жінок, дітей, худобу – все. Тільки дайте нам спокій!“

Мойсей негайно віддав наказ по всьому краю Юшенському: „Час виходити“.

Однак тісто, яке господині поставили, щоб воно підходило, ще не було готове, тому вони обгортали його одягом, пакували разом із посудом (бо те тісто не можна було лишати) і забирали із собою.

Усі родини повиходили зі своїх будинків. Цей людський потік прямував до задалегідь визначеного місця збору.

Єгиптяни також повиходили зі своїх осель і просили ізраїльтян, аби вони швидше йшли. Єгиптяни так хотіли, щоб ізраїльтяни скоріше залишили їхню країну, що дарували їм навіть подарунки – золоті та срібні каблучки й браслети, а також інші коштовні вироби, оскільки прагнули лише одного – щоб ізраїльтяни пішли від них, поки нові нещастя не спіткали їхньої країни.

Не оглядаючись, величезний натовп людей, очолований Мойсеєм, вирушив у дорогу. Нарешті обітниця Божа здійснилася. Це було прощання з Єгиптом назавжди.

Бог указує шлях

Вихід 13:17-22

Народ ізраїльський, залишаючи Єгипет, відчував велике піднесення. Нарешті вони звільнилися від ярма, адже єгиптяни примушували їх тяжко працювати і жорстоко обходилися з ними.

Тепер на чолі з Мойсеєм вони прямували до країни, яку Бог обіцяв дати їм ще багато років тому, коли покликав Авраама, аби той пішов за Ним.

Проте як же їм відшукати шлях до обітованої землі Ханаанської? Навколо них усюди була лише пустеля. І ніде не було жодних стежин, щоб ними йти, чи якихось ознак, щоб ними керуватися.

Бог попередив Мойсея, що вони не підуть найкоротшим шляхом до Ханаану, бо навкруги багато різних країн, чиї кордони охороняються. Бог не хотів, щоб Його народ був

змушений воювати на самому початку своєї нелегкої подорожі. Бог мав намір вести їх кружним шляхом, і Сам вирішив указувати їм напрям.

Бог пішов попереду них. Це був стовп хмари, який посувався перед ізраїльтянами вдень, а вночі вогненний стовп показував їм, що Бог із ними. Якщо хмаровий або вогненний стовп рухався, люди йшли за ним, куди він вів. Коли ж стовп зупинявся, ізраїльтяни знали, що прийшов час зупинитися, поставити намети та відпочивати доти, доки стовп знову не почне рухатися.

Удень і вночі люди могли долати шлях, бо Бог був із ними, ведучи їх вперед.

Тимчасом фараонові, який перебував у своєму палаці, спало на думку запитати в себе: чого це він має дозволяти цим ізраїльським рабам піти з Єгипту? Він уже забув про страшні нещастя, через які він сам вимагав, аби вони негайно залишили його країну. Зараз його турбувало одне – хто буде виконувати найтяжчу роботу на будівництві його палаців.

І він наказав своїм воїнам приготувати колісниці й вирушити навздогін за ізраїльцями. Воїни кинулися наздоганяти ізраїльців і незабаром помітили вдалечині велику юрбу людей, які спокійно собі йшли, ведучи із собою дітей та худобу. Тепер єгипетське військо могло наздогнати їх, оточити й примусити повернутися назад.

Ізраїльцями саме збиралися стати табором на березі Червоного моря, яке розкинулося перед ними, а з інших сторін лежала суворя, недоброчлива пустеля. Несподівано

пролунав сигнал тривоги, і в таборі занепокоїлися. Хтось помітив куряву на далекому обрії, і невдовзі спостерігачі вже могли розрізнити обриси загрозливих військових колісниць єгиптян, які от-от будуть тут.

Хвиля паніки й сум'яття прокотилася табором. Люди кинулися до Мойсея й закричали, звертаючись до нього:

„Чому ти не залишив нас у Єгипті, замість того щоб привести у цю страшну пустелю, де нас уб'ють? Це все через тебе!“

„Не бійтеся, – озвався до них Мойсей. – Заспокойтеся й не галасуйте. Бог допоможе нам врятуватися від єгиптян“.

Однак єгиптяни були вже зовсім поряд. Для порятунку залишався лише один шлях – уперед. Проте попереду плескалися морські хвилі. Ізраїльцями потрапили до пастки!

Тоді Бог озвався до Мойсея:

„Накажи людям не метушитися й бути готовими йти далі. Я врятую Мій народ і покажу єгиптянам, що Я – Бог. Усе, що тобі потрібно зробити, – простягнути свою палицю над водою. І тоді побачиш, що станеться“.

Перехід через Червоне море

Вихід 14; 15

Мойсей зробив усе так, як наказав йому Бог. Він підняв свою палицю над Червоним морем. Знявся сильний східний вітер, який погнав воду до протилежного берега, утворивши широкий прохід посеред моря.

У той же самий час зхмаровий стовп, в якому Бог ішов перед ізраїльцями, вказуючи їм шлях, пересунувся і став позаду ізраїльтян, сховавши їх від очей єгиптян.

Люди швидко зібрали дітей та худобу і, вишикувавшись один за одним, почали переходити море. Вони йшли протягом цілої ночі.

А єгиптяни верхи та на колісницях уже майже наступали їм на п'яти. Переслідувачі, не вагаючись, погналися за зникаючими рабами і вступили в прохід посеред моря. Однак колеса їхніх колісниць незабаром почали грузнути в мокрому ірунті оголеного морського дна. Візничі кричали на коней, але даремно – колеса тільки буксували та загрузали ще глибше.

Коли настав ранок, ізраїльтяни – усі до останнього – без перешкод дісталися протилежного берега.

„Простягни знов свою палицю над морем“, – наказав Бог Мойсею. І коли Мойсей зробив так, вода знову закрила дно моря. Усе єгипетське військо загинуло.

„Єгиптяни вже не будуть нас переслідувати“, – запевнив Мойсей ізраїльтян.

Вигук радості та полегшення пронісся над ізраїльським станом. Бог урятував їх!

З вуст Мойсея вихопилася пісня:

„Я співаю Господові, бо Він здобув велику перемогу;

Він коней та вершників скинув у море.

Господь – мій могутній захисник; це Він врятував мене“.

За ним і сестра його Маріям узяла бубон і заграла, співаючи:

„Співайте Господові, бо Він здобув велику перемогу;

Він коней та вершників скинув у море“.

І всі ізраїльтяни приєдналися до них, співом і танком прославляючи Господа, Який урятував їх від єгиптян – назавжди.

Їжа в пустелі

Вихід 16

Усі хвилювання, пов'язані з виходом із Єгипту, залишилися позаду. Ізраїльтяни бачили, що сталося з їхніми переслідувачами. І тепер вони мали звикати до нового способу життя. Втікачі знову продовжили свою подорож до Ханаану – країни, яку Бог обіцяв їм.

Проте пройшло зовсім небагато часу, як ізраїльтяни почали ремствувати на труднощі подорожі. Вони швидко забули про тяжку працю та знуцання, яких зазнавали в Єгипті, і нарікали на Мойсея, говорячи:

„Чому ти завів нас сюди? В Єгипті ми мали вдосталь їжі. Тепер ми голодуємо! І це все з твоєї вини!“

Мойсей не знав, що їм відповісти, і Бог озвався до нього:

„Я дам людям їжу“. Він пояснив Мойсею, як це буде зроблено.

Мойсей і Аарон повернулися до народу з Божою відповіддю.

„Коли ви ремствуєте на мене, – звернувся до ізраїльтян Мойсей, – ви, насправді, ремствуєте на Бога. Він – Той, Хто вивів вас із Єгипту, і Він – Той, Хто дасть вам їжу. Сьогодні ввечері та завтра вранці ви побачите, як Він це зробить“.

Того ж вечора величезні зграї перепелиць низько пролетіли понад наметами мандрівників. Птахи, втомлені довгим перельотом, посідали просто на землю, де їх хутенько зловили зголоднілі люди. Так ізраїльтяни отримали смачну вечерю.

Наступного ранку сталося щось уже зовсім дивне. Ізраїльтяни визирнули зі своїх наметів і побачили, що чимось білим та крупчастим укрито всю землю, неначе росою. Вони покуштували це – воно виявилось

солодким, наче медяник. Люди не знали, що це таке, і назвали це диво манною, що й означає „що то таке?“

Кожного дня, окрім суботи, ізраїльтяни чекали на манну, щоб зібрати її. Вони просто споживали манну або готували з неї якісь страви. Бог сказав їм, щоб вони збирали стільки манни, скільки потрібно на один день, окрім шостого дня, коли вони мали назбирати їжі ще й на суботу. А це означало, що в особливий Божий день – суботу – ніхто не повинен був працювати.

Вода в пустелі

Вихід 15:22-27; 17:1-7

Вода, вода – ось на що були спрямовані думки людей. Погано, звичайно, коли подорожуєш посушливим, пустельним краєм і потерпаєш від голоду, однак значно гірше страждати від спраги.

Три доби народ ізраїльський мандрував, ніде не знаходячи питної води, і люди дуже зраділи, коли побачили невеличке озерце. Ті, що

йшли попереду, кинулися до води, щоб напитися, однак радість на їхніх обличчях змінилася відразою. Вода була гіркою на смак.

„Зроби щось, Мойсею“, – благали люди, і Мойсей звернувся по допомогу до Бога. Бог указав Мойсею на шмат дерева, що валявся неподалік, і Мойсей кинув його у воду. Відразливий смак води кудись подівся, і вона стала придатною для пиття.

Невдовзі ізраїльтяни щасливо дісталися до Єліма, чудового зеленого оазису, де й стали табором під високими пальмами біля чистих джерел. Кожний мав змогу втамувати спрагу.

Та після недовгого відпочинку треба було знову складати намети й вирушати в дорогу.

Біля місця наступної їхньої стоянки води не було зовсім. Розлючений натовп прийшов до Мойсея.

„Дай нам води, – вимагали люди. – Навіщо ти привів нас сюди помирати від спраги?“

Мойсей був стурбований і трохи наляканий. Люди розлютились, і дехто навіть узяв до рук каменя, щоб кинути його в Мойсея.

„Що мені робити?“ – запитав Мойсей у Бога.

„Візьми свою палицю, – сказав Бог, – і йди разом із старшинами до скелі, на яку Я тобі вкажу, і торкнися цієї скелі своєю палицею“.

Мойсей зробив, як йому наказав Бог. Коли він ударив по скелі своєю палицею, чиста й свіжа вода вирвалася звідти. Води було так багато, що всі спрагли змогли пити скільки хотіли.

Як хотілося Мойсею, щоб ізраїльтяни нарешті зрозуміли, що з ними Бог і Він може подбати про них!

Ізраїльтяни не були єдиними, хто потребував їжі та води. Амаликитяни, які мешкали в цій частині пустелі, хотіли мати оазиси тільки для себе, і вирішили зупинити вторгнення цих чужинців і не ділити з ними джерела води. Вони вирушили до табору ізраїльтян, збираючись напасти на них.

Мойсей розумів, що він має діяти рішуче та швидко, аби відбити напад цих ворогів. Він обрав Ісуса, хороброго юнака, щоб той очолив загін ізраїльтян, який мав наступного дня виступити проти амаликитян.

„Я стоятиму он на тому високому пагорбі, – сказав Мойсей Ісусові, – піднявши вгору палицю, яку Бог наказав мені носити при собі“.

Ізраїльтяни вирушили на місце битви, а Мойсей разом із своїм братом Аароном та Хуром зійшов на пагорб, як і обіцяв. Хур був одним із народних старшин. Він з Аароном стали обабіч Мойсея. Мойсей підніс угору руки, подаючи ізраїльтянам сигнал до бою, і почав молитися Богові, просячи про допомогу.

Ізраїльтяни не звикли воювати, але Мойсей з піднесеною догори палицею, якою він учинив стільки див, додавав їм сміливості та впевненості.

Та от руки в Мойсея затерпли й безсило впали донизу. Тільки-но це сталося, як ізраїльтяни втратили впевненість і почали поступатися ворогу. Однак Мойсей знову звів руки, й ізраїльтяни з подвоєним завзяттям кинулися на ворогів. І так було щоразу. Мойсей втомлено опускав руки, а потім знову підносив їх.

Минали година за годиною, і руки в Мойсея від втоми боліли все сильніше й сильніше. Ааронові з Хуром

спала на розум слухна думка. Вони – один зліва, інший справа – підхопили Мойсея і, звівши його руки догори, утримували їх так аж до заходу сонця. Бачачи це, ізраїльтяни відкинули амаликитян від свого табору.

Мойсей у подяку Богові звів вівтар. Він знав, що це Бог охороняв його народ і постійно надавав йому допомогу.

Народ ізраїльський продовжував мандрувати, аж поки не дістався до тієї гори, біля якої Бог колись вперше говорив до Мойсея з ніби палаючого куша.

Бог тоді пообіцяв Мойсею, що допоможе йому вивести народ і привести на це місце. І Бог дотримав Свого слова.

Однак Мойсей відчував себе вкрай знесиленим. Він мусив думати й піклуватися про весь народ. Люди часто додавали йому зайвих клопотів, бо

нарікали й ремствували, незважаючи на підтримку й допомогу Божу. Окрім інших справ, Мойсей мусив ще розбирати різні сварки та скарги і пояснювати людям, що є правильним, а що – ні. Повсякчас він був зайнятий вирішенням різних справ.

Одного дня до табору прибув несподіваний гість. Це був тесть Мойсея – батько його дружини. Мойсей дуже зрадів йому. Їтро – так звали цю людину – чув про деякі дива, що Бог учинив задля Свого народу, а Мойсей розповів йому те, чого він не знав.

„Хвала Господу!“ – вигукнув Їтро.

Мойсей нічого не розповідав про свою важку працю, однак наступного дня Їтро сам побачив, як він вислуховував багатьох людей, які виносили на його розсуд свої справи й вистоювали задля цього довгі черги.

„Чого ти обтягуєш себе цими справами протягом цілого дня?“ – запитав він Мойсея ввечері.

„Бо я мушу це робити, – відповів Мойсей. – Я мушу вирішувати справи як суддя і вчити людей законів Божих“.

„Ті обов'язки, які ти поклав на себе, незабаром зовсім позбавлять тебе сили, – сказав йому Їтро, – та й люди втомлюються, довго очікуючи своєї черги порозмовляти з тобою. Ти потребуєш допомоги. Прислухайся до моєї поради й обері собі кількох помічників. Це мають бути люди, яким ти можеш довіритися та які покладаються на Бога. Дозволь їм судити сварки й суперечки. А до тебе нехай люди звертаються тільки у важливих випадках“.

Незважаючи на те, що Мойсей був визнаний вождь, він був достатньо смиренною людиною і прийняв добру пораду. Мойсей обрав довірених людей, які мали допомагати йому справедливо судити та навчати народ ізраїльський.

ЗАКОНИ БОЖІ

Божа гора

Вихід 19

Народ ізраїльський знявся табором і вирушив до підніжжя гори Сінай, де Бог уперше звернувся до Мойсея, закликавши його бути народним вождем. Мойсей зійшов на гору, щоб там, на самоті й у тиші, Бог міг розмовляти з ним.

„Скажи ізраїльтянам, – мовив Бог до Мойсея, – що Я дбаю про них, як пташка дбає про своїх маленьких пташенят. І Я надалі піклуватимуся про них, а вони, у свою чергу, повинні бути слухняними Мені.

Я збираюся розмовляти з тобою, Мойсею, перед ними всіма, щоб показати їм, що ти – насправді обраний Мною вождь. Люди бачитимуть тільки хмару, але вони будуть чути Мій голос“.

Мойсей поквапився до табору, аби сповістити людям про почуте від Бога. Ізраїльтяни вже знали, що Бог дбає про них, і тепер вони повинні були зрозуміти, що Бог не тільки могутній, але й святий. Слово „святий“ означає „відокремлений“, „не такий“. Бог не є людською істотою з властивими їй недоліками та помилками. Він цілковито й повністю добрий, і в Ньому немає ніякого зла. Тож ізраїльський народ повинен любити Його й бути покірливим Йому, роблячи тільки те, що є правильним.

Мойсей сказав людям, щоб вони були готові до того, що Бог буде розмовляти з ними. Їм слід помитися й випратити свій одяг, щоб таким чином усвідомити, що в присутності Бога може перебувати тільки те, що є чистим.

Мойсей провів межову лінію навколо підніжжя гори. Ніхто, навіть тварина, не міг переступити цієї межі й підійти ближче до Божої гори.

Вранці третього дня під гучні розголоси грому ізраїльтяни вийшли зі своїх наметів. Мойсей повів їх до гори. Верхів'я гори було повите хмарами, і люди бачили, що гора курилася, бо була охоплена вогнем, і чули, як грім лунав усе сильніше. І раптом повітря наче розколося від гучного звуку, що був схожий на протяжний і дужий звук сурми.

Люди затремтіли й завмерли від страху.

Мойсей звернувся до Бога, й у відповідь почулося відлуння грому.

„Не примушуй нас стояти тут, – змолилися перелякані люди. – Бог надто великий і страшний, щоб ми могли чути Його. Ти розмовляй

замість нас і переказуй нам усе, що скаже тобі Бог!”

І от Мойсей з Аароном удвох зійшли на гору, щоб почути, що Бог хоче сказати.

Десять заповідей: люби Бога

Вихід 20

Коли Бог розмовляв із Мойсеєм на горі Сінай, Він дав Мойсею закони – заповіді, – яких мали дотримуватись усі люди. Оскільки Бог є нашим Творцем, Він краще за нас знає, що може зробити нас щасливими. Отож, якщо ізраїльтяни житимуть згідно із заповідями Божими, вони будуть щасливими.

Деякі заповіді, які Бог дав Мойсею, мали велике значення саме для людей, що жили за тих давніх часів, але більшість заповідей залишаються важливими на всі часи й для всіх. Найважливішими з них є Десять заповідей.

Перші п'ять заповідей навчають нас, як треба ставитися до Бога.

Бог сказав: „Не створюй собі інших богів“. Це перша заповідь.

За тих часів люди вклонялися багатьом богам та богиням, як це було, наприклад, в Єгипті. У наші дні люди можуть віддавати всю свою любов і поклонятися грошам чи успіху. Бог учить, що тільки Він є Богом і Творцем усього. Тільки Йому єдиному належить вклонятися.

Бог сказав: „Не роби ідолів, щоб шанувати їх“. Це друга заповідь.

Ізраїльтянам могло спасти на думку створити щось подібне до Бога, щоб виникло враження Його присутності. Або обрати собі щось, що нагадувало б їм Бога. Це могло бути щось красиве й життєдайне, наприклад,

сонце, або щось сильне, як, скажімо, бик. Однак Бог знав, що тільки-но люди перенесуть уяву про Бога на щось інше, вони почнуть вклонятися цьому „щось“ і шанувати це „щось“ замість Бога. Вони швидко забудуть, що Бог значно перевищує все, що людина може створити чи навіть уявити собі.

Бог сказав: „Не вживай ім'я Боже марно“. Це третя заповідь.

Ім'я Боже означає Самого Бога. Ніхто не повинен клястися цим іменем чи обіцяти щось зробити, стверджуючи свою обіцянку ім'ям Божим, а потім відступитися від своїх слів. Люди мають виявляти шану Богові, з повагою ставлячись до Його імені.

Бог сказав: „Святи день суботній“. Це четверта заповідь.

Святити означає „відокремлювати“, „відділяти“. Сьомий день тижня має бути окремо виділений спеціально для Бога. Це означає, що цього дня люди повинні думати про Бога, щоб краще Його знати, і вклонятися Йому. І ще цей день мав стати щасливим святковим днем для всіх людей і тварин.

Бог сказав: „Шануй батьків своїх“. Це п'ята заповідь.

Бог утворив родину і поставив батьків за старших над дітьми. До обов'язків, які людина має перед Богом, належить піклування про батьків і повага до них.

Ісус звів ці заповіді до однієї – люби Бога всім серцем. Ми любимо Бога, якщо ми слухняні Йому.

Десять заповідей: люби ближніх

Вихід 20

П'ять перших заповідей – про любов до Бога та поклоніння Йому. П'ять наступних – про любов до ближнього. Любити ближнього означає, що до людей слід ставитися так, як ми б хотіли, щоб люди ставилися до нас, і не чинити нічого такого, що могло б зашкодити іншим.

Бог сказав: „Не вбивай“. Це шоста заповідь. Убивство – жахлива річ. І не має значення, за яких обставин воно скоїлося: через гнів, несамовитість, жорстокість або через прагнення до збагачення.

Бог сказав: „Не чини перелюбу“. Це сьома заповідь.

За Божим задумом чоловік і дружина повинні належати одне одному до кінця свого життя. Чинити перелюб означає домагатися чужого чоловіка або чужої дружини. Бог сказав, що так чинити – погано.

Бог сказав: „Не кради“. Це восьма заповідь. Ніхто не має права брати те, що належить комусь іншому.

Бог сказав: „Не кажи неправди про людей“. Це дев'ята заповідь.

Ніхто не повинен казати неправду про будь-кого іншого, коли доводиться свідчити на суді. Так само не можна вдаватися до брехні за спиною людини, про яку йде мова.

Бог сказав: „Не жадай“. Це десята заповідь. Жадати тут означає „бажати чогось, що належить комусь іншому, і заздрити тій людині“.

Ізраїльтянин міг, побачивши чийсь будинок чи віслюка або чиюсь вродливу дружину, подумати, що все це значно краще, аніж те, що має він.

І тому Бог сказав ізраїльтянам, що не можна бути заздрісними і намагатися будь-що отримати те, що сподобалося.

Коли Бог закінчив говорити, Він пообіцяв дати Мойсею дві кам'яні стели – скрижалі, – на яких ці закони будуть викресані. Тоді люди знатимуть, що це закони, встановлені Самим Богом.

Разом із Десятьма заповідями Бог дав Мойсею також багато різних настанов, якими належало керуватися, щоб вести здоровий спосіб життя та жити в мирі й злагоді з іншими людьми. Бог хотів, щоб люди були справедливі та доброзичливі одне до одного.

Через Свої закони Бог показав Своему народові, що дбає про його добробут і хоче й надалі допомагати йому. За часів Мойсея часто виникали сварки, які іноді тривали дуже довго. Якщо комусь із членів родини завдалася кривда, його родичі клялися відплатити кривднику. Їхня помста часто завершувалася великими злочинами й убивствами.

Бог навчав Свій народ відмовитися від тривалої міжособної ворожнечі. Якщо ж хто-небудь завинить, то він має бути справедливо покараний, і це покладе край чварам. Покарання має бути відповідним до провини, тому в законі про покарання сказано: „Око за око й зуб за зуб“ – і нічого понад те. Цей закон не був жорстоким і не закликав до помсти: Бог хотів обмежити й пом'якшити стародавні звичаї кривавої помсти.

Через Свої закони Бог сповіщав людей, що Він дбає про тих, хто не достатньо сильний, аби відстоювати свої права.

Бог дав особливі закони, за якими треба було дбати про бідних, чужинців та тих, хто був неспроможний заробити собі на прожиття. Бог ніколи не забував про дітей-сиріт і удовиць, про яких не було кому піклуватися.

Землероби повинні були залишати на ланах трохи колосків, а на деревах у садках – фрукти, щоб і вбогі люди могли знайти собі їжу. Якщо бідна

людина не мала чим погасити свій борг і заємодавець забирав у неї за

це її одяг, то Бог наказав, щоб одяг повертали на ніч, щоб людина не мерзла вночі.

Через Свої закони Бог показав людям, що Він дбає не тільки про людей, але й про тварин.

Наприклад, якщо віслук упаде, то потрібно допомогти йому підвестися, і так слід робити навіть тоді, коли таке трапиться з твариною, яка належить найлютішому ворогу.

Якщо ж хто-небудь знайде пташку-матір, яка сидітиме у своєму гніздечку, то закон Божий вимагає, щоб пташині ніхто не завдавав шкоди й не позбавляв її волі.

Божі закони показали людям, Який є Бог. Вони допомогли людині зрозуміти, що Бог добрий і справедливий і що Він піклується про все, навіть про дрібні речі. Навіть найнезначніші люди мають велике значення для Бога, і всі події щоденного життя також відбуваються під Божим наглядом. Бог хотів, щоб Його народ наслідував Його.

БОГ І ЙОГО НАРОД

Заповіт

Вихід 24

Задовго до Мойсея Бог покликав Авраама і склав із ним заповіт. Бог обіцяв Авраамові, що той матиме численних нащадків, через яких Бог благословить увесь світ. І от ці нащадки утворили народ ізраїльський.

Бог сказав Мойсею, що тепер Він хоче скласти заповіт з усім народом ізраїльським. Зі Свого боку, Бог обіцяв піклуватися про Свій народ і щасливо привести його до землі, яка була йому обіцяна. Ізраїльтяни будуть обраним народом Божим.

Ці добрі новини про обітницю Божі Мойсей розповів усім ізраїльтянам. Відтак він сповістив їх про зобов'язання, які мають бути виконані ними.

„Ви повинні пообіцяти, що будете слухняні Богові й виконуватимете всі Божі закони та заповіді“, – сказав Мойсей людям.

„Ми обіцяємо, обіцяємо“, – радо погодилися ізраїльтяни.

Мойсей прочитав їм усі Божі закони, аби вони ясніше усвідомили, що саме обіцяють. Однак люди були занадто впевнені в тому, що вони з легкістю зможуть відповідати вимогам Божим і жити за Його законами.

Мойсей склав біля підніжжя гори вівтар із дванадцяти великих каменів. Кожний камінь символізував рід, або коліно, кожного з дванадцяти синів Ізраїлевих (Ізраїль – нове ім'я Якова).

Після того Мойсей узяв кров тварин, яких було принесено в жертву, і покропив нею народ, аби люди усвідомили, що заповіт складено урочисто, бо саме в такий спосіб за тих часів підписувалися найважливіші угоди.

Звичайно, Бог дотримав Свого слова. А ізраїльтяни? Як вони виконали свої зобов'язання?

Особливий намет для Бога

Вихід 25-31

Ізраїльтяни весь час, поки вони мандрували до Ханаану, жили в наметах. Через те що в них не було постійного місця проживання, вони не могли спорудити храм, в якому можна було б вклонятися Богові. Тому Бог наказав Мойсею замість храму зробили особливий намет, який би був присвячений Богові. Бог докладно пояснив Мойсею, як саме слід зробити цей намет, і пообіцяв, що людям, які будуть займатися цією роботою, Він дасть необхідне вміння, щоб вони якнайкраще впорались із завданням.

Зовні намет слід було робити з гладенької козиної вовни, покрівлю – з овечої шкіри, а всередині мали бути гаптовані завіси, золоте та срібне оздоблення. На прикрашеному золотом вівтарі належало спалювати духмяні пахощі. Намет повинен розбиратися, а щоб його легше було переносити, для цього були передбачені жердини. Коли ізраїльтяни знімалися табором, намет Божий міг рухатися разом із ними.

Найважливіша частина намету повинна була відділятися від інших щільною завісою. У цій, найсвятішій частині намету, належало помістити особливу, певного розміру скриню, виготовлену з дерева і зовні покриту золотом. Віко скрині мало бути зі щирого золота. Скриня називалася „ковчег“. Зверху на ковчезі слід було помістити дві золоті фігури, які своїми розкинутими крилами накривали б ковчег. Так само Бог „покриває“ людські гріхи та провини.

Мойсей занепокоївся – де він має роздобути всі коштовні матеріали,

які необхідні для скинії (саме таку назву мав намет) Божої. Однак Бог заспокоїв його, сказавши, що люди будуть раді дати ці коштовності. Так воно й сталося.

Коли Мойсей розповів людям про скинію, вони так зраділи, що принесли все необхідне: чудові тканини та вовну, каблучки та браслети. Усі ті коштовні речі, що були подаровані їм египтянами, коли вони виходили з Єгипту, були з радістю принесені й добровільно передані Мойсею як пожертва для Бога.

Мойсей навіть змушений був просити людей, аби вони не зносили більше коштовностей, бо все необхідне для побудови й оздоблення скинії вже було.

Мойсей знову зійшов на гору, щоб говорити з Богом. Ізраїльтяни з хвилюванням спостерігали за ним. Хмари на верхів'ї гори палали вогнем, і Мойсей зник у їх сліпучому сяйві. Минув день, а Мойсей не повертався.

Ізраїльтянам надокучило спостерігати й чекати.

„Нам час вирушати в путь, – сказали вони Ааронові. – І ми не знаємо, що сталося з Мойсеєм. Ти зроби нам бога, який поведе нас замість нього“.

„Зніміть ваші золоті сережки і віддайте їх мені“, – сказав Аарон.

Люди охоче познімали із себе золоті прикраси, і Аарон розплавив їх. Потім із того золота він відлив золоте теля.

„Це – наш бог!“ – у піднесенні зашуміли люди.

„Завтра ми влаштуємо свято на честь бога“, – пообіцяв їм Аарон, і всі із захопленням погодилися.

Наступного дня почалося святкування. Установили золоту фігуру і почали танцювати навколо неї. Ізраїльтяни пили й веселилися, аж поки урочистості не перетворилися на п'яну гулянку.

Бог знав про те, що відбувалося.

„Мойсею, повертайся до табору, – сказав Він Мойсею, – бо люди вже порушили Мій закон“.

Бог був розгніваний, що люди так швидко забули про свої урочисті обіцянки, які дали Йому.

Мойсей щодуху кинувся бігти з гори, несучи у руках дві кам'яні скрижалі, на яких були викарбувані Божі заповіді. Ісус, найближчий Мойсеїв помічник, був із ним.

„Такий гомін лунає, – сказав занепокоений Ісус, – наче внизу, в таборі, точиться бій“.

„Це не бій, це співи“, – відповів йому спохмурній Мойсей.

Коли ж він підійшов ближче та побачив, як люди танцювали й стрибали навколо теляти, він розлютився, кинув на землю кам'яні скрижалі із законами, які Бог дав йому, і розтрощив їх на друзки. Відтак кинувся до табору і схопив золоту фігуру теляти.

„Як міг ти дозволити їм учинити таке?“ – звернувся він, обурений, до Аарона.

„Не гнівайся на мене, – виправдовувався Аарон. – Це все з вини цього зіпсованого та впертого народу“.

Мойсей скинув на землю фігуру теляти, потрощив її і розтер на порошок, потім змішав перетерте на порошок золото з водою і примусив ізраїльтян випити ту воду.

Наступного дня Мойсей сказав притихлим і засоромленим людям:

„Ви скоїли страшний гріх. Але я зійду на гору знову і проситиму Бога, щоб Він простив вас“.

Наведення

порядку Вихід 33; 34

Мойсей благав Бога, щоб Він простив людей за те, що вони зробили золоте теля і вклонялися йому. Він сказав, що візьме всю відповідальність на себе, але Бог зауважив йому, що відповідати повинен той, хто завинив. Народ має бути покараний.

Бог знав, що хоч як би зараз ізраїльтяни не шкодували за вчиненим, але вони знову й знову будуть вдаватися до непокори і можуть наробити багато поганого. Тому Бог дав Мойсею настанови, як народові належить діяти, аби поновити стосунки з Богом.

За межами скинії мав бути побудований вівтар, на якому спалюватимуть жертвних тварин.

Кожний, хто вчинить погано чи порушить закон Божий, мусить принести тварину і віддати її священикові, аби вже той підніс її Богові. Такою твариною може бути ягня або теля. І ця жертва засвідчить Богові, що людина, яка згрішила, шкодує, що так зробила, і просить у Бога прощення. Якщо покаяння буде щирим, Бог пробачить. Звичайно, кров тварини не могла позбавити людину її гріхів: Бог через Свою всепрощаючу любов виправдовував її.

Люди мали приносити в жертву не тільки тварин, але за деяких обставин і зерно. У такий спосіб вони могли висловити Богові свою подяку.

Після того як народ ізраїльський порушив свою угоду з Богом, попросивши Аарона зробити теля для поклоніння, Мойсей дуже боявся, що Бог не схоче тепер дбати про цей народ.

„Якщо Ти не підеш із нами, ми не зможемо продовжити наш шлях“, – сказав він Богові.

„Я завжди буду з вами, – пообіцяв

Бог. – Однак час піти від цієї гори і продовжити подорож“.

Люди полегшено зітхнули, коли Мойсей повернувся до табору і сказав їм, що Бог і надалі виконуватиме те, що обіцяв їм у Своему заповіті.

„А тепер нам слід починати все наново, – вів далі Мойсей. – Ви повинні пообіцяти, що надалі будете дотримуватися Божих заповідей“.

Люди щиро пообіцяли. Відтак вони поклали своє майно, зняли намети і були готові рушити, нарешті, від гори Сінай.

БІЛЯ КОРДОНІВ ХАНААНУ

Обітована земля перед очима

Числа 13; Повторення Закону 1

Коли народ ізраїльський пакував намети, аби розпочати новий етап своїх мандрів, то все робилося за заздалегідь визначеним планом. Бог навчив Мойсея, як усе найкраще організувати.

Мойсей мав дві срібні сурми, якими подавалися сигнали для всього табору. Якщо люди чули обидві сурми, то всі поспішали до скинії Божої, щоб вислухати, що скаже Мойсей. Сигналом однієї сурми до Мойсея скликалися народні старшини. Сурмами також подавався сигнал усім ізраїльтянам, що час вирушати в дорогу.

Обрані люди з коліна Левія несли скинію Божу і все, що до неї належало. Шість колін ішло попереду скинії і шість – позаду. Коли зупинялися, то люди напинали свої намети у визначеному порядку, тримаючись свого роду і розташовуючись довкола скинії.

Нарешті вони прибули до оазису Кадеш-Барнеа, звідки вже було видно землю обітовану. Як усі зраділи! Адже це свідчило про кінець подорожі.

„Земля, яку обіцяв нам Бог, лежить перед нами, – сказав Мойсей. – Будьте готові, щоб увійти й володіти нею“.

„Нам годилося б перше вирядити спостерігачів, щоб вони розвідали ту землю“, – запропонував хтось.

Мойсей з цим погодився й обрав дванадцять людей – по одному з кожного коліна. Відтак дав їм накази:

„Йдіть до Ханаану і роздивіться все навколо, – сказав він. – Довідайтесь, яка ця країна, що росте на цій землі, і принесіть нам тих плодів, яких знайдете. Розвідайте також, що за люди тут живуть, які вони і чи видаються дужими“.

Дванадцятеро розвідників пішли, а всі інші стали чекати на їхнє повернення.

„Нам не вдасться!“

Числа 13; 14

Протягом шести довгих тижнів ізраїльські спостерігачі розвідували Ханаанський край. Народ ізраїльський терпляче чекав на їхнє повернення. Коли ж люди побачили, що спостерігачі повертаються, усі гуртом кинулися їм назустріч, бажаючи швидше почути, які ж новини вони принесли.

„Це чудовий край, – почали розвідники. – Тільки-но погляньте на ці плоди, які ми вам принесли“. Вони показали на стиглий інжир та соковиті помаранчі, а також на веле-

тенське гроно винограду, яке двоє носіїв ледве спромоглися донести на жердині.

Однак потім у їхніх голосах відчулася сумна нота.

„Ця земля ніколи не буде нашою, – повели вони далі. – Міста тут укріплені, а люди – справжні велетні. Ми наче сарана поряд із ними“.

Після цих слів люди почали галасувати і сердито приступати до Мойсея:

„Нам не слід було взагалі залишати Єгипет! Мабуть, Бог ненавидить нас, бо Він змусив нас здолати весь цей шлях, щоб тепер ми загинули серед пустелі, – адже ми ніколи не оволодіємо цією країною!“

Тоді Калев, один із дванадцяти розвідників, який досі мовчав, промовив:

„Бог, звичайно, спроможний віддати нам ту землю, яку обіцяв. Нам слід лише мати готовність увійти до цієї землі!“

Ісус, який також був серед розвідників, підтримав його, благаючи людей покластися на Бога, Який і допоможе їм. Але десять інших спостерігачів хитали головами і повторювали:

„Нам не вдасться! Давайте відмовимося від цього!“

Люди слухали лише цих десятих розвідників і не звертали жодної уваги на Калева та Ісуса. Цілу ніч вони кричали та нарікали на Мойсея:

„Нас усіх буде вбито. Краще повернутися назад до Єгипту!“

Коли Калев та Ісус намагалися переконати їх, що слід покладатися на Бога, люди схопили каміння, погрожуючи закидати їх ним.

Раптом яскраве сяйво спалахнуло з хмарового стовпа, що був над скинією Божою.

І в тиші, що враз настала, Бог промовив до Мойсея:

„Цей народ не вірить, що Я можу дати їм ту землю, яку обіцяв. Вони не підкоряються Мені й не увійдуть до цієї землі. Через свою непокору вони будуть мандрувати в цій пустелі ще протягом сорока років. Лише їхні діти увійдуть до цієї землі і з ними двоє вірних Моїх слуг – Калев та Ісус.“

Завтра, Мойсею, мусиш повертати назад від кордонів Ханаану, назад у посушливу, голу пустелю“.

Мойсей втрачає рівновагу Числа 20

Після того як ізраїльтяни пішли від кордонів Ханаану, вони продовжили свої мандри, кочуючи від одного оазису до іншого.

Сталося, що в місцевості, де вони якось стали табором, зовсім не було води. Вони і цього разу забули, що Бог завжди давав їм воду, коли вони її хотіли. Як уже повелося, вони прийшли до Мойсея зі скаргами та наріканнями.

„Чому ти завів нас у цю жахливу пустелю? – волали люди. – Чому не дав нам залишитися в Єгипті? Ми

хочемо їсти інжир, гранати й виноград, але ми навіть не маємо води, щоб пити!“

Мойсей з Аароном добре усвідомлювали, що ці люди зі своєї власної вини знаходяться зараз тут, а не насолоджуються соковитими плодами в Ханаані.

„Мойсею, візьми свою палицю, – промовив Бог до Мойсея, – і збери весь народ. Потім на очах у всіх звернись до цієї скелі, яка над тобою, і Я дам із неї воду для них“.

Мойсей узяв свою палицю і наказав народу, щоб усі йшли за ним. Мойсей відчував гнів. Протягом років він був змушений терпіти нарікання і всі ганебні слова, які вони казали на нього і на Бога. Він відчував, що довго так не витримає.

„Дивіться, ви, маловірні! – вигукнув він. – Чи зможу я видобути воду для вас із цієї скелі?!“

Він діяв не так, як наказував йому Бог. Розлючений, він двічі вдарив з усієї сили у скелю.

Великий струм води вирвався звідти і побіг униз по камінню. Усі кинулися наповнювати свої глеки, аби заpastися водою.

Однак Бог не був задоволений Мойсеєм, бо Мойсей не послухався Його і вчинив за своїм власним розсудом. Мойсей сильно потерпав через своє свавілля, хоча було вже запізно.

Мідяний змії

Числа 21

Повільно спливали роки, а ізраїльтяни ще продовжували свої поневіряння в пустелі, як Бог і сказав, і не вступали в обітовану землю. Іноді здавалося, що вони нарешті навчилися покладатися на Бога, та ні – знову починалися ремствування й нарікання на нестачу їжі.

„Чому ти, Мойсею, завів нас у цю пустелю? – кричали вони тоді. – Ми стали кволими від тієї манни, яку Бог посилає!“

Бог був ласкавий до них і безліч разів наділяв їх усім необхідним. А тепер Він вирішив навчити їх, вдавшись до іншого способу.

Ізраїльський табір був оточений гадуками. Люди натикалися на отруйних змії, які ховалися у хмизі для вогнища або навіть заповзали до наметів. У таборі все частіше чулися перелякані зойки та вигуки. Усюди повзали й вигиналися змії, висовуючи отруйні жала. Багато ізраїльтян,

ужалених зміями, лежали в гарячці, страждаючи від зміїної отрути.

Люди кинулися до Мойсея.

„Ми знаємо, що були неправі, бо ремствували, – казали вони. – Проте благаємо, попроси Бога, щоб Він врятував нас від цих змії“.

Мойсей помолився, і Бог навчив його, що слід зробити.

„Зроби мідяного змія, – сказав Бог, – і прилаштуй його до жердини, а потім піднеси високо ту жердину зі змієм, щоб усі в таборі могли її побачити. І кожний, кого вжалить змія, нехай подивиться на мідяного змія – і буде здоровий“.

Мойсей усе зробив, як наказав йому Бог. І кожний, хто покладався на слово Боже, зводив очі на мідяного змія і зцілювався – як Бог і обіцяв. Звичайно, мідяний змії не мав ніякої чудодійної сили. Усе полягало в довірі Богові й покірливості Йому, бо саме Бог зцілював людей.

Валаам та його ослиця

Числа 22-24

Ізраїльтяни знову наблизилися до ханаанських кордонів і стали поблизу них табором. Балак, цар моавитянський, довідався, що вони просуваються до землі, яка була їм обіцяна, і вирішив зупинити їх. Проте, замість того щоб зібрати військо та напасти на ізраїльтян, він направив посланців, аби вони привели до нього Валаама – знаменитого чаклуна.

„Розкажіть йому про цей численний народ, – наказав посланцям цар, – і попросіть його прибути й проклясти ізраїльтян“.

Посланці прибули до Валаамової оселі і передали прохання царя. Вони також показали величезний мішок

із золотом, який пообіцяли віддати йому, якщо він послухається царя.

Тієї ж ночі Бог сказав Валааму, щоб той не дозволив умовити себе і не погоджувався проклясти народ, якому Бог обіцяв Своє благословення.

Однак, коли цар знову прислав до нього посланців із більшим мішком золота, Валаам погодився. Він вирушив до Балака верхи на своїй ослиці, яка слухняно бігла, як завжди, покiрлива своєму господарю. Раптом ослиця зупинилася. Валаам нетерпляче вдарив її. Перед його очима виблискувало обіцяне золото, отож він і не бачив того, що бачила ослиця: перед ними стояв ангел Божий і загороджував шлях.

Ослиця, спонукана вершником, спробувала була ступити крок уперед, але потім кинулася до стiни обабiч дороги, аби не стояти на шляху перед ангелом. Стрибнувши, вона притисла Валаамові ноги до стiни, той закричав від болю і, розлючений, щосили вдарив свою ослицю вдруге. Ангел знову заступив шлях. Цього разу налякана тварина лягла на дорогу.

Ось тепер Валаам зовсім ошаленів і заходився шмагати ослицю раз за разом.

Раптом, вражений, він почув, як його лагідна, тиха ослиця озвалася до нього:

„Чому ти б'єш мене? Хiба я колись ранiше виявляла непокору?“

Тоді у Валаама прозріли очі, і він побачив перед собою ангела.

„Не бий ослицю. Вона врятувала тобі життя тим, що зупинилася, коли я наказав їй. А тепер, якщо хочеш, можеш продовжити свій шлях, але говоритимеш те, що я тобі накажу“.

Коли Валаам дістався до царя Балака, той уже заздалегідь придумав прокльони, які Валаам мав наслати на ізраїльтян. Однак Валаам зміг говорити лише те, що наказав йому ангел. Він не зміг проклясти народ Божий – тільки поблагословив його. Незважаючи на обіцяні царем гроші, Валаам не зміг завдати прикрощів народу Божому.

Прощання Мойсея

Повторення Закону

Поки ізраїльтяни протягом сорока років мандрували в пустелі, Мойсей дуже постарів. Однак він усе ще був міцний і здоровий, і зір його не потьмарився. Мойсею дуже хотілося привести свій народ у Ханаан!

Однак Бог сказав йому:

„Мойсею, ти не увійдеш до землі обітованої. Якось ти не підкорився Мені і втратив рівновагу, коли бив по скелі. Я хочу, аби люди бачили, що Я ласкавий і люблячий Бог, а ти своєю непокорою показав їм поганий приклад“.

Мойсей був, звичайно, пригнічений почутим, але він знав, що Бог правий, і тому не сперечався. І у своїм серці простив людям те зло, якого вони йому завдали.

„Ти побачиш цю землю, хоча і не увійдеш до неї, – вів далі Бог. – Зійди на саме верхів'я гори Пісах. Звідти ти зможеш охопити зором усю землю, яку народ ізраїльський отримає у свою власність. І коли ти будеш споглядати землю обітовану, життя твоє наблизиться до свого кінця“.

Зрештою, Мойсей був задоволений, що замість немочі та хвороб Бог візьме його життя у той час, коли він

милуватиметься чудовим краєвидом землі, куди не ступить ногою.

Перш ніж зійти на гору Мойсей довго розмовляв з ізраїльтянами. Він нагадав їм про все те добро, яке Бог учинив їм, і нагадав, як важливо, щоб вони дотримувалися законів Божих. Він виголосив чудові слова про все, що Бог зробив для народу ізраїльського.

Потім, як і звелів йому Бог, він звернувся до свого наступника – Ісуса Навина і сказав йому, що тепер він буде вождем в Ізраїлі.

І от Мойсей зійшов на гору. Він довго й мрійливо дивився на обітовану землю, що розкинулася перед ним. Так і помер. Ніхто не знає, де його поховано. Бог Сам подбав про це.

Ніколи вже Ізраїль не знатиме такого великого вождя, яким був Мойсей. Він учинив багато дивного, коли виводив ізраїльтян із Єгипту і вів їх до обітованої землі. Бог ставився до нього як до друга, розмовляючи з ним віч-на-віч. Проте Мойсей ніколи не був зарозумілим. Усе, чого він домагався, – це навчити людей слухатися Бога і пізнавати, Який Він Великий.

ІСТОРІЯ ІСУСА

Новий вождь

Ісуса Навина 1

Після того як Мойсей зійшов на гору, щоб ніколи вже не повернутися назад, Бог звернувся до Ісуса.

„Мій слуга Мойсей помер. Тепер ти будь готовий до того, щоб вести Мій народ до обітованої землі Ханаанської. Я віддам вам увесь край – від пустелі, що на півдні, до гір Ливанських на півночі, від ріки Євфрат

на сході до Середземного моря на заході“.

Ісус же відчував велику невпевненість і страх. Він був довіреним помічником Мойсея протягом усього тривалого шляху з Єгипту, але він не думав, що коли-небудь зможе стати вождем. Він не був таким величним, як Мойсей, якого дуже любив і яким так захоплювався. Але Бог надав Ісусові впевненості та сміливості.

„Ісусе, – сказав Бог, – будь дужим і сміливим! Не лякайся! Я обіцяю бути з тобою, як був із Мойсеєм. Усе, що ти повинен зробити, це позбутися невпевненості й покласти на Мене. А Я обіцяю бути з тобою весь час. Я зроблю тебе дужим, і ти ніколи не схибиш.

Є дві настанови, яких тобі слід дотримуватися, щоб успіх завжди супроводжував тебе. Перша, ти повинен, не вагаючись, йти й перемагати, і навіть не думати про можливість поразки. Будь мужнім і сповненим довіри до Мене.

Друга, це виконувати Мій закон. Вивчай його вдень і вночі і навчи також народ Мій підкорятися цьому закону. Тоді все буде гаразд“.

Тепер, знаючи, що Бог пообіцяв допомагати йому і бути з ним, Ісус відчув себе спроможним приступити до нової справи.

Він покликав до себе всіх старшин і виклав їм їхні завдання:

„Передайте людям, щоб через три дні приготувалися вирушати. Ми перейдемо ріку Йордан і увійдемо до землі Ханаанської“.

Усі захвилювалися. Народ був готовий зробити все, що наказував новий вождь.

Секретне

завдання Ісуса Навина 2

Дві великі перепони були на шляху ізраїльтян до землі, яку Бог пообіцяв їм віддати.

Першою була повноводна і стрімка річка Йордан, другою – місто-фортеця Єрихон. Міцне й непохитне, воно стояло на самому ханаанському кордоні.

І от Ісус послав уперед розвідників, як це багато років тому зробив Мойсей. Він обрав двох ізраїльтян, наказав їм обстежити місцевість і приділити особливу увагу місту Єрихону, яке загрозливою перешкодою встало на їхньому шляху до Ханаану.

Однак і цар Єрихона спостерігав за численним юрмищем ізраїльтян, що все ближче й ближче підходило до його міста. Отож він також мав своїх шпигунів. Його сторожа сповістила його про двох ізраїльтян, які кралися попід мурами міста. Хтось навіть бачив, як вони крадькома увійшли до оселі Рахав, жінки, житло якої знаходилося всередині товстого міського муру.

Цар наказав своїй сторожі йти мерщій до будинку Рахав та розпитати її про прибульців. Проте Рахав виявилася кмітливою за царя. Вона зважила на те, що будь-хто може постукаєти у її двері, і заздалегідь сховала ізраїльських розвідників на горищі. Там були розкладені стебла льону, що повинні були перш ніж ткати з них тканину, висохнути на сонці. Рахав відгорнула довгі стебла, наказала розвідникам лягти, а відтак притрусила їх зверху стеблинами.

Тепер важко було здогадатися, що тут хтось є. Ізраїльтяни лежали дуже тихо.

Рахав зробила все вчасно, оскільки нетерплячий стукіт у двері

сповістив її, що царська сторожа прибула.

„А веди-но сюди тих двох, що увійшли до твого будинку! – наказали Рахав царські прислужники. – Вони – шпигуни!“

„Це правда, що до мене заходили якісь люди, – стала пояснювати Рахав, – але вони пішли ще до заходу сонця, поки міську браму не зачинили на ніч. Вам краще негайно йти за ними, якщо хочете схопити їх. Шкода, не знаю, якою дорогою вони пішли з міста“.

Уведені в оману царські слуги щодуху кинулися навздогін – міська брама зачинилася за ними. А Рахав швиденько піднялася на горище, аби розповісти про все розвідникам перед тим, як вони повкладаються спати.

Червона мотузка

Ісуса Навина 2

Ізраїльські розвідники підвелися зі своїх ліжок із льону, коли Рахав, піднявшись на горище, розповіла їм про все, що сталося. Здивовані, вони запитали в неї:

„Чому ти, жителька Єрихона, ризикуєш власним життям, допомагаючи двом ворогам-іноземцям?“

Рахав відповіла:

„Я хочу врятувати вас, бо я впевнена, що ваш Бог віддасть вам цю країну. Я чула про всі ті дива, які Він учинив для вас під час вашої тривалої мандрівки. Я вірю, що Він подарує вам перемогу, і я теж покладаюся на Нього.“

А тепер я хочу, аби ви урочисто мені пообіцяли, що коли ізраїльтяни завоюють наше місто, ви подбаєте про мене так само, як я подбала про вас. Будь ласка, врятуйте мого батька, матір і всю мою родину!“

Розвідники охоче пообіцяли Рахаві в ім'я Боже, що ізраїльська армія

пам'ятатиме про неї та її рідних, коли почнеться штурм Єрихона. Проте вона повинна нікому не розповідати про них.

Рахав підвела їх до вікна.

„Я спушу вас донизу на мотузці, – сказала вона, – і ви зразу опинитесь у безпеці поза міським муром. Заховайтеся серед пагорбів і лежіть там тихенько впродовж трьох днів, поки вас не перестануть шукати. А відтак можете спокійно повертатися до свого табору“.

Розвідники з вдячністю погодилися. Вони сказали Рахав, що їй слід зробити, коли прийде час штурму Єрихона.

„Прив'яжи шматок цієї червоної мотузки до вікна. Коли наші воїни побачать її, то вони подбають про цей дім і всіх, хто в ньому. Отже, будь тут з усією своєю родиною“.

Заспокоєна, Рахав прив'язала мотузку до вікна, і розвідники спустилися вниз.

Відтак вони швидко побігли й дісталися пагорбів, подалі від царської сторожі, яка розшукувала їх.

Перехід через ріку Йордан

Ісуса Навина 3

Радісні та схвильовані розвідники повернулися назад до ізраїльського табору.

„Ми впевнені, що Бог віддасть нам усю цю землю, як Він і обіцяв“, – сказали вони Ісусові.

Та перше ніж народ міг увійти до Ханаану, належало перейти через річку Йордан. Однак легше було про це сказати, аніж зробити. Чоловіки та молоді люди могли сподіватися, що здолають Йордан уплав, але ж із ними були великі отари овець і кіз. А що робити жінкам із дітьми? Крім того, ріка була повноводною. А це означало, що густо поросла земля по обидва береги опинилася глибоко під водою, а сама ріка перетворилася на стрімкий, широкий і бурхливий потік.

Однак Ісус вірив Богові і слухався Його наказів, наче бурхливої ріки не існувало на їхньому шляху.

„Священики повинні нести ковчег і першими увійти в річку, – сказав Ісус людям. – Потім ви всі підете за

ними“. Обкладений золотом ковчег був найголовнішою частиною скинії Божої.

Тільки-но священики увійшли в річку, як вода почала уповільнювати свою течію. А невдовзі й зовсім перестала текти. Священики зі своєю дорогоцінною ношою пройшли на середину ріки і стояли там, поки весь багатолюдний табір ізраїльтян спокійно не перейшов на протилежний бік. Коли всі перейшли, священики поважно рушили до берега, а вода в Йордані знову почала текти, вкриваючи їхні сліди.

Ісус наказав, щоб хто-небудь один від кожного з дванадцяти колін ізраїльських узяв по каменю з dna річки і відніс його на протилежний берег. Потому Ісус поскладав тих дванадцять каменів і утворив із них пагорб.

„Коли ваші діти через багато років запитають у вас, що означає ця купа каміння, – звернувся Ісус до народу, – то ви розповісте їм чудову історію про те, як Бог безпечно перевів усіх нас через Йордан і привів до землі обітваної“.

ЗЕМЛЯ ОБІТОВАНА

Дивні накази

Ісуса Навина 5; 6

Красиве місто Єрихон стояло на межі землі обітваної. Воно добре постачалося джерельною водою, на вулицях росли й квітували дерева, високі пальми створювали приємну тінь.

Ісус знав, що для того, аби Ханаан став їхнім, ізраїльтянам перш за все потрібно захопити Єрихон. І коли він обмірковував, як йому організувати штурм, то раптом помітив перед собою незнайомця. Більше того, незнайомиць був озброєний мечем. Ісус опанував себе й озвався до нього:

„Ти один із наших воїнів чи ти на боці наших ворогів?“

„Не те й не друге, – відповів незнайомиць. – Я прийшов, щоб стати на чолі війська Господнього“.

Тоді Ісус низько вклонився, бо зрозумів, що незнайомиць – особливий посланець Божий. Він прийшов, аби нагадати Ісусові, що того не залишено напризволяще. Бог сповістить його, у який спосіб оволодіти Єрихоном. Ісус повинен тільки чинити так, як накаже Бог.

Чим більше слухав Ісус те, про що Бог звелів його сповістити, тим сильніше дивувався з тих наказів, які Бог, за словами незнайомця, віддав йому. Проте він був достатньо мудрою людиною, аби не мати сумнівів, що ці накази належить виконати.

Найпершими, по кого послав Ісус, були не браві вояки, а священики.

„Семеро з вас, – сказав Ісус, – візьмуть сурми й підуть попереду процесії. Ті, що підуть за вами, нестимуть ковчег із шкіни Божої. Це буде ознакою того, що Сам Бог із нами“.

Відтак Ісус зібрав воїнів.

„Ви підете за священиками, – пояснив він, – і йдіть, куди вони йтимуть“.

Нічого не було сказано про мечі, списи, луки та стріли чи про будь-яку іншу зброю, потрібну для того, щоб штурмувати місто. Коли всі вишикувалися, Ісус віддав накази, які сам отримав від Бога.

„Починайте обхід міських мурів, – сказав він. – Священики, не сурміть у сурми, поки йтимете, і ви, воїни, дотримуйтеся цілковитої тиші. Коли ви один раз обійдете навколо міських стін, повертайтеся назад до табору. Цього буде достатньо на сьогодні“.

Стіни завалилися

Ісуса Навина 6

Занепокоєний цар Єрихона побачив, як величезна юрма ізраїльтян перейшла через ріку Йордан і стала табором поблизу його міста. Він наказав міцно зачинити міські брами і тільки тоді заспокоївся.

Коли цар почув перші пронизливі звуки сурм, в які сурмили ізраїльські священики, він подумав, що розпочався штурм міста. Проте черeda священиків із дорогоцінним золотим ковчегом, що так і виблискував на сонці, рухалася в цілковитій тиші попереду колони воїнів. Обійшовши один раз навколо стін міста, вони пішли назад.

Наступного дня Ісус дав священикам і воїнам ті ж самі вказівки.

Шість днів підряд ізраїльтяни обходили по одному разу навколо міста, а потому спокійно поверталися до табору. Жителі Єрихона спостерігали за цим і непокоїлися, і їхнє занепокоєння все більше переростало у страх.

Сьомого дня Ісус віддав нові накази ізраїльтянам.

„Сьогодні ви обійдете навколо міста сім разів, – сказав він. – Коли ви розпочнете сьоме коло, нехай священики сурмлять у сурми, а всі воїни нехай вигукнуть гучними голосами, і Бог віддасть нам це місто“.

Перший, другий, третій раз обійшли ізраїльтяни навколо міста – четвертий, п'ятий, шостий... На сьомий раз гучніше за сурми пролунав могутній вигук ізраїльтян, які кричали на всю силу свого духу.

І тієї самої миті стіни Єрихона здригнулися, похитнулися й упали на землю.

З вигуками, сповненими піднесення й відчуття перемоги, воїни увірвалися до міста і захопили його. Кілька воїнів одразу кинулися на пошуки Рахав та її рідних, щоб урятувати їх.

І вони були врятовані, бо Рахав вірила Богові. І Єрихон було взято, бо Ісус також вірив Богові і не покладався ні на власний розум, ні на власні сили.

Черствий хліб

Ісуса Навина 9

Бог мав намір віддати Ханаан ізраїльтянам. Кілька століть тому Він пообіцяв Авраамові, що передасть цю землю його нащадкам. Він також пояснив Аврааму, чому має проминути багато часу, перш ніж ця обіцянка здійсниться. Численні народи, які мешкали в Ханаанському краї, були злочинними і жорстокими. Проте Бог не виганяв їх звідти, поки залишалася хоч якась надія, що вони покаються. Бог чекав довго. І от, нарешті, Він послав ізраїльтян, щоб вони відібрали в негідних землю. Коли ізраїльтяни ще перебували в пустелі, Бог сказав Мойсею, що Ізраїлю не слід мати ніяких друж-

ніх стосунків із ханаанськими племенами, бо знав, що тільки-но ізраїльтяни стануть спілкуватися з ними, вони переймуть їхні ганебні звичаї.

Однак мешканці Гівона, які жили неподалік від міста Єрихон і спостерігали за успіхами ізраїльтян, захотіли укласти з ними угоду. Вони знали, що Ісус напевне відмовиться від угоди, якщо довідається, що вони ханаанці, і тому вирішили вдатися до хитрощів.

Вони вдяглися у дрантя, взулися у зношене взуття і поклали до своїх дорожніх торбин шматки зачерствілого хліба. Відтак вирушили до ізраїльського табору.

„Ми б хотіли укласти з вами мирну угоду“, – сказали вони.

„Звідки ж ви прибули?“ – поцікавився Ісус.

„Здалеку, – збрехали вони. – Поглянь лише на наш одяг і на взуття – вони дуже зносилися дорогою. Наш хліб був гарячим, коли ми вирушали з дому, бо його тільки-но вийняли з печі. А поглянь тепер на ці черстві сухарі!“

Ісус та його помічники не зачекали, аби запитати поради у Бога, і зразу уклали мирну угоду з гівонянами, ще й пообіцяли надавати їм допомогу, коли це буде потрібно.

Через три дні ізраїльтяни довідалися про шахрайство гівонян. Однак тепер вони вже не могли напасти на гівонські міста чи вигнати гівонців із Ханаану, як Бог наказував їм чинити. А от гівонці були дуже задоволені з того, як повернули справу. Тепер вони в ізраїльтянах мали союзника, який допомагатиме їм захищатися від ворогів.

Невдовзі після того як гівонці обманули ізраїльтян, уклавши угоду про дружбу, вони опинилися в небезпеці. П'ять сусідніх царів оточили місто Гівон своїми військами. Тепер гівонці вирядили своїх посланців до Ісуса.

„Ти наш друг. Поквапся прийти нам на допомогу!“

Ісус, як і народ ізраїльський, не мав бажання допомагати Гівону. Але вони дали урочисту обіцянку допомагати і тепер мусили її дотримуватися. Бог був незадоволений, що ізраїльтяни уклали ту угоду, але Йому подобалось, що тепер вони стали дотримуватися свого слова.

„Я допоможу вам перемогти, – сказав Бог Ісусові, – навіть незважаючи на те, що під Гівоном зосередилося стільки війська“.

Бог виконав Свою обіцянку. Цілу ніч ізраїльтяни йшли до Гівона, а відтак несподівано атакували ворогів, які їх зовсім не чекали. Ворожі війська, сильно збентежені, безладно кинулися тікати від міста. Страшний дощ із градом утруднював їм утечу і допомагав переслідувачам-ізраїльтянам нищити ворогів. Однак Ісус передбачав, що нічна темрява настане раніше, аніж вони закінчать битву.

„Сонце, зупинись над Гівоном, – змолвився Ісус. – А ти, місяцю, зупинись над Айялоном“.

Що сталося потім, ніхто не міг пояснити, але ніч не наставала доти, поки Ісус і його військо не здобули остаточної перемоги над п'ятьма царями та їхніми арміями.

Нарешті ізраїльський народ міг відпочити від воєн. Завдяки походам на північ та на південь, ворогів було відкинуто далеко, і настав час осісти в Ханаані і налагоджувати життя.

Бог обрав Ісуса, священників та деяких народних старшин, аби вони допомагали Йому в розподілі краю між дванадцятьма колінами Ізраїля. Усі ізраїльтяни були нащадками Ізраїля (Якова) і його дванадцяти синів, чийми іменами коліна (роди) і називалися.

Рувим та Симеон, Левій, Юда, Ісеахар, Завулон, Веніямин, Дан, Нефталим, Асир – кожний з братів передав своє ім'я своєму роду.

Ім'я Йосипа не згадувалося, але замість нього називалися імена двох його синів – Єфрема та Манасії. Це було зроблено з волі Ізраїля, щоб Йосип, його улюблений син, залишив після себе два коліна.

Ім'я Левія також не було включене до списку колін. Його рід не прийшов до Ісуса просити, аби їм виділили їхній спадок, бо левити були обрані Богом для особливої мети. Їм призначалося бути священниками Божими.

Якби вони володіли землею й обробляли її, у них не залишалося б часу служити Богові і навчати людей закону Божому. Тому Бог наказав, щоб кожний виділяв частку зі свого майна, аби цього вистачало левитам на прожиття.

Частина Ханаану була багатою і родючою, інша – кам'янистою й убогою. Перед Ісусом постало складне завдання: розподілити родючу землю так, щоб усі коліна були задоволені.

Коли все було розподілено, кожне коліно отримало свій спадок як особливий дарунок Божий. Вони мали берегти цю землю і володіти нею назавжди.

ЧАСИ СУДДІВ

Скрута

Суддів 2

Поки Ісус був живий, він стежив за тим, щоб ізраїльтяни дотримувалися закону Божого, і навчав їх робити добрі справи. Навіть і після його смерті люди якийсь час підкорялися Богові. Ще були живі ті, хто нагаду-

вав ізраїльтянам про велич і милість Божу, коли Він перевів їх через ріку Йордан і подарував їм перемогу над ворогами. Проте тепер уперше ізраїльтяни не мали вождя, і кожен міг чинити на власний розсуд.

Виросли діти, які не пам'ятали Ісуса. Вони хотіли приятелювати з ханаанцями і родичатися з ними, одружуючись із ханаанками. Вони почали переймати їхнє поклоніння Ваалу. Служіння Ваалу було жорстокою релігією. Ханаанці кидали у вогонь дітей, навіть немовлят, як пожертву, бо вважали, що Ваал буде до них прихильніший, якщо принести йому гарну пожертву. Бог засмучувався й гнівався, що Його народ, який вклоняється Йому, переймає такі жакливі звичаї.

Ізраїльтяни не довели до кінця Божий задум – вони не прогнали інші племена, які мешкали на їхній землі. Тепер ханаанці зміцніли, стали значно сильнішими за ізраїльтян і розпочали боротьбу з ними. Вони часто примушували ізраїльтян сплачувати тяжку данину.

Як тільки ізраїльтяни опинялися у скруті, вони згадували про Бога і просили в Нього допомоги. І оскільки Бог любив їх і чув їхні молитви, Він послав їм таких вождів, які б змогли захищати ізраїльський народ від ворогів. Ці вожді керували народом і мудро вчили. Називалися вони суддями.

Егуд-лівша

Суддів 3

Моавський цар Еглон був дуже гладким. Він часто бенкетував у своєму палаці, куди звозилися вино, фрукти та інша данина, яку збирали з підкорених народів. Вісімнадцять довгих років страждав Ізраїль під жорстокою владою Еглона. Ізраїльтяни вкрай збідніли й почувалися знедоленими.

У своєму нещасті вони звернулися до Бога, просячи допомоги. І Бог обрав їхнім вождем Егуда. Егуд походив із коліна Веніямина і, як багато хто з його роду, був лівшею.

Коли настав час ізраїльтянам у черговий раз сплачувати данину цареві Еглону, Егуд сам вирушив до Моаву. Він ішов за довгою чередою слуг, які слухняно несли щедре мито, зібране для царя.

Егуд твердо вирішив допомогти Ізраїлю звільнитися з-під влади моавитян. Якщо він знайде спосіб убити царя Еглона, моавитське військо залишиться без свого командуючого, і ізраїльтяни зможуть здобути перемогу.

Тому він прихопив із собою свого кинджала із загостреним з обох сторін лезом. Оскільки він був лівшею, то сховав кинджал на правому боці під своїм широким одягом. Царська сторожа обшукувала тільки зліва, де звичайно люди носять зброю, аби мати її наготові.

Егуд із слугою піднесли цареві свою

данину і вже поверталися назад до будинку для прибулих, коли Егуд знову повернув до палацу і прийшов до царя.

„Царю, я маю до тебе секретне доручення“, – сказав він.

Еглон відіслав геть своїх прислужників і повів Егуда у відкриті для свіжого повітря літні покої, розміщені на покрівлі палацу.

Еглон, дебелий і самовпевнений, чекав на повідомлення Егуда. Егуд блискавично вихопив лівою рукою свого кинджала і вбив царя.

Тихо й швидко він вийшов із покоїв і зачинив за собою розкішно оздоблені двері. Відтак кинувся бігти до пагорбів, за якими були ізраїльські воїни, щоб закликати їх до бою.

А в палаці царя Еглона його слуги терпляче чекали розпоряджень, стоячи біля зачинених дверей до царських покоїв. Нарешті вони насмілилися потурбувати свого царственного господаря – і знайшли його мертвим.

На той час Егуд уже підготувався до бою і чекав на моавитян. Він здобув велику перемогу і знову повернув ізраїльтянам волю.

Девора й Барак

Суддів 4; 5

Після смерті Егуда-лівши ізраїльтяни знову забули про Бога та Його закони.

І знову на країну насунулася загроза – з півночі, від царя Явіна. Його військо мало на озброєнні дев'ятсот залізних бойових колісниць, а очолював його полководець Сісера. Легко озброєні ізраїльські воїни не могли чинити опір швидким бойовим колісницям. Двадцять років народ Ізраїлю потерпав від гніту царя Явіна, який удавався до жорстокості й насильства.

За тих часів вождем в ізраїльтян була жінка на ім'я Девора. Вона зви-

чайно сиділа під одним, обраним нею, пальмовим деревом, щоб кожний знав, куди йти по допомогу чи пораду.

Одного дня Девора послала по людину на ім'я Барак.

„Барак, – почала вона, – Бог наказав, щоб ти зібрав військо для боротьби проти Сісери. Незважаючи на його колісниці, Бог обіцяв перемогу тобі“.

Барак занепав духом від однієї лише думки, що йому доведеться зустрітися з військом Сісери.

„Я не збираюся цього робити, – відповів він Деворі, – хіба що ти підеш разом зі мною“.

„Добре, – погодилася Девора, – але цю битву виграють не чоловіки, а жінки“.

Барак звернувся до ізраїльських колін, що жили поблизу, із закликом вирядити добровольців на війну. Потім він вишикував своїх людей на верхів'ї пагорба, куди нелегко буде видертися колісницям Сісери. Сісера з усім військом чекав унизу в долині.

І тоді Девора наказала Бараку:

„Вперед! Сьогодні Бог дарує тобі перемогу над Сісерою!“

З великою мужністю ізраїльські воїни кинулися з пагорба у долину, що мало означати для них неминучу смерть від рук воїнів Сісери, які, здавалося, тільки на це й чекали.

Але в цю мить несподівано розпочався дощ. Барак і його воїни легко пересувалися, незважаючи на зливу, а от важкі колісниці невдовзі почали буксувати й грузнути в м'якому ґрунті низини, який тепер перетворився на багно.

Замість того щоб гнати й переслідувати ізраїльтян, воїни Сісери зі своїми колісницями опинилися в пастці, і тепер усе залежало від ізраїльтян. Барак, дякуючи Деворі, зазнав у той день великого тріумфу. Інша жінка мала зробити його перемогу над Сісерою остаточною.

Молот і кілок

Суддів 4

Битва ще не скінчилася, коли Сісера, командуючий військом царя Явіна, зіскочив зі своєї колісниці і, ніким непомічений, втік. Він сподівався зібрати більше військо і знову напасти на ізраїльтян.

Сісера був на шляху до свого рідного міста Гацора, коли йому трапився намет, в якому мешкала жінка на ім'я Яїла. Її чоловік належав до кочового племені, дружнього цареві Явіну.

Яїла побачила, що Сісера повертається після приголомшливої поразки. „Заходь, – сказала вона. – Не бійся“.

Сісера був вдячний, що його запросили до намету, і увійшов. Він був укритий брудом, його мучила спрага. Від втоми він ледве тримався на ногах.

„Будь ласка, дай мені пити“, – попросив він.

Яїла принесла свіжого козиного молока і подала йому.

„Стань біля входу до намету і спостерігай, – наказав їй Сісера. – Якщо хтось прийде й запитуватиме про мене, скажи, що тут нікого немає!“

Яїла слухняно погодилася і дбайливо приготувала Сісері постіль за завісою в наметі.

Через кілька хвилин вона почула його спокійне, глибоке дихання. Виснажений турботою й поразкою в битві, він міцно заснув.

Відтак Яїла діяла швидко. М'яка посмішка на її обличчі змінилася виразом твердої рішучості. Вона не була другом жорстокому царю Явіну!

Поблизу лежав молот, яким вона звичайно користувалася, щоб забивати кілки, коли вони напинали свій намет. Вона рвучко схопила загостреного дерев'яного кілка і тихо обійшла сплячого вояка.

Яїла піднесла молота й одним сильним ударом увігнула наметовий кілок у лоб Сісері. Той одразу помер.

Через кілька годин вона вгледіла Барака, який розшукував свого ворога.

„Людина, яку ти шукаєш, тут“, – сказала вона. Завдання, покладене на Барака, було виконано. Народ Божий нарешті був у безпеці.

ІСТОРІЯ ГЕДЕОНА

Герой мимоволі

Суддів 6

Ізраїльський народ скоро забув про Бога і про те, як Він допоміг їм у скруті. Вже тривалий час ізраїльтяни страждали від нових ворогів, які доводили їх до божевільного жаху. Ці вороги – мадіяни – не воювали з ізраїльтянами, вони грабували їхню землю.

Мадіяни мали звичку чекати, поки дозріє пшениця, потім несподівано перетинали кордон і забирали та

вивозили зерно, виноград та оливи. Вони крали віслюків, овець та іншу худобу. Мадіяни належали до жорстоких племен, які кочували у пустелі, пересуваючись на швидконогих верблюдах.

Ізраїльтяни ховалися в печерах та у важкодоступних місцях на пагорбах, пересиджуючи там черговий грабіжницький напад. Коли ж вони виходили звідти, то бачили свої лани спустошеними, і ніде не було ніякого збіжжя, щоб пережити голодну зиму.

Вони знали, що коли прийде час наступним жнивам, буде те ж саме.

Сім років такого життя призвели ізраїльтян до відчаю. А коли вони опинялися у скруті й були безсилі їй зарадити, вони зверталися до Бога, прохаючи допомоги.

Юнак Гедеон, із коліна Манасії, був так само наляканий набігами мадіян, як і будь-хто інший в Ізраїлі. Однак він вигадав спосіб врятувати хоч частину врожаю пшениці. Він сховався у кам'яній чавильні, в якій звичайно вичавлювали виноград. Там, ніким не помічений, він молотив пшеницю, яку йому вдалося зібрати.

Раптом, коли Гедеон відірвався від своєї праці, він побачив незнайомця.

„Бог із тобою, хоробрий і дужий хлопче, – сказав прибулий. Відтак, на превеликий Гедеонів подив, він продовжив. – Я посилаю тебе визволити Ізраїль від мадіян“.

Гедеона це вразило. Він не був героєм!

„Яким чином я визволю Ізраїль?“ – заперечив він.

„З моєю допомогою, – відповів незнайомиць. – Я буду з тобою, і ти здолаєш ворожі орди так легко, наче б мав справу з однією людиною“.

Перш ніж незнайомиць продовжив розмову, Гедеон звернувся до нього з проханням:

„Будь ласка, зачекай трохи, поки я принесу тобі щось поїсти“. Він хотів переконатися, що прибулий справді прийшов від Бога.

„Я зачекаю, поки ти повернешся“, – запевнив його гість.

Гедеон кинувся додому, щоб якнайшвидше повернутися назад із кошиком, до якого було покладене м'ясо, свіжоспечений хліб та горщик із юшкою.

Гість сказав:

„Поклади м'ясо й хліб на цей камінь і полий юшкою“.

Гедеон зробив, як йому було наказано. Прибулий узяв свою палицю і доторкнувся нею до їжі.

І враз полум'я охопило камінь і спалило їжу.

Тепер Гедеон упевнився, що гість був посланцем Божим. Відтак незнайомиць зник.

Однак перше ніж згодиться стати вождем Ізраїлю, Гедеон хотів упевнитись, що саме цього хоче від нього Бог.

„Якщо Ти зупинив Свій вибір на мені, благаю, дай мені знак, – молився він до Бога. – Звечора я простелю овечу шкуру. Якщо шкура вранці виявиться вологою, а земля навколо неї сухою, я буду знати, що це Твої слова було переказано мені“.

Наступного ранку шкура була такою мокрою, що Гедеон вичавив із неї цілий глечик води. Земля ж навколо залишалася сухою.

Але й цього разу Гедеон мав сумніви.

„Будь ласка, не гнівайся на мене, Боже, – молився він знову. – Доведи мені ще раз, що це Твоя воля постави-

ти мене вождем Ізраїлю. На цей раз, прошу Тебе, зроби, щоб земля навколо шкури була росяною, а шкура сухою“.

Бог не гнівався. Він розумів убоління й побоювання Гедеона.

Наступного ранку виявилось, що шкура – суха та пухнаста, а земля навколо неї – геть мокра від роси. Тепер Гедеон упевнився, що Бог покликав його, аби визволити Ізраїль від мадіян.

Таємне доручення

Суддів 6

Гедеона здивувало перше завдання, яке Бог наказав йому виконати. Воно аж ніяк не було пов'язане зі скликанням війська на боротьбу проти мадіян – йшлося про більш важливу річ.

Люди, які мешкали в місті, де жив Гедеон, перейняли від ханаанців звичай поклонятися їхнім богам. Навіть Йоаш – Гедеонів батько – побудував на своїй землі жертовника, призначеного Ваалові.

„Гедеоне, – сказав Бог, – ти мусиш зруйнувати цього жертовника і

зрубати священні дерева, що ростуть навколо нього і присвячені різним богам. А відтак збудуєш на тому місці справжній вівтар, присвячений Мені“.

Гедеон був вірний Богові. І він прагнув повернути ізраїльтян до справжнього Бога. Однак йому бракувало рішучості. Він знав, що такі його дії викличуть лють у мешканців міста, адже ті вважали, що станеться щось жахливе, якщо зруйнувати жертовник Ваала. Вони також вірили, що Ваал має силу й владу на землі.

Через те Гедеон вирішив виконати Боже доручення вночі, коли ніхто не міг його побачити. Він узяв із собою десять своїх робітників, і вони під захистом нічної темряви заходилися працювати. Спершу вони потрошили Ваалового жертовника і повалили дерева навколо нього. Потому збудували на тому ж самому місці гарний вівтар справжньому Богові. Не чекаючи ранку, вони тихенько повернулися додому.

Проте секрет, відомий десятком людям, вже не є секретом. Незабаром уже всі знали, що сталося і хто в тому винний.

Того ж самого ранку натовп мешканців міста грюкав у двері оселі Йоаша.

„Видай нам твого сина Гедеона! – волали люди. – Ми вб'ємо його за те, що він скоїв!“

Йоаш, всупереч тому, що він донедавна думав, тепер сміливо виступав на боці Гедеона і Бога.

„То ви захищаєте Ваала? – запитав він, – але якщо Ваал насправді бог, то він і сам міг би постояти за себе. Його жертовника було поруйновано, то ж дозвольте йому самому покарати мого сина – якщо, звичайно, він зможе!“

Сміливість Гедеона та його віра в Бога зростали! Невдовзі він зміг показати всьому ізраїльському народу, що може зробити Бог.

Гедеон набирає військо Суддів 7

Гедеон і воїни, які добровільно визва-
лися битися в його війську, стали
табором на березі стрімкої гірської
річки. На північ від них на тому ж бе-
резі розкинули свій величезний табір
мадіянитяни. Військо Гедеона здава-
лося занадто малочисельним, щоб
виступити супроти такої сильної армії.
Однак Бог сказав Гедеонові:

„Твоє військо, Гедеоне, завелике.
Я ж хочу, щоб ізраїльтяни побачили,
що саме Я дав їм перемогу. Бій буде
виграно не чисельністю. Скажи
своїм воїнам, що коли хтось відчуває
страх, нехай повертається додому“.

Гедеон зібрав усе військо і сказав:

„Якщо когось із вас битва лякає,
нехай той покине військо. Ніхто вас
за це не звинувачуватиме“.

Гедеон знав, що на війні солдати-богюзи тільки заважають, а не допомагають.

На хвилину запанувала тиша, потім люди один за одним понуро потяглися геть.

Коли Гедеон перелічив людей, що залишилися, він виявив, що його військо зменшилося на дві третини. З кожних трьох воїнів лише один залишився, а двоє подалися додому.

„Військо все ще залишається надто великим, Гедеоне, – сказав Бог. – Накажи людям піти до річки і напитися води, а сам спостерігай за ними“.

Люди охоче послушались наказу Гедеона і попрямували до чистої гірської річки. Вони не мали при собі ні кухлів, ні глечиків, і Гедеон побачив, що вони п'ють воду двома різними способами. Більшість, ставши навколiшки і спершись на руки, нахилили обличчя до води і хлебтали її. Інші ж, склавши руки ковшиком, черпали ними воду і підносили до рота.

„Одбери людей, які пили воду, набравши її у руки, – наказав Бог Гедеону, – а решту відішли по домівках“.

Гедеон учинив так, як звелів йому Бог.

Коли він перелічив невеличкий загін, який у нього залишився, то нарахував у ньому лише три сотні воїнів.

„З цими трьома сотнями Я дам тобі перемогу над мадіянітянами“, – пообіцяв Бог Гедеонові.

Шерех уночі

Суддів 7

Тієї ночі Бог озвався до Гедеона:

„Час атакувати мадіянський табір. Я обіцяю, що подарую тобі перемогу“.

Гедеон вірив Богові і був слухняний Йому, але його серце зайшлося

від однієї думки про напад на укріплений ворожий табір із такою маленькою жменькою людей.

„Якщо тобі страшно, Гедеоне, – продовжував Бог, – то ти можеш разом із своїм слугою Пурахом підкрастися й послухати, що кажуть мадіянітяни. Те, що ти почувеш, додасть тобі відваги“.

Гедеон разом із своїм вірним слугою крадькома прокрався до ворожого табору і сховався поміж скель. Зблизька ворог видавався ще більш сильним, аніж на відстані. Чорні намети, повні мадіянських солдатів та їхніх союзників, густо вкривали землю. Навколо лежали прив'язані верблуди, а підступи до табору ретельно охоронялися.

Гедеон із Пурахом підкралися ближче до двох вартових, щоб почути їхню розмову.

„Я бачив дивний сон, – казав один. – Мені наснилося, що маленький буханець ячмінного хліба покотився з пагорба і закотився до нашого табору. Коли ж він наскочив на один із наших наметів, намет завалився“.

„Я знаю, що має означати твій сон, – озвався його приятель. – Цей маленький буханець означає Гедеона, командуючого ізраїльським військом. Він збирається на нас напасти – і перемає!“

Гедеон не став зволікати, аби ще щось почути. Він низько вклонився Богові і подякував Йому за надану підтримку й допомогу. Йому тепер не було чого боятися – мадіянітяни самі його боялися!

Відтак він разом із Пурахом мерщій кинувся до свого табору і розбудив своїх воїнів.

„Вставайте! – вигукнув він. – Цю ніч обрав Бог, щоб дарувати нам перемогу!“

Сурми і смолоскипи Суддів 7

Коли триста воїнів вишикувалися, Гедеон розділив їх на три групи, по сто чоловік у кожній. Потому він дав кожному в руки глиняного глека, смолоскипа та сурму з баранячого рогу. Цих речей було достатньо, бо воїни, які повернулися додому, залишили своє спорядження в таборі. Відтак усі уважно вислухали пояснення Гедеона стосовно того, що їм належить робити. Вони беззастережно довіряли своєму вождю.

„Опустіть свої запалені смолоскипи у глечики“, – наказав він. Глечики,

по-перше, до певного часу мали приховати вогонь і, по-друге, не дати йому згаснути.

„Коли я та сто чоловік, котрі підуть зі мною, дістанемося мадіянського табору, – продовжив далі Гедеон, – розпорошіться навколо табору. Спостерігайте за мною та моїм загоном і робіть те ж саме, що й ми. Коли ми почнемо сурмити у сурми, зробіть і ви так само і здійміть великий галас“.

Гедеонові воїни дісталися до ворожого табору саме тоді, коли там відбувалася зміна варті. Більшість мадіянитян спали, а решта або йшли на чергування, або поверталися після нього. Ніхто не помітив появи трьохсотенного загону.

І от Гедеон подав знак, і його сто воїнів щосили засурмили у свої сурми. Зразу ж воїни двох інших загонів засурмили також. І таке відбувалося навколо всього табору.

„Меч за Господа і Гедеона!“ – закричали ізраїльські воїни.

Цієї самої миті Гедеон та його воїни розбили свої глиняні глеки, і яскраве полум'я їхніх смолоскипів спалахнуло в темряві. Не гаючи часу, решта їхніх товаришів зробила те ж саме. Шум від глеків, які трощили, потім спалахи світла сполохали весь табір.

Мадіянитяни прокидалися, охоплені жахом. Коли вони почули звуки

сурм, а потім переможний бойовий клич і побачили вогні, які оточили табір, то вирішили, що багатотисячна армія виступила проти них. Налякані верблюди розірвали прив'язь і металися, витоптуючи все.

Напівсонні мадіянитяни почали бити й трощити все без розбору, нападаючи на своїх же друзів і союзників. Ніхто з Гедеонових воїнів навіть не мав потреби вдатися до зброї. Вони спокійно стояли навколо табору, тимчасом як мадіянитяни, галасуючи, тікали так швидко, як тільки могли.

Бог допоміг отримати переконливу перемогу Гедеону та його трьом сотням воїнів.

ІСТОРІЯ ЇФТАХА

Їфтахова обіцянка Суддів 11

Вже тривалий час народ ізраїльський вклонявся богам того краю, де він оселився, і забув про Бога, як це було й раніше, поки Гедеон не став суддею. На них знову нападали їхні ханаанські сусіди і завдавали їм страж-

дань. Однак цього разу ворогами були аммоніти.

Місто Гілеад зазнавало особливо важкої скрути. Як же люди чекали на вождя, який би зміг позбавити їх від лихого ворога!

Їхні думки спрямувалися до Їфтах. Він виріс у Гілеаді і був хоробрим воїном. Походив Їфтах із великої родини і мав багато зведених братів. Коли ж він подорослішав, брати прогнали його геть.

„Твоя мати не була одружена з нашим батьком, – брутально закинули йому, – тож не сподівайся, що користуватимешся родинним майном“.

Їфтах залишив дім і вів сповнене пригод мандрівне життя. На той час він був ватажком загону молодих і войовничих хлопців.

Жителі Гілеада послали до Їфтаху делегацію.

„Повертайся, Їфташе, назад, – сказали посланці. – Ми б хотіли, щоб ти став на чолі нас під час битви з аммонітами“.

„Ви так ненавиділи мене, що вигнали з міста, – відказав їм Їфтах. – То чому ж ви вважаєте, що я стрімголов кинуся назад, бо тепер ви, бачте, потрапили у скруту? Якщо я погоджуся на ваше прохання, то я хотів би повернутися до Гілеада як вождь зразу ж після битви“.

Жителі Гілеада охоче погодилися з його вимогою.

Спочатку Їфтах намагався умовити аммонітів укласти мир, та коли побачив, що вони готуються до війни, також зібрав військо. І тут він припустився необміркованого й хибного вчинку. Аби заручитися підтримкою Бога, він дав покvapливу обіцянку.

„Якщо Ти, Боже, допоможеш мені перемогти, – поклявся він, – я віддам у жертву Тобі перше, що побачу, коли повернуся додому“.

Їфтах повів ізраїльське військо проти аммонітів і здобув велику перемогу. Утомлений, але щасливий, він повертався додому. Коли Їфтах наблизився до свого житла, то почув мелодійну музику. Його єдина дочка, яку він палко любив, вийшла зустрічати його, граючи на тамбурині і танцюючи від щастя. Їфтахова радість поступилася місцем жаху та відчаю, коли він поглянув на свою єдину дитину.

„Чому мусиш бути саме ти? – вигукнув він, заридавши. – Як мені тепер дотримати клятви?“

Їфтах не збирався порушувати обіцянку, але серце його було розбите, а дочка змарніла від горя. Однак більше за всіх мусив бути незадоволений Бог. Він не вимагав від Їфтаха ніякої відплати. Бог довів ще Авраамові, що не хоче, аби людей віддавали у жертву. Він хотів тільки того, щоб Його народ вірив Йому і слухався Його з любові до Нього.

„Скажи пароль!“

Суддів 12

Напади аммонітів припинилися, але незабаром у Їфтаха виникли суперечності зі своїми – з ізраїльтянами з коліна Єфремова.

„Чому ти не дозволяєш нам приєднатися до твого війська?“ – запитували вони у Їфтаха зразу після закінчення війни.

„Протягом вісімнадцяти довгих років аммоніти вели війну проти Ізраїлю, – відповів їм Їфтах. – Ви мали багато нагод дати їм відсіч разом з Ізраїлем“.

„Ми спалимо твій дім разом із тобою“, – пригрозили розлючені нащадки Єфрема.

Їфтах спішно скликав своє військо, бо коліно Єфремове перейшло Йордан, щоб битися з ним. Їфтах та його люди здобули перемогу в цій битві, і переможені єфремляни побігли до річки, щоб, перетнувши її, дістатися до своєї землі.

Була лише одна переправа через Йордан, і Їфтах поставив коло неї сторожу, щоб зупиняти кожного, хто матиме намір дістатися протилежного берега. Але ж за якою ознакою відрізнити ворожих утікачів від своїх людей? У цій сумній і протиприродній війні всі були дуже схожі між собою, бо всі були ізраїльтянами.

Хтось знайшов вихід.

Усім було відомо, що єфремляни не могли вимовити звук „ш“. Замість нього вони вимовляли „с“. Тому, коли до переправи наближався який-небудь вояк, сторожа наказувала йому: „Скажи „шібболет“. (Це слово означає „зерновий колос“, але мав значення не зміст, а те, як це слово буде вимовлено.)

Якщо наляканий, розгублений солдат казав „сібболет“, то сторожа знала, що це ворог. Якщо ж воїн казав „шібболет“, йому дружньо кивали й дозволяли переправитись.

БОГАТИР САМСОН

Незвичайне дитя

Суддів 13

Після часів Їфтах на Ізраїль напали нові вороги. Це були филистимці, які мешкали вздовж морського узбережжя. Вони становили постійну загрозу для ізраїльтян упродовж багатьох років.

Маноах та його дружина, як і всі інші ізраїльтяни, просили Бога, аби Він послав їм на допомогу великого вождя. Окрім того, Маноах із дружиною просили в Бога дитину. Кожна сім'я за тих часів прагнула мати багато дітей, а Маноах не мав жодної дитини.

Одного дня перед дружиною Маноаха постав особливий посланець Бога.

„Протягом багатьох років ти мрієш про сина, – сказав він. – Скоро він буде в тебе. Але твоя дитина не буде звичайною. Бог вирішив наділити його силою, щоб він поклав початок визволенню Ізраїлю від филистимців. Ти повинна будеш дуже дбайливо його виховувати. З того самого дня, коли він з'явиться на світ, він має бути присвячений Богові, і на знак того ти не стригтимеш йому волосся, ніколи“.

Дружина Маноаха зрозуміла, що мали означати ці дивні настанови. Коли в Ізраїлі хтось бажав присвятити своє життя служінню Богові, той давав обітницю назорей. „Назорей“ означає „відокремлений“. Назорей, щоб показати, що він відокремлений для служіння Богові, відрощував собі довге волосся. Коли закінчувався строк обітниці, назорей підстригав волосся. Божий посланець сказав дружині Маноаха, що волосся її дитини

ніколи не буде стригтися. Це означало, що він мав залишатися присвяченим служінню Богові протягом усього свого життя.

Маноах із дружиною були трохи налякані, але водночас і раділи з дивної новини. Вони почали обмірковувати майбутнє появлення дитини. Адже їм належало бути дуже уважними, аби виконати всі ті настанови, які Бог дав їм.

Коли в Маноаха та його дружини народився син, вони доглядали за ним із любов'ю та острахом. Хлопчика назвали Самсоном і батьки вважали, що не було дитини, кращої за нього. І в деякому розумінні вони мали рацію.

Батьки дуже швидко виявили, що Самсона наділено дивовижною силою. Коли він бавився з іншими дітьми, то завжди перемагав усіх. Його волосся вже досягало плечей, бо його батьки ніколи не підрізали його, як і наказував їм Бог.

Як і більшість дітей, Самсон хотів усе робити по-своєму, до того ж він був достатньо сильний, щоб допомогти свого, хоча його лагідні, постарілі батьки часто казали йому: „Ні!“

Коли Самсон виріс, він вважав, що може отримати все що захоче. Одного разу він побачив гарненьку дівчину і вирішив одружитися з нею. Маноах був вражений, бо дівчина була филистимкою.

„Не одружуйся з филистимкою!“ – благав він. Але Самсон покладався на власний розум.

Маноах та його дружина вирушили разом із Самсоном до Тімни, щоб познайомитися з батьками дівчини, які мешкали в тому місті. І вони були змушені просити в батьків дівчини руки їхньої дочки, аби їхній син побрався з нею.

Під час подорожі Самсон почув десь поблизу рикання лева. Він негайно попрямував туди, звідки лунав цей звук. Раптом він опинився перед сильним, молодим левом. Замість того щоб накивати п'ятами, Самсон сміливо схопив лева і, враз напружившись, вбив його голими руками. Відтак, не сказавши батькам жодного слова про те, що він учинив, приєднався до них на шляху до Тімни.

Про заручини було домовлено, і родина повернулася назад додому.

Трохи пізніше, коли Самсон прямував до Тімни на заручини, сталося так, що Самсон згадав, як він убив тут лева. Він звернув із дороги, щоб поглянути на місце, де це сталося. Там лежав левиний скелет, що вже побілів від сонця.

Придивившись ближче, Самсон із здивуванням побачив, що дикі бджоли зробили собі дупло у скелеті. Він обережно засунув руку всередину і поласував смачним, солодким медом. Потім, задоволений, продовжив свій шлях.

„Відгадай мою загадку“

Суддів 14

Коли Самсон побрався зі своєю филистимською нареченою, весілля тривало цілий тиждень. У перший день весілля Самсон запропонував филистимським парубкам відгадати загадку. Він пообіцяв їм добру винагороду, якщо вони дадуть правильну відповідь до кінця тижня. Самсон був певний, що ніхто не зможе цього зробити.

Ось ця загадка:

„З того, хто їсть, вийшло те, що їдять; із сильного вийшло солодке“.

Ніхто, окрім самого Самсона, не знав про лева та бджіл і, звичайно, не знав, за що тут можна зачепитися.

Парубки три дні сушили собі голови, а відтак прийшли до Самсонової дружини і сказали їй:

„Ти повинна примусити свого чоловіка, аби він сказав тобі відповідь на його загадку. Ми не збираємося програвати ізраїльтянину. Якщо ти не здобудеш для нас відповіді на цю загадку, ми спалимо твій будинок разом із тобою“.

Молода дружина доклала всіх своїх зусиль, аби задобрити Самсона і випитати у нього відповідь.

„Як ти міг загадати моїм друзям загадку і не сказати мені відповіді на неї?“ – скаржилася вона.

„Я не сказав її навіть своїм батькам, – зауважив Самсон, – то чому я повинен був говорити про це тобі?“

Щодня вона допитувалася, і кожного разу Самсон казав: „Ні!“

В останній день весілля вона заявила:

„Ти не кохаєш мене по-справжньому, Самсоне, інакше ти б сказав мені“. І гірко заплакала.

Розчулений і підкорений її розпа-

чем, Самсон погодився. Він сказав їй відповідь на загадку, а вона швиденько кинулася до филистимців, які вже втрачали терпіння.

Увечері парубки, посміхаючись, зайшли до Самсона і сказали:

„Що солодше за мед і хто сильніший за лева?“

Самсон розлютився. Він зрозумів, що вони змогли виграти тільки завдячуючи його дружині, яка розповіла їм про лева та бджолиний мед. Однак Самсон опанував себе, вирішивши взяти гору над ними в майбутньому.

Протягом багатьох років Самсон воював із филистимцями, воював один. Він ніколи не виступав разом із кимось інше або на чолі армії. Филистимці багато років намагалися схопити ізраїльського богатиря, але ніякі мотузки чи, навіть, кайдани не могли його втримати.

Самсон і Даліла

Суддів 16

Сталося так, що через кілька років Самсон покохав іншу жінку. Звали її Даліла. Филистимці довідалися про це, і їхні начальники таємно навідалися до неї.

„Вивідай, у чому полягає секрет дивовижної Самсонової сили, – наказали вони їй, – і ми винагородимо тебе, дамо більше тисячі срібних монет“.

Даліла була дуже вродливою жінкою, а ще вона була надзвичайно пожадливою. Вона жадала грошей і не вагалася щодо того, чи видавати Самсона його ворогам.

„Скажи мені, – приступилася вона до Самсона, коли він завітав до неї, – що робить тебе таким сильним? От, скажімо, хто-небудь захотів би пере-

творити тебе на слабкого та безпомічного. Яким чином він зміг би досягти цього?”

„Якщо зв'язати мене сьома новими мотузками, я виявлюся не сильнішим за будь-кого іншого“; – збрехав Самсон.

Даліла вирішила перевірити Самсонове зізнання. Таємно від Самсона вона сховала у суміжній кімнаті кількох филистимців. Потім, наче це була гра, зв'язала його сьома новими мотузками.

Відтак вона раптом закричала:

„Самсоне, сюди йдуть филистимці!“

Филистимці вдерлися до кімнати, але Самсон одним зусиллям розірвав пута і належним чином зустрів своїх ворогів.

Якийсь час Самсон не відкривав Далілі правди про витoki своєї сили, але Даліла не давала йому спокою. Кожного разу, коли вони зустрічалися, вона чіплялася до Самсона з невідступними проханнями відкрити їй таємницю його сили.

„Зв'яжи мене тільки-но сплетеними мотузками, і я втрачу силу“, – сказав їй він. Та коли Даліла зробила це, вона побачила, що він дуже легко звільнився від мотузок.

„Ти дражниш мене, – скаржилася Даліла. – Скажи мені правду, що може зробити тебе таким, як і всі інші люди?“

„Приладнай мої кучері до кросен і вплети їх у прядиво“, – відповів він.

Коли Самсон заснув, Даліла обережно відділила кожен кучер його волосся і заснула у прядиво.

Потому вона закричала:

„Филистимці йдуть!“

Одним ривком Самсон звільнив своє волосся. Він знову-таки приховавав справжню причину своєї надзвичайної сили.

Поразка переможця

Суддів 16

Кожного разу Даліла просила в Самсона, аби той відкрив їй таємницю своєї сили. Вона всім серцем прагнула отримати винагороду, обіцяну филистимцями.

Нарешті Самсон піддався на її домагання.

„Гаразд, – сказав він. – Я все тобі розповім“.

Даліла слухала дуже уважно. Вона знала, що цього разу Самсон говорить правду.

„Моє волосся ніколи не підстригали, – пояснив він. – Від дня свого народження я був присвячений Богові. Моє довге волосся є ознакою моєї назорейської обітниці. Якщо підстригти моє волосся, то обітницю, дану Богові, буде порушено, і велику силу, яку дав мені Бог, буде втрачено. Я виявлюся не сильнішим за звичайну людину“.

Даліла зразу ж сповістила про почуте филистимських начальників, які вже втрачали довіру до неї.

„Обіцяю, що цього разу я передам вам його – слабким і безпомічним“, – запевнила вона.

Начальники прибули й прихопили із собою обіцяне срібло. Даліла сховала їх на той час, поки сама люб'язно розмовляла із Самсоном.

Потім вона лагідно приспала його, подбавши, щоб він головою лежав на її колінах. Посміхаючись, вона дала филистимцям знак увійти й зрізала Самсону волосся. Відтак подивилася на його оголену голову, а потім вигукнула:

„Прокидайся, Самсоне! Филистимці тут!“

Самсон прокинувся, звівся на ноги, готовий зустріти нападників. Він не

знав, що Бога, Який надавав йому сили, вже нема з ним. Самсон порушив свою обітницю, і сила пішла від нього.

Зраділі филистимці схопили його, зв'язали й відвели до свого міста Гази. Там вони осліпили Самсона, закували у важкі ланцюги і приставили молоти зерно у в'язниці.

Филистимці несамовито раділи. Адже їм удалося схопити ізраїльського ворога Самсона і перетворити його на безпорадного в'язня. І вже ніколи, думали вони, він не завдасть їм турбот. Вони влаштували бучне свято, щоб скласти подяку своєму богові Дагону.

Коли настав день свята, багато сотень людей набилося до великого колонного залу, і натовп юрмився ще й у приміщенні над залом. Вони принесли пожертву Дагонові і співали: „Наш бог дарував нам перемогу над Самсоном“.

А Самсон сильно страждав, пригноблений і пригноблений, у брудній в'язниці. Він нічого не бачив, але все пам'ятав. Самсон пам'ятав усе, що розповідала йому мати про його дивне народження і про те, що Бог обрав його, аби він був непереможним. Пам'ятав про своє довге волосся – свідоцтво його обітниці служіння Богові.

Самсон знав, що його надзвичайна сила була подарована йому Богом, щоб він визволив Ізраїль від филистимців. Він був непереможний у боротьбі проти ворогів, але виявився слабким, коли, обираючи власний шлях, довірився жінці, яка звабила та обдурила його.

Однак тепер його волосся знову відросло, і рішучість теж зросла. Він прагнув єдиного – знову, в останній раз, взяти гору над филистимцями.

А филистимці веселились, танцювали й співали. Коли свято було в розпалі, хтось із можновладців сказав:

„Приведіть Самсона! Нехай він потішить нас!“

Послали хлопчика, аби він привів

сліпого Самсона. Коли филистимці побачили Самсона, то заспівали свій переможний гімн. Вони сміялися й глузували з нього, знаючи, що він не бачить і не зможе помститися за образу.

Самсон звернувся до хлопчика, який його супроводжував:

„Поклади мої руки так, щоб я міг спертися ними на дві колони посеред залу“.

Хлопчик узяв Самсонові руки і поклав їх на колони. Хвилину Самсон стояв непорушно, не виказуючи зовні своїх почуттів.

„О Боже, – молився він, – благаю, поверни мені мою силу хоч у цю останню хвилину, щоб я зміг завдати останнього удару своїм ворогам“.

Відтак Самсон, напруживши всі свої сили, сперся на велетенські колони, розсуваючи їх.

„Дозволь мені померти разом із филистимцями!“ – вигукнув він, перекриваючи гомін свята.

Масивні колони тріснули, з'їхали зі своїх капітелей і, розвалюючись, впали на землю. Покрівля, яку вони підтримували, піддалася, і будівля завалилася, перетворившись на руїни. Безліч филистимців загинуло, а разом із ними загинув сліпий ізраїльський богатир.

ІСТОРІЯ РУТИ

Важкі часи

Рут 1

За часів, коли Ізраїлем правили судді, жив у Віфлеємі чоловік на ім'я Елімелех зі своєю дружиною Ноомі та двома синами. Сталося так, що того року врожай не вродив, і Елімелех не мав чим прогодувати родину. Через це він вирішив залишити Ізраїль до кращих часів і вирушити до сусідньої країни – Моаву.

Поки вони мешкали там, Елімелех помер. На той час його сини вже були досить дорослими, щоб подбати про матір, а коли вони одружилися з моавитськими дівчатами, то привели невісток у батьківський дім, щоб жити всім разом.

Проте минуло зовсім небагато часу, і обидва сини померли. Бідолашна Ноомі опинилася на чужині, без чоловіка й родини. Її невістки, Орпа та Рут, були чуйними і добрими дівчатами і дбали про неї, як тільки могли.

Ноомі почала тужити за Віфлеємом. Вона почула, що з продовольством там стало знову добре, отже, спакувавши речі, вони втрюх вирушили до Віфлеєма.

Коли вони були вже неподалік від кордонів Ізраїлю, Ноомі зупинилася.

„Ви були дуже добрі до мене, – звернулася вона до Орпи та Рут, – але тепер вам слід повертатися назад, до ваших матерів“.

Дівчата почали обіймати й цілувати Ноомі.

„Ми підемо з тобою!“ – повторювали вони.

„Ні! – стояла на своєму Ноомі. – Я не зможу нічим зарадити вам, ані

зробити вас щасливими. Отож повертайтеся назад“.

Орпа в останнє поцілувала Ноомі, потім повернулася і понуро пішла. Вона йшла повільно, часто озираючись назад, бо дуже любила свою свекруху.

„Ну, Рут, – сказала Ноомі, – тобі слід зробити так, як Орпа“.

„Будь ласка, дозволь мені піти з тобою! – благала Рут. – Я хочу бути поруч, куди б ти не пішла. Твій народ стане моїм народом, і твій Бог буде моїм Богом. Ніщо не розлучить мене з тобою, тільки смерть“.

Коли Ноомі побачила, що Рут усім серцем бажає йти з нею, вона нічого більше не сказала. Вона була щаслива й задоволена, що тепер, коли це було їй так необхідно, поряд із нею була любляча Рут.

Віфлеємські жінки радо зустріли Ноомі, але їм було шкода, що вона повернулася такою вбогою та нещасною.

У ті часи жінки не могли заробляти собі на прожиття, а Ноомі не мала ані чоловіка, ані синів, які б подбали про неї. Однак Бог дав ізраїльтянам особливий закон, згідно з яким вони мали допомагати тим, хто цього потребував. Селяни були зобов'язані дозволяти бідним та зголоднілим людям виходити у жнива на лани і підбирати колосся, яке через недогляд або навмисне було залишене жінцями.

Коли Ноомі з Рут повернулися до Віфлеєма, там саме розпочалися жнива ячменю.

„Дозволь мені піти підбирати ячмінь, – звернулася Рут до Ноомі. – Якщо я наполегливо працюватиму, я зможу назбирати достатньо, аби нам обом вистачило, щоб прохарчуватися“.

Рут вийшла рано-вранці і вибрала одне поле, де жінці жали колосся. Вона трималася поряд із ними весь ранок, підбираючи кожний залишений колос, який тільки помічала.

У полудень Боаз, хазяїн того поля, прийшов подивитися, як ідуть жнива.

„Хто ця дівчина, що підбирає колосся?“ – поцікавився він, вказуючи на Рут.

„Вона іноземка з Моаву, – пояснив йому хтось із робітників, – невістка Ноомі“.

Боаз уже чув про Рут, бо новини швидко розходяться по маленькому містечку. Він підійшов до неї.

„Тримайся ближче до моїх жінців і збирай усе, що вони залишають, – сказав він дівчині. – Я наказав, щоб вони тебе не проганяли. Якщо ж захочеш води, то можеш пити воду, яку п'ють мої робітники. А тепер піди пообідай“.

„Чому ти такий ласкавий до мене?“ – запитала здивована Рут.

„Я чув про твою ласку до Ноомі, – пояснив Боаз. – Бог, Якому ти почала вірити, захистить тебе і подбає про тебе“.

Боаз, не сказавши про те Рут, наказав своїм робітникам навмисне залишати більше не зжатого колосся, аби дівчина назбирала якомога більше і принесла додому.

Ноомі була рада, що Рут так пощастило.

„Як тобі вдалося назбирати так багато?“ – дивувалася вона.

„Я прийшла на поле, яке належить людині на ім'я Боаз, – розповідала Рут. – Він був дуже ласкавий до мене“.

„Який добрий Бог! – вигукнула Ноомі. – Він привів тебе на це поле. Боаз наш родич. Тобі буде добре з ним“.

Рут щодня виходила збирати колосся, а Ноомі залишалася вдома. Вона на-полегливо думала. Жнива незабаром закінчатся. Що їм тоді робити?

І Ноомі таки надумала дещо й одного дня звернулася до Рут:

„Женці ввечері зберуться разом, і Боаз вечерятиме з ними. Коли ж вечеря закінчиться і він залишиться сам, зайди до нього. Попроси його допомогти нам і подбати про нас, адже ми його рідні“.

Хоча Рут і відчувала ніяковість, однак зробила все так, як навчила її Ноомі. Вона знала, закон Бога Ізраїлевого вимагає, аби чоловіки в родині дбали про вдів.

Боаз був радий, що Рут звернулася по допомогу саме до нього. Він уважно її вислухав, а відтак відпустив додому з чималим клунком зерна в дарунок для Ноомі.

Удова була задоволена.

„Він гарна людина, – казала вона. – Тепер він не матиме відпочинку, поки не знайде способу допомогти нам“.

Боаз дуже хотів одружитися з Рут, але існував інший, більш близький родич Елімелеха, який також мешкав у Віфлеємі. І йому першому належало право виказати турботу про двох удовиць.

Боаз чекав біля міської брами на того чоловіка, і коли він підійшов, запитав у нього, чи хоче він подбати про Ноомі та Рут. Це означало, що той повинен буде відкупити назад землю, яка належала Елімелеху, і одружитися з Рут. Однак цей чоловік відповів „ні“.

Боаз із радістю сам оженився на Рут і прийняв її до себе в дім.

Ноомі раділа разом із Рут і Боазом, коли у них народилася перша дитина.

Усі віфлеємські жінки, які вітали Ноомі, коли та повернулася назад до Віфлеєма, тепер прийшли подивитись на її маленького онука. Вони говорили їй, що дуже раді з того, що Бог благословив Ноомі і подарував їй радість і благополуччя і зробив це через Рут, її вірну й люблячу невістку.

ІСТОРІЯ САМУЇЛА

Ганна мріє про дитину

1 Самуїла 1

Коли народ ізраїльський осів у Ханаані, золотий ковчег Заповіту та всі священні предмети шкіри Божої були перенесені до міста Шіло і передані під дбайливу опіку священників. Люди приходили до Шіло, щоб принести дарунки Богові і всім народом святкувати свято.

Ізраїльтянин Елкана також щороку приходив із своєю родиною до Шіло. У нього були дві дружини – Пеніна, яка мала дітей, і Ганна, у якої дітей не було.

„Не сумуй, Ганно! – казав чоловік. – Я люблю тебе – хіба тобі цього не досить?“

Однак Ганна не могла втішитись, бо Пеніна кепкувала з неї, виставляючи перед очі своїх власних дітей.

Ганна боялася щорічних подорожей до Шіло. Це було свято для щасливих родин, і Пеніна раділа про себе, спостерігаючи за Ганною, яка почувалася на цих святах нещасливою та самотною.

В одну з таких подорожей Ганна вже не змогла зносити таке. Коли всі зібралися на святковий родинний обід, вона лише доторкнулася до їжі. Ганна непомітно вислизнула з-за столу і побігла до дверей храму, де знаходився ковчег Заповіту, і стала молитися, а сльози так і лилися по її щоках.

„Прошу, не забувай про мене, Боже, – благала вона. – Я така нещаслива. Я дуже хочу мати дитину. Якщо Ти даси її мені, я обіцяю, що поверну моє дитя Тобі, аби воно все життя своє присвятило служінню Тобі.“

Дехто помітив Ганну. Ілій, старий священник, сидів тихо біля дверей, дивуючись, що це відбувається з цією жінкою. Можливо, вона випила надміру вина на святі? Він підійшов до неї і сказав їй це.

„Я не п'яна, – пояснила Ганна Ілію, – тільки дуже засмучена й нещаслива. Я просила Бога, аби Він допоміг мені.“

„Якщо так, то йди з миром, – відповів Ілій, – і, можливо, Бог відповідь на твою молитву.“

Ганна повернулася до Елкани та Пеніни, заспокоєна й щаслива. Вона навіть відчула, що зголодніла. У неї було легко на серці, а коли вони поверталися назад додому, вона розповіла Богові про свої турботи, і тепер їй залишалося тільки чекати на Його відповідь.

Якою ж щасливою була Ганна, коли відчула, що чекає дитину! Вона назвала свого сина Самуїлом, що означає „виблаганий у Бога“. Ганна всім серцем любила свою дитину, однак не забувала про обітницю, яку дала Богові.

Коли настав час родині знову відвідати Шіло, Ганна сказала Елкані: „Цього року я не піду до Шіло. Коли Самуїл настільки підросне, що зможе їсти й вдягатися сам, ми підемо разом із ним і залишимо його у Ілія. Він повинен буде залишитися при храмі і вчитися служити Богові, як я обіцяла“.

І от прийшов той день, коли батьки мали відвести Самуїла до Шіло. Хлопчик, ухопивши руки матері, припав до них. Очі Ганни сповнилися сльозами, коли вона розтискала теплі дитячі рученята і вклала їх у сухі, старечі руки Ілія.

„Я пообіцяла його Богові, – пояснила вона священику. – Будь ласка, візьми його і приглядай за ним“.

Перше ніж залишити Шіло, Ганна знову молилася, прославляючи Бога і дякуючи Йому за те, що Він подарував їй Самуїла. Відтак вони повернулися додому.

Ганна рахувала місяці, що лишалися до наступних відвідин Шіло, – коли вона зможе знову побачити сина. Чи пам'ятатиме він її? І чи набагато він виріс?

Тільки один раз на рік могла Ганна бачитись із своїм сином, і щоразу вона приносила йому гарне нове вбрання, пам'ятаючи про те, що дитина зростає й стає дедалі більшою.

Ілій дуже радів успіхам свого малого помічника і продовжував навчати його служінню у храмі й закону Божого.

„Ви добре вчинили, що присвятили Самуїла Богові і доручили його мені, – говорив він Елкані з Ганною. – Може, Бог благословить вас тим, що дасть вам ще багато дітей“.

Молитви Ілія були почуті. З часом у Ганни народилися ще три сина і дві дочки, які спричиняли їй багато клопоту, але вона не забувала про Самуїла – дитину, яку вимолила в Бога.

Минали роки. Ілій старішав, і очі його втрачали ясність. Ночі він проводив у своїй кімнаті, а Самуїла залишав ночувати у приміщенні храму, біля золотого ковчега Заповіту. Цілу ніч у святилищі жеврів світильник, і хлопчик був дуже тому радий.

Однієї ночі Самуїл прокинувся, почувши своє ім'я: „Самуїле!“

Він звівся й побіг до покоїв Ілія.

„Я тут, Ілію, – сказав він. – Що ти хочеш?“

„Я не кликав тебе, сину мій, – відповів Ілій. – Вертайся й лягай“.

Самуїл побрів назад до себе, та перше ніж поринути в сон, він знову почув той самий голос: „Самуїле!“

Самуїл миттю зіскочив із ліжка і кинувся до покою Ілія. Однак Ілій нічого не міг йому на це відповісти й наказав, аби він повертався до себе в ліжку.

„Самуїле!“

Поклик почувся втретє. Самуїл усвідомлював, що не спав. Він знову пішов до Ілія. Цього разу Ілій не відіслав його. Він, нарешті, здогадався, що відбувається.

„Самуїле, – сказав він. – Я вважаю, що це Бог кличе тебе. Повертайся й лягай у ліжку. Якщо голос покличе знову, скажи: „Говори, Господи, Твій слуга слухає“.

Повторивши про себе ці слова, Самуїл повернувся й ліг у ліжку, напруживши все своє єство, щоб знову почути. І він почув виразний голос:

„Самуїле!“

„Я слухаю, Господи, – відповів Самуїл, – будь ласка, говори“.

Коли ж Самуїл почув, що сказав йому Бог, то це вразило й засмутило

його. Двоє синів Ілія не були такими ж гарними, як їхній батько. Вони не виконували настанов Божих і забирали собі ті дарунки, які люди приносили Богові. Бог сказав Самуїлові, що він не дозволить родині Ілія і надалі залишатися Його священиками.

Наступного дня, вранці, Ілій прийшов до Самуїла.

„Що Бог сказав тобі?“ – запитав він.

Самуїл почервонів і потупив очі додолу. Він не хотів переказувати Ілію сумні вісті.

„Кажі мені все“, – наполягав Ілій.

Самуїл змушений був розповісти, що Бог сказав про родину Ілія. Той понурив голову і тихо вимовив:

„Бог знає, що правильно і як краще“.

Коли Самуїл виріс, Бог часто розмовляв із ним. Бог наказав йому, аби він доводив почуте до відома всього народу ізраїльського. Кожний повинен був зважати на те, що казав Самуїл.

Давнішні Самсонові вороги – филистимці знову зміцнішали. Вони знову нападали на Ізраїль і завдавали багато лиха. Ізраїльтяни були у відчаї, поки їхнім вождям не спала слухна думка.

„Давайте у наступний бій підемо з ковчегом Заповіту, – запропонували вони. – Якщо ми так учинимо, Бог буде змушений допомогти нам“. Вони сприймали ковчег Заповіту як щось магічне, що може принести їм успіх.

Коли двоє синів Ілія винесли ковчег із храму і пішли з ним попереду війська, почуття великого задоволення охопило всіх воїнів. Проте филистимці довідалися про задум ізраїльтян.

„Ми повинні будь-що перемогти цього разу“, – сказали вони.

Филистимці билися вперто і перемогли. Вони вбили синів Ілія і з тріумфом пронесли ковчег Заповіту.

Ілій чекав у Шіло вістей. Йому виповнилося дев'яносто вісім років, і він майже нічого вже не бачив. Він сидів на ослоні край дороги, прислухаючись до кроків.

Один з ізраїльських воїнів пробіг увесь шлях від місця бою і того ж дня дістався до Шіло. Ледве переводячи подих, він біг вулицями міста, несучи страшну звістку про поразку. Люди, почувши її, плакали й волали від горя й відчаю.

„Що сталося?“ – запитав схвильований Ілій. І вісник покvapливо схилився до нього:

„Наше військо зазнало страшної поразки, – сказав він. – Обидва твої сини загинули, а ковчег Заповіту захопили филистимці“.

Коли Ілій почув, що священний ковчег Заповіту, який він беріг і про який дбав усе життя, потрапив до рук ворогів, він, приголомшений горем, впав. А оскільки був дуже літній, то, падаючи, зламав шию і помер.

Несподіваний випадок

1 Самуїла 6

Филистимці дуже раділи зі свого нового придбання, оскільки вважали, що через оволодіння ковчегом Божим вони отримали і владу над Богом ізраїльтян. Вони сподівалися, що назавжди підкорять собі Ізраїль.

Вони внесли золотий ковчег до храму свого бога Дагона і встановили напроти його статуї.

Наступного ранку филистимці прийшли до Дагонового храму й вжахнулися, побачивши, що статуя Дагона лежить прямо перед ковчегом Заповіту. Вони покvapливо підняли й установили статую, та наступного ранку вона знову лежала перед ковчегом. Однак цього разу голова й руки статуї були відбиті і валялися за дверима.

Филистимці вжахнулися. Виходило, що ізраїльський Бог сильніший і могутніший за Дагона. І коли їх

вразила епідемія страшної хвороби, вони були певні, що це Бог карає їх. Вони вирішили якнайшвидше відіслати ковчег назад і лише тоді відчували якесь заспокоєння.

Відтак филистимці запрягли двох корів у воза, поставили на віз ковчег і додали ще коштовних дарунків. Возом ніхто не правив. Вони вирішили надати коровам можливість самим обирати дорогу, якою йти. Якщо вони попрямують шляхом до Ізраїлю, це означатиме, що Бог Ізраїлю прощає їм усе що сталося.

Незважаючи на те, що позаду залишалися їхні телята, корови, ревучи дорогою, без вагань попрямували до ізраїльського кордону.

Дехто з ізраїльтян, що жали на ланах, почули мукання корів і побачили воза, який наближався. Коли ж вони вгледіли на тому возі священний вантаж, то застрибали від радощів. Ковчег Заповіту Божого неушкоджений повернувся до Ізраїлю.

Усі в Ізраїлі знали й любили Самуїла. Народ сприйняв його як свого нового суддю. Самуїл був останнім із тих суддів, яких Бог ставив людям.

Самуїл скликав народ.

„Якщо ви хочете бути вільними від филистимців, – сказав він, – ви маєте бути покірливими Богові і виконувати все, що Він накаже. Ви не можете чекати, що Бог визволить вас, доки вклоняєтесь іншим богам“.

Люди вислухали Самуїлові слова і пообіцяли повернутися до Бога. Відтак вони зміцніли у боротьбі з филистимцями. Самуїл також допомагав людям і давав їм поради навіть у приватних справах. У нього було чотири осередки в Ізраїлі, і щороку він відвідував кожен із них, допомагаючи вирішувати справи й узгоджувати суперечки. Він був справедливим суддею, і всі його поважали.

Однак Самуїл старішав, і люди почали міркувати, що ж вони робитимуть, якщо Самуїл помре.

„Нам потрібен цар“, – вирішили вони і запросили Самуїла на великі збори, щоб розповісти про своє рішення.

Самуїла це дуже засмутило. Йому здалося, що насправді народ хотів йому сказати, що він їм більше не потрібен. Він розповів Богові про свої почуття, і Бог сказав:

„Вони відмовились від Мене як свого вождя, а не від тебе, Самуїле. Я їхній Цар, але вони не хочуть, аби Я керував ними“.

Самуїл скликав народ, щоб повідомити його про відповідь Божу. Найперше він урочисто застеріг людей. Він знав, що цар матиме цілковиту владу в країні і зможе чинити все, що захочете.

„Якщо у вас буде цар, – сказав Самуїл людям, – він владний буде відбирати ваше як своє. Він примусить ваших синів служити в його війську. Він забере у вас дочок ваших, щоб вони прислугували йому в його палаці. Він відбере у вас вашу землю і ще вимагатиме податки з вашого врожаю“.

„А ми все одно хочемо царя!“ – наполягав народ. Люди уявляли собі такого хороброго вождя, який вестиме військо на війну. Вони не думали про те, що можуть отримати лихих та слабких царів.

„Нехай отримають те, чого вони домагаються“, – сказав Бог Самуїлові.

„Гаразд, – звернувся Самуїл до народу, – у належний час у вас буде цар“.

ПЕРШИЙ ЦАР ІЗРАЇЛЮ

Загублені віслюки 1 Самуїла 9

Кіш був багатим хазяїном. Він походив із коліна Веніяминового. Був у нього син на ім'я Саул, який допомагав йому по господарству, – високий, вродливий парубок.

„Сауле! – покликав якимсь вранці Кіш сина. – Віслюки десь загубилися! Візьми когось із людей та підій знайди їх!“

Саул разом із слугою нашвидкуруч зібрали трохи їжі та й вирушили на пошуки.

Вони шукали віслюків скрізь і гукали їх, йдучи шляхом. Насунулася ніч, і Саул із слугою вклялися спати просто неба. Наступного ранку вони продовжили пошуки. Однак ніде не було жодної ознаки того, що тут пройшли віслюки.

На третій ранок слуга похмуро зауважив:

„Їжі не залишилося! Ми мусимо повертатися назад“.

„Мій батько зараз, мабуть, більше вболіває за нас, аніж за віслюків“, – погодився Саул.

„Але давай спочатку завернемо до Рама, – запропонував слуга. – Адже ми поблизу цього міста, а там живе Самуїл. Він мудрий Божий чоловік і може видатися корисним, бо скаже нам, де наші віслюки“.

У Рамі панувало піднесення і неабияке пошвавлення. У цей самий день Самуїл улаштував для всіх мешканців свято. На верхів'ї міського пагорба Саул та слуга зустріли Самуїла.

Перш ніж вони про щось у нього запитали, він сказав:

„Не турбуйтеся про віслюків – вони знайшлися“. Саул, вражений, дивився на Самуїла.

„Ти – особлива людина в Ізраїлі“, – задумливо промовив Самуїл.

„Я? – перепитав Саул із сміхом. – Я не поважний пан! Мій батько звичайний собі господар“.

Самуїл посміхнувся і нічого на те не відповів. Бог повідомив його, що має прийти Саул і сповістив Самуїлові дуже несподівану річ щодо майбутнього хлопця.

„Зараз ходімо на свято“, – запросив Самуїл і повів за собою гостей. Куховар приніс їм дві тарелі з їжею, яку, за попереднім наказом Самуїла, тримав для них гарячою. І ці двоє насолоджувалися тепер смачною поживою.

Дивна таємниця

1 Самуїла 9; 10

Тієї ночі Саул міцно спав у горішньому приміщенні на ліжку, влаштованому для нього Самуїлом. Вранці Самуїл покликав його, і він, швидко одягнувшись, зійшов униз.

„Час вирушати! – вимовив Самуїл. – Я проводжу тебе за місто“.

Коли вони дісталися підніжжя пагорба, Самуїл сказав Саулові, аби той відіслав свого слугу. Він володів таємницею, яку могли чути тільки Саулові вуха. Відтак він обернувся до Саула й сказав:

„Бог обрав тебе, аби ти був першим царем Ізраїлю“.

Поки Саул стояв онімільй, широко розплющивши очі, Самуїл узяв

маленьку пляшечку з оливковою олією і зронив кілька крапель на голову парубка. Це була ознака того, що Бог обрав Саула, аби той виконував особливу справу Божу. Однак Саул усе ще не йняв віри тому, що сказав йому Самуїл.

„Три речі трапляться з тобою по дорозі додому. Коли вони стануться, то це допоможе тобі повірити, що Бог дотримається обіцяного, і ти станеш царем. По-перше, ти зустрінеш двох людей, які сповістять тобі, що віслюки знайшлися. Потім ти зустрінеш людей, які нестимуть пожертву Богові. Вони віддадуть тобі два буханця хліба. Нарешті, ти побачиш великий натовп людей, які співами, танцями та музикою вславлятимуть Бога. Ти відчуєш у собі таку радість і щастя, що приєднаєшся до

них і співатимеш молитви, і танцюватимеш разом із ними“.

Самуїл помахав на прощання, і Саул наздогнав свого слугу. Саул усе ще був вражений від почутого. Та по мірі того як вони йшли, все відбувалося саме так, як передрік Самуїл. Саул починав вірити у неймовірне обіцяння Боже щодо нього.

Коли вони дісталися додому, Саулів дядько вийшов зустріти їх.

„Де ви були?“ – запитав він.

„Шукали віслюків, – відповів Саул. – Але ми ніяк не могли їх відшукати і тому навідалися до Самуїла“.

„І що він сказав?“ – поцікавився дядько.

„Він сказав, що віслюки відшукалися“, – відповів Саул. Він не захотів говорити, що ще сказав йому Самуїл. Це мало залишатися таємницею, поки Самуїл не скаже, що робити далі.

Саул – цар

МИМОВОЛІ 1 Самуїла 10; 11

Самуїл скликав весь народ ізраїльський. Спочатку відбулося особливе урочисте служіння Богові. Відтак Самуїл оголосив, що він має повідомити, хто буде царем. Він не назвав зразу ім'я, бо хотів, аби люди зрозуміли, що цього царя обрав їм Бог.

Спочатку Самуїл визначив одне коліно з усіх колін Ізраїлю, назвавши коліно Веніяминове. З Веніяминового коліна він вибрав один рід. У цьому роді визначив царську родину.

Затамувавши подих, у цілковитій тиші всі чекали, ім'я кого з родини Кіша назве Самуїл.

„Саул буде вашим царем!“ – вигукнув він.

Усі почали озиратися, бажаючи побачити свого нового царя. Але його не було. „Де ж він?“ – запитували всі. Навіть Самуїл не бачив його.

„Ходімо, знайдемо його!“ – запропонував хтось, і пошуки розпочалися. Нарешті, з вигуками задоволення його витягли, збудженого й забрудненого пилюгою, з його схованки. Одна лише думка про те, що треба з'явитися й стати перед усім народом, так налякала Саула, що він зачався за великою купою речей, що була поза натовпом. І ось під вигуки схвалення його переможно напів несли, напів тягли до Самуїла.

„Це людина, яку обрав Бог!“ – виголосив Самуїл.

„Хай живе цар!“ – кричали захоплено люди.

Потому Самуїл розповів про усі обов'язки нового царя, а також тих царів, що будуть після нього. Ізраїльські царі мали бути особливими. Вони повинні були чинити те, що накаже їм Бог, а не те, що буде їм до вподоби.

Люди поверталися додому збуджені й задоволені. І Саул теж повернувся до батьківської оселі.

Гарний початок

1 Самуїла 11

Коли Самуїл оголосив Саула царем, то не всі були задоволені таким вибором. Дехто з ізраїльтян зверхньо поглядав на Саула й зневажав його.

„За кого він себе вважає, щоб бути нашим царем?“ – казали вони.

Тимчасом аммонітяни, які межували із землями ізраїльтян, напали своїм військом на ізраїльське місто Явеш.

„Будь ласка, не воюйте з нами, – благали жителі Явеша, – давайте краще укладемо мирну угоду“.

„Ми пристанемо до угоди лише за однієї умови, – відповіли аммонітяни, – якщо ви позбавите правого ока кожного мешканця міста“.

Жителі міста були у відчаї. Проте вони усвідомлювали, що не мають достатньої сили, аби відбити напад аммонітян.

„Дайте нам сім днів, – попросили вони. – Якщо ніхто нам не допоможе, ми виконаємо вашу вимогу“.

Відтак аммонітяни негайно вирядили посланців до всіх земель ізраїльських, благаючи про допомогу.

Саул саме повернувся з поля і почув голос та стогін – це посланець з Явеша прибув до Саулового міста. Саул не вагався жодної миті – він узяв керівництво на себе. Він розіслав наказ по всій землі ізраїльській, щоб від кожного коліна було виряджено людей, спроможних воювати. А якщо хтось відмовиться, то матиме клопіт. Увесь Ізраїль відгукнувся й вислав воїнів до зазначеного місця.

Саул надіслав відповідь у Явеш, сповіщаючи жителів, що допомога прибуде наступного дня.

„Ми підпишемо угоду завтра“, – сказали мешканці міста цареві аммонітян. Вони тримали в секреті Саулове обіцяння.

Тієї ж ночі Саул розділив своє військо на три загони, які вирушили до Явеша. На світанку, коли вороги зовсім їх не чекали, вони приголомшили їх несподіваним нападом і одержали переконливу перемогу. Прибічники Саула святкували перемогу. Вони навіть вимагали від Самуїла, аби той піддав смерті кожного, хто не хоче визнавати Саула за царя.

„Ні! – відповів Самуїл. – Це день, у який Бог дарував нам перемогу. Ніхто не повинен бути підданий смерті“.

„Ми підемо і повсюди виголосимо Саула царем, – запропонував Самуїл, – щоб усі знали, що Саул домогся перемоги, як цар Ізраїлю“.

Щодо жителів Явеша, то вони ніколи не забували про Саулову доброту та допомогу, яку він надав їм саме тоді, коли вони якнайбільше на неї потребували.

Саул став справжнім царем-воїном. Коли филистимці розпочали війну, він став на чолі свого війська.

Однак филистимці мали одну велику перевагу. Вони мали ковалів, які добре виготовляли та ремонтували зброю та військовоє спорядження. Через володіння секретом такої майстерності, вони могли протистояти будь-якій чисельності ізраїльтян. За мирних часів вони виготовляли для ізраїльтян плуги та серпи, звичайно, за платню, але під час війни відмовлялися робити щось своїм супротивникам. І от одного разу виявилось, що тільки Саул та його син Йонатан мають добру зброю, щоб воювати.

Ізраїльтяни боялися, бо вони навіть не могли захистити себе від ворога. Саул бачив, що в ізраїльському таборі панують відчай та безнадія, та й було в таборі лише шістьсот воїнів. Багато людей перебігло до филистимців. Саул і не вгледів, як зник його син Йонатан із своїм прислужником.

На протилежному боці долини був пагорб, на верхів'ї якого стриміли прямо в небо дві гостроверхі скелі. Двоє воїнів вдивлялися в їхні обриси, оскільки знали, що між цими скелями була филистимська варта, яка охороняла вузьку гірську дорогу. По той бік пагорба розташувався филистимський табір.

„Давай піднімося на пагорб, – запропонував Йонатан. – Може, Бог допоможе нам захопити шлях“.

„Якщо ти готовий, то я теж“, – відповів із готовністю слуга.

Вони перебігли через відкриту долину перед очима филистимської варті. Вони знали, що за ними спостерігають пильні очі.

„Гей, ви! – гукнули з реготом до них филистимські солдати. – Підіймайтеся-но сюди – ми дещо вам скажемо!“

„Це саме те, що нам і треба зробити, – звернувся Йонатан до свого зброєносця. – Іди за мною!“

Вони легко й управно піднялися на скелястий пагорб. Тепер їх не можна було побачити зверху.

Вартові ліниво чекали на них. Вони вважали, що це двоє звичайних собі дезертирів, які, піднявши вгору руки, благатимуть їх про помилування.

Раптом, без будь-якого попередження, Йонатан із товаришем вихопилися з-за каміння. І Йонатан був озброєний.

Двоє ізраїльтян здолали филистимську варту і взяли шлях під свій нагляд.

Филистимське військо, яке було у таборі під горою, дивилося на це зі зростаючим жахом. Це, думали филистимські вояки, певно, початок великої атаки. І вони кинулися тікати. Саул та його військо бачили цю паніку, і їхній бойовий дух розквітнув. Саул віддав наказ, і вони кинулися у погоню і далеко відкинули ворогів.

Саул прибирав до рук владу в Ізраїлі. Тепер лише він був тією людиною, яка могла віддавати накази. Однак Самуїл, як і колись, вказував Саулові, як йому діяти. Це був його обов'язок – передавати Божу волю і нагадувати Саулові про Божі закони. Однак Саул почав схилитися до того, аби чинити власну волю.

Якось Саул підготував своє військо до війни.

„Зачекай, – сказав йому Самуїл. – Не йди на бій, поки я не навідаюсь до тебе через тиждень“.

Саул чекав майже тиждень, а Самуїл усе не приходив. Відтак, втративши терпіння, взявся влаштувати справу сам. Самуїл прийшов саме на закінченні визначеного терміну, але, як виявилось, лише для того, аби побачити, що Саул порядкує сам.

Знову й знову виказував Саул непокору наказам Божим, і Самуїл, знову й знову, викривав це. Саул вибачався й кався, але Самуїл уже зрозумів, що той не має бажання прислухатися до волі Божої.

Самуїл знав, як це важливо, аби цар Ізраїлю підкорявся Богові. Адже насправді Ізраїльським Царем був Бог. Земний цар повинен був підпорядковувати себе Богові, а не чинити за власним бажанням, як це робили царі інших народів.

„Сауле, – сказав Самуїл, – невже ти не розумієш, що Бог хоче твоєї покірливості більше, аніж усіх отих дарунків і пожертв? Непослух Богові – найтяжчий з гріхів. У мене сумна для тебе звістка. Оскільки ти вийшов із покірливості Богові, твій син не буде царювати після тебе. Бог знайде для Ізраїлю царя, який буде слухатись Його і підкорятися Йому“.

ЮНИЙ ДАВИД

Обрання нового царя 1 Самуїла 16

Самуїл був засмучений, що Саул перетворився на свавільного та непокірливого царя.

Одного разу Бог сказав:

„Слід тобі перестати вболівати за Саула й помазати на царювання людину, яку Я оберу замість нього. Иди до Віфлеєма, де живе Єссеї. Я обрав одного з його синів, щоб правив після Саула“.

„Я не наважуюсь, – відповів Самуїл. – Якщо Саул довідається про це, він мене вб’є“.

„Саулові немає потреби знати, – зауважив йому Бог. – Улаштуй у Віфлеємі свято і запроси на нього уся Єссеєва родину“.

У Віфлеємі всі зраділи, коли Самуїл прибув до міста, щоб улаштувати свято. Запрошено було всіх, включаючи Єссея з родиною. Коли Єссеї гордовито вийшов наперед, аби представити своїх синів, Самуїл спочатку уважно придивився до Еліява, найстаршого. Він був гарний і високий на зріст – дуже схожий на Саула, коли той був молодий.

„Він має бути обраний Богом!“ – вирішив про себе Самуїл.

Але тут голос Божий відізвався в ньому:

„Ні, Самуїле, це не та людина, яку Я обрав. Ти дивишся на зовнішність, а Я дивлюся на думки та почуття людини. Яка людина всередині, в собі – от що є найголовнішим“.

Одного по одному, відповідно до віку, представляв Єссеї своїх синів Самуїлові – сім гарних, міцних парубків. Але тільки-но який з них по черзі виступав наперед, Самуїлове серце завмирало, однак голос Бога промовляв: „Ні“.

Самуїл розгубився. Тут, певно, була якась помилка.

„А чи це всі твої сини, яких маєш?“ – запитав він у Єссея.

„Окрім молодшого, – виправдовувався Єссеї. – Він зараз у полі, пасе вівці“.

„Ми не розпочнемо свята, поки він також сюди не прийде“, – наполягав Самуїл.

Хтось мерщій кинувся по Давида. Той прибіг задихавшись, як був – у робочому одязі.

Він також був міцний та вродливий. Очі його сяяли, а засмагле обличчя завдяки життю просто неба світилося здоров'ям.

„Ось людина, яку Я обрав, – озвався до Самуїла голос Бога. – Помаж його на царя“.

Самуїл дістав маленьку посудину з оливковою олією, скропив кількома краплинами йому голову і пошепки переказав волю Божу щодо нього.

Тільки Давид довідався про те, що якогось дня він стане царем Ізраїлю. Сплине багато тяжких років, поки прийде той день. Але відтепер Бог був із Давидом.

Виклик велетня

1 Самуїла 17

Війна між ізраїльтянами та филистимцями тривала. Два війська розташувалися таборами на схилах двох пагорбів. Троє старших Есеевих синів служили у війську Саула, і батько дуже за них уболівав.

„Давиде! – сказав він одного разу. – Піди та довідайся, чи все гаразд із твоїми братами. Ось свіжий хліб для них. Будь обережний і скоріше повертайся назад“.

Коли Давид дістався до табору і побачився зі своїми братами, противники були готові до бою. Усі звуки раптово стихли. Та ось гучний голос порушив спокій.

Давид поглянув через долину. Велетень, якого досі йому й бачити не доводилося, поволі посувався вперед. Він був із голови до ніг озброєний і готовий до бою. Інший филистимець, який ніс щит свого

пана і йшов попереду, видавався карликом поряд із ним.

„Гей, ви, ізраїльтяни! – горланив здоровань. – Оберіть найкращого, нехай подолає мене! Якщо він перемаже, ми вам служитимемо. Але якщо я здобуду перемогу – ви будете нашими рабами!“

„Хто він, що так себе підносить?“ – поцікавився Давид.

„Це Голіят, – пояснили йому воїни. – Він походжає тут із раннього ранку і виголошує свій виклик.“

Надивившись на велетня, ізраїльські воїни потяглися назад до своїх наметів.

Давид знову зустрів своїх братів.

„Отже, любий братику, – почав Еліяв, – що ти вже собі надумав?“

„Я тільки поцікавився, що відбувається, – виправдовувався Давид. – Ніхто не має права так принижувати народ Божий. Голіят не сильніший за нашого Бога“.

Хтось повідомив Саула про молодого хлопця, який промовляв такі гідні слова, і Давида запросили до царського намету.

„Ваша величність, – звернувся Давид до Саула, – ніхто не повинен боятися цього филистимця. Я вийду на двобій з ним!“

„Ти? – перепитав здивований Саул. – Та ти ще хлопчисько, а Голіят усе своє життя воює. Чому ти вважаєш, що переможеш його?“

„З нами Бог, – упевнено промовив Давид. – Може, я й молодий, але я набув гарний досвід, будучи пастухом. З Божою допомогою я впорався з левом та ведмедем, коли вони напали на моїх овець. Бог і тепер допоможе мені“.

„Добре, – погодився Саул. – Ти вийдеш на двобій з Голіятим. І нехай Бог буде з тобою!“

Саул оглянув Давида з ніг до голови, бо належало як слід подбати про його спорядження. Тому Саул одягнув йому на голову свого бронзового шолома, дав своє бойове вбрання. Та коли Давид затягнув на собі ще й пояса із закріпленим на ньому важким мечем, то він ледве міг крок ступити.

„Це не годиться, – сказав він, мало не задихаючись. – Я не вояк, і не можу битися в цьому, як роблять вони. Я скористаюся зброєю, до якої звик і на яку покладаюся“.

Саул стривожено спостерігав, як Давид збіг до струмка поблизу й старанно відшукав у воді п'ять гладеньких камінців, потім поклав їх до своєї торбини і перевірів шкіряну пращу. Відтак він вирушив на двобій з филистимським велетнем, маючи у руках лише свою палицю пастуха.

Голіят знову вийшов, вигукуючи свій виклик. Однак замість тікаючих від нього переляканих ізраїльтян він побачив людину, яка вийшла на двобій з ним. Та коли він розгледів легку постать неозброєного Давида, то розлютився й почав кепкувати з суперника.

„Як ти наважився вийти супроти мене? – гарчав він. – А навіщо тобі ця палиця? Ти, певно, думаєш, що я собака? Підходь ближче, і я викину твоє мертве тіло на поживу птахам“. І він почав клясти Давида.

„Ти вийшов супроти мене з мечем і списом та зі своєю велетенською силою, – сміливо відповів йому Давид, – а я вийшов в ім'я нашого Бога. Він сильніший за будь-якого вояка. Ти проклинав Його, а Він подарує мені перемогу, щоб усі знали, що Він – єдиний справжній Бог“.

І Давид побіг назустріч Голіятові. Він вийняв одного камінця з торбини і поклав його у свою пращу. Майстерно розкрутивши пращу над головою, він безпомилково випустив камінь.

Камінь вилетів із смертоносною швидкістю і влучив у Голіята. Давид підбіг, вихопив у Голіята меч і вбив велетня його ж власним мечем.

Побачивши, що їхнього непереможного велетня вбито, филистимці, нажахані тим, що сталося, кинулися тікати.

Заздрісний цар Саул

1 Самуїла 16; 18

Самовдоволення, що заступило собою покірливість Богові, не принесло втіхи царю Саулу. Він знав, що Бог уже не з ним, як було колись, і тому все частіше перебував у чорному гуморі.

Якось сидів він у своєму палаці, похиливши голову, сумний і зажурений.

„Музика підбадьорить тебе“, – порадив хтось із радників.

„То знайдіть мені музик“, – промимирив цар.

Хтось пригадав, що молодий син Ессея, Давид, чудово грає на арфі.

„Приведіть його“, – наказав Саул.

Ессеєм без зволікань виконав царський наказ і відпустив Давида до палацу. Саулові було приємно знову його бачити. І коли чорні хмари скупчувалися над Саулом, Давид починав для нього грати, і настрої Саула поліпшувалися.

Давид, поки перебував у палаці, навчився військової справи.

Саул був радий мати такого мужнього й вдалого офіцера у своєму війську, поки не довідався, що Давид став більш знаменитою й ушлюбленою людиною, аніж він, Саул.

Коли Давид із Саулом повернулися переможцями після битви, жінки міста з піснями й танцями вийшли їм назустріч. Саул чув, як вони співали: „Саул переміг тисячу, а Давид – десять тисяч ворогів“.

„Вони вважають, що цей хлопчисько-воєк, кращий за мене! – сказав собі Саул. – Вони ще захочуть, аби він став їхнім царем після мене!“
І злість закипіла в ньому.

Якось Саул перебував у такому чорному гуморі, як ніколи раніше. І коли Давид, аби поліпшити його

стан, грав йому, Саул несподівано вхопив свого списа і кинув його в Давида. Той спритно метнувся вбік, і спис встромився в стіну позаду нього.

Двічі Саул намагався вбити Давида, і двічі Давидові вдавалося врятуватися. Давид не боявся Саула, а Саулів страх перед Давидом зростав. Він бачив, що Бог був тепер із Давидом, як колись давно був із ним.

Хоча зненависть Саула до Давида все зростала, у Давида був ширший друг у палаці. І це був син самого царя Саула – Йонатан.

Йонатан був мужнім і хоробрим воїном. Він зразу відчув довіру до того, хто наважився вийти супроти велетня Голіята в ім'я Бога. Він відчув, що вони з Давидом стануть друзями. І ніколи злі думки не виникали в Йонатана щодо людини, яка може перейти йому дорогу до трону.

„Давай домовимось, що залишимося друзями попри все, що може статися“, – звернувся Йонатан до Давида. І він подарував Давидові найдорожче, що мав із речей, – свій лук, пояс та меч на знак їхньої дружби.

Саулова злість на Давида перетворювалася на божевілля. Єдине, про що він міг думати, – як позбутися Давида.

„Я вирішив убити Давида“, – сказав він якось Йонатанові та царедворцям. Йонатан щодуху кинувся розшукувати Давида.

„Не трапляйся цареві на очі, – попередив він друга. – Тобі загрожує велика небезпека. Не виходь звідси, поки я не поговорю з батьком. Може, мені вдасться повернути його до здорового глузду“.

Наступного дня Йонатан застав царя на самоті.

„Не чини лиха Давидові! – попросив Йонатан. – Зваж на все, що зробив він, служачи тобі. Ти пам'ятаєш, як він переміг Голіята? Бог дарував нам допомогу завдяки Давидові. Багато разів він наражав своє життя на небезпеку заради тебе“.

Саул хвилину помовчав, а відтак сказав:

„Ти правий. Давид не заслуговує смерті. І я клянуся ім'ям Божим, що не вб'ю його“.

Йонатан зітхнув із полегшенням. Він сповістив Давида, що той може безпечно повертатися назад до палацу.

ДАВИД ХОВАЄТЬСЯ

Утеча вночі

1 Самуїла 19

Знову почалася війна, і Давид повів своє військо, аби відборонитися від филистимців. Однак замість вдячності Саул відчув, що його заздрість до Давида перетворилася на страшну зненависть. Він знову кинув у Давида списа, коли той грав йому на арфі. Тієї ж ночі він наказав своїм солдатам оточити Давидову оселю й чекати до ранку.

„А тепер убийте його“, – віддав наказ.

Проте в Давида був ще один союзник у родині Саула. Мелхола, молодша дочка Саула, покохала молодого й хороброго героя Ізраїлю і стала його дружиною.

„Тобі необхідно до ранку втекти“, – сказала занепокоєна Мелхола чоловікові. Вона допомогла йому спуститися через вікно. Відтак вона замаскувала ліжку, щоб здавалося, що на ньому хтось спить.

Наступного ранку Саулові охоронці вдерлися до оселі, але Мелхола не дозволила їм увійти до кімнати Давида.

„Він нездужає“, – сказала вона, і охоронці повернулися назад до Саула.

„Схопіть його і доставте сюди, принесіть на ліжку, якщо треба!“ – кричав на них Саул.

Коли охоронці, не звертаючи уваги на Мелхолу, вдерлися до Давидової кімнати, вони побачили, що на ліжку його немає. Мелхола обдурила їх і дала змогу Давидові втекти.

А Давид був уже далеко. Він прямував до Самуїла, людини Божої,

яка колись сказала йому, що одного дня він стане царем. Чи настане колись цей день?

Попередження

1 Самуїла 20

Коли Давид утік від Саула, він відшукав свого друга Йонатана.

„Що поганого я вчинив? Чому твій батько намагається вбити мене?“ – запитав він із грізкою.

„Я думаю, що насправді він не зичить тобі лиха, – заперечував Йонатан. – В усякому разі, мій батько ніколи нічого не робить, не порадившись зі мною. Я доберуся до правди“.

„Як ти зможеш сповістити мене?“ – запитав Давид. Вони розмовляли в полі, де нічиє вороже око не могло підглядіти за ними.

„Будь тут, десь поблизу, поки я не довідаюся про наміри мого батька, – запропонував Йонатан. – Я повернусь якнайшвидше і захоплю свій лук та стріли, наче йду тренуватися. Коли я опинюся на цьому місті, я випущу свої стріли і накажу слугі піти й відшукати їх. Якщо я вигукну: „Он, стріла поблизу тебе!“ – це означатиме, що все гаразд. Однак якщо я скажу: „Стріла далеко!“ – знай, що ти в небезпеці і мусиш рятувати своє життя“.

Друзі розійшлися. Йонатан був певен, що доведе батькові, що Давид – його відданий слуга. Проте тільки-но він звернувся з цим до Саула, як цар розлютився.

„Як ти смієш підтримувати Давида? – лютував він. – Він мусить померти!“

„Чому він неодмінно мусить померти? – не міг зрозуміти Йонатан. – Що поганого він зробив?“

Тоді Саул так розлютився, що кинув свого списа в Йонатана і той, розгніваний, вибіг із покою. Та коли Йонатан заспокоївся, то відчув тягар на серці і, покликавши слугу, пішов у поле. Як і було домовлено, він пустив стрілу і гукнув слугі: „Стріла далеко!“ Хлопець-слуга побіг за стрілою.

Потому Йонатан відіслав слугу додому. Поблизу нікого не було, і Давид зміг вийти зі своєї схованки. Друзі розуміли, що їм доведеться розлучитися. „Одного дня Бог зробить тебе царем, – сказав Йонатан. – Коли цей день настане, будь ласка, збережи приязнь до мене і моєї родини. Ми завжди зможемо залишатися друзями, і мій Бог буде завжди з тобою“.

Давид від жалю ледве міг говорити. Проте він урочисто пообіцяв, що завжди буде другом Йонатанові. Відтак Йонатан повернувся до палацу.

Давид не знав, куди йому йти. Він тільки розумів, що має залишатися в схованці, подалі від дому й друзів.

Їжа й меч

1 Самуїла 21

Коли Давид розлучився з Йонатаном, він наполегливо міркував, куди йому податися, аби знайти безпеку. У нього не було ні їжі, ні зброї, а повернутися назад додому чи до палацу, щоб подбати про це, він не наважувався. Раптом йому спало на думку, що він може цілком покластися на священників Божих. Вони мешкали у храмі біля місця, яке називалося Нов, і Давид попрямував туди.

Коли священник Ахімелех побачив Давида, він вийшов зустріти його і був здивований, що Давид один.

„Де твої люди?“ – запитав він. Але Давид злякався і не наважився сказати йому правду.

„Я зустрінуся з ними тут пізніше, – збрехав він. – Я виконую доручення царя і сталося так, що залишився без їжі та без зброї. Чи не зможеш ти допомогти мені в цьому?“

„У нас тут немає хліба, – відповів Ахімелех, – лише священні хліби, які дозволяється їсти тільки священникам“.

„Будь ласка, дай мені того хліба, – змолвився Давид, – бо я дуже потерпаю від голоду“.

„Гаразд“, – погодився Ахімелех і дав йому хлібину.

„А чи є в тебе меч?“ – наполягав далі Давид. Ахімелех посміхнувся.

„Ми не тримаємо зброї в храмі Божому, – м'яко зауважив він, – але в нас таки є меч – Голіятів. Ми зберігаємо його тут на знак пам'яті про славетну перемогу, яку Бог дарував Ізраїлю через тебе“.

„Це чудовий меч! – вигукнув Давид. – Будь ласкавий, віддай його мені“.

Ахімелех дістав величезний меч і обережно передав його Давидові.

З їжею, щоб жити, та зброєю, щоб захистити себе, Давид вирушив у путь, почувачись вже більш упевненим.

Однак Ахімелех не був єдиним, хто бачив Давида. Був ще хтось, хто все бачив і чув.

Пліткар

1 Самуїла 22

Давид провів у мандрах якийсь час, а потім уподобав собі за пристанище велику печеру. Давида шанували й любили як героя, і до нього почали приєднуватися люди. Хтось зазнавав утиску від свого пана, хтось багато заборгував. Спочатку це була жменька сіромах, але невдовзі Давид перетворив їх на загін мужніх і відданих своїх прибічників.

Цар Саул був злим на своїх прислужників, бо ніяк не міг знайти Давида.

„Ви всі змовилися проти мене, – звинувачував він їх. – Ніхто з вас не каже мені, де переховується Давид“.

Тоді старший царедворець на ім'я Доег виступив уперед:

„Ваша величність, – сказав він вкрадливо, – я можу сповістити дещо цікаве про Давида“.

Саулове обличчя засяяло.

„Я був у храмі в Нові, коли Давид також зайшов туди, – розповідав Доег. – Ахімелех дав йому їжі, щоб прохарчуватися, і зброю, щоб боронитися“.

Саул оскаженів.

„Приведіть сюди Ахімелеха і всіх священників, що в Нові!“ – заволав він.

Коли священники з'явилися перед ним, Саул запитав:

„Ахімелех, чому ти змовився проти мене з Давидом?“

Марно Ахімелех запевняв, що не знає ні про яку змову. Він допоміг Давидові ні про що не підозрюючи, вважаючи, що Давид перебуває на царській службі. Однак Саул не повірив жодному його слову.

„Убийте всіх цих священників!“ – наказав він.

І тільки Доег, пліткар, виявився єдиним, хто погодився виконати цей жахливий наказ.

Тільки одному священникові, якого звали Евіятар, синові Ахімелеха, вдалося втекти, і він навпрямки кинувся до Давида. Давид був страшенно вражений, коли почув про те, що сталося.

„Це через мене загинула вся твоя родина, – визнав він. – Я мав здогадатися, що Доег сповістить про все Саула. Залишайся зі мною, Евіятар, і будеш у безпеці. Бог подбає про нас“.

Давид із своїми людьми переходив з одного сховища до іншого. Хтось завжди передавав відомості про нього Саулові, і цар із своїми воїнами весь час переслідував його. Якось Давид зупинився на відкритій пустельній місцевості, і Саул із своїми людьми оточив його. Однак до царя прибув посланець і сповістив його про напад филистимців. Саул із своїм військом змушений був повернути проти филистимців, і Давид врятувався.

Отож Давид із своїми людьми вирушив у гори. Там вони знайшли печери, в яких могли переховуватися. Джерельце з чистою водою струменіло зовсім поруч. Саулові з його чисельним військом було б важко видиратися на скелі, чого аж ніяк не можна було сказати про Давида та його легко озброєний загін.

Одного разу Давид із своїм товаришем причаїлися біля входу до глибокої печери, в якій вони отаборилися. Вони почули, що до них наближається Саулове військо. А невдовзі і сам Саул з'явився перед входом до печери. Яскраве сонячне світло не потрапляло на постаті двох людей, що сховалися в темряві печери.

„Убий його!“ – прошепотів Давидові напарник, але Давид заперечливо похитав головою. Коли цар не міг його бачити, Давид беззвучно виступив уперед і відрізав мечем клапоть від довгого Саулового плаща. Відтак швидко відступив назад у темряву. Саул вийшов із печери, не підозрюючи про те, що сталося. Давид, наче його хтось підштовхнув до того, раптом кинувся за ним.

„Царю!“ – гукнув він навздогін цареві.

Саул, здивований, обернувся, і Давид низько вклонився йому.

„Ти повинен вірити мені, що я дійсно не зичу тобі лиха. Тільки що я мав нагоду вбити тебе, якби я цього захотів. Дивись!“ І Давид високо підняв руку з клаптем від царського плаща.

Саул відчув страшенний сором, і сльози побігли по його щоках.

„Я був несправедливий до тебе, – визнав він. – Прийде день, я знаю, коли ти станеш царем. Будь милосердний до моєї родини, коли час той прийде“.

Відтак Саул, зажурений, повернувся додому.

Однак Давид знав, що, незважаючи на свої сльози, Саул навряд чи змінить ставлення до нього. І переслідування незабаром розпочнуться знову.

Жменька наляканих людей, що прийшли до Давида у його печеру-схованку біля Адуламу, згодом перетворилася на загін мужніх і згуртованих воїнів. Хтось, можливо, був більш хоробрий, більш сильний, але всі рівною мірою були беззастережно віддані Давидові.

Вони були готові зробити все для свого вождя, який дав їм нові надії і мету в житті.

Одного дня Давид почувався кепсько, бо сумував за домівкою. Він із нетерпінням чекав, коли ж закінчатся ці довгі місяці неспокою та переховування від Саула. Давид згадував про Віфлеєм, місто, де жили його рідні і де він виріс. Згадав поля навколо Віфлеєма – місця, де він провів багато щасливих днів, випасаючи батьківських овець. А яка це насолода – довгий ковток холодної води з джерела після денної спеки!

„О, якби я мав змогу припасти зараз до віфлеємського джерела!“ – вихопилося в нього.

Трое з найхоробріших Давидових воїнів почули ці слова, які він вимовив уголос. Вони завжди були готові, якщо тільки це було їм під силу, дістати для Давида все, чого він тільки хотів.

На той час Віфлеєм було захоплено филистимським військом. Однак ці троє навіть не думали про ризик, на який себе наражали. З відчайдушною сміливістю вони проклали собі шлях через ворожі кордони. Потому, швидко й управно наповнивши посудину водою з джерела, блискавично вийшли з оточення ворогів.

Коли вони принесли воду Давидові, він відчув не тільки глибоку вдячність, але й глибокий сором за себе.

Давид знав, що ніколи не зможе віддячити за таку любов і таку відданість. Йому було соромно пити воду, яка могла коштувати життя його воїнам.

„Тільки Бог, із Своєю любов'ю й щедрістю, спроможний винагородити вас за ту жертву, на яку ви пішли заради мене, – сказав він їм. Ми принесемо в пожертву Богові воду любові“.

ДАВИД ХОВАЄТЬСЯ

Дурний Навал

1 Самуїла 25

Давид і його люди опинилися поза законом. Поки вони переховувалися від Саула, вони знайшли багато друзів серед пастухів, які пасли свої отари поблизу їхніх сховищ. Роздобути їжу було важко й от якість, коли багатий господар на ім'я Навал улаштував свято, Давид вирядив до нього своїх людей.

„Давид вітає тебе, – сказали вони Навалові. – Послухай, коли твої пастухи випасають твої отари, ми дбаємо про них та про худобу. Тепер ми почули, що ти влаштуєш свято, і ми були б дуже вдячні, якби ти дав і нам трохи їжі“.

Навал насупився.

„За кого Давид себе має? – невдоволено заявив він. – Та я ніколи навіть і не чув про такого! Я не псуватиму гарну їжу, віддаючи її якимось

рабам-втікачам та розбійникам із їхнім ватажком“.

Коли Давидові переказали Навалову відповідь, він розгнівався. „Візьміть свої мечі! – скомандував він. – Невдовзі ми покажемо Навалу, хто такий Давид!“

Один із Навалових пастухів чув, що казав його пан, і мерщій кинувся до господині, дружини Навала, Авігаїл.

„Наш пан зневажив людей Давида за все те добро, що вони нам робили, – сказав він їй. – Вони охороняли нас удень і вночі, поки ми випасали отари. І от як Навал віддячив їм. Тепер Давид має підстави напасти на нас!“

Авігаїл не марнувала час. Вона назбирала свіжоспеченого хліба, смаженого м'яса, сушених фруктів та наповнила міхи вином. Відтак наказала слугам покласти все це на віслиюків і приставила до них того пастуха, щоб указував дорогу, і всі вирушили. Вона жодним словом не

перемовилася про це зі своїм зарозумілим чоловіком.

Коли Авігаїл уледіла Давида, який прямував до них, вона наказала погоничам рушати.

„Будь ласка, не зважай на мого чоловіка і послухай мене, – попросила вона. – „Навал“ означає „дурний“, і це й насправді так. Не мстися йому за образу, прийми ці дарунки і нашу щирю подяку“.

Давид був приємно вражений розумом і красою Авігаїл. Він прийняв харчі й урочисто пообіцяв, що не заподіє ніякої шкоди Навалові та його маєтку.

Коли Авігаїл повернулася додому, то побачила свого чоловіка п'яним. Вона ні про що з ним не розмовляла аж до ранку, поки він не протверезів.

Гнів і обурення від почутого, а ще надміру випите напередодні вино разом із надміру вжитою їжею, призвели його до раптової хвороби. А через десять днів він помер.

Давид не забув про розум і вроду Авігаїл і через деякий час одружився з нею.

„Завтра ти помреш!“ 1 Самуїла 28

Коли помер Самуїл – він був літньою людиною – і Саул, і Давид засмутились. Вони пам'ятали, що саме він передавав їм волю Божу і керував ними. Остання Саулова зустріч із Самуїлом була невеселою, однак Саул тужив за ним і оплакував його.

Незабаром пригнічений настрої Саула перейшов у відчай. Коли филистимці підготувалися до чергового нападу, він почувався ослабленим і безсилим і навіть не міг вирішити, що йому робити. Коли ж він звернувся

по пораду до Бога, то відповіді не отримав. Він зрозумів, що Бог залишив його, аби він ішов тим шляхом, який обрав сам.

„Якби ж то Самуїл був тут, щоб допомогти!“ – думав він.

У Ханаані були люди, які за відповідну платню могли викликати дух померлого. На початку свого царювання Саул вигнав таких людей з Ізраїлю, оскільки закон Божий забороняв займатися такими справами.

Саул довідався, що одна така людина залишилася й мешкає в Ен-Дорі. Оскільки шлях до Ен-Дора пролягав повз самісінький филистимський табір, Саул переодягнувся, аби його не впізнали, і вирушив у путь глибокої ночі.

Ворожка дуже перелякалася, побачивши гостей, бо прийняла їх за шпигунів, які можуть видати її цареві, та коли вона впізнала Саула, то від жаху закричала.

„Не бійся, – заспокоїв її Саул. – Ти повинна викликати мені дух Самуїла“.

Проминув якийсь час, і Саул мовив: „Скажи мені, що ти бачиш“.

„Я бачу, що з'явилася літня людина, – відповіла жінка, – загорнута в плащ“.

Саул зрозумів, що це і є Самуїл.

„Що мені робити? – вигукнув Саул до Самуїла. – Бог покинув мене“.

„Тоді я не можу допомогти тобі, – відповів Самуїл. – Ти обрав непокору Богові і власний шлях. І ти сам на себе викликав нещастя. Завтра ти і твій син будете вбиті в бою“.

Саул, зголоднілий і ослаблений через утому та хворобу, зомлів, почувши ці жахливі слова. Жінка допомогла зручніше влаштувати його і швиденько приготувала їжу йому та його людям. Саул поїв і трохи відпочив, відтак важкою ходою пішов назад, до військового табору ізраїльтян.

Давид приєднується до ворогів

1 Самуїла 27-29

Давид, як і Саул, був у відчаї. Адже він уже стільки років змушений був ховатися від царя.

„Саул скоро вб'є мене, – скаржився він. – Єдине місце, де я почуватимусь у безпеці, – це серед Саулових ворогів“. І ще за рік до відвідин Саулом ворожки в Ен-Дорі Давид подався до землі филистимців.

Один із филистимських царів на ім'я Ахіш приязно поставився до Давида. Він подумав, що Давид із своїми людьми буде гарним союзником, і тому виділив їм укріплене місто Ціклаг, де вони й оселилися разом із своїми родинами.

Давид заради Ахіша ходив у військові походи і повертався, приносячи цареві гарну здобич.

Ахіш був певний, що Давид нападає на Ізраїль, тимчасом як Давид, тримаючи це в таємниці від Ахіша, воював із тими з навколишніх народів, які ворогували з ізраїльтянами.

Коли филистимці підготувалися до чергової війни з Ізраїлем, Ахіш запросив Давида і його людей узяти участь у цій війні на його боці і бути його власними охоронцями.

Давид удав, ніби готовий воювати супроти свого народу. Він із самого початку не говорив Ахішеві правди, а тепер вже було пізно.

Давид і його люди залишили свої родини в місті Ціклагу й вирушили в похід. Коли інші филистимські царі побачили Давидових воїнів, вони перелякалися.

„Що ці ізраїльтяни тут роблять?“ – кинулися вони до Ахіша.

„Вам не слід турбуватися через Давида, – заспокоїв їх Ахіш. – Він

цілковито відданий мені і буде добре битися на нашому боці“.

„Не вір цьому, – переконували його друзі. – Тільки-но розпочнеться битва, він перекинеться на бік наших ворогів і воюватиме проти нас. Відішли його негайно звідси!“

Під їхнім тиском Ахіш викликав до себе Давида.

„Я беззастережно вірю тобі, – сказав він йому, – однак інші вожді цього не поділяють. Будь ласка, відведи своїх людей назад до Ціклага“.

Давид удав, що він незадоволений, хоча насправді був радий. Бог прийшов йому на допомогу, хоч він нічим цього не заслужив.

Усе втрачено!

1 Самуїла 30

Давид із своїми людьми повертався назад до Ціклага. Вони йшли дві доби, і коли вже були неподалік від міста, угледіли над ним зрадницький дим і відчули, як вітер подув на них горілим. Вони бігом кинулися до міста, жахаючись того, що можуть

побачити там. Коли дісталися, то жодна родина не вийшла їх зустрічати. І нічого живого не трапилося їм. Вони блукали згарищем, у марній надії кликаючи своїх дружин і дітей. Відповіддю їм була тиша.

Утомлені й знесилені, вони зайшлися криком, а коли опам'яталися, то обурення їхнє обернулося проти Давида, і вони, похапавши каміння, хотіли закидати його ним. Люди, які протягом довгого часу віддано йшли за Давидом, втратили до нього довіру. Їм здавалося, що він не дав їм нічого, окрім горя. Люди розуміли, що їхні вороги, дізнавшись, що вони вирушили на війну, напали на беззахисний Ціклаг і, загарбавши все, спалили дерев'яну фортецю.

Давид був у відчаї. Евіятар, той, що позбувся страшної смерті від Саула разом з іншими священиками, залишався разом із Давидом.

„Евіятаре, будь ласка, скажи Богові про мене і запитай Його, що мені робити“, – звернувся до нього Давид.

„Йди навздогін за ворогом, – сказав йому Евіятар. – Ось що Бог наказує тобі“.

Давид відчув упевненість. Він надихнув своїх людей іти на пошуки ворога, де б він не перебував. І його люди зразу виказали готовність йти за ним.

Та коли вони дісталися до потоку Бесор, то багато виявилось таких, які від втоми не могли просуватися вперед.

„Залишайтеся тут, – сказав їм лагідно Давид. – Ви доглядатимете за нашим спорядженням, аби решта з нас без нічого могла просуватися швидше“.

І дві сотні з його загону залишилися, а решта перетнула потік і пішла далі.

Давид із чотирма сотнями йшов далі. І от вони побачили край дороги хлопця, що лежав без будь-яких ознак життя.

„Він мертвий?“ – запитав один.

„Непритомний, можливо це через голод“, – відповів інший.

Вони віднесли хлопця до Давида і дали йому води та їжі. Незабаром хлопець зміг сісти і вже виглядав більш живо.

„Мені вже краще, – сказав він. – Я зовсім нічого не їв протягом останніх трьох днів“.

„Звідки ти?“ – м'яко запитав його Давид.

„Я єгиптянин, – відповів хлопчик, – але я в рабстві в Амаліка. Мій пан узяв мене із собою, коли вони вирішили напасти на Ціклаг. Коли ми поверталися, мені стало зле, і він покинув мене тут“.

Очі Давида спалахнули. Цей хлопчик міг знати те, що їх так цікавило.

„Чи можеш ти показати нам місце, звідки ці вояки?“ – запитав він.

„Я з радістю проведу вас туди, – відповів хлопчик, – якщо тільки ви пообіцяєте ніколи не віддавати мене до рук мого колишнього пана“. При останніх словах дроз пройшовся по його тілу.

Отже, вони знову кинулися наздоганяти ворогів, а хлопець вказував шлях. Так людяність принесла їм несподівану винагороду.

Нарешті вони наздогнали загарбників Амаліка, які, розкинувши табір, бенкетували серед широкого степу. Вони були настільки впевнені, що Давид далеко, що навіть не виставили вартових.

Давид тихо й спокійно спостерігав

за ворогами. Коли посутеніло й амалікитяни, сп'янілі, позасинали, він разом із своїми людьми атакував табір.

Вони визволили всіх, кого полонили амалікитяни, і не тільки повернули назад награбоване, але й отримали значно більше.

Як зраділи дружини й діти, коли побачили своїх чоловіків і батьків, що прийшли їм на допомогу і повернули їх назад до рідної домівки! Усі разом вони рушили у зворотню дорогу до Ціклага.

Діставшись до потоку Бесор, вони зустрілися зі своїми товаришами, які з нетерпінням чекали на них.

„Ми повернемо їм їхніх жінок і дітей, але не дамо нічого з нашої військової здобичі“, – казав дехто з Давидових воїнів.

„Ми повинні всім поділитися з ними, – наполягав Давид. – Бог дав нам цю перемогу. Усе, що ми отримали, ми отримали від Нього. Отже, ті, що стерегли спорядження, так само заслуговують на винагороду, як і ті, що воювали“.

Усі були щасливі, і Давид відчув на серці полегшення. Можливо, і турботам його скоро настане кінець.

Саул почувався зле через лихоманку та відчай, коли повернувся до війська після відвідин ворожки з Ен-Дора. Звичайно, ізраїльське військо було вщент розбите наступного дня. Багато ізраїльських воїнів загинуло, і Саул із своїм сином також наклали життям. Філістимці вбили і їх.

Коли ізраїльтяни, що жили в місті поблизу, дізналися про жахливі новини, вони у відчай залишили свої оселі й утекли. Переможці філістимці розгортали свій наступ далі і займали ізраїльські міста.

Вже наступного дня посланець прибув до Ціклага і сповістив Давидові страшну новину про поразку та про загибель Саула і Йонатана. Як страждав Давид, що єдиний друг, якого він мав у цілому світі, загинув! Він згадував давно минулі часи, коли

Саул ще не втратив розуму через свою заздрість та лють. Не можна допускати того, щоб про Саула та Йонатана коли-небудь забули. І Давид написав вірші-плач по цих двох великих людях, щоб про них завжди пам'ятали:

„На узгір'ях ізраїльських загинули
наші вожді!
Найхоробріші з найхоробріших
впали!
Саул і Йонatan, прекрасні й улюблені,
разом були за життя, нерозлучні
в смерті,
прудкіші за орлів, сильніші за левів.
Йонatan лежить мертвий на пагірках.
Скорблю по тобі, брате мій
Йонатане!
Як щиро любив я тебе!
І любов твоя до мене була прекрасною,
вона краща за ту, якою люблять жінок.
Мужні воїни впали, зброя їхня
загинула“.

ЦАР ДАВИД

Хай живе Давид!

2 Самуїла 2-5

Тепер, коли Саул помер, Давид міг безбоязно повернутися до Ізраїлю. Він запитав у Бога, як йому належить вчинити, і Бог наказав йому йти на південь до міста Хеврона, яке належало коліну Юдиному, з якого походив і сам Давид.

Там Давида зустріли дуже радо і визнали своїм царем.

Тим часом Авнер, один із воєначальників Саулових, рятуючи своє життя, подався на північ, захопивши із собою єдиного Саулового сина Ішбошета, який ще залишався живий. Авнер виголосив Ішбошета царем усієї північної частини Ізраїлю.

Якийсь час в Ізраїлі було двоє царів. Давид царював на півдні, Ішбошет – на півночі.

Йоав, воєначальник Давидів, і Авнер були непримиренними суперниками. Кожний з них хотів, аби цар, якому він служив, став царем над усією країною. Ці двоє надумали провести змагання між дванадцятьма найкращими воїнами Давида та дванадцятьма – Ішбошета, щоб вирішити це питання.

І коли в змаганні не перемогла жодна зі сторін, між двома арміями відбувся жорстокий бій. Боротьба точилася протягом тривалого часу, і чисельність Давидового війська все зростала, а Ішбошетового – навпаки. Нарешті й сам Авнер перекинувся на бік Давида.

„Я допоможу тобі завоювати весь Ізраїль“, – пообіцяв він Давидові.

Давид був радий підтримці Авнера,

а Йоав так само його ненавидів. І невдовзі він знайшов спосіб убити Авнера. А Ішбошета вбили двоє його воєначальників. Давид ніяк не міг попередити ці вбивства і вболівав, що його царювання почалося саме так.

Отож через сім років після Саулової смерті всі коліна Ізраїлю звернулися до Давида з проханням, щоб він став їхнім царем. Їх вожді приїхали до Хеврона і там виголосили Давида царем усього Ізраїлю.

Місто Давида – місто Боже

2 Самуїла 5; 6

Тепер, коли Давид став царем Ізраїлю, він вирішив утворити нову столицю.

Таким містом мав стати Єрусалим. Це було укріплене, розташоване на узгір'ях між північною та південною частинами країни місто. Пагорби оточували його з трьох сторін, а з четвертої була міцна брама.

Однак Єрусалим не належав Ізраїлю. Ізраїльтяни не захопили його, коли вперше прийшли до Ханана, і Давид вирішив зробити це тепер. А євусяни, які мешкали в Єрусалимі, тільки зверхньо поглядали й кепкували над Давидовими намірами.

Давид хотів, якщо поталанить, захопити місто хитрістю. Він знав, що через скелястий пагорб прорубано канал, через який до міста подається питна вода.

„Чи знайдеться доброволець, щоб пройти до міста через канал?“ – запитав Давид, і чимало добровольців визвалися це зробити. Обрані люди пройшли підземним каналом і, потрапивши по той бік міських мурів,

непомітно відчинили міську браму, так що Давид та його воїни, які стояли напоготові, змогли несподівано атакувати євусян.

Єрусалим було взято, і він став відомий як Давидове місто.

Але Давид прагнув, аби це місто було також і містом Божим. Він вирішив, що золотий ковчег Заповіту Божого, про який уже довгий час не згадували, має бути перенесений до Єрусалима.

Величезна юрма народу супроводжувала священників, коли вони несли ковчег до його нової оселі. Давид особисто очолював процесію, співаючи й танцюючи від щастя й вдячності Богові.

Коли процесія увійшла до міста, ковчег Заповіту було шанобливо встановлено у спеціальному наметі. Відтак Давид наказав своїм слугам, щоб виносили наїдки, аби кожний міг узяти участь у святі.

Саулова донька Мелхола, дружина Давидова, яка колись дуже його кохала, дивилася через вікно на свято. Вона не співала і не святкувала. Вона була обурена, що цар забув про свою гідність і танцював без будь-якого упередження серед простого люду.

Увечері вона зустрілася з Давидом.

„Ти поводився як божевільний!“ – мовила вона йому презирливо.

„Невже ти не розумієш, що не собі я шукав слави, – відповів їй Давид, – а лише хотів помолитися й уславити Бога“.

В Ізраїлі панували мир і злагода. У Давида була нагода якось показати филистимцям, що в нього достатньо сили, щоб змусити їх повернутися назад, у свою землю, і більше не турбувати ізраїльтян.

Давид переїхав до своєї нової столиці – Єрусалима. Хірам, цар сусідньої країни Тіру, надіслав Давидові цінну деревину – ливанський кедр і талановитих майстрів, аби Давид збудував собі пишний палац.

Однак Давид відчував сором, коли бачив розкіш, якою оточували його, і згадував про ковчег Заповіту Божого, який і досі перебував у наметі.

„Я, – казав він, – житиму в розкішному палаці, оздобленому ливанським кедром, у той час коли ковчег Заповіту Божого все ще залишається в тимчасовому наметі. Я хотів би побудувати чудовий храм для Бога“.

І він розповів пророку Натану про те, яким уявляє собі храм.

„Це чудово! – вигукнув захоплено Натан. – Йди й здійсни свій задум!“

Проте вночі Бог озвався до Натана, і вранці той прибіг до Давида вже з іншою думкою.

„Царю, – сказав він, – Бог сказав мені, що Він не бажає, аби ти будував для Нього храм. Бог ніколи не просив цього робити. Він завжди перебуває з народом ізраїльським і супроводжує його скрізь, куди б народ не йшов.

Але Бог дозволить твоєму синові побудувати для Нього храм“.

Давид зажурився, але Натан вів далі:

„Я маю для тебе й гарну новину. Бог здійснив дещо для тебе. Він пообіцяв, що твій син і його сини після нього будуть царювати в Ізраїлі довічно. Отже, твоє царювання ніколи не скінчиться“.

Коли Натан пішов, Давид кинувся до намету, в якому було встановлено ковчег Заповіту, і в молитві висловив свою подяку Богові.

Він згадав про Саула, чиї сини не стали царями, і відчув велику радість від того, що саме його рід було обрано Богом для царювання у всі часи. Він хотів зробити щось для Бога, а натомість Бог зробив для нього, і вчинене Богом було величним і прекрасним.

Давид дотримує обіцяння

2 Самуїла 9

Давид не забував свого відданого друга Йонатана, вбитого филистимцями. Він також пам'ятав про своє урочисте обіцяння подбати про Йонатанову родину, коли він, Давид, стане царем. За тих часів новий цар, заступаючи свого попередника, піддавав страті його родину, але Давид учинив інакше.

„Чи залишився в живих хто-небудь із родини Саула? – запитав він у своїх підлеглих. – Я буду милостивий до нього заради Йонатана“.

Давидові слуги покликали Ціву, який служив при Сауловому дворі, і Давид повторив це запитання йому.

„Так, царю, – відповів Ціва. – Син Йонатана живий. Його звать Мефішоет. Але тобі не слід кликати його

до свого палацу, бо він не зможе нести службу, адже він не ходить. Його ноги пошкоджені“.

„Принесіть його сюди зараз же!“ – наказав Давид.

Мефішоет уже був юнаком, але тоді, коли загинули на війні його дід та батько, йому було лише п'ять років. Коли його нянька почула цю горісну звістку, вона вибігла у відчай з палацу, тримаючи маленького хлопчика на руках. У знесиллі, вона не втримала дитину, і Мефішоет, упавши, так пошкодив ноги, що вже більше не спинався на них.

Коли Ціва, прибувши, повідомив, що Давид хоче бачити Мефішоета, хлопець перелякався, бо подумав, що Давид вирішив убити його. Однак він підкорився царському наказу і вирушив до Єрусалима.

Коли його доставили до царя, Давид почав уважно розглядати його. Він сподівався побачити схожість із своїм любим другом Йонатаном, але замість того побачив обличчя, спотворене страхом.

„Не бійся, Мефішоете, – мовив м'яко Давид. – Я хочу повернути тобі всі землі, які належали твоєму дідові Саулу. Ціва буде відтепер твоїм слугою і наглядатиме за твоєю землею. Я хочу, аби ти жив тут, у моєму палаці, разом зі мною і харчувався з мого столу“.

„Я не заслужив твоєї милості, – відповів Мефішоет тремтячим голо- сом. – Тобі не буде від мене ніякої користі“.

Проте Давид відповів:

„Заради Йонатана ти завжди будеш дорогий мені“.

ДАВИДОВІ НЕВДАЧІ

Красуня Вірсавія

2 Самуїла 11

Була весна. Йоав, Давидів воєначальник, вирушив із військом на війну, а цар залишився у своєму затишному палаці.

Одного дня Давид прокинувся після полуденного відпочинку і почав оглядати своє залите сонцем приміщення, розташоване на покрівлі палацу. Свіжий вітерець приносив прохолоду, і зверху очам відкривався весь Єрусалим, що лежав навколо.

Він вдивлявся, аж поки погляд його не зупинився на внутрішньому дворіку сусіднього будинку. Там умивалася дуже вродлива жінка.

Давид замилувався нею, і чим довше він дивився на неї, тим більше прагнув, щоб вона належала йому.

Він доручив слугі довідатися, хто вона. Слуга побіг виконувати наказ. „То Вірсавія, – доповів слуга після повернення. – Вона дружина Урії, одного з твоїх відданих воїнів, який зараз перебуває на війні разом із Йоавом“.

„Приведіть її сюди негайно“, – наказав Давид.

Він зараз не думав про Урію, який залишив свій дім і пішов заради свого царя на війну. Він не думав про закон Божий, який наказував: „Не чини перелюбу“. (Учинити перелюб – це означає мати подружні стосунки з кимось ще, окрім своєї дружини чи свого чоловіка.) Давид думав лише про те, аби отримати те, чого йому найбільш хотілося.

Коли Вірсавія прийшла до палацу, Давид кохався з нею так, наче вона була його дружиною. Потім Вірсавія повернулася додому.

Через кілька тижнів Вірсавія послала до царя слугу, щоб той сповістив йому, що вона чекає на дитину. Давид зрозумів, що ця дитина його. А це означало, що незабаром усі довідаються, що він украв дружину у свого вірного воїна Урії, поки той був на війні.

Він мусив негайно щось вигадати, аби приховати той злочин, який він учинив, і щоб Урія ніколи про це не довідався.

Один гріх призводить до іншого

2 Самуїла 11

„Якщо тільки Урія навідається додому і побуде зі своєю дружиною, ніхто тоді не звинуватить мене в тому, що я скоїв“, – вирішив Давид.

І він відправив посланця до воєначальника Йоава з наказом: відрядити Урію у відпустку додому.

Тільки-но Урія прибув, він пішов сповістити цареві про своє прибуття. Давид розпитав його про те, як ідуть справи на війні.

Відтак він сказав:

„Зараз іди до своєї дружини і побудь трохи з нею, потім повертайся до війська“.

Але Урія не пішов додому. Наступного ранку Давид жахнувся, побачивши, що Урія провів ніч біля палацової брами разом із царською вартою.

„Чому ти не пішов до своєї дружини?“ – запитав Давид.

„Як я можу зручно спати у своєму будинку, коли твое, царю, військо ночує просто неба?“ – відповів Урія.

Як Давид не старався, але й наступну ніч Урія провів біля палацової брами. Давид був змушений визнати, що його план щодо зустрічі Урії з Вірсавією провалився. Урія виявився надто гідним і чесним воїном.

„Добре, – мовив Давид сам до себе, але вже сердито, – я знайду спосіб позбутися Урії“.

І він написав до Йоава:

„Відправ Урію на передній край битви, а потім відступи і залиш його, аби він загинув“. Давид віддав цього листа Урії, щоб той передав його своєму воєначальнику.

Йоав відразу приступив до виконання царського наказу.

Він послав своїх воїнів туди, де ворог був найсильніший, а з цими воїнами був і Урія.

Урія загинув разом із багатьма іншими хоробрими воїнами Давидового війська.

Потому Йоав послав до царя посланця з новинами про наслідки битви.

„Якщо цар розгнівається, що так багато його кращих воїнів загинуло, – казав Йоав посланцю, – то скажеш йому, що Урія також загинув“.

Коли Давид довідався, що його задум здійснено, то дуже зрадів. Урія загинув і вже не зможе ні про що запитати. Тепер цар міг сам одружитися з Вірсавією.

Давид одружився з Вірсавією, і в них народився син. Якщо хтось у палаці й знав, як погано повівся Давид, то ніхто про це нічого не казав.

За тих часів царі робили, що їм хотілося, і брали собі все, що їм подобалося. Однак Давид мав знати, що цар від Бога має бути не таким. Він повинен жити не за власними примхами, а підкорятися законам Божим, як і звичайні люди.

Бог послав до Давида пророка Натана. (Пророк – це людина, яка говорить від імені Бога. Натан прийшов переказати Давидові Божі слова.)

„В одному місті жили двоє людей, – почав Натан. – Один був вельми багатий, інший – убогий. Багатий мав великі отари овець, а у бідного була лише одна маленька овечка. Він піклувався про неї від її народження, і вона завжди й усюди була з ним. Овечка лежала в нього на колінах, коли він обідав, і він поїв її зі своєї посудини. Він дбав про неї так, наче це була його власна дитина.

Одного дня до багатого прийшли гості. І замість того, аби послати слугу, щоб той вибрав із його отари вівцю і заколов її, багатий наказав слuzі взяти ту маленьку овечку, яку бідний так любив, і, заколовши її, приготувати для гостей вечерю“.

Давид від щирого серця обурився з цього злочину.

„Ця людина заслуговує смерті!“ – вигукнув він.

Натан спокійно вказав на Давида:

„Ти ця людина! – виголосив він. – Бог обрав тебе, бідного хлопця-пастуха, і поставив царем над Своїм

народом. Він дав тобі все, чого ти бажав, – палац, дружин, дітей. Усе, чого ще забажаєш, Бог може дати тобі. Проте тобі заманилося отримати те єдине, що було в Урії, – його дружину. Ти порушив закон Божий і не виказав ані любові, ані милосердя. Через це, сказав Бог, журба та турботи прийдуть і до твоєї родини“.

„Це правда, – сказав Давид тихо, і голова його похилилася. – Я зігрішив супроти Бога“.

„Бог прощає тебе, – сказав йому Натан. – Ти не помреш через свій гріх, але дитина, яка народилася у вас із Вірсавією, має померти“.

Відтак Натан залишив палац.

Давид дуже переживав, коли їхній з Вірсавією син захворів і помер. Згодом Бог дав їм іншого сина, якого вони назвали Соломоном. Давид мав ще багато дітей, оскільки в нього були й інші дружини. Діти зростали, і між ними виникали суперництво й заздрощі. Хто із синів стане царем? Звичайно, старший син мав наслідувати своєму батькові, але цар, якщо хотів, міг сам обрати свого нащадка серед своїх дітей.

У родині все частіше виникали сутички.

Коли Амнон, Давидів старший син, жорстоко повівся з Тамар, своєю сестрою по батькові, її рідний старший брат Авесалом дуже розлютився.

Давид, цар і голова родини, повинен був сам покарати Амнона. Проте він був поблажливий до своїх дітей і не дуже дорікав їм. Тому Авесалом змушений був власноручно розквитатися з Амноном.

Він попросив Давида, аби той дозволив йому запросити Амнона на свято, яке влаштувалося за містом. Спочатку Давид не погоджувався і не дозволяв Амнонові йти на свято. Він відчував якесь, йому самому незрозуміле, занепокоєння. Та нарешті дозволив, і всі цареві діти прибули на свято до Авесалома.

Напередодні Авесалом віддав секретного наказу своїм слугам:

„Напоїть Амнона вином, аби він сп'янів, а потім убийте його“.

Коли бенкет був саме у розпалі, слуги виконали наказ свого пана.

Знявся галас, виникла паніка. Усі інші Давидові сини кинулися до своїх мулів і, нажахані, поквапилися додому.

А невдовзі нажаханий слуга прибіг до Давида, аби сповістити про страшну подію.

„Царю! – простогнав він. – Усіх твоїх синів повбивав Авесалом!“

Хтось, хто насправді був присутній на тому святі, заперечував це і розповів, як і що сталося. А потім Давидові сини дісталися до палацу і розповіли про все.

Давид сильно ридав, бо його першородний син Амнон був мертвий.

Тимчасом Авесалом утік з Ізраїлю і знайшов собі притулок у Гешурі, краї, звідки була родом його мати.

ПОВСТАННЯ АВЕСАЛОМА

„Авесаломе, повертайся додому!“

2 Самуїла 14

Минуло два роки, і Давид почав сумувати за Авесаломом. Однак він не міг примусити себе забути про вбивство Амнона. Йоав, який був у Давида і радником, і воєначальником, здогадувався про почуття, які володіли царем. І він почав міркувати, у який спосіб повернути Авесалома назад до Єрусалима.

Йоав послав по жінку, яка була дуже мудрою і вміла добре грати різні ролі, і пояснив їй, чого від неї чекають, аби вона допомогла змінити настрої і плин думок царя.

В Ізраїлі кожний, хто шукав справедливості, міг прийти до царя і попросити його вислухати справу. Тому Давид і не здивувався, коли засмучена й занепокоєна жінка постала перед ним.

„Будь ласка, царю, допоможи мені, – почала благи жінка, – мій чоловік помер, але в мене двоє синів – є кому дбати про мене. Та сталася страшна сутичка, і один мій син забив іншого. Тепер мої родичі кажуть мені, що я мушу видати їм мого сина, який залишився у мене, а вони покарають його смертю за вбивство. Що мені робити? Адже він – єдиний, хто у мене залишився!“

Цар Давид щиро співчував жінці.

„Я обіцяю тобі, що життя твого сина буде збережене, – заспокоїв він її. – Ніхто не завдасть йому шкоди“.

Сталася невеличка пауза, і жінка продовжувала далі, вже більш сміливо:

„Царю, якщо ти і справді так вважа-

єш, то чому б тобі не послати по свого сина Авесалома і не простити його? Адже всі хочуть, аби він повернувся“.

Давид здогадався, що перед ним відбувається.

„Скажи мені правду, – наказав він жінці. – Чи не Йоав навчив тебе сказати все це?“

Жінка визнала, що розповідала ту історію, якої навчив її Йоав, і робила це за його наказом.

Пізніше Давид послав по Йоава.

„Добре, – погодився він. – Можеш покликати Авесалома назад. Його не піддадуть страті за вбивство. Однак я відмовляюся бачитись із ним“.

Йоав послав по Авесалома, і той повернувся до Єрусалима, де й оселився у своєму будинку.

Змова

2 Самуїла 14; 15

Авесалом був радий повернутися до Єрусалима, бо мав далекосяжні наміри. Йому було відомо, що він найвродливіший в усій країні, і він особливо дбав про своє розкішне волосся. Він підкорочував його тільки один раз на рік і вважав, що воно важить золота! Він уявляв себе в царському вбранні з усіма ознаками царської влади. Але поки його батько відмовляв йому в появі в палаці, він не міг сподіватися, що саме його буде обрано як царєвого наступника. Він вичікував два роки, сподіваючись, що батько пом'якшить своє ставлення до нього, а не дочекавшись, розгніваний пішов до Йоава.

„Що з того, що я живу в Єрусалимі, якщо цар не хоче мене бачити? – за-

питав він із гiркотою. – Було б лiпше, якби вiн зразу пiддав мене смертi, якщо я, за його думкою, заслуговую на неї“.

Йоав передав царевi слова Авесалома.

„Я ладен його бачити“, – згодився Давид.

Авесалом низько вклонився царевi, а Давид, схвильований, поцiлував сина. Новина, що Давид поновив стосунки з Авесаломом, швидко облетiла всiх.

„Хто знає, – казали люди, – може статися, що Авесалом буде наступним царем“.

Авесалом дуже хотiв стати царем, але вiн не був певен, що схоче чекати, поки помре його батько.

Вiн придбав чудову колiсницю i гарних коней, а також найняв п'ятдесят слуг, щоб супроводжували його, куди б вiн не рушив.

Далi вiн подбав про те, аби домог-

тися у людей прихильностi бiльшої, аниж якою користувався Давид.

Кожного ранку вiн з'являвся бiля мiської брами i зупиняв кожного, хто йшов до царя. Вiн чуйно розмовляв, запитував iм'я, а вiдтак казав: „Ти правий. Але ж цар надто заклопотаний, аби займатися тобою. От якби вiн поставив мене суддею!“

Люди звикали думати, що з Авесалома буде гарний цар.

Чотири роки присвятив Авесалом тому, аби здобути у людей любов. Потому, коли вiн вирiшив, що час його настав, то вирушив до Хеврона, колишньої Давидової столицi, i почав збирати вiйсько. Вiн спорядив посланцiв до вождiв усiх iзраїльських колiн iз таким зверненням:

„Коли почуєте звуки сурм, вигукуйте: „Авесалом – цар!“

Цар Давид залишає Єрусалим

2 Самуїла 15

Можливо, єдиним, хто не здогадувався про наміри Авесалома, був сам цар Давид. Нарешті хтось, набравшись рішучості, розповів йому про все.

„Царю, весь народ іде за Авесаломом. Він збирається виголосити себе царем“.

Давид негайно вирішив дізнатись, хто є прибічниками Авесалома. На його подив, він довідався, що навіть його найближчі друзі та його радник Ахітофел приєдналися до Авесалома.

„Ми негайно мусимо залишити Єрусалим, – сказав Давид своїм підлеглим. – Якщо ми залишимося тут, то Авесалом прийде зі своїм військом сюди і перетворить місто на поле жахливої кривавої битви“.

Давид вивів свій загін із міста і перейшов потік Кедрон. Здавалося, що всі покинули його, але невдовзі віддані друзі почали приєднуватися до Давида, і йому полегшало на серці.

Священики Евїятар і Садок чекали на Давида. Вони принесли із собою золотий ковчег Заповіту Божого.

„Віднесіть ковчег назад до Єрусалима, де йому насправді належить бути, – сказав їм цар. – Хто відає? Адже Бог спроможний повернути й мене назад до Єрусалима“.

Відтак він звернувся до юного Йонатана, сина Евїятара, та до Ахімааца, сина Садока.

„А ви не баріться та йдіть до Єрусалима як розвідники і принесіть мені новини, як там справи“.

Священики разом із розвідниками пішли до Єрусалима, несучи із собою дорогоцінну святиню, а Давид, із сльозами на очах, рушив своїм шляхом. Маленький загін дістався до

річки Йордан, де й зупинився, аби люди, втомлені й зажурені, могли трохи перепочити.

А на пагорбі неподалік на них чекав ще один друг царя. Це був Хушай, один із Давидових радників.

„Хушай, – сказав Давид дуже серйозно, – ти більше мені допоможеш, якщо повернешся назад до Єрусалима. Удавай, ніби ти на боці Авесалома. Уважно вислухай пораду, яку подасть йому Ахітофел, – вона неодмінно буде слухною. Ти ж додай усіх своїх зусиль, аби переконати Авесалома не прислухатися до тієї поради і зробити навпаки. Відтак сповістиш Садока та Евїятара про наміри Авесалома, а їхні сини передадуть усе мені“.

Плани й розвідники

2 Самуїла 17

Авесалом із пишностями увійшов до Єрусалима, його супроводжував Ахітофел – колишній радник Давида. Авесалом здивувався, побачивши й іншого Давидового радника, Хушая, який чекав на нього. Авесалом і не підозрював, що той залишився відданим Давидові.

Скоро Ахітофел розробив план дій.

„Дозволь мені скликати військо і виступити проти Давида сьогодні ж уночі, – звернувся він до Авесалома. – Люди Давида втомлені й пригнічені. Я отримаю легку перемогу“.

Авесалом на якусь мить замислився.

„Я хотів би почути Хушая, що він скаже“, – промовив Авесалом.

Коли Хушай почув план Ахітофела, він зрозумів, що Ахітофел має рацію. Давид не матиме змоги підготуватися, якщо здійснити напад на нього зараз же. Треба було якось

відмовити Авесалома від таких дій.

„На цей раз Ахітофел дав тобі погану пораду, – почав він. – Ти повинен очолювати ізраїльтян і здобути перемогу. Люди прийдуть до тебе з усіх кінців країни, аби воювати у твоєму війську. І коли вони всі зберуться, ти зможеш очолити їх“.

Авесалому сподобався цей план, хоча він і потребував зволікання зі здійсненням. Авесалом був пихатий і хотів, аби вся слава належала йому.

„Я згоден із тим, що радить Хушай“, – заявив він поважно.

Хушай переказав новини Садоку та Евіятару. Дівчинка-служниця побігла до синів священників, аби сповістити їх. Але сталося так, що коли вони втаємничено розмовляли, за ними

підгледів хлопець-слуга, який і доповів про свої підозри Авесаломові.

Йонатан з Ахімаацом переховувалися в оселі вірної Давидові родини. Розвідників сховали у висохлому колодязі, який зверху накрили заслінкою. Дружина господаря ще й насипала зерна на заслінку, аби все виглядало так, ніби її ніхто давно вже не зсував із місця. Коли Авесаломові люди прийшли, щоб знайти розвідників, Давидові друзі переконали їх, що розвідники подалися через річку.

Тільки-но небезпека минула, Йонатан з Ахімаацом швидко вибралися зі схованки і мерщій кинулися до Давида, аби передати повідомлення від Хушая.

Коли Давид почув, що переказали йому розвідники, він не марнував часу, а зразу ж вирушив із своїми людьми через Йордан. Вони попрямували на північний схід, до міста Маханаїма.

Давид та його люди були знесилені від втоми і зголоднілі після короткого відпочинку серед пустелі і тому дуже зрадли, коли побачили, що Давидові друзі в місті все приготували для них – і теплі плащі, і гарну їжу.

Поївши й відпочивши, вони були готові зустрітися з будь-яким ворогом. Давид вишикував своїх воїнів і пообіцяв їм, що піде в бій разом із ними. Однак старші з його людей почали благати його, аби він залишився в місті.

„Ти надто багато важиш для нас, аби ми ризикували тобою, наражаючи на смерть у бою“, – казали вони.

Попри власної волі Давид підкорився їхнім вимогам. Коли він проводжав їх, то благав усіх і кожного:

„Прошу, будьте ласкаві до Авесалома! Заради мене, не чиніть йому лиха“.

Тим часом Авесалом зібрав військо, перетнув Йордан, і битва розпочалася. Мало-помалу Давидові воїни набули переваги і примусили Авесаломове військо відступити.

Кілька Давидових воїнів, що продиралися крізь хащу дерев, натрапили на самого Авесалома, який їхав верхи на мулі. Авесалом кинувся тікати, але потрапив у густі зарості колючих дерев, його гарне волосся заплуталось у колочках, і він повиснув на гілці. Переляканий мул вислизнув з-під нього, залишивши свого хазяїна гойдатися між небом і землею.

Один із воїнів кинувся до Йоава, щоб розповісти про це.

„Чого ви не вбили його? – запитав Йоав. – Я б щедро винагородив вас“.

„Я нізащо не вб'ю Авесалома, – відповів воїн, – бо чув, про що просив наш цар“.

Йоав мерщій кинувся на пошуки Авесалома. Той усе ще висів на дереві, його гарне волосся заплуталося за гілки і міцно тримало його. Не вагаючись, Йоав із своїми воїнами вбили Авесалома.

Потому Йоав наказав сурмити в сурми, аби зібрати Давидове військо.

Тепер, коли Авесалом був мертвий, заколоту проти Давида було покладено край.

„Можна мені сповістити цареві звістку про перемогу?“ – запитав збуджено Ахімаац.

Однак Йоав боявся, що Давид розгнівається на будь-якого посланця, який принесе йому звістку про смерть Авесалома. І тому він наказав рабу піти з повідомленням до Маханаїла.

„Я теж піду!“ – наполягав Ахімаац. І вони вирушили вдвох.

Переможне повернення Давида

2 Самуїла 18; 19

Біля міської брами стояв Давид і з нетерпінням чекав відомостей про битву.

„Хтось наближається! – вигукнув спостерігач. – А його ще хтось наздоганяє“.

Ахімаац випередив свого супутника. Він дістався до міста перший, збуджений, ледве переводячи подих, і знесилений упав перед царем.

„Слава Богові! – вигукнув він. – Ти отримав перемогу!“

Давид на це зміг лише сказати:

„А що з Авесаломом? Він живий?“

„Був запеклий бій, – промурмотів Ахімаац. – Я не знаю всіх подробиць“.

Тут саме з'явився другий вісник.

„Що чути про Авесалома?“ – повторив Давид, нервуючи.

„Він зустрів свій кінець, на який заслуговують всі твої вороги, царю“, – відповів раб. Давид зрозумів, що Авесалом мертвий. Він повільно побрів геть, оповитий тугою. Раз за разом він вигукував:

„О Авесаломе, сину мій, сину мій! Я волів би померти замість тебе, сину мій Авесаломе!“

Коли військо повернулося до міста, всі переказували пошепки: „Тихше!“ Ніхто не міг святкувати перемогу, коли цар був у жалобі.

Нарешті Йоав прийшов до Давида.

„Ти не повинен і надалі зневажати своїх воїнів, – сказав він цареві. – Вони вважатимуть, що ти волів би, щоб померли вони, а Авесалом був живий і здоровий. Піди, подякуй їм і святкуй з ними!“

Давид розумів, що повинен сховати своє горе і підтримати своїх відданих послідовників. Незабаром прийшли люди, які не були на боці Авесалома, і попросили Давида знову стати їхнім царем. Давид із славою повернувся до Єрусалима.

ЗОЛОТИЙ ВІК СОЛОМОНА

Новий цар

1 Царів 1; 2

Цар Давид постарів. Він уже був неспроможний очолювати своє військо чи вислуховувати скарги і ладнати справи своїх підлеглих. Він залишався в ліжку в своїх покоях, вкритий теплими ковдрами, бо йому весь час було зимно.

А за стінами його покою люди сперечалися й вирішували, хто буде

новим царем. Після смерті Авесалома старшим сином став Адонія. Він також був красенем і, як і Авесалом, мав гонор. Священик Евїатар і Йоав, Давидів воєначальник, підтримували його, і Адонія вирішив, що немає підстав зволікати з помазанням на царювання.

„Ми влаштуємо свято, – казав він своїм прибічникам, – і запросимо всіх прийти. А після того ви виголосите мене царем“.

„Не запрошуй свого брата Соло-

мона, – радили йому друзі, – а також пророка Натана та священника Садока“. Вони знали, що Натан із Садоком підтримують Соломона і хочуть, аби він наслідував Давиду.

Натан почув про задум Адонії і мерщій пішов до матері Соломона, Вірсавії.

„Йди негайно до царя Давида, – порадив він їй. – Розкажи йому про те, що відбувається, і нагадай про його обіцяння, що саме Соломон буде його спадкоємцем“.

Вірсавія кинулася до царських покоїв і, увійшовши, низько вклонилася цареві. Тільки-но вона скінчила свою розповідь, як із тим самим до царя увійшов Натан.

Давид запевнив Вірсавію, що дотримає свого слова і зробить Соломона царем.

„Нехай Соломон верхи на моєму мулі виїде з міста, – наказав він. – А священник Садок нехай помаже його на царство. Відтак засурміть у сурми, і нехай Соломон із царськими почестями в'їде до Єрусалима“.

Натан мерщій кинувся виконувати царський наказ.

Адонія з друзями саме бенкетували, коли почули звуки сурм і вигуки, що новий цар проїздить містом. Вони зрозуміли, що їхня змова не вдалася. Соломон став царем із волі самого Давида.

Перед смертю Давид дав Соломону добру пораду. Він нагадав синові, що той над усе повинен шанувати закони Божі.

Після смерті Давида, Соломон докладав великих зусиль, щоб згуртувати народ Ізраїлю під єдиною владою.

Одного разу він вирушив до Гівона, аби помолитися й принести пожертву Богам. Уночі йому наснився сон. Бог з'явився йому і запитав:

„Що б ти хотів, Соломоне, щоб Я дав тобі?“

Соломон добре знав, чого він найбільше прагне.

„Будь ласка, Боже, – змолвився він, – дай мені мудрість. Я молодий і не маю досвіду. Я не знатиму, як мені керувати усім народом ізраїльським, якщо Ти не допоможеш мені“.

Бог був задоволений такою відповіддю.

„Ти міг попросити багатства, або тривалого життя, або смерті ворогам своїм, – сказав йому Бог. – Замість цього ти попросив мудрості. Я дам тобі мудрість, аби міг добре правити і справедливо судити. Ти будеш людиною, наймудрішою з усіх людей, що будь-коли жили на землі. А ще Я дам тобі те, чого ти в Мене не просив. Ти будеш багатий, і всі шануватимуть тебе. І якщо ти слухатимешся Мене і підкорятимешся Моїм настановам, Я дам тобі довге життя“.

Соломон прокинувся й зрозумів, що це йому наснилося. Однак він був певен того, що Бог дійсно розмовляв із ним. Він відчув упевненість, бо знав, що Бог допоможе йому і надасть усе необхідне для того, аби він став гарним царем.

Мудрі рішення

1 Царів 3

Бог зважив на Соломонову молитву і подарував йому велику мудрість. Соломон зібрав три тисячі мудрих висловів і написав тисячу пісень. Він знав усе про птахів і звірів, про риб, рослини й квіти. Його слава поширилася далеко за межі його країни.

Бог також дав йому розум вирішувати усі державні справи.

Багато підданих його приходило до нього, аби цар вислухав про їхні справи і мудро їх вирішив, як приходили люди й до царя Давида.

Одного разу прийшли дві жінки, і їх провели до тронного залу. Коли вони увійшли, то одна з них спробувала одібрати в іншої пакунок, якого та тримала у руках. Але суперниця вчинила опір і не віддавала. З пакунка почувся плач і крики. То була сповита маленька дитина!

Хтось із царедворців узяв дитину і почав її колисати, поки жінки навперебій викладали свою історію.

„Ми живемо разом, – почала перша жінка. – І в обох із нас нещодавно народилося по дитині. Моя дитина народилася двома днями раніше за її дитину.

Якось уночі вона уві сні придушила своє дитя, і воно померло. Поки ж я спала, вона взяла тихенько від мене мою дитину, а на її місце поклала свою, мертву. Я прокинулася й побачила біля себе мертву дитину. Коли я придивилася уважніше, то помітила, що це не моя, а її дитина!“

Друга жінка обурено перебила її.

„Померла дитина твоя, а не моя, – запевняла вона, – моє дитя живе. Це твоє померло!“

Цар дав їм змогу накричатися й висловитися, а відтак сказав:

„Чи ви обидві настоюєте на тому, що це ваша дитина?“

„Так!“ – вигукнули вони разом.

„Принесіть сюди меча!“ – наказав цар.

Меч принесли, і Соломон звернувся до одного з царедворців:

„Оскільки кожна з двох матерів запевняє, що це її дитина, то розруби дитину навпіл і віддай кожній по половині!“

Справжня мати дитини відразу вигукнула: „Не вбивайте його! Краще віддайте дитину їй, аніж таке!“

Друга ж жінка сказала так:

„Давайте, робіть, як цар наказав! Це буде справедливо!“

„Зупиніться! – вигукнув Соломон. – Не займайте дитини. Я хочу назвати справжню матір. Дитина належить тій, яка намагалася врятувати її життя. Віддайте дитину цій жінці“.

Усі в Єрусалимі довідалися про випадок із дитиною та двома матерями. Люди міркували собі, який же мудрий і розумний цар, якщо у такій запутаній справі зумів дізнатися правду.

Соломонова слава

1 Царів 4; 7

Бог дотримав Своєї обітниці зробити Соломона як мудрим, так і багатим. Царство Ізраїльське зробилося таким великим, яким воно ще ніколи не було, бо Давид примусив відступити як давніх ізраїльських ворогів – филистимців, так і всіх інших. Люди стали щасливими й багатими завдяки царюванню Соломона.

Соломон розпочав будівництво нового гарного царського палацу. Це будівництво тривало тринадцять років. На будівництві працювали

сотні робітників, які обтесували каміння та обкладали дорогоцінною кедровою деревиною стелі та стіни палацу.

У палаці був величний тронний зал, де цар приймав своїх підлеглих і тих поважних гостей, які прибували до нього з далеких країв.

Шість сходин вели до трону, на якому сидів Соломон. По обидва боки сходин стояли вирізьблені леви. Сам трон було зроблено зі слонової кістки й оздоблено золотом. Трон мав золоте підніжжя для ніг царя. Вирізьблені леви підтримували підлікотники трону, а на його спинці було зображено голову бика. Ніхто ніколи не бачив щось подібне.

Коли гості заходили до бенкетного залу, їм підносили наїдки на посуді зі щирого золота, а вино подавали в золотих кувалдах. Величезну кількість різних страв готували щодня для

царського палацу. Ізраїльський народ мусив добре дбати про те, аби забезпечити всією необхідною провізією царський двір.

Соломон знався на конях і побудував величезні стайні для своїх коней.

Він також побудував флот, яким керували досвідчені мореплавці.

Кожні три роки кораблі поверталися з далекого плавання і привозили цареві рідкісні й дорогоцінні речі – золото й срібло, слонову кістку, рідкісних тварин і таке інше для оздоблення палацу, який будував Соломон для себе та своїх численних дружин.

Коли ще царем був Давид, він дуже хотів побудувати храм для Бога. Проте Бог сказав йому, що не він, а його син Соломон побудує цей храм. Давид же обміркував усе і все приготував для цього величного завдання.

Він скликав вождів Ізраїлю і сказав їм:

„Храм, який Соломон буде зводити, повинен насправді бути незвичайним, адже він призначається Богові. Я дав золото, срібло, мармур і дорогоцінне каміння з мого власного майна для будівництва. Чи є у вас щось, що б ви хотіли додати до цього?“

Люди з радістю приносили в жертву на храм, що в кого було.

Давид віддав Соломону вказівки, де будувати храм, а також креслення, за яким належало будувати.

І от нарешті все було готове, щоб розпочинати будівництво.

Соломон написав листа до давнього Давидового друга, тірського царя Хірама, і попросив у нього гарної кедрової деревини з тих кедрів, що їх багато було в лісах Ливану. Хірам був радий допомогти. Його робітники валили дерева, зв'язували їх, роблячи плоти, і сплавляли плавом до морського узбережжя, де люди Соломона вантажили їх на кораблі.

Соломон найняв сотні робітників – досвідчених будівельників і майстерних оздоблювачів. Вони викресали й обтесували величезні камені для храму й обробляли те каміння в глибоких кар'єрах під землею, так щоб жодний шум не порушував священної тиші храму.

Вони працювали шість років, нарешті храм з усім оздобленням було побудовано. Як гарно все було! Урочиста процесія левитів несла золотий ковчег із намету до особливого приміщення в новому храмі. Коли вони шанобливо встановили його, величезний натовп людей вибухнув гучним виголосом. Музики заграли, засурмили в сурми, і всі заспівали.

„Славте Господа, бо добрий Він, і любов Його вічна!“

Раптом храм осяяло світло, яскравіше від золота. Хмара слави Божої оповила храм.

Соломон був схвильований і сповнений вдячності до Бога. Він усвідомлював, що Бог надто величний, аби мешкати в будь-якій будівлі. Однак Бог показав, що Він прийняв жертву від Своїх людей і буде з ними, аби благословляти їх і чути їхні молитви.

Далеко від Ізраїлю, на іншому краї стародавнього світу, було царство Шева, яким правила цариця.

До цариці Шеви доходили чутки про двір великого й багатого царя, якого звать Соломон і який над усе славиться своєю мудрістю.

І от цариця нарешті вирішила переконатися на власні очі, чи насправді той цар такий славетний та мудрий, як про нього розповідають.

Вона наказала своїм слугам навантажити на верблюдів те, чим славилася її земля. Цариця подбала й про дорогоцінні подарунки для царя.

Коли все було готове, великий караван вирушив у путь, а очолювала його сама цариця. По прибутті їх запросили до тронного залу. Цариця не вірила власним очам. Така розкіш, така краса! А як багато обслуги!

Цариця звернулася до царя Соломона з хитромудрими запитаннями – такими, що відповідь на них навряд чи хто зміг би дати. Узагалі про все, що тільки хотіла знати, вона запитувала в царя. Він відповів на всі запитання. Здавалося, що немає такого, чого б не знав Соломон. Цариця була вкрай вражена.

„Правда все, що я чула про тебе, – вихопилося у неї. – Я думала, що люди перебільшують, розповідаючи про тебе, але мені не сказали й половини правди про твоє багатство і твою мудрість. Якими ж щасливими мають бути ті, хто тобі служить! Які щасливі твої придворні, бо мають змогу чути слова твої протягом дня!“

Цариця подарувала Соломонові дарунки, які привезла.

Соломон, у свою чергу, також пода-

рував цариці щедрі дарунки, а також усе, про що вона його просила.

Удоволена більше, ніж могла уявити собі навіть у найсміливіших мріях, цариця Шеви вирушила у зворотний шлях до свого далекого краю.

РОЗПОДІЛ ЦАРСТВА

Гріхи Соломона

1 Царів 11

Соломон був великим і мудрим царем, і двір його був великий і пишний.

Цар побудував чимало прекрасних палаців, а також чудовий храм в Єрусалимі. Гроші стікалися до Соломонової казни. Частина надходила завдяки торгівлі з іншими країнами, а частину становила данина, яку сплачували навколишні народи.

Однак витрати Соломона значно перебільшували ті кошти, які в нього були. І коли цар відчував нестачу, він збільшував податковий тягар. Коли йому були потрібні робітники для побудови його нового палацу чи для перебудови міста, він виряджав особливі загони, які силою заганяли людей на роботу, і нічого не платив своїм робітникам.

Отож за царювання царя Соломона в Ізраїлі було багато вбогих і нещасних людей.

Бог був незадоволений тим, що Соломон пригноблює людей задля власної втіхи, а також робить багато такого, що є негідним перед Богом. У Соломона було багато дружин, які походили з різних країн і сповідали свою релігію. Замість того, аби навчити своїх дружин шанувати єдиного справжнього Бога, Соломон побудував храми для їхніх оманливих богів і все більше наслідував їхні поганські звичаї. Він не зберіг відданість Богові, Який подарував йому мудрість і багатство.

Бог був засмучений цим. Адже Він волів, аби Соломон покладався на Нього, як це робив Давид.

„Соломоне, – сказав Бог, – Я обіцяв віддати царство Ізраїльське тобі і твоїм нащадкам, ти ж обіцявся підкорятися і вірно служити Мені. Ти порушив своє обіцання.

По правді, Мені слід було б забрати у тебе царство. Але заради обітниць, яку Я дав Давиду, твоєму батькові, Я залишу невеличку частину царства для твого роду, аби ви правили нею.

Однак десять із дванадцяти колін ізраїлевих будуть виведені з-під твоєї влади і передані тому, хто буде царем після твоєї смерті“.

Дивні новини для Єровоама

1 Царів 11

Цар Соломон об'їжджав навколо Єрусалима, перевіряючи робітників, що оновлювали міські мури, коли побачив юнака, який працював особливо сумлінно.

„Як твоє ім'я?“ – запитав у нього цар.

„Єровоам“, – відповів юнак.

Цар звернувся до десятника і сказав:

„Єровоам – гарний працівник.

Постав його за старшого“.

Єровоам був радий підвищенню по службі і став ще більше дбати про роботу.

Одного дня він повертався після роботи додому безлюдним позаміським шляхом. Коли бачить, назустріч йому йде пророк Ахійя, одягнений у нове вбрання.

Не кажучи ні слова, Ахійя зупинився й почав роздирати своє нове вбрання на шмаття. Єровоам був вра-

жений. Новий одяг коштував чималих грошей, а пророки звичайно були людьми вбогими.

Потому Ахійя простягнув один по одному клапти від свого одягу Єровоамові і робив так, поки не віддав десять клаптів. Тільки два клаптика від подертого одягу залишилися в руці у пророка.

„Єровоаме, – озвався нарешті Ахійя, – це саме те, що Бог збирається вчинити. Він забере царство від Соломонового роду і віддасть його тобі“.

Єровоам дивився на два клаптика, що залишилися в руці в пророка.

„Так, – пояснив Ахійя, – двоє колін залишаться у спадок для синів Соломона, – Ахійя вказав на десять шматків від одягу, – а десять колін належатимуть тобі. Тепер, Єровоаме, довідайся про хиби Соломона. Бог

відібрав царство в його роду, бо він більше не підкоряється Богові і не служить Йому. Пам'ятай це, аби ти слухався й служив Богові. Тоді матимеш благословення, і сини твої царюватимуть після тебе“.

Ахійя пішов своїм шляхом, залишивши спантеличеного Єровоама, який стояв із роззявленим ротом і тримав у руках десять клаптиків.

Чи це правда? Навіть уві сні йому не снилося, що він стане царем. А якщо це насправді так, то навіщо чекати, поки Соломон помре?

І він почав міркувати й організувати змову, щоб захопити престол, і ці його дії стали відомі Соломону. Соломон вирішив піддати Єровоама смерті, однак поки він намагався його схопити, Єровоам устиг утекти до Єгипту. І коли помер Соломон, настав час Єровоама.

Нелегкий вибір

1 Царів 12

Протягом сорока років Соломон правив у Ізраїлі. Коли він помер, царем став його син Рехавам.

Коли велось приготування до коронації, з Єгипту повернувся Єровоам, який переховувався там, рятуючись від Соломона.

Вожді північних колін ізраїльських радісно вітали повернення Єровоама. „Ми хочемо вирядити представників до нового царя, – сказали вони йому. – Чи підеш ти і будеш говорити про нас? Також ми хочемо просити Рехавама, аби він був добріший і лагідніший за свого батька. Ми не зможемо більше зносити цих великих податків та примусової важкої праці, яких вимагав від нас Соломон“.

„Покладіться на мене, – запевнив їх Єровоам. – Я говоритиму від вашого імені“.

Єровоам і невелика депутація, яка супроводжувала його, були допущені до царя.

„Царю, – почав Єровоам, – твій батько, цар Соломон, сильно пригноблював нас, він зробив наше життя жахливим. Він примушував нас сплачувати надмірні податки і важко працювати, не отримуючи за це ніякої платні. Якщо ти пообіцяєш, що наше життя стане легшим, то ми будемо вірними твоїми підданими“.

„Дайте мені три дні, аби я міг усе це обміркувати, – відповів Рехавам. – А тоді повертайтеся, і я дам вам відповідь“.

Рехавам не знав, яку відповідь він має дати Єровоамові та його друзям. Спочатку він запитав старих людей, які були радниками в його батька, царя Соломона.

„Чи мені належить бути суворим царем і намагатися придушувати будь-які прояви незадоволення? Чи мені слід правити більш м'яко, ніж це робив мій батько?“

Старі радники відповіли:

„Будь поблажливий до людей. Пообіцяй їм бути лагідним і полегшити їхнє життя. Тоді вони будуть вірно служити тобі“.

Відтак Рехавам звернувся до молодих царедворців, своїх однолітків, запитавши у них про те ж саме. Вони дали протилежну відповідь.

„Відкажи тим людям, що суворість Соломона – це ніщо, порівняно з тим, як ти будеш правити ними, – порадили вони. – Керуй ними залізною волею. І тримай їх під таким наглядом, аби вони й обурилися не змогли“.

Рехавам знайшов цю пораду ліпшою, аніж та, що запропонували йому старі радники. Коли Єровоам із виборними прибули, він виказав їм:

„Те, як правив мій батько, – ніщо, порівняно з тим, як я пригнічу вас“.

Ці слова не налякали людей, як на те сподівався Рехавам. Коли Єровоам передав їм Рехавамову відповідь, вони заволали:

„Геть Рехавама! Скинути рід Давидів!“

Рехавам почув про виступи проти нього і послав службовця, якого звали Адонірам, аби він заспокоїв людей. Усі знали і ненавиділи Адонірама. Це він був саме тією людиною, яка звичайно хапала міщан і примушувала їх працювати на Соломона.

Розлючений натовп закидав його камінням. Відтак люди покликали Єровоама і звернулися до нього з проханням, аби він був їхнім царем.

Але Юда та Веніямин – такі назви мали два коліна, які мешкали на півдні країни, – залишилися вірними Рехавамові. Вони любили Давида, який походив із коліна Юдиного, і тому підтримували його онука.

Тепер країна була поділена надвоє, з двома різними царями. Єровоам правив десятьма колінами, і його царство називалося Ізраїль, так, як колись називалася вся країна. Південне царство, де царював Рехавам, отримало назву Юдея.

ТУРБОТИ ІЗРАЇЛЮ

Падіння Єровоама 1 Царів 12; 14

Єровоама дуже тішило те, що він став царем майже над усім колишнім царством царя Соломона. Проте Єрусалим – столицне місто, в якому знаходився храм, залишився в Юдеї, де царем був Рехавам, Соломонів син. Усі ізраїльтяни, хоча б раз на рік, ходили до храму, аби там помолитися Богові.

„Я повинен припинити ці відвідини Єрусалима моїми підданими, – вирішив Єровоам, – інакше Рехавам може попереманювати їх на свій бік“.

Він наказав, щоб зробили двох золотих тельців. Відтак він наказав побудувати дві скинії для них, по одній у кожному краї свого царства. Він призначив священників, які не належали до коліна Левина, якому Бог наказав виконувати особливу священницьку службу задля Нього.

Коли золоті зображення були встановлені в скиніях, Єровоам звернувся до народу:

„Ось це – ваші боги, які вивели вас із Єгипту“.

Щороку в кожній скинії влаштовувалося урочисте святкування. Народ Ізраїлю швидко відвернувся від віри у правдивого Бога. Вони наслідували погані і навіть злочинні звичаї, яких дотримувалися народи, які жили на цих землях раніше і які вклонялися Ваалові.

Одного дня захворів син Єровоама.

„Йди до Ахійї, – наказав Єровоам своїй дружині. – Він – той пророк, який першим повідав мені, що я стану

царем. Піди таємно і запитай його, чи наш син одужає“. Єровоамова дружина змінила своє багате вбрання на простий одяг і попрямувала до Ахійї, захопивши в дарунок йому хлібини, печиво та ще дечого.

Ахійя вже був дуже літньою людиною і майже втратив зір, але Бог сказав йому, хто прямує до нього. Тільки-но Ахійя почув кроки, як озвався:

„Заходь, дружина Єровоама.

Я знаю, хто ти, тож навіщо тобі видавати себе за когось іншого?“

Відтак Ахійя повідав їй, що думає Бог про той шлях, яким іде Єровоам.

„Скажи своєму чоловікові, – сказав він, – що Бог говорить так: „Я відібрав царство від роду Давидового і віддав його тобі. Але ти перестав Мені коритися й відвернув народ Мій від Мене. Ти зробив ідолів і примусив людей вклонятися їм. Тепер гнів Божий упаде на твою родину“.

Ахав та його свавільна цариця

1 Царів 14-16

З часом усе, що було сказано Богом Єровоамові через Ахійю, здійснилося. Коли Єровоам помер, царем став один із його синів, але царював він недовго. Самозванець, який зазіхав на трон, убив його, оголосивши себе царем, а відтак піддав смерті всіх членів Єровоамової родини. Однак коли новий цар помер, його сина вбив один воєначальник, який сам мріяв посісти престол. Палац переповнювали шпигуни та заколотники, жертви та вбивці.

Одного дня військовий начальник, якого звали Омрі, вмовив своїх солдатів, аби ті допомогли йому стати царем. Він був розумною людиною і став сильним царем, добре відомим своїм впливом навіть за межами свого царства. Однак він не служив Богові. Він продовжував ту облудну традицію, яку започаткував Єровоам, побудувавши дві скинії.

Коли Омрі помер, царем став його син Ахав. Однак невдовзі стало зрозумілим, що насправді Ізраїлем править не він, а його дружина, цариця Єзавель. Вона походила з царського роду, який царював у сусідній країні – Сидоні. Коли Єзавель прибула до Ізраїлю, то привезла із собою сотні пророків Ваала. Ахав, завдяки їй, побудував гарний храм Ваалові в Самарії.

Єзавель забороняла вклонятися й молитися справжньому Богові. Вона піддала смерті всіх пророків Божих, які тільки потрапили до її рук.

Здавалося, що незабаром народ Ізраїлю зовсім забуде про Бога і молитиметься тільки Ваалові. Люди вже не дотримувалися Божих наказів і забули багато з того, що входило до Закону Божого.

Однак Бог не залишав Свій народ. Він обрав одну окрему людину – Іллю, – аби показати людям, що Він є й залишається справжнім Богом, і навести їх до Себе.

Ілля жив вільним життям і був простою людиною. Не було в ньому ні пишноти, ні гонору вельможних царедворців. Однак він був пророком Бога, людиною, яка не боялася промовляти слова Божі самому цареві. Він, із Божою допомогою, твердо й непорушно відстоював те, що було Божою правдою та істиною.

Тривала посуха

1 Царів 17

Одного разу пророк Божий Ілля сміливо прийшов до царя Ахава і сказав йому:

„Я звертаюсь до тебе в ім'я Боже і кажу, що не буде дощу на землю більше двох років. Жодна краплина не впаде, поки я не скажу. Ти мусиш

упевнитись, що мій Бог є правдивим Богом. Він так само зберігає Свою владу над Ізраїлем“.

У такій посушливій південній країні дощ був у край необхідний. Якщо не було дощу, і рослини, і овочі – все, що росте, в'яло й гинуло. А коли таке траплялося, то починався голод.

Жерці Ваала, яких привезла до країни Єзавель, були певні, що є бог дощу, та скільки вони не молилися йому, дощу не було. Ахав та Єзавель дуже гнівалися на Ілля. Вони навіть раді були б убити його.

„Іди і сховайся від царя, перейди протоку Керіті і залишайся по той бік Йордану, – сказав Бог Іллі. – А Я накажу крукам, і птахи будуть приносити тобі їжу“.

Ілля зробив усе, як сказав Бог. Він добре заховався від царя. Воду Ілля пив із джерела і чекав щоранку й щовечора, поки прилетить його дивний відвідувач і принесе йому поснідати та повечеряти.

Велика зграя чорних птахів зліталася до нього, тримаючи м'ясо й хліб у дзьобах та кігтях. Ілля з вдячністю приймав їжу.

А дощу все не було, і палюче сонце пекло нещадно. Протока почала всихати, аж поки води в ній не стало.

„Ілля, – озвався Бог, – настав час залишити ці місця і йти до Сарепти. Там є одна вдова, яка подбає про тебе“.

Ілля вирушив на північ, вийшов за межі Ізраїлю і потрапив у Сидон – країну, звідки була родом цариця Єзавель.

Біля самих воріт Сарепти він побачив жінку, яка підбирала хмиз. Він відразу впізнав у ній удову, про яку йому говорив Бог.

Їжа, яка ніколи не скінчалася

1 Царів 17

Ілля підійшов до жінки, яка підбирала хмиз. Вона випросталася й поглянула на нього.

„Чи не будеш ти такою ласкавою і не даси мені трохи води?“ – звернувся до неї Ілля.

Посуха зачепила і Сидон, і тому тут також було скрутно з водою та продовольством. Однак жінка поставила свого коша і люб'язно дала йому напитися.

„Будь ласкавою, дай мені ще трохи хліба поїсти“, – попросив її Ілля.

Жінка відвернулася і сумно понурила голову.

„Шкода мені, – промовила вона, – але я не можу цього зробити. Я назбирала трохи цього хмизу, аби розвести вогонь і в останній раз приготувати їжу для мого сина та для себе. Усе, що в мене є в домі, це жменька борошна та кілька крапель олії – досить, аби спекти маленького коржа. А як ми це з'їмо, то нам залишиться тільки померати з голоду“.

„Не турбуйся, – сказав їй Ілля, – роби так, як я тобі кажу. Спочатку спечи маленького коржа для мене, відтак те, що залишиться, використай, аби приготувати їжу для себе та свого сина. Бог подбає про те, щоб поки триватиме посуха, твоє борошно не виходило й олія не вичерпувалася“.

Жінка повірила Іллі і заходилася робити так, як він наказав. Божі обіцяння справдилися. Ілля залишився жити в будиночку вдови, як Бог і звелів йому, і кожного дня жінка знаходила достатньо борошна та олії. І так велося, поки тривала посуха.

ІЛЛЯ ПОСОРОМЛЮЄ ВААЛА

Змагання на горі

1 Царів 18

Проминуло три роки, а жодна краплина дощу не впала на землю. Занепокоєння царя Ахава зростало. Одного ранку він послав за своїм головним розпорядником Овдієм. Овдій залишався вірним і відданим слугою Божим і був другом усім пророкам Божим.

„Ми об’їдемо всю країну, – сказав цар, – і обстежимо всі річки й струмки. Якщо виявиться, що води в них досить для наших віслуків та коней, то все гаразд. А якщо води виявиться обмаль, то нам доведеться позбутися тварин. Я піду в один бік, а ти іди в інший“.

Овдій пішов у напрямку, протилежному тому, яким пішов цар, і почав свої пошуки. Він подолав чималий шлях.

Через кілька годин він, дуже вражений, побачив перед собою Ілля – це була несподіванка. Менш за все Овдій чекав побачити його.

„Я хочу, аби ти привів сюди царя Ахава“, – сказав Ілля.

„Цар розшукує тебе скрізь і всюди, – відповів Овдій. – Якщо я приведу його сюди, а ти знову зникнеш, то він розлютиться!“

„Я буду тут“, – пообіцяв Ілля.

Коли Ахав побачив Ілля, він обурено вигукнув:

„Адже це ти – та людина, яка накликала на нас усе це лихо?“

„Це не я накликав гнів Божий, – відповів сміливо Ілля. – Ти відвернувся від Бога і пішов за Ваалом.“

А тепер склич народ ізраїльський, аби зібралися всі на горі Кармел. Нехай прийдуть жерці Ваалові. Я – єдиний пророк Бога, якого Єзавель не позбавила життя. І я один буду проти всіх жерців Ваалових, а зі мною буде Бог“.

Бог посилає

ВОГОНЬ 1 Царів 18

Цар Ахав зібрав усіх, як наказав Ілля. Люди стояли, очікуючи, що буде.

Ілля виступив уперед і сказав:

„Коли народ ізраїльський перестане спотикатися й візьметься за розум? – запитав він. – Вирішуйте, хто є справжнім Богом, і служіть Йому. Якщо Ваал і дійсно є бог, то служіть йому від щирого серця. Якщо мій Бог, Бог Ізраїлю, є єдиним справжнім Богом, то наверніться до Нього і підкоряйтеся Йому. Ви не можете служити Богові та Ваалові. Сьогодні ми проведемо випробування, аби виявити, хто є справжнім Богом“.

Відтак Ілля повернувся до жерців Ваала:

„Побудуйте вівтар Ваалові, – сказав він їм. – Покладіть на нього дрова, а на них – пожертву, яку ви приносите Ваалові. Але не підпалюйте дрова. Зверніться до Ваала, нехай він сам пошле вогонь, аби спалити те, що йому принесено“.

Ваал вважався богом дощу та грози, отже, він мав бути спроможним послати блискавицю на жертovníк.

Жерці Ваала підготували вівтар і старанно розклали на ньому пожертву. Потому вони почали молитися, аби вогонь зійшов і спалив пожертву. Люди мовчки спостерігали за цим.

Нічого не сталося.

Жерці відчували, як у них почало зростати занепокоєння, і їхні молитви й танці почали нагадувати божевілля. Вони шалено танцювали навколо вівтаря, видирали на собі волосся і благали Ваала, аби він почув їх.

Ілля почав глузувати з них.

„Можливо, Ваал зайнятий, – припустив він. – Чи, може, міцно спить. Спробуйте-но, може, розбудите його!“

Незважаючи на усі їхні шалені крики та кружляння, нічого не відбувалося. Нарешті, знесилені, вони зупинилися, ледве дихаючи.

Відтак Ілля звернувся до людей і попросив їх підійти ближче. Спочатку він поновив повалений вівтар, який колись стояв на цій горі і був присвячений Богові. Він поклав на нього дрова, зверху – пожертву, а потім викопав рівчак навколо.

„Принесіть води і вилийте її на пожертву“, – наказав він.

Було принесено великий глек води, і пожертва, дрова, сам вівтар і все навколо, навіть рівчак, наповнилися водою.

„Принесіть ще“, – наказав Ілля.

Коли вони закінчили, все було просякнуте водою, вода струмками стікала з вівтаря. Кожний міг побачити, що Ілля ускладнив собі завдання порівняно з пророками Вааловими. Уся ця вода не дозволить спалахнути ніякому полум'ю.

Проте Ілля, цілком спокійно, почав молитися:

„О Боже, Ти є Бог Авраама, Ісака та Якова. Засвідчи, що Ти й досі залишаєшся Богом Ізраїлю, запали вогонь на жертovníку Твоєму“.

І враз уся юрма народу побачила, як яскраве полум'я спалахнуло на вівтарі. Умить пожертва перетворилася на клуби диму, який піднісвся до неба. Шалене полум'я спалило не тільки пожертву, але й дрова, і жертovníк. І це незважаючи на те, що все було мокре від води.

Люди були вражені. Вони попадали на землю і вигукували: „Бог Ізраїлю є справжнім Богом! Він єдиний – Бог!“

Ілля наказав їм схопити пророків Ваала й піддати їх смерті. Тільки у такий спосіб, вважав він, брехлива віра у Ваала може бути викоренена з ізраїльської землі.

Хмари збираються

1 Царів 18

Слова, які вимовив Ілля потому, вкрай вразили царя Ахава.

„Йди й поїж, – сказав Ілля, – незабаром піде дощ“.

Люди заквапилися до своїх домівок, а Ілля зі своїм слугою залишився на верхів'ї гори. Він став на коліна і, схиливши голову, молився Богові і слухав Його. Потім звернувся до свого слуги і наказав тому піти й подивитися в бік моря.

Слуга виконав доручення і повернувся.

„Нічого не видно“, – повідомив він.

„Піди знову подивись“, – сказав йому Ілля.

Шість разів за наказами Іллі ходив слуга дивитись. Шість разів він повертався, не побачивши нічого вартого уваги. Однак на сьомий раз він прийшов і сказав своєму хазяїнові:

„Я побачив легку хмарку на обрії. Вона не більша за долоню“.

Почувши це, Ілля підвівся.

„Піди і скажи Ахаву, нехай поспішає додому, якщо не хоче вимокти під дощем“, – сказав він.

Лише тепер Ахав остаточно пові-

рив у сказане Іллею. Він віддав наказ своєму почту збиратися назад.

Тим часом хмари швидко збиралися. Подув сильний вітер. Небо зробилося чорним від важких дощових хмар. Ахав швидко подався назад до палацу.

Раптом Ілля відчув усю повноту могутності Божої. Він був щасливий від того, що вчинив Бог у цей день. Він підібрав поли свого довгого вбрання, підіткнув їх під шкіряний пояс і кинувся бігти.

Щоб здолати відстань від гори Кармел до Ахавового палацу на колісниці потрібно було три години, однак Ілля весь цей шлях пробіг попереду царевих коней, які неслися щосили.

ІЛЛЯ, ПОСЛАНЕЦЬ БОЖИЙ

Небезпека!

1 Царів 19

Цар Ахав дістався до свого палацу в Ізреелі і розповів своїй дружині Єзавелі про все, що сталося. Коли ж вона довідалась, як поставився Ілля до пророків Ваала, то дуже розлютилася. Єзавель метала громи й блискавки, а відтак вирядила вкрай наляканого прислужника до Іллі.

„Скажи цій людині, – кричала вона, – що на цю пору завтра я вчиню з ним так само, як він учинив із моїми пророками. І нехай боги вразять мене смертю, якщо я не дотримаю свого слова!“

В Іллі завмерло серце, коли йому переказали слова розлюченої цариці. Учора він сміливо засвідчив перед усім народом ізраїльським і перед їхнім слабкодушним царем, що є єдиний Бог, і Він всемогутній і великий. Однак як може він, Ілля, повернути ізраїльтян до правдивого Бога, якщо царством править Єзавель?

Не гаючи марно часу, Ілля вирушив на південь, до Юдеї.

Цілий день він ішов спаленою сонцем пустелею і, нарешті, втомлений і зголоднілий, сів у затінку під одиноким деревом. Ілля хотів одного – померти.

„Що ж це діється, Боже? – звернувся він до Бога. – За все добре, що я зробив, мене збираються вбити!“

Знесилений, він заснув.

Раптом він відчув дотик до свого плеча, а потім зовсім прокинувся, почувши голос: „Поїж трохи!“

Здивований Ілля побачив перед собою каравай хліба й глечик із водою.

Він, зголоднілий і спраглий, радо підживився, а відтак знову поринув у сон.

І вдруге голос збудив його.

„Прокидайся та поїж, бо на тебе чекає тривала подорож“.

Тепер Ілля зовсім прокинувся. Після сну він почувався краще, а нова порція води та їжі й зовсім його підкріпила. Він знав, що це Бог дбає про нього. Бог послав Свого Надзвичайного Посланця, аби той подбав про все необхідне для нього, Іллі, і зміцнив його.

Така турбота про Іллю тривала довго, поки він не дістався мети своєї подорожі – гори Сінай. Це було святе місце – тут Бог промовляв до їхнього великого вождя Мойсея і тут уклав Заповіт із народом ізраїльським, коли вивів його з Єгипту.

Вже сутеніло, коли Ілля дістався гори Сінай. Він знайшов розщілину на схилі гори і протиснувся в неї, щоб там провести ніч. І тут, у темряві, Ілля почув голос Бога.

„Що ти тут робиш, Ілля?“ – запитав Бог.

Ілля відкрив Богові все, що було у нього на серці.

„Я єдиний, хто залишився на Твоєму боці, – сказав він. – Єзавель повбивала усіх Твоїх пророків, і народ Твій відвернувся від Тебе, щоб служити Ваалу“.

Коли Ілля скінчив говорити, шалений вітер пронісся над отвором розщілини. Порив вітру був такий сильний, який Ілля й уявити собі не міг. Він пронісся могутнею хвилиєю понад схилом гори і своєю вражаючою силою зрушив каміння з місця і покотив його.

Проте Бога не було в тому вітрі. Вітер ушух, а Ілля відчув, як земля здригнулася й заходила у нього під ногами так, наче хтось розгойдував підніжжя гори.

Але Бога не було в тому землетрусі.

Потому Ілля побачив червону заграву. Сухий чагарник запалав, і вогонь швидко розбігся гірським схилом, осяваючи яскравим світлом нічне небо.

Але Бога не було в тому вогні.

Після вогню Ілля почув тихий, лагідний голос. Бог промовляв до нього.

Охоплений священним страхом і благоговінням, Ілля закрив обличчя полою свого одягу і повільно виступив із свого сховища, аби відкрито стати перед Богом і слухати Його.

„Що ти тут робиш, Ілля?“ – знову запитав у нього Бог.

І Ілля знову повторив розповідь про свій відчай.

„Ілля, – сказав Бог, – ти не єдиний в Ізраїлі, хто любить Мене і служить Мені. Є ще сім тисяч інших людей, які віддані Мені й відмовляються вклонятися Ваалові“.

Відтак Бог навчив Іллю, як йому діяти надалі, адже його служіння Богові ще не закінчилося. Бог також сказав:

„Піди і помаж Єлисея, аби той був пророком після тебе“.

Бог бачив, що Ілля потребує помічника та друга. Єлисей був саме такою людиною, яка розділить з Іллею його служіння, а коли Ілля покине цей світ, то продовжить його справу.

Садок Ахава

1 Царів 21

Цареві Ахаву подобалося жити в його літньому палаці в Ізреелі. Він полюбляв прогулюватися палацовими садками, милуючись ними і міркуючи, що ще слід тут удосконалити. По сусідству з царським садом була ділянка землі, яка належала людині на ім'я Навот. Навот перетворив свою

ділянку на виноградник. Він вирощував виноград, а потім, зібравши ягоди, виготовляв вино.

„От якби приєднати цю ділянку до моєї землі! – мріяв Ахав. – Я б перетворив її на чудовий город“.

Трохи згодом йому спало на думку: „А чому я не можу мати цю землю?“ І він послав по Навота.

„Я хочу ділянку твоєї землі додати до моєї, – сказав він йому. – Я можу дати тобі інший клопоть землі або сплатити тобі високу ціну за твою ділянку“.

Навот заперечливо похитав головою.

„Багато років тому, – сказав він, – коли Ісус Навин розподіляв землю між колінами ізраїльськими, він дав цю землю моїм предкам. Вони передали її мені, і я мушу залишити її своїм синам. Бог дав мені цю землю, і Бог забороняє мені продавати її, скільки б ти за неї не запропонував.“

Ахав розсердився, і настрій у нього було зіпсовано.

Коли слуга оголосив, що вечерю подано, цар вередливо відмовився їсти: „Я нічого не хочу!“

Мовчазний і сердитий, він уклався спати й відвернувся обличчям до стіни.

Єзавель прийшла побачитись із ним.

„Що сталося? – запитала вона. – Чому ти не в гуморі?“

Ахав повільно сів.

„Це все через Навота, – пояснив він. – Я хочу його виноградник, а він мені його не віддає“.

Єзавель розсміялася.

„І ти ще вважаєш себе царем? – глузливо зауважила вона. – Що гарного в тому, щоб бути царем, якщо ти не можеш отримати те, що хочеш? Переклади це на мене. Не сумуй!“

Єзавель наполегливо міркувала. Якщо Навот не погодиться віддати свою землю, то вона позбудеться його та його родини. Тоді Ахав отримає те, що хоче.

Вона написала листа до кількох поважних громадян Ізраїлю, підписала той лист ім'ям царя і поставила царську печатку.

„Оголосіть про проведення всенародного свята і накажіть, аби всі люди зібралися, – писала вона. – Подбайте, щоб Навот був присутній і відведіть йому почесне місце. Також знайдіть кількох мерзотників і заплатіть їм, аби вони засвідчили, нібито чули, як Навот казав негідне супроти Бога й царя. Піддайте Навота судовому розгляду за цей злочин і, визнавши винним, винесіть смертний вирок“.

Міські старшини боялися цариці, і вони негайно вдалися до виконання її наказу. Незабаром до палацу прибув посильний і сповістив, що Навот і його син – обидва мертві. Єзавель, дуже задоволена, кинулася до Ахава.

„Можеш володіти тим клаштем землі, який тобі так до вподоби, – сказала вона. – Навот мертвий“.

Ахав зрадів і негайно приєднав нову ділянку до своєї землі.

Але Бог бачив усе, що відбулося, і послав Іллю, аби той дещо сказав цареві.

Коли Ахав побачив Іллю, його обличчя аж змінилося.

„Мій запеклий ворог! – люто вигукнув він. – Хочеш битися зі мною?“

„Я маю передати тобі, – урочисто сказав Ілля, – послання від Бога. Усе своє життя ти ламав і порушував

Закон Божий. Тепер же ти вчинив і зовсім злочинну справу. Ти піддав раптовій і наглій смерті безневинну людину. Сподіваюсь, ти знаєш, про кого йдеться. Нагла й несподівана смерть прийде до тебе і твоєї дружини Єзавелі. І син твій не буде царювати в Ізраїлі після тебе“.

Ілля пішов, залишивши Ахава дуже наляканим. Ахав знав, що Єзавель вчинила погано і що він разом із нею підлягає покаранню. Він скинув із себе своє пишне царське вбрання й одягнувся в дрантя, перестав їсти, а тільки тинявся, понуро схиливши голову. Він намагався вигадати спосіб, у який зміг би відшкодувати скоєне зло.

Бог спостеріг, як побивався Ахав.

„Ахав дійсно вболіває за тим, що скоїв, – сказав Він Іллі. – Я відкладаю Свій вирок щодо нього. Проте його рід не придатний до того, аби царювати в Ізраїлі“.

Остання подорож Іллі

2 Царів 2

Ілля був радий, що в нього з'явився Єлисей – гарний помічник і товариш. Єлисей вважав Іллю людиною, найкращою з усіх, яких він тільки бачив. Він мріяв, аби хоч наполовину бути таким мужнім і добрим, як його вчитель. Ілля не боявся ані царя, ані кого іншого з людей. Він покладався на Бога і відстоював правду й справедливість, навіть якщо це наражало на небезпеку його власне життя.

Однак він постарів, і Бог сказав йому, що невдовзі життя його скінчиться. І тому Іллі належало передати справу свого служіння до рук Єлисея.

Одного дня, коли Ілля з Єлисеєм ішли, як звичайно, разом, Єлисею стало відомо, що настав час їм з Іллею розлучитися. Проте Ілля мовчав, отож і він ні про що не запитував.

Коли вони дісталися до Гілгала, Ілля порушив мовчання.

„Залишайся тут, – наказав він Єлисею, – а мені Бог наказує йти до Бет-Елу“.

„Тоді і я піду з тобою, – відповів Єлисей. – Я не збираюся залишати тебе“.

Коли вони підходили до Бет-Ела, делегація пророків вийшла, аби зустріти їх.

„Чи відомо тобі, що сьогодні Бог збирається забрати від тебе твого вчителя?“ – запитали вони в Єлисея, коли Ілля трохи відійшов від них.

„Я знаю, – відповів Єлисей, – але я не хочу говорити про це“. І він прискорив ходу, аби наздогнати Іллю.

Коли ж вони дісталися до Бет-Ела, Ілля сказав:

„Залишайся тут, а мені Бог наказує йти до Єрихона“.

Однак і цього разу Єлисей відмовився покинути свого вчителя.

Біля Єрихона інша делегація пророків вийшла їм назустріч і сповісти-

ла Єлисея, що цього дня Ілля покине його.

„Залишайся тут, – наказав Ілля втретє. – А мені Бог наказує йти до ріки Йордан“.

Єлисей відказав, що залишиться разом із ним, і вони вдвох рушили до Йордану. Підійшовши до річки, вони зупинилися. Відтак Ілля скинув із себе одяг, склав його і вступив у воду. І враз вода розступилася, утворивши посередині прохід.

Ілля з Єлисеєм перейшли на протилежний берег.

Коли Ілля з Єлисеєм дісталися протилежного берега Йордану, Ілля заговорив.

„Чи не хочеш ти попросити в мене чогось, перше ніж я піду“, – сказав він.

„Я хотів би успадкувати твою велич і силу, так, наче я твій старший син“, – серйозно відповів Єлисей.

Ілля хвилину помовчав.

„Ти просиш про непрості речі, – зауважив він. – Однак, якщо ти бачитимеш мене, коли я відходитиму від тебе, ти отримаєш бажане“.

І вони поволі рушили далі, продовжуючи розмову.

Несподівано Єлисей побачив вогненну колісницю, запряжену вогняними кінями, яка, спустившись із неба, затулила від нього його вчителя. Він щосили намагався розгледіти крізь полум'я постать Іллі. І він побачив, як дужий порив вогненного вітру підхопив Іллю і підніс – підніс на небо.

„Батьку мій! Батьку мій! – волав у слід йому Єлисей. – Великий пророк Ізраїлю, не залишай мене!“ Він знав, що вже ніколи не побачить свого улюбленого вчителя.

Єлисей стояв якийсь час, наче приріс до того місця, сумний і зажурений. Потім озирнувся й побачив одяг, що впав із плечей Іллі і лежав на землі біля його ніг.

Він підняв його. Відтак важкою ходою побрів до Йордану. На березі він зупинився. Він почувався так, наче отримав те, про що просив Іллю. Єлисей згорнув одяг, як робив це Ілля, і увійшов у річку. Вода розступилася так само, як це було зроблено для Іллі.

Єрихонські пророки все ще стояли й чекали, вражені. Коли ж вони побачили, як вода розступилася й утворила прохід для Єлисея, вони шанобливо схилили голови.

„Сила Іллі перейшла до Єлисея“, – виголосили вони.

ІЗРАЇЛЬ І ЮДЕЯ

Справжній пророк 1 Царів 22

Відколи народ ізраїльський було поділено на два царства – Ізраїль та Юдею, – між цими двома царствами часто виникали військові сутички. Однак цар Ахав нарешті утворив між ними мир, видавши свою дочку заміж за сина юдейського царя Йосафата.

Якось Йосафат прибув до Самарії відвідати Ахава.

„Чи не допоможеш мені відвоювати в моїх ворогів вірийців і повернути місто Рамот?“ – звернувся до нього Ахав. Той отримав чимало перемог у війнах із північним сусідом – Сирією.

„Я й моє військо допоможемо тобі“, – погодився Йосафат. Проте оскільки він любив Бога і служив Йому, то додав: „Однак давай спочатку запитаємо поради в Бога“.

Ахав не заперечував і покликав придворних пророків. Їх були сотні, таких, що жили на утриманні царя, і вони завжди були готові казати те, що буде приємно чути цареві.

Двоє царів сіли на підвищенні біля міської брами, і натовп людей спостерігав за тим, як Ахав запитував у своїх пророків.

„Чи належить нам повернути назад Рамот?“

„Так! – енергійно вигукнули пророки. – Бог віддає його тобі!“

Йосафат не піддався на ці брехливі ствердження.

„Чи немає в тебе іншого пророка, який зміг би насправді переказати нам Боже слово?“ – звернувся він до Ахава.

„Є ще Міхей, – відповів Ахав, – але я ненавиджу його! Він завжди пророкує страшні речі“.

„Не кажи так – зауважив Йосафат, – ми повинні почути Боже слово“.

Слуга пішов по Міхея, а тим часом скликані пророки гордовито й зухвало походжали навколо. А один із них, Седекія, зробив собі залізні роги, наче в бика, і казав: „Оцим переможеш сирійців!“

Слуга, який вів Міхея, сказав йому дорогою:

„Роби, як роблять інші пророки, і скажи царям, що вони здобудуть перемогу“.

„Я дав слово Богові говорити лише правду“, – відповів Міхей.

„Чи нападати нам на Рамот, Міхею?“ – запитав Ахав.

Міхей подивився на галасуючих пророків і насмішковано повторив за ними: „Так, нападай!“

„Міхей завжди каже правду!“ – виголосив Ахав. Проте Міхей повільно й сумно продовжив, і голос його змінився:

„Якщо ти підеш, то люди розсиплються, наче вівці на пагорбах, у яких немає пастуха. Я бачу повну поразку та загибель війська“.

Смерть Ахава

1 Царів 22

Міхеєві слова про загибель пролунали в цілковитій тиші. А зразу за ними пролунав вибух обурення.

„Хіба я не казав тобі? – звернувся обурений Ахав до Йосафата. – Міхей ніколи не сповіщає мені нічого гарного!“

Інші пророки несамовито кричали на Міхея:

„Як ти наважуєшся стверджувати, що знаєш, що саме Бог хоче сказати!“ – вигукнув Седекія і, скинувши із себе залізні роги, вдарив ними Міхея по обличчю.

„Заарештуйте Міхея! – наказав Ахав. – Киньте його до в'язниці і тримайте лише на хлібі та воді, поки я повернуся!“

„Якщо ти повернешся, то це означатиме, що не Бог промовляв через мене“, – сміливо зауважив йому Міхей.

Наступного ранку двоє царів були готові до бою. Ахав же вирішив ужити одну пересторогу.

„Я вирішив одягтися як звичайний собі воїн, – сказав він Йосафатові, – тоді ніхто мене не впізнає. – Ти можеш залишатись у своєму царському вбранні“.

Перед боєм сирійський воєначальник віддав наказ:

„Вбийте царя Ахава. Він єдиний, хто має для нас значення“.

Коли ж сирійці побачили Йосафата, одягненого у царський одяг, вони вирішили, що то Ахав. Коли ж, наблизившись, визнали свою помилку, не завдали йому шкоди.

Один сирійський воїн, стріляючи навмання, влучив у царя Ахава.

Стріла пробила Ахавові доспіхи і важко його поранила. Цілий день Ахав стояв, підтримуваний слугою, на своїй колісниці і підбадьорював своє військо. А надвечір він помер.

Розпорошене ізраїльське військо поверталось назад, зазнавши поразки. Їхній цар був мертвий.

Переможний спів 2 Хронік 20

Цар Йосафат був дуже наляканий. До його палацу в Єрусалимі дійшли чутки, що три ворожі держави об'єдналися і разом напали на Юдею. Вони вже захопили одне місто і незабаром вирушать на столицю.

Цар скликав усіх до Єрусалима. Люди родинами поспішали до міста і збиралися на подвір'я храму, де на них чекав цар.

Поряд із царем стояли левити. Їхнім обов'язком було наглядати за храмом, грати музику й співати Богові під час богослужінь.

Цар Йосафат знав, що його військо не достатньо сильне, аби вчинити опір загарбникам. І перед усім народом він звернувся до Бога, благаючи про допомогу.

„Боже, Ти керуєш усім світом, – молився він. – Ми у великій небез-

пеці. Прийшли вороги, які хочуть відібрати у нас землю, яку Ти дав нам, і ми самі не можемо подолати їх. Будь ласка, допоможи нам Ти“.

Відтак один із левитів вийшов уперед. Бог дав йому Свою відповідь.

„Царю і люди, – почав він, – Бог сказав: „Не бійтеся!“ Вам узагалі не доведеться воювати. Почекайте до завтра, і Бог дасть вам перемогу“.

Почувши це, цар і весь народ низько вклонилися, дякуючи Богові. Усі левити разом заспівали: „Слава і дяка Богові!“

Наступного дня рано-вранці цар Йосафат зібрав усе своє військо.

„Народ юдейський, покладемо свою надію на Бога, – сказав він. – Пам'ятайте, що Він сказав нам“.

Потому він наказав храмовим музикам стати попереду війська, і коли військо рушило, левити заспівали: „Моліться Богові і славте Його. Божа любов безмежна!“

Вони були ще далеко, коли ворожі війська охопила паніка, і вони почали битися між собою.

Коли підійшло юдейське військо, то від ворогів залишилися тільки мертві тіла і більше нічого! Йосафат і його люди збрали трофеї, що були розкидані на полі битви, і, тріумфуючи, вирушили у зворотню путь. Вони ввійшли на подвір'я храму під переможні звуки цимбалів і сурм.

Незабаром усі вже знали, що Бог подарував їм перемогу. Він врятував їх без будь-яких зусиль із їхнього боку.

ІСТОРІЇ ПРО ЄЛИСЕЯ

Вирішення одного питання 2 Царів 4

На півночі від Юдеї, у царстві Ізраїлі, Єлисей ніс служіння Боже, продовжуючи роботу, яку робив Ілля. Єлисей був зовсім не схожий на свого вчителя. Ілля був сильний і суворий. Люди трохи побоювалися його, хоча й були в захваті від його добродетельності та сміливості. А Єлисея всі любили й ділилися з ним своїми турботами.

Одного дня вбого одягнена жінка прийшла побачитися з ним.

„Пане, – почала вона, – чоловік мій помер. Він любив Бога і служив Йому, належачи до пророків. А тепер у мене труднощі, бо після нього залишився борг. Людина, якій він завинив гроші, тепер каже, що забере обох моїх синів як рабів, якщо я не сплачу заборгованість. Але в мене зовсім немає грошей. Чи не будеш ти такий ласкавий і не допоможеш мені?“

Єлисей також був бідним пророком. Він не міг сплатити вдовин борг.

„Я знаю, яким чином зможу допомогти тобі“, – промовив нарешті він. Бог підказав Єлисею вирішення цього питання.

„Чи є в твоєму домі хоча б що-небудь?“ – поцікавився він.

„Тільки маленька карафка олії – це все“, – відповіла вдова.

„Нехай буде це, – сказав Єлисей. – Навідайся до всіх знайомих і позич у них порожній посуд. Збери його так багато, скільки зможеш. Знеси все додому, увійди в дім разом із своїми синами і зачини за собою двері. Потім почни наливати олію з твоєї малої карафки у той посуд, який назбираєш“.

Удова зробила все так, як наказав Єлисей. Коли вона напозичала багато порожніх глеків, то почала наповнювати їх олією. Хлопчики забирали в неї повні глеки і підносили порожні. Здавалося, наче олія в малій кафці ніколи не вичерпається.

Нарешті, коли вона в черговий раз сказала: „Подай мені інший глек“, хлопчики відповіли: „Порожніх не залишилося“. У цю мить олії в карафці не стало. Жодної краплини не залишилося.

Жінка мерщій кинулася до Єлисея, аби розповісти йому про дивну подію, що сталася.

„Піди і продай олію, – сказав їй Єлисей, – і тоді заплати свій борг. І в тебе залишиться достатньо грошей на прожиття“.

Власна оселя

2 Царів 4

Єлисей не мешкав постійно на одному місці. Він мандрував, навчаючи людей і допомагаючи їм.

Одного разу, коли Єлисей відвідав Шунам, дружина одного заможного чоловіка запросила його до себе в гості.

„Приходь ще до нас на гостину“, – сказала вона йому, бо знала, що Єлисею часто трапляється ділити хліб-сіль із новими друзями.

Коли Єлисей пішов від них, жінка звернулася до свого чоловіка:

„Пророк часто відвідує Шунам. А чи не могли б ми побудувати йому власну оселю, аби він завжди міг там зупинятися, почувавши себе не в гостях, а вдома?“

„Роби як знаєш, моя люба“, – бай- дуже відповів їй чоловік.

І жінка приступилася до роботи. Вона покликала майстрів-будівничих, аби вони прибудували одну кімнату на покрівлі будинку (адже покрівля теж правила за хатнє приміщення). Відтак наказала теслярам змайструвати стіл, стільці та ліжко, аби обладнати приміщення під житло. На додаток до всього вона поставила на стіл олійного світильника.

Коли Єлисей прийшов наступного разу до Шунама, вона показала йому його нову оселю. Пророк був дуже радий тому, що матиме тепер місце, де можна спокійно молитися, думати та відпочивати.

„Хотів би я знайти спосіб, у який зміг би віддячити цій жінці за всю її доброту та милість, – говорив Єлисей Гехазі, – своєму слугі. – Але ж вона багата, і ні в чому не має нестатку“.

„Вона мріє про сина“, – зауважив слуга.

Єлисей був певен, що коли він звернеться до Бога з проханням про дитину, Бог почує його молитву і пошле жінці дитя.

„Попроси її прийти сюди, – звернувся він до слуги. Той швидко пішов і повернувся разом із жінкою. Вона зупинилася коло дверей, очікуючи, що скаже їй пророк.

„Наступного року о цій самій порі ти плекатимеш власну дитину – сина-немовля“, – сказав їй Єлисей.

Жінка ледве могла повірити власним вухам. Це було надто добре, щоб бути правдою!

Коли настав час, і слова Єлисея справдилися – дитина народилася, добра жінка з Шунама була сама не своя від щастя. Вона пестила й кохала свого сина. Тепер, коли Єлисей приходив до Шунама, йому також із радістю сповіщали про нові зубки в дитини чи запрошували подивитися, як дитя робить перші кроки. Хлопчик зростав, дорослішав, і його батько з кожним роком знаходив усе більше насолоди в спілкуванні із сином.

Якось одного ранку він сказав синові:

„Ходім зі мною у поле, допоможеш на жнивах“.

Мати з гордістю дивилася, як батько виходив із дому, тримаючи за руку сина.

Раптом хлопчик страшно закричав: „Голова! Голова! Який страшений біль!“

Батько з тривогою дивився на сполотніле дитяче личко.

„Неси його мерщій у дім, до матері!“ – гукнув він слuzі.

Мати віднесла сина до прохолодної кімнати і, поклавши його собі на коліна, лагідно колисала, як робила це раніше, коли він був ще зовсім маленький. Однак, незважаючи на всі вжиті заходи, пополудні дитина померла.

Не кажучи ні слова, мати віднесла померлу дитину нагору, обережно поклала на Єлисеєве ліжко, вийшла й зачинила за собою двері. Відтак покликала чоловіка. Вона не сказала йому про те, що сталося, тільки попросила, аби він послав слугу за віслиюком, бо вона хоче поїхати відвідати Єлисея.

„Чому ти хочеш відвідати пророка саме сьогодні?“ – здивувався її чоловік.

Однак вона не стала нічого йому пояснювати. Про те, що сталося, вона не хотіла розмовляти ні з ким, окрім Єлисея.

„Запряжи віслиюка якнайшвидше“, – сказала вона слuzі, і вони вдвох вирушили в путь.

Жінка була ще далеко, коли Єлисей помітив і впізнав її.

„Дивись! – озвався він до свого слуги Гехазі. – Це ж жінка з Шунама. Поквапся їй назустріч і довідайся, що сталося“.

Гехазі кинувся назустріч жінці.

„Чи все гаразд?“ – запитав він її, ледве переводячи подих. Жінка нічого не сказала, але хотіла бачити Єлисея. Гехазі стримував її, бо не хотів, аби вона саме в цей час заважала пророкові, але Єлисей відказав йому:

„Облиш її, вона чимось дуже зажурена. Щось трапилося, але Бог не сповістив мене про це“.

Залишившись сам на сам із Єлисеєм, жінка повідала йому про своє горе.

„Чому ти оживив мої мрії мати дитину і попросив Бога дати мені цю дитину? – запитала вона. – Тепер мій син помер. Як ти міг дозволити, щоб таке сталося?“

Єлисей вийшов до Гехазі.

„Візьми мого посоха, – сказав він, – і йди мерщій до Шунама. Поклади посоха на дитину. І поспішай! Ніде не зупиняйся і не барися!“

„Я тебе не покину“, – озвалася до Єлисея нещасна мати, не стримуючи сліз.

„Ми повернемося назад разом“, – заспокійливо сказав їй Єлисей.

Вони ще не дісталися до помешкання жінки, коли зустріли Гехазі, який уже повертався назад.

„Погано, – сказав він Єлисею, віддаючи йому його посох. – Ніщо вже не допоможе – в дитині не залишилося жодної ознаки життя“.

Коли вони нарешті прийшли до оселі жінки, Єлисей мерщій кинувся до своєї кімнати. Там, на ліжку,

лежала мертва дитина. Єлисей увійшов і зачинив двері. Найперше він помолився Богові, відтак обережно ліг на мертве дитяче тіло, так, що його очі опинилися поряд з очами хлопчика, руки – поряд із його руками, а уста свої притис до вуст дитини.

Мало-помалу тепло розлилося по вже захолонутому тілу хлопчика.

Єлисей підвівся, пройшовся по кімнаті, потім знову почав удихати тепло й повітря в померлого хлопчика.

І несподівано почулося: „Ачхи!!!“ Дитина чихнула! Потім ще, і ще... А після цього хлопчик широко розплющив очі.

„Поклич сюди його матір, Гехазі!“ – гукнув Єлисей до слуги.

„Ось твій син!“ – сказав їй Єлисей.

Мати схопила в обійми свою дитину. Сльози блищали в її очах, а син дивився на неї та посміхався. Він був живий!

Сирійці знову розпочали свої напади на Ізраїль, набігаючи на прикордонні землі. Вони грабували все, що потрапляло до рук, а потім швидко поверталися до себе додому. Одного разу сирійці захопили в полон дівчинку і передали її своєму воєначальникові Нааману.

Нааман був гарним солдатом, воїни його любили, а сирійський цар високо цінував. Він отримав чимало військових перемог у сутичках з ізраїльтянами.

Дівчинка виглядала міцною та здоровою, і Нааман вирішив привезти її до себе додому і подарувати своїй дружині.

Полонянка швидко призвичаїлася до свого нового життя. Якщо вона й сумувала за рідною домівкою, то не виказувала того, бо бачила, що порівняно з долею інших рабів їй дуже поталанило.

Одного дня її господиня сказала із сумом у голосі:

„Чи знаєш ти, що твій пан хворий? Він страждає на страшну хворобу, від якої нема порятунку. І йому буде дедалі ставати все гірше й гірше“.

Думки дівчинки полинули до батьківщини. Вона згадала пророка Єлисея, який, з Божою допомогою, чинив так багато дивного.

„Якби ми жили в Ізраїлі! – вихопилося у неї. – Мій пан міг би звернутися до пророка, і той допоміг би йому!“

Нааманова дружина розповіла чоловікові про почуте від служниці, а Нааман, у свою чергу, переповів те цареві Сирії.

„Я зроблю все, що в моїй владі, аби допомогти тобі, – сказав цар. – Я напишу листа до царя Ізраїлю і виряд-

жу тебе з ним та дарунками, а також винагородою за твоє одужання“.

Коли Нааман прибув до Самарії зі своїми кіньми та колісницями, цар ізраїльський спочатку розгубився.

Він прочитав листа, в якому йшлося:

„Цей лист подасть тобі командуючий моєю армією. Я хочу, аби ти врятував його від хвороби“.

„За кого він мене вважає? – вигукнув цар Ізраїлю. – Я не можу

врятувати Наамана. Але якщо я відмовлюсь це зробити, то цар сирійський вважатиме мою відмову за привід для війни з нами!”

Хтось розповів про це пророкові Єлисею. Єлисей негайно вирядив посланця з листом до царя.

„Направ Наамана до мене, – написав він, – і він матиме змогу переконатися, що є пророк Божий в Ізраїлі“.

Одужання Наамана 2 Царів 5

Нааман прибув до Єлисея, сподіваючись, що стане свідком чогось дивного й незвичайного. Він вважав, що пророк вийде йому назустріч, простягне над ним руки і скаже якісь магичні слова.

Однак Єлисей, здавалося, не збирався робити нічого подібного, він навіть не звернув уваги ні на чудових коней, ні на прекрасні колісниці, в які ці коні були запряжені. Він тільки вирядив свого слугу з такими словами: „Піди та сім разів занурся у воду річки Йордану, і ти одужаєш“.

Нааман скочив назад у свою колісницю і наказав, щоб поганяли коней. Він був розлучений.

„Чого я маю занурюватися в їхню брудну річку? – обурювався він. – У нас, в Сирії, річки куди кращі“.

Однак один із його слуг сказав лагідно:

„Якби він наказав тобі зробити щось важке, ти б залюбки виконав це. Чому ж ти не хочеш послухатись його, коли він каже тобі зробити таку просту річ?“

Нааманів гнів швидко вщух. Він навіть розсміявся, коли зрозумів, яким дурнем видавався через своє бажання, аби все було незвичайним.

Нааман виплигнув із колісниці й сім разів занурився в річку. Потім поглянув на своє тіло. Шкіра була здоровою і гладенькою, як у дитини. Велика хвиля щастя охопила Наамана.

Вони всі разом вирушили назад до Єлисея. Цього разу пророк вийшов, аби зустріти свого поважного гостя.

„Твій Бог – єдиний справжній Бог, – сказав йому Нааман. – Я також буду молитися Йому“. Потому він запропонував Єлисею гроші та коштовні дарунки.

„Я нічого не візьму від тебе, – сказав Єлисей. – Я тільки слуга Божий, і це Він вилікував тебе“.

Однак Гехазі, слуга Єлисеїв, який усе чув, подумав, що його вчитель вчинив не зовсім розумну річ, що відмовився від такого багатства. Коли Нааманова процесія вирушила, він поквапився за ними. Він вирішив випросити що-небудь для себе.

„Вибачте мені, – звернувся він до Наамана, – але до нас тільки-но прибули вбогі пророки. Чи не могли б ви дати трохи грошей задля них?“

Нааман із радістю вручив Гехазі щедрий дар.

Гехазі сховав своє багатство, а від-

так пішов до Єлисея, наче нічого не сталося.

„Де ти був?“ – поцікавився Єлисей.

„Ніде!“ – збрехав Гехазі.

„Гехазі, – суворо сказав Єлисей, – я знаю все, що ти зробив. Я знаю про твою зустріч і про твою брехню. І через це ти будеш покараний – на тебе перейде та хвороба, на яку страждав Нааман“.

Бачити очима

2 Царів 6

Сирія та Ізраїль знову перебували в стані війни. Однак справи сирійців були вкрай погані, бо був хтось, хто виказував усі сирійські таємниці ізраїльтянам.

„Усе свідчить про те, що в палаці є шпигун“, – вирішив сирійський цар.

„Ми всі вірні тобі, – заперечили йому його воєначальники. – Це пророк Єлисей, він розповідає своєму цареві про все, що відбувається тут“.

„То пошліть військо і захопіть Єлисея!“ – наказав цар.

Численна сирійська армія рушила до міста Дотана, де жив Єлисей. Коли наступного ранку Єлисеїв слуга пішов по воду, він ужахнувся. Усе місто було оточене ворожими військами. Слуга кинувся до Єлисея і сповістив його про погані новини.

„Що нам робити?“ – у відчаї запитав він.

„Не бійся, – сказав Єлисей. – У нас більше сили, ніж у наших ворогів“.

Потому Єлисей помолився: „О Боже, розкрий очі цьому хлопцеві“.

Коли Єлисеїв слуга знову пішов подивитися, він побачив велику силу воїнів на вогненних колісницях. Це ангели Божі, що були поряд із Єлисеєм, а тепер і з його слугою.

Коли сирійці вже збиралися атакувати місто, Єлисей знову звернувся до Бога: „О Боже, будь ласка, закрий цим людям очі“.

Сирійські воїни раптом усвідомили, що вони нічого не бачать. Єлисей вийшов до них і запропонував себе у поводири. Він привів їх прямісінько до царя Ізраїлю!

Тільки коли вони опинилися посеред Самарії, Єлисей звернувся до Бога з проханням подарувати сирійцям зір.

Цар ізраїльський був задоволений. Тепер його вороги цілковито залежали від його доброї волі.

„Чи повинен я всіх їх знищити?“ – запитав він у Єлисея.

„Звичайно, ні! – відповів Єлисей. – Дай їм їжі та відпусти додому“.

Як же були вражені сирійські воїни, коли побачили, що знаходяться перед царем своїх ворогів! Вони повернулися додому, і тепер їхнє ставлення до ізраїльтян змінилося. Сирійці вже не чинили нападів на Ізраїль.

Минув час, і цар Сирії вирушив з усією своєю армією на Самарію, столицю Ізраїлю. Сирійці взяли місто в облогу і не дозволяли нікому ні вийти з міста, ні увійти до нього.

Запаси продовольства в Самарії скоро вичерпалися, і важко було щось купити поїсти. Лише дуже заможні люди могли сплачувати великі гроші, аби придбати шматок ослятини та приготувати з неї якусь вечерю. А бідний люд голодував.

Цар ізраїльський ходив містом, підбадьорював мешканців. Та коли

він дізнався, як вони потерпають від голоду, то вдався до відчаю.

„Я ненавиджу Єлисея! – вигукнув він. – Я вб'ю його!“

Єлисей, перебуваючи у своїй оселі, знав про настрій царя, і всі царські думки були йому відомі.

„Бог попустив, аби найшло на нас це лихо, – звинувачував цар Єлисея. – Чому Він нічим не зарадить?“

„Я обіцяю тобі, – сказав Єлисей цареві, – що о цій порі взавтра найкраща пшениця та ячмінь коштуватимуть у Самарії лише одну п'яту від ціни, яку сплачують за них сьогодні“.

Царський сановник поглузував з Єлисея:

„Такого не станеться, хіба що Бог пошле ячмінний дощ із неба!“

Єлисей суворо поглянув на нього.
„Те, що Бог сказав, станеться, – запевнив він. – Ти сам пересвідчишся в цьому. Та оскільки ти не віриш Богові, ти не їстимеш тієї їжі, яку побачиш“.

Гарні новини!

2 Царів 7

Поза міськими брамами перебувало четверо людей, які були ще більш нещасні, аніж жителі Самарії, які потерпали від голоду. Цим чотирьом ізраїльтянам заборонялося входити до міста, бо вони хворіли на страшну хворобу і через те мали триматися подалі від людей.

„Ми помремо тут від голоду“, – сказав один із них.

„Краще не буде, якщо ми увійдемо до міста“, – зауважив інший.

„А чому б нам не навідатися до сирійців? – запропонував третій. – Я знаю, вони можуть відразу вбити нас, а можуть, навпаки, дати якоїсь їжі“.

„Гірше нам не буде, – погодився четвертий, – а може, ще й врятуємо своє життя“.

Стемнішало, і всі четверо попрямували до сирійського табору. Ішли вони тихенько, поглядаючи, чи не побачать де далеко сирійського воїна. Однак вони нікого не бачили і нічого не чули.

Діставшись до табору, вони тихенько зазирали до найближчого намету. Нікого там не було. Однак стіл у наметі було накрито, і на ньому була і смачна їжа, і гарне вино.

Вони увійшли і пили та їли, скільки їм хотілося. Відтак, відчуваючи велике задоволення, вони, не поспішаючи, вийшли з намету і попря-

мували до іншого. Там також нікого не було.

Тепер, коли вони вже не страждали від голоду, їхню увагу привернули інші речі, які були розкидані по всьому табору, – срібло, золото та розкішний одяг. Вони були в захваті. Їм ще ніколи так не щастило. Табір було покинуто, і вони могли брати все, що хотіли.

Раптом один із них опам'ятався.

„Зачекайте-но, – сказав він, – що ми робимо? Ми повинні принести гарні новини мешканцям міста, а ми тримаємо їх при собі“.

Вони щодуху побігли до Самарії і почали гукати до вартових.

Цар підхопився зі свого ліжка і мерщій кинувся подивитись, що то за галас. Спочатку він не йняв віри у те, про що розповідали ці четверо.

„Це хитрощі! – вирішив він. – Сирійці хочуть виманити нас і у такий спосіб захопити місто“.

Однак він погодився послати невеличкий загін, аби про все розвідати. Розвідники повернулися і повністю підтвердили слова четвірки. Бог врятував Ізраїль. Сирійцям здалося, що вони чують, ніби наближається величезне військо, і вони кинулися врозтіч, рятуючи своє життя.

Слова Божі, які Він промовив через Єлисея, справдилися. Запаси сирійського продовольства потрапили до міста.

Цар наказав своєму сановнику забезпечити порядок, коли юрми зголоднілих людей кинуться до їжі. Однак люди, які вже не тямили себе, побачивши їжу, кинулися до неї, повалили сановника на землю і затоптали. Так він помер – побачивши їжу і не покуштувавши її.

СПРАВИ В ЮДЕЇ ТА ІЗРАЇЛІ

Тасмне доручення

2 Царів 9

Цар Ізраїлю Ахав помер, але його підступна дружина Єзавель була живою та здоровою. Цар Йорам, син Ахава та Єзавелі, був не ліпший за своїх батьків.

Бог сповістив Єлисея, що настав час припинити царювання цього злочинного роду. Єлисей покликав одного з молодих пророків.

„Візьми цю карафку з олією, – сказав він, – і піди до військового табору. Знайди там Єгу, військового. Візьми його та помаж на царя. А відтак тікай звідти і рятуй своє життя“.

Єлисеєві було відомо, що станеться з пророком, якщо цар Йорам довідається про вчинене ним.

Пророк прибув до табору і знайшов того офіцера, про якого йому було сказано. Він сидів на чистому повітрі й обговорював військові плани.

„Маю доручення до тебе, мій пане“, – звернувся до нього пророк.

Коли Єгу завів його до свого помешкання, пророк змастив його олією і повідомив:

„Бог виголосив тебе царем Ізраїлю“.

Відтак пророк кинувся тікати так швидко, як тільки міг. А офіцер повернувся до своїх товаришів, хоча думки його були в сум'ятті.

„Чи все гаразд? – запитали його друзі. – Що цей дивак сказав тобі?“

„Ви здогадалися?“ – запитав Єгу. Він почувався так, наче про цю потаємну справу було написано на його обличчі.

„Ми ні про що не здогадалися“, – відповіли йому.

„Мені належить стати царем“, – сказав їм Єгу.

Усі зрадли. Офіцери поскидали свої плащі, утворили з них узвишся і змусили Єгу зійти на нього.

„Єгу – цар!“ – вигукували вони.

Шалені перегони

2 Царів 9

Єгу не гаяв часу. Він і його прибічники кинулися до своїх колісниць і щодуху погнали коней, прямуючи до Ізрееля.

Цар Йорам спокійно собі відпочивав у своєму літньому палаці в Ізреелі.

Тільки одна людина здатна на такі шалені перегони. Це Єгу!“

„Негайно готуйте мою колісницю, – наказав Йорам. Потім разом із царем Ахазією вирушив назустріч Єгу.

„Чи прибув ти з миром? – звернувся Йорам до Єгу, коли їхні колісничі зблизилися.

„Який може бути мир, поки ти та твоя матір Єзавель правите Ізраїлем?“ – відповів Єгу.

„Це зрада, Ахазіє!“ – заволав Йорам.

Вони мерщій почали повертати свої колісничі, аби повернутися до Ізрееля. Однак Єгу вистрелив із лука, натягнувши тятиву з усієї сили. Він улучив Йорамові в спину і, простреливши йому серце, відразу вбив його. Потім настала черга Ахазії, царя Юдеї, якого Єгу також порішив.

Звістка про те, що Єгу вбив її сина, швидко досягла Єзавелі.

Вона зробила гарну зачіску, причепурилася й підмаловалася та стала виглядати Єгу, стоячи біля вікна на верхньому поверсі палацу. Невдовзі прибув Єгу на своїй колісничі.

„Ти – вбивця! – заволала Єзавель. – Що ти тут робиш?“

Єгу нічого не відповів їй.

„Хто тут на моєму боці?“ – гукнув він.

Голови кількох прислужників з'явилися у вікні.

„Скиньте її вниз!“ – наказав їм Єгу владним голосом.

Без зайвих слів слуги схопили Єзавель і викинули її з вікна, тим самим позбавивши її життя!

Єгу, новий цар, не виказав милосердя. Він повбивав усіх членів роду царя Ахава і ще багато інших людей. Він вірив, що він – слуга Божий і покликаний покарати всіх, хто вклонявся Ваалові, і покласти край цій ганебній вірі. Однак Бог не був задоволений тим, що Єгу вдався до жорстокої та холоднокрівної помсти.

Його було поранено на війні з сирійцями, яку він вів разом із своїм небожем, царем Юдеї, Ахазією.

Вартові, які стояли на башті біля міської брами, ще здалеку побачили загін Єгу і доклали цареві.

„Вишліть когось та довідайтесь, хто вони – друзі чи вороги“, – наказав Йорам.

Коли посланий царем вершник прибув до Єгу, той нічого йому не сказав і не назвав себе. Та невдовзі вартовий на башті вигукнув:

„Я знаю, хто поспішає до нас!“

Цар у сховищі

2 Царів 11

Аталія, дочка Єзавелі, була матір'ю царя Юдеї. Коли вона довідалася, що її сина, молодого царя Ахазію, вбив Єгу, вона не лила марних сліз, а подбала про те, аби самій захопити владу. Вона видала наказ знищити всю цареву родину, аби ніхто не зміг зазіхати на царський трон.

Протягом шести жакливих років царювала Аталія і наvertsала людей до служіння Ваалові.

Однак одного маленького царсько-го сина було врятовано від цариці. Це був Йоаш, малолітній син Ахазії. Його тітка врятувала його, заховавши в надійному місці, де його не змогла б відшукати його люта бабуся цариця. Маленького царевича переховували в потаємному приміщенні храму Божого.

Тітка хлопчика, Єгошева, була дружиною першосвященика Єгояди.

Дитина зростала, а таємниця щодо неї зберігалася. Коли хлопчикові виповнилося сім років, його дядько з тіткою вирішили, що настав час коронувати його.

Єгояда послав по воїнів, які охороняли царський палац, і втаємничив їх у свої плани. Потім показав їм маленького царевича. Воїни були раді надати допомогу і зробити його царем. Адже ніхто не любив ні Аталію, ні її Ваалових жерців.

Єгояда обрав час, коли змінювалася варта, щоб обидві зміни вартів мали змогу допомогти. Він наказав частині воїнів охороняти палац, частині – міську браму, а головному загону – бути в храмі, щоб забезпечити захист Йоаша.

Усе вийшло як і було заплановано.

Коли всі воїни зайняли відведені

їм місця, Єгояда вивів хлопчика і поклав на його голову вінець. Відтак вручив йому список із Закону Божого і виголосив:

„Ось наш цар!“

Натовп, який спостерігав за всім, почав плескати у долоні та вигукувати:

„Хай живе цар!“

Аталія почула галас і поспішила до храму. Досить було їй кинути погляд на хлопчика, який сміливо стояв, увінчаний короною, аби зрозуміти, що її зрадили.

„Зрада!“ – заволала вона.

Проте ніхто не кинувся на її захист. Усі були раді, що її злочинному царюванню покладено край.

Поки Йоаш зростав, його дядько Єгояда допомагав йому керувати країною і навчав шанувати Бога. У краї панував мир, люди були щасливі, що трон в Юдеї знову посідає гарний цар.

Шахраї та грабіжники!

Амос

Коли Єгу помер, після нього царями були його син та онук. Однак лише його правнукові, Єровоаму II, вдалося відродити Ізраїль і зробити його міцною державою. Його успішне царювання тривало довго, більше ніж сорок років. Однак він не поклявся на Бога і не завжди підкорявся Йому, а через те траплялося чимало такого, що шкодило Ізраїлю.

Бог обрав Амоса і послав його, щоб він нагадав Ізраїлю про закони Божі й остеріг їх, аби вони переглянули шляхи свої. Амос жив у південному царстві, в Юдеї, і займався розведенням овець. Отож він вирушив до Ізраїлю і захопив із собою вовну на продаж.

Амос прийшов на ринкову площу в Бет-Елі і звернувся до людей з тими словами, які почув від Бога.

„Ви, ті, що спродуєте, ви обдурюєте своїх покупців, – виголосив він суворо, – використовуєте фальшиві ваги і через те вимагаєте більше, аніж те коштує. Ваші ціни такі високі, що бідні не мають змоги купувати, а коли й отримують таку змогу, ви спродуєте їм половину замість пшениці. Якщо хтось неспроможний сплатити свій борг, ви перетворюєте його на раба, або, ще гірше, здираєте з нього останній одяг і залишаєте його мерзнути холодної ночі. Бог не буде поблажливий до таких учинків!“

Погляд Амоса зупинився на багатій жінці, яка йшла площею. Жінка була розкішно вдягнута, і від неї аж струменів тонкий аромат вишуканих парфумів.

„І на тобі, жінко, прокляття, – сказав він. – Адже це такі, як ти, змушують своїх чоловіків перетворюватися на шахраїв та злодіїв, аби ви мали гроші, щоб витратити їх на розкішне вбрання та п'янки напої. Усі ви, багатії, бажаєте єдиного: сидіти цілий день, смакуючи вино та співаючи пісень, поки ваші раби, втомлені й голодні, гнуть свої спини за тяжкою працею. Бог вимагає милосердя та правди.“

Народе ізраїльський, слухай! Бог вимагає справедливості в суді. А не так, щоб вигідне рішення купувалося дорогими дарунками. Бог каже: „Судіть по правді і виказуйте милість і співчуття одне одному“.

Однак люди не хотіли прислухатися до слів Божих. Коли Амос спробував був виступити проти поклоніння бикам-телицям у Бет-Елі і навіть викрити самого царя, один із священників заборонив йому:

„Повертайся назад до Юдеї, – сказав він загрозово, – і проповідуй там“.

Амос залишив Ізраїль, однак минуло небагато часу й Осія, пророк, який жив у північному царстві, також приніс людям слова Божі.

Осія був одружений з вродливою дівчиною на ім'я Гомер і щиро кохав її. У них народився син, але Гомер не виявляла бажання сидіти вдома і доглядати за дитиною. Їй більш було до вподоби вештатися містом і шукати нагоди, аби весело провести час.

Коли в них народилася ще й дочка, Осія сподівався, що Гомер нарешті вгамується й візьметься за розум. Однак справи не змінилися на краще, і Гомер, вже після народження третьої дитини, пішла одного дня з дому, кинувши дітей напризволяще, і назад не повернулася.

Осію це приголомшило. Він кохав свою дружину. Без неї він почувався самотнім і нещасливим.

Тоді Бог озвався до нього.

„Осія, Я знаю твій біль, – сказав Він. – Адже Я люблю народ ізраїльський так само щиро, як ти свою Гомер. Народ пішов від Мене і розлюбив Мене, точнісінько так, як твоя Гомер, яка зрадила тебе“.

Осія ніколи не думав про Бога, вдаючись до таких порівнянь. Він тільки тепер зрозумів, який біль завдає Богові невірність ізраїльтян. А Бог продовжував:

„Не переставай кохати Гомер, як і Я не перестаю любити Ізраїль. Підди знайди її і поверни назад до себе“.

За тих часів не існувало звичаю, аби зраджений чоловік розшукував свою зрадливу дружину. Він, за законом, розлучався з нею. Однак Осія не думав про свою гордість. Він попросив людей приглянути за діть-

ми і вирушив на пошуки Гомер. І знайшов – обідрану й нещасну рабіню, яку спродали в рабство якомусь чоловікові. Недовго вона веселилася, пішовши з дому.

Осія віддав усі гроші, які мав, аби викупити її назад, ще й змушений був доплачувати зерном із комори. Він кохав Гомер, незважаючи на її дурість і на все те зло, яке вона йому спричинила.

Тепер Осія розпочав свою проповідь слова Божого в інший спосіб:

„Бог так палко вас любить, – говорив він людям. – І ви завдаєте

Йому болю тим, що тікаєте від Нього, аби служити Ваалу. Бог не хоче карати вас чи від вас відвертатися. Однак якщо ви не схочете послухатись і повернутися до Бога, то тим накликаєте лихо й страждання на весь народ. Наверніться до Бога і скажіть Йому, що жалкуєте за вчиненим вами. Адже Він не перестав вас любити й пробачить вам“.

Видіння Ісаї

Ісаї 6

За днів, коли цар Єровоам II насолоджувався своїм тривалим і вдалим правлінням в Ізраїлі, цар Уззія посідав трон в Юдеї. Царювання його також було тривале і вдале, але він над усе в житті любив Бога і був Йому покірливий. Коли ж Уззія помер, люди непокоїлися, вболіваючи за майбутнє Юдеї.

Юнак Ісаї з вельможного роду також поділяв це занепокоєння. Одного разу, коли він, перебуваючи в храмі, думав і молився про долю своєї країни, то побачив чудове видіння. Пізніше Ісаї написав про це так:

„Я бачив Бога, Який сидів високо на престолі Своїм. Його царські шати переповнювали храм. Вогненні серафими оточували його і крилами своїми затуляли обличчя свої від сяючої слави Божої. І озивалися вони один до одного: „Свят, свят, свят Господь Саваот, уся земля повна славою Його!“

І коли голоси їхні залунали в храмі, то захитався храм, і все затягло наче димом. Я вжахнувся. Бог був такий великий і святий, що я відчув занепащеність свою й сором. Тоді я сказав: „Що буде зі мною? Я бачив Бога, єдиного святого, а я – грішна людина. І живу я серед народу несправедного“.

Тоді один із серафимів злетів до мене. Він узяв із жертovníка розпалений вугіль і доторкнувся ним до моїх вуст.

„Тепер ти зробився чистим, – сказав він, – і гріхи твої даровано тобі“.

Відтак Бог промовив.

„Кого Я можу послати? – запитав Він. – Хто буде посланцем Моїм?“

Відразу ж я відповів: „Я піду, пошли мене!“

Бог дав Ісаї доручення, однак попередив його, що люди – жорстокосердні. Вони не слухатимуть посланця Божого і не покаються перед Богом. Однак Ісаї не зрадив своєму бажанню бути пророком Божим.

Цар Юдеї Ахаз був наляканий до нестями, а люди тремтіли, наче від лихоманки. Насувався ворог.

На північному заході, за межами Ізраїлю та Юдеї, утворилася нова, міцна держава – Ассирія. Ассирійці були дужим і войовничим народом, і їхнім найголовнішим богом був бог війни. Їхній цар любляв полювати на левів і завойовував народи з такою ж самою вправністю й насолодою.

Ассирійський цар силою примусив царів Сирії та Ізраїлю заприсягти на вірність йому, і ще вони погодилися сплачувати величезну данину, аби тільки їх не позбавляли життя і дозволили залишитися в рідних землях.

Проте царі сирійський та ізраїльський, які ще нещодавно ворогували один з одним, змовилися й вирішили об'єднатися, аби разом повстати проти віроломного завойовника. Вони хотіли також виступити проти Юдеї, аби тим примусити юдейського царя допомогти їм у їхній боротьбі з Ассирією.

І от посланець приніс царю Ахазу звістку, що два війська, сирійське та ізраїльське, вдерлися в його землю. Невдовзі вони дійдуть до столиці.

Ахаз не знав, що йому чинити і до кого звертатися по допомогу та пораду.

Бог послав Ісаю, Свого пророка, аби той заспокоїв царя.

„Підеш і зустрінеш царя Ахаза біля водосховища“, – сказав Бог.

Ахаз саме опікувався тим, що перевіряв запаси питної води – на випадок, якщо буде облога міста. Він поглянув на Ісаю, коли той наблизився до нього із занепокоєним і наляканим обличчям.

„Бог сказав: „Стережися, але будь спокійний“, – переказав йому Ісаї. – Тобі не слід боятися царів Сирії та Ізраїлю. Від них така ж сама небезпека, як від двох обгорілих головешок. Вони прагнуть захопити Єрусалим і позбавити тебе трону, але Я, Бог, обіцяю, що того ніколи не станеться. І тобі немає потреби посилати по допомогу до когось ще. Усе, що ти повинен зробити, – це покласти на Мене. Якщо ти не повіриш Мені, не встоїш“.

Ахаз вислухав, але не послухався. Він не хотів сидіти склавши руки і чекати, що Бог врятує його. І він зробив дурницю – послав гінця до царя Ассирії, прохаючи його прийти на порятунок. Цим учинком він сам поклав свою голову прямо до пащи лева.

ВАЖКІ ЧАСИ ЮДЕЇ

Імператор установлює ціну

2 Царів 17; 18

Північне царство Ізраїль впало під натиском могутньої Ассирії.

Ассирійці були жорстокими завойовниками. Вони мордували, вбивали людей, а тих, хто залишався, напівживих уганяли з рідного краю на далеку чужину. Лише хворі

та кволі залишилися в землі ізраїльській. Ассирійці приганяли полонених звідусіль і поселяли їх жити у своїй країні.

Бог журився, що його народові доводиться так страждати, але ж люди не зважили на попередження пророків. Він сподівався, що, можливо, хоч Юдея чогось навчиться, спостерегаючи за тяжкою долею Ізраїлю.

Однак замість того, аби покласти на Бога, нерозумний цар Ахаз звернувся до імператора Ассирії з проханням допомогти подолати ворогів. Ассирійці допомогли, але імператор примусив Ахаза сплатити велику суму золотом та сріблом і ще й заприсягти на вірність Ассирії.

Через двадцять років цар Ахаз помер, і царем став його син Єзекія. Він любив Бога і слухався Його і навчав людей шанувати закони Божі.

Саме тоді імператор Ассирії остаточно вирішив напасти на Юдею і загарбати її, як те було зроблено з Ізраїлем. І він дійсно захопив кілька прикордонних юдейських міст, і Єзекії довелося вислати до нього парламентарів:

„Будь ласка, облиш нас, і ми платитимемо тобі стільки, скільки ти сам визначиш“.

Імператор і справді назвав ціну, яку схотів, тобто надто високу. Єзекія був змушений позабирати з храму найкращі храмові прикраси, аби тільки назбирати потрібну кількість золота й срібла.

Тепер цар сподівався, що імператор ассирійський та його військо дадуть спокій Юдеї.

Імператор Ассирії прийняв золото Єзекії, однак замість того щоб відійти назад, наказав своєму воєначальникові на чолі великого війська йти на Єрусалим.

Сирійці марширували шляхом до міста, пихаті й зухвалі, і вимагали здачі.

Єзекія звернувся до людей і навчав їх, що робити, попередивши, аби вони мовчали і тільки спостерігали.

Він вирішив трьох довірених радників, аби вони переговорили із сирійським повноважним посланцем.

„Якщо ви кинете виклик Ассирії, – почав посланець, – то вас уже ніхто не врятує, навіть ваш Бог“.

„Будь ласка, не кажи таких слів мовою, яку розуміють наші люди, – попросив один із посланців Єзекії. – Нам не хотілося б, аби люди чули такі твої слова“.

„Але ж вони і є ті, хто повинен почути ці слова“, – відповів ассирієць. Він склав у рупор свої долоні і загорланів, повернувшись до єрусалимців, які стояли на міських мурах і спостерігали за переговорами:

„Підкоріться могутньому імператору Ассирії і не звертайте уваги на царя Єзекію. Він не зможе захистити вас! Не вірте вашому Богу, вірте нам! Ми відведемо вас до чудового краю, де ви будете щасливі“.

Ніхто не вимовив у відповідь ані слова. Усі діяли згідно з наказом Єзекії – мовчки дивилися.

Коли довірені послы повернулися й доповіли про все Єзекії, той відразу попрямував до храму молитися. А ще він наказав цим трьом своїм помічникам піти до пророка Ісаї і попросити його, аби він також помолвився й попросив у Бога допомоги.

Ісая ж сам вирішив посланця до царя:

„Бог сказав, щоб ми не лякалися ассирійців. Не треба їх слухати, коли вони говорять, ніби Бог не може допомогти тобі, царю. Бог зробить так, що імператор повернеться назад до своєї землі і не завдасть тобі ніякої шкоди“.

Коли імператор довідався, що Єзекія не збирається здаватися, він надіслав йому листа.

„Твій Бог сказав, що ти не підпадеш під мою владу, – писав він, – проте не вір Йому! Боги інших народів не допомогли їм – чому ж із вами станеться інакше?“

Єзекія не показав того листа нікому, лише Богові. Він захопив лист із собою, коли пішов до храму.

„Будь ласкавий, поглянь, що пише імператор, – молився він. – Врятуй нас від нього, і нехай увесь світ побачить, що Ти – Бог“.

Бог дав відповідь через пророка Ісаю.

„Імператор вихваляється, ніби він сильніший за Бога, однак він нічого не може зробити, якщо Бог цього не дозволить. Бог захищає тебе. Ассирійці повернуться додому, не випустивши жодної стріли в бік Єрусалима“.

Невдовзі перед цим ассирійське військо розгорнуло табір навколо стін Єрусалима. Вони оточили табором усе місто. Однак саме цієї ночі сталося щось несподіване. Коли імператор прокинувся вранці, він побачив, що тисячі його воїнів лежать повбивані. І він не міг нічого вдіяти, лише зібрав кілька людей, які залишилися, і подався додому.

Хвороба царя

Ісаї 38

Саме тоді, коли Ассирія загрожувала Єрусалиму, захворів цар Єзекія. Він страждав від болючих виразок, які вкрили все його тіло. Ісая відвідав його зі звісткою від Бога.

„Бог сказав, щоб ти владнав усі свої справи, бо ти помреш“, – переказав він цареві.

Коли Ісая пішов, Єзекію охопив страшенний відчай. Він не уявляв, що станеться з його народом, якщо його не буде. Хто керуватиме ним і захищатиме його?

„Боже, будь ласка, допоможи мені, – почав він молитися. – Відомо ж бо Тобі, що я завжди намагався чинити Твою волю і був Тобі покірливий“.

І Бог сказав Ісаї:

„Піди знову до Єзекії і скажи йому, що почув Я молитву його. Через три дні він знову зможе піти до храму і проживе ще п'ятнадцять років. Я також захищу його місто від ассирійців“.

Ісая наказав царському прислужнику розтовкти кілька фіг і натерти ними цареві виразки.

Поки готували цю мазь, Єзекія запитав у пророка:

„Як я буду знати, що Бог полегшить мою долю?“

„Бог дасть тобі ознаку, – відповів Ісая. – Тінь на сонячному годиннику відступить назад на десять сходин“.

Батько Єзекії, цар Ахаз, побудував спеціального сонячного годинника, щоб вимірювати час. Коли сяяло сонце, тінь, година за годиною, рухалася від однієї сходини до іншої. Даруючи Єзекії додаткові роки життя, Бог, здавалося, повертав назад плин часу для Єзекії, так, ніби тінь на сонячному годиннику рушила в зворотному напрямку.

Єзекія був такий вдячний Богові, що написав пісню, аби заспівати її в храмі:

„Господь на спасіння мені, і ми будемо співати піснопіви свої у домі Господнім по всі дні мого життя“.

Велика знахідка

2 Царів 22

Коли цар Єзекія помер, його син Манасія заступив його на троні. Він був настільки лихий, наскільки його батько був добродетельний і гідний. Він оновив ті жертовники Ваалові, які зруйнував його батько, і навіть у храмі Божому розмістив ідолів. Він присвятив своїх синів Ваалові і провів їх через вогонь, як того вимагали поганські звичаї. Вулиці Єрусалима було залито кров'ю безневинних жителів. А народ юдейський наслідував поганий приклад свого царя.

Манасія царював упродовж сорока років. Наступний цар, його син, був не менш лихий та жорстокий. Придворні заподіяли йому смерть і зробили царем його восьмирічного сина Йосію.

Йосія був навчений любові до Бога й покірливості Йому, і коли він подорослішав, то не шкодував зусиль, аби повернути людей до служіння справжньому Богові.

За часів царя Манасії храм був у занепаді і зазнав пошкоджень. Йосія вирішив поновити храм. Він вирядив свого секретаря Шафана передати першосвященникові, щоб той з храмових коштів заплатив каменярам, мулярам і теслям, аби вони розпочали працювати.

Працюючи в храмі, робітничі знайшли в купі різного непотребу

якийсь сувій. Коли вони віднесли його першосвященику, той упізнав у сувої давно загублений список Закону Божого.

Першосвященик вирішив, що цар повинен це побачити й вручив той список Шафанові, аби той відніс його цареві.

Коли цар Йосія почув, що написано в списку, то був вражений. Він тільки тоді зрозумів, як багато заповідей Божих царі та народ юдейський спотворили чи й зовсім забули.

„Знайдіть пророка, який зміг би сповістити нам, що Бог говорить про це“, – наказав він.

Шафан пішов до жінки-пророчиці на ім'я Хулда та розповів їй про знайдений сувій і про враження, яке цей рукопис справив на царя.

„Скажи цареві, що Бог має намір покарати Єрусалим, – відповіла Хулда. – Люди погрузли у непокорі Богів. Однак Йосія спрямував свої думки до Бога, любить Його і служить Йому, тому й буде він насолоджуватися миром упродовж усього свого життя“.

Коли Шафан переповів цареві слова пророчиці Худди, Йосія вирішив зробити все, що в його силі, аби знову повернути людей до Бога. Він узяв у храмі знайдений рукопис Закону Божого, в якому все було написано. Найвищі правителі, священники, так само як і весь народ, мали прийти й послухати, що говоритиме їм цар.

Спочатку цар прочитав їм знайдений рукопис. Відтак він сказав:

„У цій книзі Закону йдеться про Заповіт, який Бог уклав із народом нашим, коли вивів його з Єгипту. Бог дотримав усіх Своїх обітниць щодо нас, а ми ж не виконали своїх обіцянок. Я постановив покласти новий початок і обіцяю бути покірливим Богові і дотримуватися Його законів“.

Усі люди загукали: „Ми також обіцяємо бути покірливими Богові!“

Відтак Йосія наказав першосвященникові Хілкійї очистити внутрішність храму. Не годилося оновлювати й поліпшувати храм зовні, коли всередині зберігалося чимало зображень та інші речі, пов'язані з поклонінням Ваалові. Ідолів потрошили на друзки і кинули у величезне багаття. Йосія передостеріг людей від посвячення їхніх дітей Ваалові.

Коли всі ганебні речі було знищено, Йосія оголосив велике свято, присвячене Богові.

Перше свято Пасхи було відзначене ізраїльтянами тієї ночі, коли вони залишали Єгипет тисячу років тому. Мойсей наказав їм святкувати цей день щорічно, на згадку про те, що Бог визволив їх із рабства й урятував першородних синів від смерті.

Однак за часів лихих царів ніхто не згадував про Пасху. Про неї забули.

Тепер Йосія замислив велике Пасхальне свято в Єрусалимі згідно з тими настановами, які Бог переказав через Мойсея. Усі в Юдеї поспішили до Єрусалима, аби взяти участь у цій визначній події.

Проте, хоча Йосія робив усе, що тільки міг, люди насправді не навернулися цілковито до Бога, аби беззастережно покласти на Нього і підкоритися Йому.

ОСТАННІ ДНІ ЮДЕЇ

„Не посилай мене!“ Єремії 1

Коли цар Йосія був ще молодий і було йому років із двадцять, інший молодий парубок, на ім'я Єремія, готував себе до служіння Богові як священник у Єрусалимському храмі. Однак Бог мав інші плани.

Одного дня Бог озвався до нього і сказав:

„Єреміє, задовго до твого народження Я обрав тебе, аби ти був Моїм пророком, ніс Мої слова людям Юдеї і навколишнім народам“.

„Прошу, не наказуй мені робити це, – змолвився Єремія. – Я надто молодий для такої справи. А ще я навіть не здатний до красномовства“.

„Я буду з тобою, аби допомагати тобі, – відповів йому Бог. Відтак Він доторкнувся до вуст Єремії. – Я дам тобі слова, які ти говоритимеш“.

Єремія знав, що не годиться сперечатися з Богом. Навіть якщо справа, яку Він доручає, надто важка, слід робити те, що Бог наказав.

„Що ти бачиш?“ – запитав його Бог.

Єремія напружено вдивлявся. Він розгледів велике горня, що стояло на потріскуючому вогні. Як він побачив, юшка в горнятї почала закипати й переливатися через край гарячим, обпікаючим ручаєм.

Тоді Бог сказав:

„Ось так само вороги нападуть на Юдею і зруйнують Єрусалим. Тобі доручено застерегти людей. Якщо вони перестануть вклонятися Ваалові і почнуть шанувати Мої закони, вони уникнуть лиха. Якщо ж вони

не послухаються, то ворог насунеться на них“.

Єремія не міг здогадатися, хто може бути тим невідомим ворогом, бо велика Ассирійська імперія втратила силу й могутність. Однак він повірив Божому попередженню і почав переконувати людей, аби вони повернулися до Бога. Єремія знав, що хоча цар Йосія насправді любить Бога і підкоряється Йому, люди ж не навернулися до Бога всім серцем. Вони не змінили свої шляхи, а всі їхні дії були половинчасті.

Йосія загинув у війні з Єгиптом, коли йому було лише тридцять років. Переможці-єгиптяни забрали до Єгипту його сина і призначили царя на юдейський трон за своїм вибором. Це був інший син Йосії, Єгояким. Він мусив робити те, що наказували йому єгиптяни.

Глиняні горщики

Єремії 18; 19

Якось Бог озвався до Єремії:

„Піди до гончарної майстерні, і там Я дещо скажу тобі“.

Єремія пішов на міський майдан, де гончарі виготовляли й продавали свої вироби. Він мовчки спостерігав, як майстри дбайливо замішували глину, а потім на гончарному крузі виробляли з неї якусь посудину. Потім у виробі виявлялася якась вада і посудину ламали. Це міг бути маленький камінчик, що потрапив до глини. Майстер м'яв глину і терпляче розпочинав усе наново.

Божий голос тихо озвався до Єремії:

„Я можу зробити з Моїм народом те, що гончар робить із глиною. Якщо тільки люди скажуть, що шкодують за вчиненим і перемінять шляхи свої, Я зможу зробити з них гарний і добродесний народ“.

Бог хотів дати Єремії ще один урок.

„Купи глиняну посудину, – наказав Він йому, – і піди з нею до міського звалища. Нехай з тобою підуть старші священики і поважні громадяни“.

Невеличка групка людей вийшла з Єрусалима. Попереду йшов Єремія, несучи на голові глиняну посудину

для води. Юрба цікавих міщан посувалася за ними. Адже чоловіки ніколи не носили воду – це була жіноча робота! Що ж далі збирається робити цей дивний пророк?

Коли дісталися звалища, Єремія щосили жбурнув посудину, і вона розбилася на сотні друзків.

„Слухайте, – звернувся він до натовпу, – Бог чекав довго і терпляче, поки ви повернетесь до Нього. Він зичить вам добра і прагне зробити з вас щось путнє. А ви, замість того, аби бути м'якими, мов та сира глина, з якої ліпить гончар, ви стали твердими й непокірливими. Якщо не схилитеся перед Богом, вас буде розтровоєно, як цю посудину. Ворог прийде й переможе нас“.

Відтак Єремія повернувся до міста і проповідував те ж саме в храмі. Поважні священики й народні старшини були обурені. Як сміє Єремія казати, що країну буде завойовано? Було віддано наказ заарештувати Єремію, побити і, закувавши в ланцюги, залишити так до ранку.

Царські ножиці

Єремії 36

Протягом двадцяти років Єремія намагався навернути народ Юдеї до Бога. Він прагнув зробити це, поки вороги не зруйнували Єрусалим.

І от Бог сказав йому:

„Занотуй усе, що Я казав тобі, починаючи від часів царя Йосії аж дотепер. Можливо, люди почують це і пошкодують, що не підкорялися Мені. Тоді Я пробачу їм усе і врятую їх“.

Єремія придбав сувій папірису, і Варух, його помічник, почав записувати те, що Єремія диктував

йому. Коли вони, нарешті, закінчили, Єремія сказав:

„Піди до храму і прочитай це людям. Мені заборонено входити туди, тому ти повинен донести до них слова Божі“.

Варух зачекав до святкового дня, коли в храмі зібралося багато людей. Відтак прочитав їм усе, що було написано на сувої.

Хтось із слухачів розповів про почуте царським радникам, і вони також захотіли побачити той сувій.

Коли радники прочитали суворі слова Єремії, то зрозуміли, що той зазнає великих неприємностей, якщо слова ці дійдуть до царя.

„Вам із Єремією за краще було б на деякий час заховатися, бо ми маємо ознайомити з цим царя“, – сказали вони Варухові.

Була зима, і цар Єгояким сидів, гріючись коло вогню. Коли його секретар прочитав йому тільки першу частину рукопису Єремії, обличчя царя потемнішало. Він схопив сувій і ножицями відрізав ту частину, яку було прочитано. Цар кинув її у вогонь і дивився, як полум'я поглинає папірус.

Секретар читав далі, цар слухав, потім відтинав ножицями прочитане і кидав одну за іншою частину сувою у вогонь, аж поки весь рукопис не було спалено.

„Заарештувати Єремію!“ – наказав цар. Однак Єремія з Варухом надійно сховалися.

„Розпочинай наново, – сказав Бог Єремії, – занотуй усе на новому сувої“. Єремія знову диктував, а Варух знову терпляче записував, поки слова Божі не були занотовані, аби всі та кожен могли прочитати їх, і в ті часи і сьогодні.

Коли цар Єгояким спалив сувій Єремії, він своїм учинком ясно показав, що не зважає на Бога. Однак Бог так прагнув простити Свій народ і зробити його щасливим, що довго ще зволікав і зважувався, перше ніж послати на них суворого ворога.

Тепер Єремія зрозумів, хто є тим ворогом. Нова імперія, Вавилон, підкорила своїй владі Єгипет і завойовала Ассирію. Цар Вавилону Навуходоносор примусив царя Єгоякіма також підкоритися.

Протягом трьох років цар Єгояким чинив так, як йому наказували, а потім удався до змови проти Вавилону. Навуходоносор відразу вирушив на Єрусалим, аби провчити царя.

Єгояким не побачив ворожої навали, бо помер. Коли вавилонська армія захопила Єрусалим, країною правив його син, який був не кращий за свого батька.

Навуходоносор погнав нового царя та його двір до Вавилону, а з ними й найкращих громадян Єрусалима. Найміцніших та найрозумніших молодих людей, найвправніших майстрів та ремісничих було взято в полон. А ще Навуходоносор пограбував храм і забрав усі його золоті прикраси.

Єремія залишився в Єрусалимі, де тепер правив новий цар, призначений Навуходоносором. Цей цар змушений був цілковито підкорятися і не протидіяти поневолювачам, аби вони дали спокій Єрусалиму.

Більшість із тих, хто залишився в Єрусалимі, не вболівали за тим, що сталося.

„Полонені скоро повернуться з Вавилону і принесуть назад прикраси

храму“, – говорили вони. Однак Єремія знав, що цього не станеться.

Він змайстрував дерев'яне ярмо, на зразок тих, що надягають на худобу, і поклав його собі на шию.

„Слухайте, – казав він людям. – Підкоріться Навуходоносору і схиліться під його ярмо. Якщо зробите так, говорить Бог, то будете позбавлені великого лиха, яке має найти на це місто“.

Однак якийсь чоловік рвучко зірвав ярмо з плечей Єремії і зламав його.

„Ось! – вигукнув він переможно. – Ось що станеться з вавилонським утиском. Ми незабаром зробимося вільні, і тоді полонені повернуться назад“.

„Як би я хотів, аби слова твої справдилися! – зітхнув Єремія. – Однак промине сімдесят років, поки перший з наших співвітчизників повернеться назад!“

Люди, які залишилися в Єрусалимі після того, як цар Навуходоносор погнав на чужину полонених, відчували самовдоволення. Вони вважали, що Бог ними задоволений, бо дозволив їм залишитися в рідному краї, а тих, на кого гнівався, забрав до Вавилону.

Однак жителі Єрусалима, які були тепер далеко від рідного дому, почали розуміти сенс тієї науки, якої навчав їх Бог. Вони дуже шкодували, що не корилися Богові.

Одного разу Бог озвався до Єремії:

„Поглянь на ці два кошки з інжиром, що стоять перед храмом. Що ти про них думаєш?“

„Один кошик повен гарних, стиглих плодів, – відповів Єремія. – Вони видаються дуже смачними. А в іншому кошику інжир геть зіпсований, він гнилий і не придатний для споживання“.

„Люди єрусалимські подібні до цих двох кошків з інжиром, – сказав Бог. – Люди, яких забрали до Вавилону, схожі на добірні плоди. Я дбатиму про них і опікуватимусь ними, і врешті-решт Я поверну їх назад до їхнього рідного краю. Вони навчаться вірити Мені і підкоряться.“

А от цар Седекія, його оточення та всі ті, що залишилися в Єрусалимі, схожі на гнилі ягоди. Вони остаточно зіпсовані і шляхів своїх не змінять. Це – змовники й заколотники проти царя вавилонського, і кінець їхній буде такий самий, як і гнилих плодів, не придатних до їжі“.

Рятівна команда

Єремії 38

Раз за разом приходив Єремія до царя Седекії з попередженням Божим.

„Не чини змови з єгиптянами супроти царя вавилонського, – благав він. – Дотримуйся обіцянки, якої дав Навуходоносору“.

Однак Седекія не зважав на ці слова. І так сталося, що чутки про змову дійшли до Навуходоносора, і той знову послав військо на Єрусалим.

Вавилоняни невдовзі змушені були відступити від стін міста, щоб зупинити єгиптян, які вирушили на допомогу Єрусалиму.

В Єрусалимі всі з полегшенням перевели подих.

Однак Єремія не давав спокою цареві Седекії:

„Не вважай, що турботи твої минули. Вавилонське військо незабаром повернеться. Проте Бог усе ще може допомогти тобі, якщо ти чинитимеш так, як Він каже, і підкоритися Навуходоносору“.

Такі поради нікому не подобалися і Єремію дуже не злюбили. Одного дня, коли він вирішив піти з міста, його заарештували.

„Ти хотів перекинутися до вавилонян, чи не так?“ – запитали його.

„Я не зрадник“, – заперечував Єремія, але його ніхто не слухав. Єремію побили й кинули за ґрати. Однак люди продовжували приходити до нього, аби почути слова Божі, тому вороги пророка з царського оточення намовили царя так учинити з Єремією, щоб ніхто вже не міг бачитися з ним. Отож Єремію на мотузках спустили до колодязя, в якому не було води. Тільки-но Єремія торкнувся ногами дна, як зразу занурився у щось топке. Стіни колодязя були слизькі та вологі,

навкруги панували темрява й сирість, а ноги скувало холодним, смердючим багном.

Євед-Мелех, котрий служив при царському дворі, довідався про те, що спіткало Єремію, і кинувся до царя.

„Царю, – вигукнув він рішуче, – твої слуги вдалися до брудної справи. Вони кинули Єремію до колодязя, де він приречений померти“.

„Візьми кілька людей і витягни його нагору“, – наказав цар.

Євед-Мелех спочатку зайшов до комори й назбирав там старого лахміття, потім із рятівною командою вирушив до колодязя.

„Єреміє! Агов!“ – покликав Євед-Мелех. Через отвір колодязя потрапляло трохи денного світла, і воно невеличким кружальцем падало на ув'язненого.

„Ми зараз спустимо мотузку і лантук із лахміттям. Опережи себе мотузкою та підклади під неї лахміття, щоб ми тебе не поранили, витягуючи“.

Коли Єремія був готовий, четверо людей нагорі заходилися щосили тягти мотузку. Нарешті ноги Єремії вивільнилися із засмоктуючого багна, і його почали підіймати. І от він знову побачив денне світло і вдихнув чисте, свіже повітря. Як він дякував Богові за Євед-Мелеха!

Останні дні Єрусалима

2 Царів 25

Усе, про що Єремія попереджав царя Седекію, нарешті сталося. Вавилонська армія незабаром повернулася і знову обложила Єрусалим. Цар послав по Єремію.

„Будь ласка, скажи мені волю Божу, – сказав він. – Я хочу знати правду“.

„Якщо я скажу тобі правду, ти покараєш мене смертю, якщо дам тобі пораду – не послухаєшся“, – відказав йому Єремія.

Надто часто Седекія запитував про волю Богу, та лише задля того, аби нею знехтувати.

„Обіцяю, що тобі не зроблять ніякої шкоди“, – сказав цар.

„Ось слова Божі, – вимовив Єремія. – Вийди зараз же до царя Вавилонського“.

„Я боюся, бо навіть не уявляю, що він зробить зі мною“, – зауважив цар.

„Бог обіцяє, що Навуходоносор не вчинить тобі лиха, якщо капітулюєш. Проте Бог показав мені, які жахливі речі можуть статися, якщо ти відмовишся чи спробуєш утекти“.

Седекія в котрий уже раз не послухався Бога і вчинив опір Навуходоносору.

Протягом двох років вавилоняни тримали Єрусалим в облозі, а люди в місті страждали від голоду. Нарешті вавилонське військо через пролом у мурі вдерлося до міста. Цар Седекія, охоплений панікою, спробував був

утекти через палацовий сад, з якого був потаємний вихід за місто. Однак вавилоняни схопили його. Через його віроломство вони не виявили до нього милості, і Седекія закінчив своє життя у Вавилоні, позбавлений очей і закутий у кайдани.

Захопивши місто, вавилоняни зруйнували міські мури, спалили храм, царський палац і найкращі будинки. Відтак вони вивели до Вавилону всіх мешканців, окрім злиденних жебраків.

Єремія залишився з ними.

Цар і народ юдейський відмовлялися прислухатися до слів Божих, які лунали через пророків. І от тепер вони змушені були жити на чужині, далеко від батьківщини, аж поки не мине багато років.

ДАНИЇЛ ТА ЙОГО ДРУЗІ

Навчання в царському палаці

Даниїла 1

Коли Навуходоносор уперше пішов на Єрусалим, він полонив царя, його двір і відправив їх до Вавилону. Він наказав своєму найвищому царедворцю Ашпеназу одібрати з-поміж полонених юнаків таких, що їх можна було б віддати на навчання, а потім зробити з них радників та тих, хто служитиме при вавилонському дворі.

Ашпеназ одібрав міцних, вродливих і освічених хлопців. Він сказав їм, що їх готуватимуть до майбутньої служби при дворі царя Навуходоносора.

Одним із цих юнаків був Даниїл, котрий був радий, що разом із ним було одібрано й трьох його кращих друзів.

Коли вони прибули до Вавилону, Ашпеназ розповів їм про їхнє майбутнє. Вавилоняни не були такими жорстокими, як асирійці, і до полонених ставилися людяно.

Перш за все Ашпеназ особисто мав навчати їх читати та писати вавилонською мовою. Відтак вони мали пройти трирічний курс загальних наук, вивчаючи філософію, літературу, астрологію та вавилонську релігію. Отримавши освіту, молоді люди мали стати радниками при царському дворі.

„Ви житимете добре, – запевнив їх Ашпеназ. – Ви їстимете ту ж саму їжу й питимете те ж саме вино, що подаються до царського столу“.

Хоча Даниїл та його друзі були далеко від храму Божого, що в Єруса-

лимі, вони вирішили й за таких обставин залишатися вірними й відданими Богові. Вони не схотіли жити привілейованим життям і відчувати себе обраними завдяки розкішному утриманню, яке призначив їм цар. Даниїл із друзями вирішили випросити для себе більш простий спосіб життя.

„Будь ласка, дозвольте нам споживати просту рослинну їжу, – звернувся Даниїл до Ашпеназа. – Ми не хочемо бути царськими пестунами“.

„Я не зважусь погодитися на твоє прохання, – відповів Ашпеназ. – Якщо ви змарнієте та схуднете, я буду винний і мене піддадуть смертному покаранню“.

Коли Ашпеназ пішов, Даниїл звернувся зі своїм проханням до наглядача, якого приставили дивитися за ними.

„Прошу, давай-но спробуємо, – просив він. – Давай нам тільки свіжі овочі для їжі та воду для пиття. Нехай так буде протягом десяти днів. Відтак подивись, як ми виглядатимемо порівняно з іншими учнями“.

Наглядач згодився. Тепер він сам міг смакувати ту вишукану їжу, від якої відмовився Даниїл та його друзі.

Через десять днів службовець ретельно оглянув четвірку. Він змушений був визнати, що друзі виглядали здоровішими й енергійнішими, аніж решта юнаків.

Отож протягом наступних трьох років, поки тривало навчання, четверо єврейських юнаків додержувалися простого способу життя й надалі залишалися вірними Богові та своєму народові.

Увесь той час, поки вони навчалися при царському дворі, Даниїл та його троє друзів були кращими в навчанні. Вони наполегливо працювали. Бог подарував Даниїлові особливий талант розуміти сни. Вавилоняни вірили, що сни сповіщають про майбутнє. Мудреці штудіювали безліч книжок, які було написано навмисне для пояснення значення снів.

Коли групу юнаків, що тільки-но закінчили навчання, було представлено цареві, той порозмовляв із ними і поставив їм кілька запитань. Цар був задоволений Даниїлом та його друзями: Шадром, Мешахом та Авед-Него, – більше, аніж усіма іншими. Він обрав саме їх, аби залишити при дворі. І коли в царя виникали якісь турботи, ці четверо завжди давали йому найкращу пораду.

Одного дня, коли Даниїл та його друзі були відсутні, цар у великому занепокоєнні скликав своїх радників.

„Я дуже стурбований, – сказав він. – Мені наснився сон, і я не знаю, що він означає“.

„Розкажи нам свій сон, царю, і ми пояснемо його“, – відповіли цареві мудреці.

„Я не можу! – уперто промовив цар. – Це ви скажіть мені, про що був мій сон і поясніть, що він має означати“.

Мудреці розгубилися від такої безглуздої вимоги.

„Розкажи нам свій сон, царю, – терпляче повторили вони, – ми розтлумачимо його“.

„Ви марнуєте час, – гримнув цар. – Або ви відповідаєте мені, або я накажу повбивати вас усіх“.

„Але ж ніхто у світі не спроможний виконати твій наказ“, – заперечили мудреці.

„Стратити їх усіх!“ – вигукнув Навуходоносор, і мудреців швидко вивели.

Невдовзі Даниїла та його друзів сповістили про все, оскільки, як царські радники, вони також мали бути страчені.

Тільки-но Даниїл почув новину про те, що він і його друзі, разом з усіма царськими радниками, підпадають під смертне покарання, він негайно кинувся до Арьоха, який відав усіма покараннями.

„Будь ласка, скажи мені, що спонукало царя віддати такий наказ?“ – звернувся він до Арьоха.

Коли Арьох пояснив, Даниїл заходився благати його, щоб покарання було відкладено, аби він мав змогу дати цареві відповідь на його запитання. Відтак він кинувся шукати Шадраха, Мешаха та Авед-Него.

„Моліться, всі ви, – наказав він їм твердо. – Просіть Бога, аби Він сказав мені, про що був сон царя і яке його значення, щоб урятувати нам наші життя“.

Потому Даниїл пішов додому спати. Він вірив, що Бог почує їхні молитви.

Уночі Бог розповів Даниїлові все, що тому слід було знати. Молитва так сповнювала Даниїла, що вилилася зовні піснею:

„Молюся Тобі, Боже батьків моїх.

Ти дав мені мудрість і силу;

Ти відповів на молитву мою і показав нам,

що відповісти цареві“.

Наступного ранку Даниїл знову прийшов до Арьоха.

„Не піддавай смерті царських радників, – сказав він. – Відведи мене до царя, і я розповім йому про його сон“.

Арьох так і зробив.

„Я відшукав одного з єврейських полонених, який береться розповісти тобі, царю, твій сон“, – сказав Арьох цареві.

„Ти справді можеш розповісти мені мій сон та ще й розтлумачити його значення?“ – запитав Навуходоносор у Даниїла.

„Ніхто у світі не може того зробити, царю, – сміливо відповів Даниїл. – Немає мудреців, віщунів та астрологів, щоб були вони такими мудрими, аби здійснити таке. Однак є Бог на небі, Який усе про все знає. І Він відкрив потаємне“.

Значення сну

Даніїла 2

Даніїл зразу почав розповідати Навуходносору його сон.

„Царю, сон твій стосувався майбутнього. Бог повідав Мені його значення, не тому, що я мудріший за інших, але тому, що сон цей дозволить тобі довідатися про те, що має статися.

У своїм сні ти бачив велетенського боввана – постать людини, яскраву та сяючу. Голову постаті було зроблено із золота. По пояс – відлито зі срібла, нижче від пояса – із бронзи. Ноги були залізні, а ступні – почасти із заліза, а почасти – із глини. Ти дивився на цього боввана, аж ось величезний камінь відвалився від скелі, хоча ніхто не доторкався до нього. Камінь ударився об ноги боввана і розтрощив їх на друзки.

Відтак уся постать перетворилася на порох. Подув вітер і розвіяв той порох. І нічого від велетенського боввана не залишилося. А камінь почав збільшуватися, і збільшувався, аж поки не став такий величезний, що заповнив собою весь світ“.

Навуходносор ствердно піддакував. Даніїл говорив щиру правду. Це насправді був той самий сон, який наснився цареві. Та чи зможе Даніїл розтлумачити значення цього сну?

„Я скажу тобі, який сенс має твій сон“, – вів далі Даніїл, наче відповідаючи на думки Навуходносора.

„Бовван – це царства світу. Ти, царю, то золота голова, і твоє царство найвеличніше та наймогутніше з усіх. Інші, менш значні, вони – то інші частини постаті. Однак якими б могутніми та сильними вони не видавалися, жодне з них не протримається довго. А отой собі камінь, що почав збільшуватися й затулив собою весь простір, що його посідали різні царства, то підвалина для царства, засновником якого буде Сам Бог. Одного дня, це станеться в майбутньому, Бог поставить на царство Свого Царя, аби правив усією землею. І царству Його ніколи не настане край, але воно буде зростати й поширюватися, аж поки весь світ не стане цим царством“.

Навуходносор, після того як Даніїл скінчив свою мову, якийсь час мовчав. Потому сказав:

„Твій Бог – великий і прекрасний. Він заслуговує на вклоніння та молитву. Я це знаю, бо Він зробив тебе спроможним переповісти мені мій сон і розтлумачити його“.

І цар зробив Даніїла старшим над усіма своїми радниками. Він також доручив трьом Даніїловим друзям поважну службу в різних частинах царства. А Даніїла залишив поруч себе.

Навуходоносор не забув того величезного боввана, який йому наснився. І чим далі він про нього думав, тим більше подобалася йому думка зробити власну статую і встановити її, аби всі могли бачити. Його статуя уся мала бути із золота, хоча б зовні, і бути величезних розмірів.

Цар віддав накази ремісничим, і незабаром уже можна було бачити робітників, які встановлювали статую на пустельній місцевості поблизу Вавилона. Велетенська постать виблискувала на сонці й була в п'ятнадцять разів більша за звичайну людину.

Навуходоносор запросив усіх поважних людей на церемонію відкриття статуї. Зібрався й чималий натовп звичайних громадян. Усіх людей царства мало поєднати загальне поклоніння статуї.

Юрма за юрмою стікалися люди на пустельний майдан. Попереду всіх стояв царський перший міністр. Царські музики чекали, готові будь-якої миті заграти. Тут наперед

вийшов царський оголошувач, тримаючи в руках сувій.

„Люди країни! – виголосив він. – Через хвилину ви почуєте звуки сурм, гобоїв, гуслів, цитер та арфів. І як тільки залунає музика, ви повинні впасти додолу і, схиливши обличчя свої до землі, вшанувати статую, яку встановлено за наказом нашого царя. Кожного, хто не виконає цього, буде кинуте до палаючої печі“.

Натовп завмер у чеканні. Ніхто не ворухився. Раптом сурми розірвали тишу. І враз усі люди, малі і старі, впали долілиць перед золотим бовваном.

Усі, за винятком трьох.

Троє Даниїлових друзів стояли, сміливо випроставшись, і не впали на коліна перед бовваном. Вони залишилися вірними Богові та Його заповіді – вклонятися лише Йому одному.

Четверо людей у полум'ї

Даніїла 3

Багато хто з царедворців заздрили Даніїлові та його друзям і шукали нагоди, аби звести з ними рахунки. Отож вони мерщій кинулися до царя та доповіли йому про трьох людей, що наважилися знехтувати його наказом.

Цар розлютився.

Він негайно звелів привести до нього Шадраха, Мешаха та Авед-Него.

„Це правда, – запитав він, – що ви

відмовилися вклонитися моїй постаті? Я готовий надати вам ще одну змогу довести свою відданість мені. Вклоніться, і вас не буде кинуто у вогонь“.

„Нам не потрібна ще одна змога, великий царю, – відповіли трое друзів. – Ми ніколи не будемо вклонятися комусь іншому, окрім Бога нашого. І Він здатен урятувати нас навіть і з полум'я. Та, незважаючи на те, чи врятує Він нас, чи ні, ми однак залишимося відданими Йому“.

Обличчя царя почервоніло.

„Розпаліть вогонь якнайсильніше!“ – наказав він. Слуги заходилися біля вогню і так розжарили піч, що вона аж побіліла.

„Зв'яжіть їх і киньте у піч“, – звелів цар. Однак жар від печі був такий сильний, що слуги, які кинули друзів у піч, самі впали, вражені жаром, і вмерли.

Цар задоволено спостерігав. Це буде добрим уроком для тих, хто хоче спробувати не підкоритися волі.

Раптом вираз царевого обличчя змінився. Вражений, він указував на отвір печі, наче щось неймовірне відбувалося перед його очима.

„Скількох людей ви кинули до печі?“ – запитав він.

„Трьох, великий царю“, – відповіли прислужники.

„Однак у печі їх четверо. Вони не зв'язані і цілком вільно ходять посеред вогню. Четверта людина якась незвичайна, вона схожа на Ангела Господнього“.

Навуходоносор підійшов ближче і покликав:

„Щадрах, Мешах і Авед-Него, ви, які служите Великому Богові, виходьте сюди!“

І троє людей вийшли з полум'я. Їхня шкіра не попалася, і одяг не мав ознак вогню. Від них навіть димом не пахло. Тільки мотузки, якими їх було зв'язано, впали з них і згоріли.

Навуходоносор знову заглянув до печі, але четверта людина зникла.

„Ваш Бог великий і заслуговує на те, аби Йому служити“, – промовив вражений цар.

Відтак він звернувся до своїх царедворців:

„Їхній Бог послав Ангела, аби охороняти цих трьох людей, які готові були накласти життям, але зберегти вірність Йому. Нехай відтепер ніхто не зважається хоча б слово промовити супроти Нього, бо немає іншого бога, який би отак рятував тих, хто вірою йому служить“.

Навуходоносор був задоволений собою. Успіх супроводжував його в усьому – як на війні, так і в мирних справах. Він був щасливий.

Та от новий сон полонив його мозок. Він послав по своїх мудреців і наказав їм, аби вони розтлумачили йому сенс того сну, однак жоден із них не був спроможний того зробити. Коли ж прийшов Даніїл, цар промовив:

„Я знаю, що Бог відкриває тобі різні речі. Я розповім тобі мій сон. Я бачив велике дерево, що зростало й зростало, аж поки не досягло неба. Усі на землі могли бачити те дерево й насолоджуватися його плодами. Польові звірі спочивали в його затінку, а пташки гніздилися в його гілках.“

Та раптом ангел злетів згори.

„Зрубайте це дерево“, – наказав він. Дерево було повалено, і тільки пень залишився. Та раптом той пень перетворився на людину. „Ця людина житиме просто неба, як тварина, – виголосив ангел. – І розум його також буде такий, як розум тварини. Усі люди скрізь мають знати, що Бог керує світом“.

Так що ж має означати мій сон?“ – запитав цар.

Даніїл хвилину помовчав, дуже засмучений і наче не наважувався дати відповідь на запитання.

„Будь ласка, не бійся“, – сказав цар лагідно.

„Як би мені хотілося, щоб цей сон не стосувався тебе, мій царю! – вигукнув Даніїл, дуже засмучений. – Ти – це дерево, таке міцне й високе, яке дає їжу й притулок усім. Та оскільки ти не розпізнав величі Божої, Він

забере в тебе твою силу та владу. Тебе скинуть із трону і позбавлять розуму. І житимеш ти, наче польова звірина. Однак якщо ти навернешся до Бога, Він поверне тобі твою колишню славу. Зверни увагу на свій сон, царю. Стався чуйно до бідних, будь скромний та справедливий, і це лихо з тобою не станеться“.

Однак Навуходоносор швидко забув про застереження Даниїла. Одного дня він прогулювався на покрівлі палацу і зверху поглядав на Вавилон, із його упорядкованими садами й високо піднесеними храмами.

„Яке чудове місто я збудував! – гордовито вигукнув він. – Це все справа моїх рук. І це свідчить, який я великий та могутній!“

Після цих слів страшне безумство найшло на царя. Він забув, хто він є, і бігав ланами й схилами, живучи, мов дикий звір. Його божевілля тривало чималий час.

І от одного дня розум повернувся до нього, і він згадав усе про себе. Коли він усвідомив, як жив, то зрозумів, що він не всемогутній. Тільки Бог заслуговує на це звання. І він, покірливий, повернувся до свого палацу і посів свій трон.

Таємнича рука

Даніїла 5

Приходили нові правителі Вавилону, а Даніїл увесь час залишався при царському дворі, хоча й був невідомий новому молодому цареві Валтасару.

Одного вечора Валтасар улаштував бенкет для всіх можновладців та їхніх дружин. Усі їли та пили, чого й скільки серце бажало. І чим більш вони пили вина, тим галасливішим ставав бенкет.

Раптом Валтасар сказав:

„Пошліть слуг, нехай принесуть

золоті кухлі та інший посуд, що його було вивезено з Єрусалимського храму. Ми питимемо з нього за наших богів та богинь“.

Навіть слуги були вражені тим, що цар хоче так нешанобливо скористатися священним посудом. Та Валтасар був занадто п'яний, аби когось почути.

Отже, слуги принесли священні храмові посудини і вкрай наповнили їх вином. Гості сміялися й пожадливо пили.

Раптом цар, наче вражений, зупинився. Тремтячим пальцем він указував на білу поваплену стіну перед собою, куди кидав свій світ світильник.

„Дивіться!“ – вигукнув він перелякано. Галас і сміх враз ущухли від жаху, який почувся у голосі царя. Цар тремтів.

„Я бачу людську руку, яка щось пише на стіні, – повільно вимовив він. – Це має означати щось жахливе. Покличте мерщій моїх мудреців, нехай вони пояснять мені, що саме криється за цими словами“.

Негайно мудреців було приведено до залу.

„Того, хто зможе прочитати ці слова і пояснити їх мені, буде щедро нагороджено, – пообіцяв цар. – Йому дадуть гаптоване перлами вбрання, золотий ланцюг, високу посаду – усе, чого він тільки забажає! Нехай тільки скаже мені значення цього напису!“

Мудреці тільки повели плечима. Ніхто з них навіть гадки не мав, про що запитував їх цар.

Чутка про царський клопіт швидко облетіла палац, скоро мати царя з'явилася у дверях.

„Я знаю людину, яка може допомогти тобі, – сказала вона Валтасару. – Даниїл, полонений з Юдеї. Він був головним радником у Навуходоносора. Дух Божий перебуває в ньому, і він дасть тобі відповідь“.

Негайно було послано по Даниїла. Коли він прийшов, цар поквапливо почав пропонувати йому багатства та почесні, якщо тільки Даниїл розтлумачить йому сенс цього жахаючого напису на стіні.

Даниїл же відповів ясно й спокійно:

„Мені не потрібні твої дари, великий царю. Віддай їх іншим. Я прочитаю й поясню тобі напис на стіні. Цієї ночі Бог звернувся до тебе. Ти не чув Його раніше, хоча й не міг не знати про дивні речі, які Бог учинив цареві Навуходоносору. Більше того, ти взяв священний посуд із храму Божого, аби пити з нього на цьому п'яному бенкеті.“

Три слова написано на стіні. Ось вони: ПІДРАХОВАНО – ЗВАЖЕНО – ПОДЛЕНО. Сенс цих слів такий:

ПІДРАХОВАНО означає, що Бог підрахував дні твого царювання, і вони підходять до свого кінця.

ЗВАЖЕНО означає, що тебе зважено на правдивих вагах Божих і знайдено занадто легким.

ПОДЛЕНО означає, що імперія твоя має бути поділеною між мідійцями та персами“.

Валтасар сприйняв слова Даниїла й наполягав, аби той прийняв винагороду. Проте на серце царя ліг тягар, бо він знав, що Даниїл сказав йому правду. І цар не встиг скінчити свого бенкету, а ворожі війська вже штурмували bastiони його міста. Цієї самої ночі вони вдерлися до Вавилону і вбили Валтасара. Їхній цар Дарій, мідієць, посів трон.

Змова супроти Даниїла

Даниїла 6

Війська мідійців та персів захопили Вавилон, цар Дарій, правитель великої імперії, заснував свій двір у місті. Дарій добре упорядкував управління країною. Він обрав сто двадцять службовців, аби вони безпосередньо керували окремими регіонами країни, а над ними поставив трьох вищих начальників, аби бути певним, що службовці сумлінно виконують свої обов'язки та віддано служать цареві.

Одним із цих трьох вищих начальників був Даниїл. Невдовзі цар помітив, що Даниїл був значно кращий за всіх інших урядовців, і він планував зробити його найстаршим серед них.

Вищі урядовці разом з іншими поважними начальниками вирішили цьому завадити. Вони страшенно заздрили Даниїлові й вирішили винайти який-небудь спосіб, аби внести Даниїлове ім'я в „чорний список“. Однак як вони цього не хотіли, але нічого з того не виходило – вони не могли впіймати Даниїла на чомусь ганебному.

„Нам слід вигадати щось таке, що б стосувалося його єврейської релігії та завдавало йому великих складнощів“, – вирішили вони.

Хоча Даниїл прожив у Вавилоні багато років і з юнака перетворився на зрілу людину, він залишався вірним і відданим Богові. Тричі на день він

підходив до вікна у своєму домі й дивився в бік Єрусалима, де стояв храм Божий. Потім схилив коліна і молився Богові, який завжди був із ним, хоча Даниїл жив далеко від рідного краю.

Нарешті заздрісні урядовці розробили план, як їм зашкодити Даниїлові, та прийшли до царя.

„Великий царю, – звернулися вони до нього, – ми розробили новий закон, який належало б тобі видати. Полягає він у тому, що кожен, кому що-небудь буде потрібно, має протягом наступного місяця просити про це лише тебе одного. Ніхто не повинен звертатися зі своїми проханнями та потребами до якоїсь іншої людини чи бога. Будь ласка, скріпи цей закон печатками Персії та Мідії, аби кожний знав, що закон цей не може бути ані змінений, ані скасований. І ще нехай усі знають, що будь-якого порушника цього закону буде кинуте до рову з левами“.

Дарій не знав і не здогадувався, що в такий спосіб вони сплели змову супроти Даниїла. Він погодився й затвердив закон своєю власною царською печаткою.

Даниїл молиться

Даниїла 6

Царські вищі службовці та урядовці добре все зважили, коли склали закон, який дали цареві на підпис. Вони знали, що Даниїл молиться щодня, прохаючи у Бога все потрібне. І вони були певні, що швидко ввіймають його на цьому. Вони знали також, що закони Мідії та Персії не можуть відмінитися. Цар не зможе взяти назад своє слово.

Коли Даниїл почув про новий закон, то зрозумів, що проти нього утворено змову. Однак він не збирався відмовлятися від поклоніння Богові – навіть не хотів удавати, що відмовився. Він волів краще померти.

Він став навколішки коло свого розчиненого вікна, як робив це звичайно, і почав уголос молитися Богові.

Коли його вороги це побачили, вони аж долоні потерли від задоволення. Даниїл потрапив до їхніх тенет – тепер слово за царем.

„Великий царю, – сказали вони Дарію, – чи пам'ятаєш ти про наказ, який нещодавно видав? Даниїл порушує його тричі на день“. Вони ледве могли приховати своє задоволення. „Він звертається з проханнями до свого Бога і нехтує твоїм законом“.

Хоч і запізно, але Дарій нарешті зрозумів, що його використали, аби піддати смерті його найкращого й найулюбленішого радника та міністра.

Протягом дня він посилено міркував, як знайти спосіб урятувати Даниїла. Надвечір його урядовці знову прийшли.

„Великий цар знає, що закони Мідії та Персії не можуть порушуватися“, – нагадали вони йому.

Цар зрозумів, що його обкрутили круг пальця. Проти волі, але він видав наказ, щоб Даниїла заарештували і, без зайвих зволікань, кинули до рову, де знаходилися зголоднілі леви. Цар пішов до того рову разом із Даниїлом.

„Ти був відданий своєму Богові, Даниїле, – сказав він. – І я сподіваюся, Він врятує тебе“.

Даниїла через вузький отвір кинули до рову, в якому бігали леви, не маючи змоги вийти зі своєї в'язниці. Після того великою кам'яною брилою затулили отвір.

Наступного ранку

Даниїла 6

З важким серцем повернувся цар до свого палацу. Він відіслав геть слуг, які кинулися було до нього, готові до послуг.

„Ніякої їжі! – наказав він. – Ніякої музики!“

Незабаром він пішов до відпочивальні.

Цілу ніч він не знаходив собі місця, крутився, марно намагаючись заснути. Він мучився думкою, що призвів до смерті гарну та чесну людину, яка сумлінно служила йому.

Тільки-но перший промінь вранішнього сонця зазирнув до вікна царської спочивальні, Дарій скочив із ліжка. Він не міг і далі нічого не знати.

Дарій скликав слуг і незабаром уже був на дорозі, що вела до левиного рову. Величезного каменя було відсунуто, і цар гукнув у суцільну темряву рову:

„Даниїле, слуга Бога живого! Чи зберіг тебе Бог від левів?“

З полегшенням на серці він почув голос Даниїла, що відлунював із рову:

„Великий царю, Бог послав Свого Ангела, аби той затулив пащі левам, і вони не зачіпили мене. Він учинив це, бо я невинний і не зробив ніякого лиха тобі, великий царю“.

Цар був дуже задоволений.

„Швидше! Швидше! – нетерпляче підганяв він. – Готуйте мотузки і витягуйте звідти Даниїла!“

Даниїла витягли нагору й уважно оглянули. На ньому не було ані подряпини.

Відтак царева радість обернулася на страшний гнів проти тих, хто ввів його самого в оману і таким чином намагався вбити Даниїла.

„Киньте цих лихих змовників до левів!“ – наказав він, і його наказ було негайно виконано.

Цього разу леви вже не тримали свої пащі міцно стуленими.

ПОКЛИКАННЯ ЄЗЕКІЇЛЯ

Колеса й крила

Єзекіїля 1; 2

Коли Навуходоносор уперше покорив Єрусалим, він забрав до Вавилону полоненими найкращих юнаків.

Одним із них був Єзекіїль. Він мріяв про день, коли стане достатньо дорослим, аби виконувати свій обов'язок священика у храмі Божому. Тепер його мріям не судилося збутися.

Єврейські виселенці осідали на чужині. Їхні переможці виявилися доброзичливим народом і дозволили їм жити вільно, будувати оселі на піщаному узбережжі широкого каналу неподалік від Вавилону.

Одного дня Єзекіїль побачив, як чорна хмара посунула з півночі. Він знав, це означає, що незабаром буде буря. Краї хмари були пофарбовані палючим пустельним сонцем у червоне, і яскраві промені світла розходилися навкруги неї. Усередині грозової хмари виднілося щось блискуче й сяюче.

Удивляючись, Єзекіїль побачив, як це „щось“ пробилося крізь хмару і рушило до нього. Воно скидалося на дивовижну колісницю, утворену з чотирьох живих істот. Усі вони були з'єднані в одне ціле, стикаючись угорі кінчиками своїх розправлених крил.

Єзекіїль завмер.

Кожна з цих чотирьох дивовижних істот мала чотири обличчя – обличчя людини, обличчя лева, обличчя вола та обличчя орла. Усе утворення рухалося зі швидкістю блискавки в усіх напрямках і нікуди

не повертало. Воно несподівано торкалося землі й відтак знову підносилося в повітря.

Єзекіїль розгледів, що кожна істота мала по дві пари крил, колеса, і посувалися ці істоти над землею, витаючи в повітрі. У центрі утворення був наче вогонь палаючий, а над ним, наче небозвід, що сяяв, немов був зроблений з гірського кришталю.

Поки істоти рухалися, помахами їхніх крил наповнювали повітря начебто шумом морського прибою. І були вони страшні й прекрасні, але куди страшнішим і прекраснішим був трон, який вони несли високо над кришталеvim небозводом. Він виблискував, немов блакитний сапфір. На троні сиділа людська постать, яка

сяла сліпучим сяйвом і переливалася веселкою.

І тоді Єзекиїль зрозумів, що перебуває в присутності Бога. Тремтячий, він повалився на землю у священно-му страху. Бог заговорив.

„Єзекиїлю, Я покликав тебе, аби ти був моїм пророком. Ти повинен будеш переказувати слова Мої Моєму народові тут, у вигнанні. Переказуй їм Мою волю, незважаючи на те, чи будуть вони прислухатися до неї, чи ні. Роби, як Я накажу тобі, і будь Моїм вірним слугою“.

Тихі проповіді

Єзекиїля 3-5

Бог сповістив Єзекиїлю, що лиха Юдеї ще не скінчилися. Ще багато труднощів зазнає Єрусалим, і Єзекиїль має розповісти про них виселенцям у Вавилон.

„Не говори до них, – сказав Бог, – а натомість покажи їм, що має статися“.

Єзекиїль вислухав Божі накази й підкорився їм.

Він узяв велику цеглину і видряпав на ній план Єрусалима. Відтак він сів на відкритому місці і, поклавши цеглину перед собою, почав ліпити з піску начеб-то війська, які оточують місто, що немов було на цеглині.

Потім узяв залізну сковороду і поставив її сторч між собою та цеглиною, наче то стіна.

Невдовзі зібрався натовп, усі дивилися й кивали на споруду. Що воно мало означати? Вони впізнали на малюнку Єрусалим і продовжували відгадувати далі.

Наступного дня, коли натовп зібрався знову, вони побачили, що

Єзекиїль готує собі їжу поряд із цеглиною. Він старанно відміряв міру ячменю й зробив собі з нього тоненького коржика. Потім відміряв собі на день два неповні кухлі води.

Кожного дня він чинив це ж саме, аж поки натовп здогадався, що він показує їм, що невдовзі будуть робити голодні мешканці Єрусалима.

Одного дня, коли знову зібрався натовп, люди побачили, що Єзекиїль гострить свій меч об камінь. Відтак, коли стурбовані глядачі це побачили, він провів мечем по своєму волоссі та по бороді. Потім зібрав зрізане волосся і зважив його на вагах, а після того поділив на три частини.

Одну частину він кинув у вогонь. Другу – дрібно посік своїм мечем. Останню, третю, – пустив за вітром.

Здавалося, наче волосся все вийшло і більше немає, проте Єзекиїль нахилився й почав шукати й підбирати кожну цілу волосину, яку тільки знаходив, і ховати у своєму плащі.

Люди перешіптувалися між собою, дивуючись, що цей дивний пророк хоче показати цього разу.

Дехто здогадався, що те, що пророк учинив із своїм волоссям, станеться з людом Єрусалима. Частина їх загине в полум'ї пожеж, інших буде посічено мечами, а ще інших поженуть далеко від рідного краю. Люди, мов скам'янілі, стояли непорушно.

Однак Бог подбає про деяких людей, як Єзекиїль подбав про ті волосини, які сховав у своєму плащі. І одного дня Бог поверне їх назад додому цілими і неушкодженими, і дасть їм змогу все розпочати знову.

Єзекіїль розхвилював виселенців звістками про тяжкі часи, що мають прийти, але він дав їм і проблиск надії. Бог багато чого сповістив йому про світле майбутнє вигнанців.

І от одного дня Єзекіїль мав інше видіння. Він бачив себе в долині і, оглядаючись, роздивився, що земля густо вкрита людськими кістками різних форм та розмірів.

„Єзекіїль, – озвався Бог, – скажи, чи можуть ці мертві кістки знову ожити?“

„Тільки Ти знаєш відповідь на це“, – сказав Єзекіїль.

„Накажи цим мертвим кісткам слухати Мій голос, – продовжував далі Бог. – Скажи їм, що Я збираюся зробити їх знову живими“.

Єзекіїль промовив уголос почуті ним слова Божі.

І тільки-но завмер звук його голосу, як він почув тихий шерхіт, який поступово перетворився на гучний гуркіт. Відтак він побачив, як кістки почали рухатись одна до одної. І ще

він побачив, як скелети утворювалися з окремих кісток, вкривалися м'язами і скріплювалися жилами. Потім вони обростали новою шкірою. Гомін припинився, і Єзекіїль побачив мовчазні людські тіла, що без ознак життя лежали скрізь навколо нього.

„Накажи вітрам вдихнути подих життя в ці тіла“, – промовив Бог. Отож Єзекіїль скомандував, як звелів йому Бог.

Поступово тіла почали рухатися. Їхні груди здіймалися й опускалися. Потім потягнулися й поворухили різними частинами тіла. Нарешті вони звелися на ноги – величезний натовп людей. Відтак видіння поступово зникло.

„Єзекіїлю, – сказав Бог, – народ Мій, як ці мертві кістки. Однак і він оживе знову одного дня. Я вдихну нове життя в народ. Я залишаюся їхнім Богом, і Я маю владу повернути його до рідного краю і дати йому новий початок і ще раз дати нове життя“.

НАРОД БОЖИЙ ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДОДОМУ

Довга дорога назад Ездри 1-3

Майже сімдесят років проминуло з часів, як цар Навуходоносор привів першу партію полонених із Єрусалима до Вавилону. І тепер мало було таких, хто б пам'ятав свою батьківщину. Однак діти чули від своїх батьків розповіді про чудове місто й особливо про дивовижний храм.

І от царем став Кір. Його Перська імперія простягалася широко. Кір бажав, аби його піддані були щасливі й не мали жодних прикрощів, і тому він вирішив дозволити всім виселенцям повернутися назад до рідного краю.

Виселенці-полонені з Юдеї зрозуміли, що Бог дотримує свої обітниці, дані Ним через Єремію та Єзекіїля, що одного дня всі вони повернуться до Землі Обітваної.

„Повертайтеся до Єрусалима та відбудуйте храм Бога вашого, – виголосив Кір. – А бідним буде дано в'ючну худобу та спожиток, аби й вони мали змогу повернутися“.

Дуже раділи переселенці, коли, нарешті, були готові рушити у зворотну подорож. Очоловав переселенців Зоровавель, онук царя Єгояхіна, а допомагав йому Ісус-священик.

Перед тим як вони вийшли, Кір повернув їм храмові коштовності, які цар Навуходоносор був загарбав.

Багато євреїв залишилося у Вавилоні. Поверталася тільки маленька купка, порівняно з тим великим загалом людей, які змушені були залишити свої рідні домівки багато років тому. Вони нагадували ту малу купку волосся, що її зберіг Єзекіїль, коли голився.

Однак вони були сповнені радості й піднесення. І коли вони рушали, то співали молитви Богові, сміялися й жартували. Їхні найсміливіші мрії починали здійснюватись.

Та коли вони дісталися до Єрусалима, їхнє захоплення поступилося місцем розпачу. Єрусалим лежав у руїнах. Тільки сміття й уламки були розкидані повсюди. Не було ані міських мурів, ані чогось, що б нагадувало про храм.

Та найгіршим було те, що люди, які мешкали навколо, поставилися до них вороже. Коли північне царство Ізраїль було завойоване Ассирією, ассирійці увели звідси ізраїльтян і оселили на їхніх землях чужинців. Серед них деякі самаритяни дещо знали про Бога, однак не цуралися своєї старої поганської релігії. І вони не хотіли, аби євреї повернулися на свої землі і заходилися відбудовувати місто.

Зоровавель та Ісус розуміли, що попереду на них чекають важкі часи.

Початок розбудови Ездри 2; 3

Коли вожді народу після повернення з Вавилону побачили жахливі руїни Єрусалима, вони вирішили негайно приступити до відбудови. Найголовнішим і першочерговим завданням було відновлення храму Божого. Кожен із тих, хто повернувся, дав стільки золота й срібла, скільки зміг, отож кошти придбати все потрібне були, і робота розпочалася.

Та перш за все слід було вирішити, де оселити людей і подбати про побудову хоча б тимчасового житла.

Ісус із Зоровавелем не хотіли чекати побудови храму, аби лише тоді приступити до богослужіння. Отож вони влаштували вівтар на тому самому місці, де колись стояв храм.

А тим часом роботи по відбудові храму невпинно посувалися. Прості люди, які не мали золота, віддавали все, що мали. Зерно, вино, оливкова олія – усе пропонувалось як платня за кедрове дерево. Його доставляли кораблями з Ливану, так, як це робилося за часів царя Соломона, коли він багато років тому будував перший храм.

Левити керували будівництвом, проте кожний з них, навіть

священики, не гребували найтяжчою працею і приєднувалися до робітничого люду. Коли підвалини було закладено, люди зібралися на урочисте дякувальне служіння. Священики поважно засурмили в сурми; левити вдарили по цимбалах, і тоді наче вибухнув спів:

„Славний Господь, і навіки любов Його до Ізраїлю“.

Увесь народ радісно загомонів, вславляючи Бога. А дехто зі старих священиків та вождів згадали славу й красу Соломонового храму. Та коли вони подумали про жахливу пожежу та руйнування, яких він зазнав, у них вихопилися ридання. Так одні захопилися плачем, у той час як інші сміялися від щастя. І сльози так перемішалися з радістю, що ніхто не зміг би відрізнити радість від жалю, а гомін свята розгонисто лунав далеко навкруги.

Новий храм

Езри 5; 6

Усі мріяли, аби новий храм був скоріше побудований. Однак вони вирішили робити це без самаритян. Самаритяни ж самі першими запропонували допомогу.

„Ми будуватимемо разом із вами, адже ми вклоняємося Тому ж самому Богові, що й ви“, – сказали вони Зоровавелю. Однак Зоровавель відмовив їм, бо знав, що то неправда. Вавилонський полон – то була кара Божа, бо народ юдейський самовільно спілкувався й змішувався з тими, хто вклонявся облудним богам і не підкорявся настановам Божим. Отож вони не збиралися двічі повторювати одну й ту саму помилку.

Самаритяни були ображені відмовою і спрямували свої думки на те, аби зробити все можливе, щоб зупинити просування роботи. Вони намагалися налякати й пополошити юдеїв. І вони дали хабара перським урядовцям, умовляючи їх зашкодити будівництву, і навіть направили листа до імператора з брехливими звинуваченнями проти юдеїв.

На шістнадцять років роботи по відбудові храму було припинено. Однак Бог послав двох пророків, щоб надихнути народ на продовження справи.

Захарій нагадав людям, що Бог любить їх і допомагатиме їм, незважаючи на їхніх ворогів. Проте вони повинні слухатися Бога і не завдавати лиха та шкоди одне одному, якщо хочуть, аби благословення Боже було з ними.

Огій навчав їх перш за все покладатися на Бога. І тому відбудова храму Божого є більш важливою, аніж улаштування власного житла.

Зоровавель та Ісус поклали собі на серце слова цих двох пророків і загальними зусиллями роботи знову розпочалися.

Через сімдесят років після цілковитої руйнації чудового храму Соломона новий храм було повністю побудовано. Можливо, він не був такий розкішний та пишній, як перший, однак усі раділи й святкували той день, коли присвятили храм Богові.

Знову левити та священики приступили до виконання своїх обов'язків. Коли надійшло свято Пасхи, увесь народ зібрався у храмі, аби відзначити свято. І всіх людей, що жили в цьому краї і вклонялися справжньому Богові, було запрошено приєднатися до свята.

Неемія був одним із тих багатьох євреїв, що залишилися жити у Вавилоні. Він посідав важливу посаду в імператора Артаксеркса – був його виночерпом. Щоразу він мав смакувати вино, перше ніж піднести його цареві, аби мати певність, що воно не отруєне. Виночерпом могла бути лише така людина, якій імператор цілковито й повністю довіряв.

Сталося так, що один єврей, який повернувся з Єрусалима, навідався до Неемії. Він мав сумні новини.

„Погані справи, – сказав він. – Стіни міста все ще не зведено і брам міських також немає. Навколишні народи роблять наше життя неможливим“.

Коли він закінчив, Неемія впав у скрушні роздуми.

„О Боже, – молився він, – ми не слухалися Тебе і не заслужили на Твою милість. Однак, благаю, допоможи нам, бо хочемо ми повернутися до Тебе. Будь ласка, пом'якши імператорове серце, аби він захотів вислухати мене, коли я проситиму його про допомогу“.

Протягом чотирьох місяців Неемія молився й чекав. І от одного дня година його настала. Він подавав цареві Артаксерксу вино в його зимовому палаці в Сузах. Імператор уважно подивився на нього.

„Що сталося? – запитав він. – Я знаю, що ти не хворий, проте вигляд у тебе кепський“.

Серце у Неемії наче завмерло. Ніхто зі службовців не міг дозволити собі прояв почуттів перед царем. Однак він вирішив ризикнути, хоч це могло накликати імператорський гнів.

Перше ніж відповісти, він подумки звернувся до Бога, прохаючи про допомогу. Відтак сказав:

„Я засмучений, бо народ мій обсіли великі турботи. Чи дозволиш ти мені повернутися до мого рідного краю, аби допомогти відновити міські мури?“

Імператор поглянув на імператрицю, яка сиділа поряд із ним. Вона приязно усміхалася до Неемії.

„Як довго це триватиме?“ – запитав імператор.

Неемія мав готові відповіді. Він усе ретельно обміркував.

Коли імператор дозволив йому вирушити, він попросив у нього деревини з царських лісів, яка була необхідна на будівництві, а також подорожню грамоту, аби вороги не змогли заарештувати його. Відтак, в супроводі охоронців із царської особистої варти, Неемія вирушив до Єрусалима.

Відбудова мурів

Неемії 2-4

Коли Неемія прибув до Єрусалима, він кілька днів, не поспішаючи, ретельно занотовував усе, що необхідно було зробити. Потім, уночі, коли всі міцно спали, сів верхи на свого віслюка, аби уважно оглянути все місто. Разом із кількома друзями він об'їхав навколо міста, занотувавши, де було завдано місту найбільшої шкоди. У деяких місцях сміття й накиданого каміння було стільки, що віслюки навіть не могли пройти.

Неемія усвідомлював, як багато тут буде роботи.

Наступного дня він розпочав підбадьорювати, переконувати вождів народу, що час розпочинати відбудову. Він розповів їм, як Бог озвався на його молитви. Неемія вклав їм у груди нові серця.

Він скликав усіх охочих і поділив їх на групи. Кожній групі він виділив окрему ділянку стіни або брами, де належало працювати. Іноді така група складалася з окремої родини, а іноді це були люди, що мешкали в одному селищі. Майстри золотороби складали одну групу і працювали на зведенні певної ділянки стіни, а священики, такожгуртом, зводили іншу.

І от коли вони серйозно заходили-

ся будувати, їхні вороги, самаритяни, прийшли подивитися й поглузувати з них.

„Цікаво, як ці нікчемні євреї думають, що вони роблять? – кепкував їхній ватажок. – Навіть лисиця здатна повалити ці мури своїм хвостом!“

Однак люди вперто продовжували працювати, вирішивши довести справу до кінця, чого б це не коштувало. Іноді, працюючи, вони співали:

„Стільки тут треба іще розгрібати, як же сьогодні стіну будувати?“

Коли стіни було наполовину зведено, самаритяни занепокоїлися. Їм зовсім не хотілося, щоб Єрусалим знову став добре захищеним і укріпленим містом. І тому вони вирішили напасти на нічого не підозрюючих будівників.

Неемія довідався про це і поділив усіх будівничих на дві зміни. Одну зміну він озброїв, аби вони могли бути вартовими, поки інша зміна працюватиме.

„Не бійтеся, – сказав людям Неемія. – Бог змагатиметься за нас.“

Потім він озброїв кожного працюючого мечем, аби люди завжди були при зброї. Кожний з них тримав мулярну лопатку в одній руці, а зброю – у другій. Неемія також установив спостерігачів, аби вони здійсмали тривогу, якщо побачать ворогів. І робітникам занадто часто доводилося чути ці сигнали, припиняти роботу і готуватися до бою.

Вони працювали вперто й несамо-вито, з раннього ранку й до першої зірки на нічному небі. Неемія тільки під ранок діставався до ліжка. Вони всі вирішили працювати, поки мури й брами не будуть поставлені і Єрусалим буде захищений від будь-якої небезпеки.

Вивчення Закону **Божого** Неемії 8

Нарешті стіни Єрусалима було зведено і міцні брами встановлено на своїх місцях. Тепер люди могли безпечно збиратися на міському майдані й слухати слово Боже.

Неемія закликав усіх прийти. Батьки й матері захопили із собою всіх своїх дітей, які вже досить підросли, аби щось розуміти.

„Будь ласкавий, почитай нам із книги Закону Божого“, – просили люди Ездру, вчителя.

Отож Ездра розгорнув книжковий сувій і ступив уперед, на задалегідь встановлений дерев'яний поміст.

Поряд із ним були тринадцять левитів, щоб допомагати йому в читанні.

„Помолимося Господові, великому Богові!“ – вигукнув Ездра, і весь народ підвівся, підніс до неба руки, і всі разом відізвилися: „Амінь“.

Потім усі похилилися до землі, аби вклонитися Богові, перше ніж уважно слухати, що скаже Ездра.

Спочатку він читав сувій, а левити зійшли вниз до людей і ходили серед натовпу, допомагаючи людям зрозуміти почуте.

Зі світанку до полудня Ездра та його помічники читали та пояснювали. Чим далі люди слухали, тим краще розуміли, що вони порушували заповіді Божі. Розпач охопив їх, багато хто ридав та плакав.

Неемія та Ездра заспокоювали їх.

„Сьогодні щасливий день, бо присвячений Богові й освячений Ним, – сказали вони. – Розходьтєся по домівках і святкуйте. Поділітьсє своєю їжею та вином із тими, у кого їх нема. І нехай радість Божа зміцнить вас!“

Наступного дня всі вожді народні знову зібралися, і Неемія міг більш ретельно навчати їх Закону Божого. Два тижні навчав він їх.

Потім знову зібрався весь народ. Люди розкривали перед Богом своє вболівання за тим, якими вони були, і дякували Йому за Його Заповіт із ними. Потому вони пообіцяли дотримуватися Заповіту зі свого боку і бути народом Божим, покладатися в усьому на Бога і підкорятися Його законам.

ІСТОРІЯ ЕСТЕР

Обрання нової цариці

Естер 1: 2

Ахашверош правив великою Перською імперією, яка захопила Вавилон. І було в нього багато наложниць у гаремі, та жодна з них не могла й мріяти, аби посісти місце його першої дружини й цариці Вашті, яка викликала на себе царський гнів і яку було вигнано.

Вона наважилася сказати „ні“, коли цар наказав, аби вона з'явилася, щоб показати гостям, які зібралися на царському бенкеті, її вроду. Царську гордість було вражено.

„Збери всіх вродливих дівчат з усієї імперії, – дипломатично порадили цареві його міністри, – та й обери собі нову царицю“.

Мордехай був євреєм, який залишився жити у Вавилоні. Як і багато інших, він не повернувся на батьківщину з першою групою переселенців.

Мордехай опікував свою вродливу племінницю Естер, яку разом з іншими вродливими дівчатами привезли до палацу, аби й вона взяла участь у параді краси та вроди.

„Нікому не кажи, що ти єврейка“, – наказав Мордехай Естер.

Естер дуже сподобалася розпорядникові, який керував дівчатами. Вона була скромна та приязна. Вона не пишалася і не вимагала, аби всі метушилися навколо неї. Тому цей високий урядовець поставився до неї особливо приязно.

Мордехай прийшов до палацу, аби бути поряд із племінницею. Естер поселили у спеціальному приміщенні для жінок, куди ніхто не мав доступу, однак Мордехай ходив навколо,

сподіваючись, що випадкова нагода допоможе йому довідатися, як почувається Естер.

Нарешті, після тривалого навчання краси та грації, дівчатам дозволили вибрати собі нове вбрання. Відтак, одну за одною, їх запрошували до царя.

У ту мить, коли очі Ахашвероша побачили Естер, він утратив розум від неї.

„Ця дівчина буде моєю новою царицею“, – сказав він.

Естер водночас і зраділа, і злякалася. Імператор був людиною свавільною та мінливою вдачі. Вона знала, що будь-якого моменту може викликати невдоволення царя, як це сталося з попередньою царицею.

А тимчасом Мордехай отримав місце управителя царського двору, і тепер їм з Естер стало значно легше обмінюватися звістками.

Одного дня Мордехай, який повинен був спостерігати за всім, довідався, що на життя царя готується замах. Він мерщій сповістив про це Естер, яка й переповіла усе цареві. Злочинців було схоплено й покарано.

„Напишіть звіт про цю справу в мою царську книгу-хроніку“, – наказав цар.

Змова проти євреїв

Естер 3: 4

Гаман, новий перший міністр, був дуже високої думки про себе. Він був другою після царя людиною в імперії, і кожний мав це усвідомлювати.

І прості люди, і всі царські міністри

вклонялися до землі, коли Гаман проходив повз них. Усі, крім одного.

Мордехай незмінно залишався стояти, гідно випроставшись.

„Чому ти не вклоняєшся Гаманові?“ – запитували в нього.

„Я – єврей, – відповідав Мордехай. – Я не вклонюся нікому, окрім Бога“.

Гаман упадав у лють через цього єврейського зухвальця. І він вирішив помститися не тільки Мордехаю, а й усьому єврейському племені.

Він звернувся до свого астролога, аби той визначив найбільш сприятливий день для виконання задуму. Відтак пішов до царя.

„Великий царю, – почав він, – є у твоїй імперії плем'я, яке не підкоряється твоїм законам. Видай наказ, за яким їх усіх належить знищити в день, який я призначу пізніше. Якщо ти накажеш так учинити, то твоя скарбниця поповниться чималою кількістю срібла“.

Гаман насправді планував покласти єврейське срібло не до царської скарбниці, а до власної кишені.

Цареві сподобалася така ідея. Він поставив свою печатку під Гамановим

наказом і звелів надіслати копії у всі частини імперії.

Мордехай та його друзі були шоковані. Вони почали ревно поститися й молитися.

Відтак Мордехай послав записку цариці, в якій розповів їй про царський едикт.

„Йди до нього та проси за нас“, – писав він. Однак зробити це було не так просто, як Мордехай собі це уявляв.

„Кожний, хто явиться перед царем без його запрошення, підлягає смерті, – відповіла Естер. – Я дійсно не можу прийти до нього без його запрошення. Вже проминув місяць, як він останній раз посилав по мене, і, можливо, я вже набридла йому“.

Мордехай усвідомлював, що Естер – єдина надія для євреїв.

„Невже ти не розумієш, що загинеш у будь-якому разі, – йшлося у другому листі Мордехая. – Ти єврейка, і навряд чи тобі вдасться уникнути різанини. Іди до царя. Він може прийняти тебе. Можливо, ти стала царицею саме для того, щоб урятувати свій народ“.

Прохання цариці

Естер 4-6

Серце в Естер колотилося і думки вихором кружляли в голові. Однак вона прийняла рішення – вона мусить, нехтуючи власним життям, піти до царя.

У неї жевріла слабка надія: якщо цар буде в доброму гуморі, він простягне в її бік руку із золотим берлом. Це буде ознакою, що життя її ніщо не загрожує. Вона послала записку до Мордехая з проханням, аби всі євреї постили й молилися за успішне здійснення її наміру.

Відтак вона вбралася у своє парадне царське вбрання і рушила до тронної зали. Цар, побачивши її, подумав: „Яка вона гарна! Як я міг так довго не згадувати про неї?!“

З ласкавою посмішкою він спрямував до неї руку із золотим берлом. Естер була врятована.

„Чого ти бажаєш?“ – звернувся до неї цар.

„Будь ласка, прийди вечеряти до мене сьогодні і візьми із собою Гамана“, – відповіла Естер.

Цареві це прохання сподобалося, а про Гамана й казати нічого. Того вечора під час учти Естер знову запросила своїх гостей відвідати її наступного дня.

„І тоді я висловлю тобі, царю мій, своє прохання“, – сказала вона.

А Гаман вихвалявся перед своєю дружиною:

„Навіть цариця шанує мене“. А відтак додав: „Але не почуватимусь щасливим, поки Мордехай живий!“

„То накажи побудувати шибеницю й повісь його“, – порадила йому дружина.

Гаман негайно заходився виконувати цю пораду і пішов до царя, аби отримати дозвіл на страту Мордехая.

Цієї ночі цареві не спалося.

„Почитайте-но мені з книги щоденних палацових подій“, – наказав він.

Коли службовець читав про змовників, які зазіхали на життя царя, і про те, що саме Мордехай викрив їх, цар запитав:

„Чи був Мордехай винагороджений за це?“

„Ні“, – відповів царедворець.

Негайно було послано по Гамана, який саме чекав, аби йому дозволили прийти до царя.

„Що слід зробити для людини, яку я хотів винагородити?“ – запитав у нього цар.

„Певно, він має на увазі мене!“ – подумав Гаман. І він запропонував зробити процесію з царською пишністю, та пройти нею всім містом, а вшановану людину ще й посадити верхи на царського коня.

„Добре, – погодився цар. – Знайди Мордехая і супроводь його в цій процесії, виголошуючи, що він – людина, яку я особисто відзначив“.

Гаман мало не впав від несподіванки, однак цієї миті не наважився щось закидати проти свого супротивника.

Коли Гаман, нарешті, дістався додому, його дружина сердито здвинула плечима:

„Щастя відвернулося від тебе! – сказала вона. – Цей Мордехай, здається мені, врешті-решт отримає більшого, аніж ти“.

Знаменний день

Естер 7; 8

На другому бенкеті в Естер Гаман був мовчазний і видавався хворим. Проте цар був у доброму гуморі. Він посміхався до Естер, смакуючи вино, і нарешті запитав:

„То яке ж твоє бажання, царице Естер? Ти можеш просити чого тільки забажаєш, хоч половину мого царства“.

„Я хочу просити тільки за своє життя і за життя мого народу, царю мій, – тихо вимовила Естер. – Через підступність однієї людини всі мої одноплемінники приречені на смерть“.

„Хто зважився на таку справу?“ – вигукнув розгніваний цар.

Естер указала на Гамана. Пополотнілий і принишклий, він не зронив і пари з вуст.

„Ось ця людина!“ – сказала вона.

Цар рвучко звівся й вибіг у садок, де, не маючи сили заспокоїтися, ходив швидкою ходою туди й сюди. Гаман упав до ніг цариці, благаючи в неї прощення й милосердя. Але тут повернувся цар і розгнівано вигукнув:

„Як ти наважешся звертатися до цариці!“

Тим часом до приміщення зайшов слуга і сповістив, що Гаман уже побудував і шибеницю для Мордехая на міському мурі.

„То й повісте на цій шибениці самого Гамана! – закричав цар. – Мордехай заступить його на посаді першого міністра“.

Гамана виштовхали з палацу і, не гаючи часу, повісили.

Тоді Естер звернулася до царя з проханням відмінити наказ про знищення євреїв.

„Одного разу виданий, мій наказ не може бути скасований, – відповів Ахашверош. – Однак до нього можна додати те, про що ти просиш, і таким чином, аби це не суперечило моїй волі“.

Мордехай поміркував над додатком до царського наказу, і було виголоше-

но, що євреї мають право зі зброєю в руках захищати своє життя у той день, на який було призначене їхнє знищення.

Коли цей день нарешті прийшов, ніхто не наважився нападати на євреїв. Усі знали, що і Мордехай, і Естер – євреї і користуються царською милістю. А ще було добре відомо, що євреї не виказують слабкості перед своїми ворогами.

Єврейський народ не забув про мужність Естер, яка ризикувала власним життям заради свого народу. До наших часів донесла книга про Естер цю історію – про перемогу над віроломством і підступністю Гамана.

ІСТОРІЯ ЙОВА

Турботи Йова

Йова 1; 2

Йов був дуже багатою людиною, а жив він за часів Авраама. Багатство його складалося не зі срібла чи золота, а з овець та кіз, верблюдів та віслуків.

Усі дуже поважали його. Він не був ані самозакоханим, ані пожадливым. Він любив Бога і допомагав кожному, у кого була в цьому потреба. Йов постійно молився за свою велику родину, за своїх синів та дочок.

Бог відзначав доброту та праведність Йова і був ним дуже задоволений.

Та був ще хтось, хто спостерігав за Йовом. Це був сатана, ворог Бога та першопричина будь-якого зла.

„Йов любить Тебе лише за те, що він від Тебе отримує, – сказав сатана Богові. – Якщо справи його повер-

нуться на кепське, він заспіває іншої пісні“.

Бог був упевнений, що за будь-яких обставин Йов залишиться вірним Йому.

„Ти можеш випробувати Йова, – сказав Він. – Забери від нього все його майно. Однак його самого не зачіпай“.

Невдовзі після цього до Йова прибіг один із його слуг із жахливою звісткою: несподівано напали вороги і загарбали всіх його кіз та віслуків.

Ледве встиг слуга закінчити мову, аж он поспішає інший, аби сповістити Йова, що блискавкою побило всіх його овець і всіх пастухів, що пасли їх.

Третій посланець прибіг, аби сказати Йовові, що всіх його верблюдів украдено.

Проте найжахливішим було те, що посланець повідомив Йова, що сини його і дочки загинули – розпочалася

страшенна буря і завалила будинок, в якому вони справляли учту.

Йова це вразило. Однак він не звинуватив Бога у своїх нещастях.

„Я без нічого прийшов у цей світ, – сказав він. – Усе, що я мав, дав мені Бог. Тепер Він забрав це від мене. Хай ім'я Його буде благословенне“.

„Мій слуга Йов витримав цей іспит“, – сказав Бог сатані. Однак сатана не погодився:

„Це тому, що Ти не дозволив торкнутися самого Йова. Якби він захворів, він перемінив би свої думки“.

„Ти можеш наслати хворобу на Йова, – сказав Бог, – однак не смій зазіхати на його життя“.

І от усе тіло Йова вкрилося жакливими виразками. Він не знав, що робити, аби позбутися страшного болю та подразнення.

„Це все з вини Бога!“ – пояснила Йовові дружина.

„Прийми це! – відповів Йов. – Ти верзеш нісенітницю. Ми були дуже раді, коли Бог посилав нам гарні часи. Ми маємо бути терплячими, коли Бог посилає нам негаразди“.

Спроба втішити Йова

Йова 2-37

А невдовзі вже всі балакали про Йовові нещастя. Троє його найкращих друзів прийшли відвідати його, аби якось підтримати в скруті. Та коли вони побачили, що він сидить у пилюзі, у ганчір'ї поверх знівеченого виразками тіла, то вжахнулися. Вражені, вони посідали й довго сиділи мовчки.

Потім, один за одним, почали давати йому поради.

„Ти мав зробити щось дуже погане, про що ми не знаємо, – сказав перший з друзів. – Бог звичайно не послав би такого болю й страждань людині, яка не завинила перед Ним. Бог вражає тебе за твої гріхи“.

Однак сумління Йова було чисте. Він знав, що завжди любив Бога всім серцем своїм, був чесний і щирий. Він наполягав на тому, що невинний. Однак його друзі вели своєї:

„Облиш це! Зважся й висповідайся Богові, скажи, що жалкуєш за тим, що зробив. Тоді Він пробачить тобі й усе для тебе знов повернеться на краще“.

„Чого ви не вірите мені, чому у вас нема жалю до мене? – змолвився Йов. – Мені так потрібні щирі друзі в скруті! Ви – не допомога мені“.

Йов знав, що його друзі помилялися. Однак він починав відчувати, що Бог несправедливий до нього, і сказав Богові:

„Чому Ти не вислухаєш мене, а відтак не відповіси на мої запитання, Боже?“ – вигукнув він.

Аж ось у розмову вступила четверта людина.

„Я мовчав досі, бо я ще дуже молодий. Я думав, що ви маєте бути мудрішими за мене. Однак усі ви не праві! Йове, поглянь на небо і побач, скільки зірок там сяє! Зрозумій, який Він величний, Бог! Чи можеш сподіватись ти, що Він буде опікуватися тим, добре тобі, чи погано?“

Однак думка про далекого, незнамого Бога не принесла Йовові втіхи. Якби тільки Бог вислухав його і відповів йому!

Бог озивається до Йова

Йова 38-42

Коли всі п'ятеро скінчили говорити, – розпочалася буря. Блискавки кресали небо, гуркотів грім і дощова злива впала на землю.

І з цієї бурі пролунав голос Бога:

„Ти звертався до Мене з різними запитаннями, Йове. Однак спершу дай відповідь ти на Мої запитання. Де був ти, коли Я створював світ? Де був ти, коли перші зірки співали в захопленні від створіння? Чи коли Я окреслював моря, аби їхні хвилі не переступали межі, яку Я визначив їм? Чи можеш ти сказати Мені, звідки приходить світло? Де знаходяться Мої сховища снігу та льоду? Відповідай Мені! Чи здатен ти примусити йти дощ, дати життя рослинам і тваринам? Чи можеш ти навчити птахів літати, або подбати про їжу для польової звірини? Відповідай Мені!

Чи є в тебе сила піймати на гачок крокодила? Чи спроможний ти приборкувати тварин, або бавитися з величезним гіпопотамом? Відповідай Мені!“

Йов не знав, що відповісти. Він почувався дуже засоромленим. Він жив праведно і дотримувався Божих законів, однак він вирішив, що може сперечатися з Богом так, наче він мав для того силу та мудрість. Він намагався зрозуміти все, що Бог робить.

Бог не з'ясував причин, з яких у Йова виникли турботи. Однак Він навчив Йова розуміти, що той має в усьому покладатися на велич та мудрість Божу, адже Бог усе робить на краще.

„Я ніколи не знав Тебе раніше, – вигукнув Йов. – Я тільки знав те, що інші мені про Тебе розповідали. Тепер Ти озвався до мене, і я зрозу-

мів, який Ти великий і всемогутній. Я присоромлений, що мав такі високі думки про себе і надавав такого значення собі“.

Відтак Бог звернувся до Йовових друзів:

„Погано ви вчинили. Ви неправдиво розповідали Йовові про Мене. Ви не казали правду про Мене, не казали так, як говорив про Мене Йов. Однак Йов помолиться за вас і Я, по молитві його, подарую вам“.

Йов не був злопам'ятним чи мстивим щодо своїх друзів, хоча вони були такі немилосердні до нього. Він помолився за них.

І Бог знов повернув життя Йова на краще. Знову повернулося до Йова багатство, яке він утратив. У нього знову народилися діти. Він мав сім синів і трьох вродливих дочок, яким він дав імена Єміма, Кеція та Керен-Гаппух. Йов жив довго, щасливо і помер у дуже похилому віці.

КНИГА ГІМНІВ ІЗРАЇЛЮ

Моління до Бога

Псалми 117, 100, 103

Народ Ізраїлю полюбляв співати пісні та гімни так само, як ми це робимо сьогодні. Книга Псалмів була їхнім пісенником. У них був хор при храмі та музики.

Псалми писалися протягом багатьох років різними поетами. Деякі з них призначалися для релігійних свят або визначних національних подій, аби скласти подяку Богові чи попросити Його про допомогу. В інших псалмах змальовано внутрішні почуття самого поета.

Цар Давид був поетом і співцем, і багато з псалмів зображують саме події з його особистого життя. У псалмах ідеться про почуття, які й ми зазнаємо сьогодні, коли буваємо щасливими чи сумними, зажуреними чи веселими. Крім того, псалми навчають нас словам, якими можна говорити про велич та красу Божого творіння.

„Хваліть Господа, всі племена, прославляйте Його, всі народи, бо зміцнилось Його милосердя над нами, а правда Господня навіки“.

„Уся земле, покличуйте Господу! Служіть Господеві із радістю, перед обличчя Його підійдіть зо співом! Знайте, що Господь – Бог Він, Він нас учинив, і Його ми, – Його ми народ та отара Його пасовиська. Увійдіть в Його брами з подякуванням, на подвір'я Його з похвалою! Виславляйте Його, Ім'я Його благословляйте, бо добрий Господь, Його милість навіки, а вірність Його – з роду в рід!“

„Благослови, душе моя, Господа, і все нутро моє – святе Ймення Його! Благослови, душе моя, Господа, і не забувай за всі добродійства Його! Всі провини твої Він прощає, всі недуги твої вздоровляє. Від могили життя твоє Він визволяє, Він милістю та милосердям тебе коронує. Він бажання твоє насичає добром, – відновиться, мов той орел, твоя юність! Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий і багатомилостивий... Не за нашими прогріхами Він поводитьсь з нами, і відплачує нам не за провинами нашими... Як жалує батько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто боїться Його, бо знає Він створення наше, пам'ятає, що ми – порох... Благословіть Господа, всі діла Його, на всіх місцях царювання Його! Благослови, душе моя, Господа!“

Пісні про добробут та Божу допомогу Псалми 23, 121, 46

„Господь – то мій Пастир, тому
в недостатку не буду, –
на пасовиськах зелених оселить мене,
на тихую воду мене запровадить!
Він душу мою відживляє,
провадить мене ради Ймення Свого
по стежках справедливости.
Коли я піду хоча б навіть
долиною смертної темряви,
то не буду боятися злого,
бо Ти при мені, –
Твоє жезло й Твій посох –
вони мене втішать!
Ти передо мною трапезу зготовив
при моїх ворогах,
мою голову Ти намастив був оливою,
моя чаша – то надмір пиття!
Тільки добро й милосердя мене
супроводити будуть
по всі дні мого життя,
а я пробуватиму в домі
Господньому довгі часи!“

„Свої очі я зводжу на гори,
звідки прийде мені допомога, –
мені допомога від Господа,
що вчинив небо й землю!
Він не дасть захитатись нозі твоїй,
не здрімає твій Сторож:
оце не дримає й не спить
Сторож Ізраїлів!
Господь – то твій Сторож,
Господь – твоя тінь
при правиці твоїй, –
удень сонце не вдарить тебе,
ані місяць вночі!
Господь стерегтиме тебе
від усякого зла,
стерегтиме Він душу твою, –
Господь стерегтиме твій вихід та вхід
відтепер аж навіки!“

„Бог для нас – охорона та сила,
допомога в недолях, що часто
трапляються,
тому не лякаємось ми,
як трясеться земля,
і коли гори зсуваються в серце морів!..
З нами Господь Саваот,
наша твердиня – Бог Яковів!“

ПРИТЧІ

Слова мудрості

Коли Бог пропонував Соломонові все, що той хоче, юний цар попросив у Бога мудрості. Він знав, що не зможе керувати державою, покладаючись на власний розум та розсуд. Згідно з Біблією, мудрість – це знання найкращого шляху, яким слід іти за будь-яких обставин у житті. Книга Приповістей сповнена порад, як досягти мудрості. Соломон, як і інші автори притчей, погоджувався, що першим кроком до мудрості є любов до Бога й прагнення покладатися на Нього.

Ось кілька мудрих слів, наведених з Книги Приповістей, які стосуються дружби, родини, доброти, щастя, лінощів та пліток.

„Дружба ніколи не перестає, і є друзі, які рідніші за братів.

Друзі завжди доводять свою любов. Адже що є браття, якщо вони не поділяють із тобою твоїх турбот?

Не забувай друзів своїх і друзів своїх батьків.

Щасливі діти, якщо батько їхній поважна людина і чинить гідно.

Мудрий син – це гордість батька, а дурний – приносить горе своїй матері.

Кожний, хто вважає, що не слід дбати про своїх батьків, гірший за ватажка розбійників.

Життєрадісність надає людині здоров'я. Той, хто увесь час тужить, той повільно помирає.

Якщо хочеш бути щасливий, будь милосердний до вбогих, бо це гріх – будь-кого зневажати.

Добрі слова приносять життя, а злі слова ламають дух людський.

Будь великодушний і будеш у безпеці.

Помагай іншим, і тобі допоможуть.

Ледаща людина, яка відмовляється від праці, – це самовбивця, бо всі її дії спрямовані лише на бажання мати.

Якщо ти ледащо, не сподівайся, що завтра в тебе щось буде; а якщо ти працьовитий, то попереду в тебе щастя.

Пліткар ніколи не тримає секретів. Тримайся осторонь тих, хто полюбає багато розмовляти.

Пліткар викликає гнів, це так само вірно, як те, що північний вітер спричиняє дощ.

Без дров вогонь згасає, а без пліткаря припиняються сварки“.

ІСТОРІЯ ПРО ЙОНУ

Утеча від Бога

Йони 1

Якось Бог звернувся до Свого пророка Йони:

„У Мене є доручення, яке тобі слід передати жителям Ніневії. Ти знаєш, які то злочинні та зіпсовані люди. Ти маєш сповістити царя і весь народ, що коли вони не покаяться у своїх злочинах та не змінять свого життя, Я покараю їх“.

Йона не хотів робити те, що наказав йому Бог. Він був згоден пророкувати й переказувати слова Божі народу Ізраїлю, однак він не розумів, чому має йти до чужинців. Та ще до

яких чужинців! Ніневія була столицею великої Ассирійської імперії. Усі знали жорстокість ассирійців, які не виказували милосердя до тих народів, яких вони завойовували.

„Якщо я піду до Ніневії та розповім її мешканцям про Бога, – думав Йона, – то вони можуть пошкодувати про те, що грішили, і розповісти про це Богові. І тоді Бог пробачить їм і вирішить не винищувати їх. А вони заслугують на те, аби їх було винищено, і я не відчуваю до них ніякого жалю!“

Йона вирішив піти якомога далі від Ніневії – і від Бога. Він дістався до морського порту Яфи, де було багато кораблів, які відпливали звідси до близьких та далеких країн. Йона

знайшов один корабель, який мав іти до Таршішу, країни, яка знаходилася так далеко, що ізраїльтяни майже не чули про неї від мореплавців.

Йона сплатив за місце та зійшов на корабель. Утомлений довгою подорожжю та протистоянням Богові, він міцно заснув. Коли він прокинеться, то буде дуже далеко від будь-якої можливості виконати доручення Боже.

Буря на морі

Йони 1

Невдовзі Йона міцно заснув. Ані вигуки, що лунали на палубі, ані будь-який інший гамір не досягали до його свідомості. Він міцно спав, і ніщо не могло його розбудити. Легкі хвилі, які погойдували корабель, колисали, мов у колисці, його втомлене тіло та втомлений мозок.

Та не встиг корабель далеко відійти від берега, як подув сильний вітер. Хвилі почали здійматися все вище й вище, вони сягали палуби і перекочувалися через неї.

Команда працювала щосили, щоб не дати кораблю збитися з курсу. Мореплавці, налякані бурею, почали викидати в море вантаж, що був на кораблі. Серйозна небезпека загрожувала і кораблю, і команді: великий корабель носило й жбурляло, наче горіхову шкаралупку. І невдовзі всім стало зрозуміло, що корабель загине і навряд чи кому вдасться врятуватися.

Усі попадали навколішки, звели руки до неба й у відчаї, втрачаючи надію, звернулися до своїх богів, прохаючи про допомогу.

Капітан, який спустився у трюм, із здивуванням побачив, що Йона так само міцно спав, як і тоді, коли вони відпливали. Він ухопив його за плече і закричав, намагаючись розбудити його:

„Прокидайся! Молися до своїх

богів! Якщо ця буря не вщухне, усі ми загинемо!“

Тимчасом на палубі команда міркувала й радилася:

„Здається мені, що великий грішник є в нас на кораблі, – сказав один із моряків. – Боги дуже гніваються на нього і наслали цю бурю, аби покарати його. Давайте кинемо жереба і дізнаємося, хто ця людина“.

Усі погодилися. Написавши імена тих, хто був на кораблі, кинули жереба. Жереб указав на Йону!

„Послухай, Йоно! – звернулися до нього. – Розкажи нам, хто ти є і що таке жахливе ти учинив, що викликав цю страшну бурю на наші голови“.

„Звуть мене Йона, – розпочав Йона. – Я пророк Бога, Який створив небо й землю. Ви не помилилися. Я завинив перед Богом, бо не підкорився Його наказу і втік від Нього“.

„Це жахливо! – вихопилося в моряків. – І що ж нам зробити, щоб припинити бурю?“

„Киньте мене в море“, – сміливо сказав Йона.

Мореплавці були добрі й порядні люди, і вони не зичили Йоні лиха. Отож вони ще раз спробували якось приборкати корабель і дістатися до якого-небудь берега. Однак їхні зусилля виявилися марними, навпаки, буря ще посилилася. Не залишалось нічого, окрім одного – кинути Йону в море.

„Змилуйся, Бог Йони, – молилися вони, – не карай нас за те, що ми чинимо Йоні, кидаючи його в море. Ми не зичимо йому лиха, але його порада вчинити так – то наша єдина надія“.

Відтак вони схопили Йону і кинули його в бурхливі хвилі. І враз вітер ущухнув, хвилі спали і море заспокоїлося.

Врятована команда знову впала навколішки і звернулася до Йониного Бога: „Віriamo ми, що Ти є єдиний правдивий Бог. Відтепер ми будемо вірити в Тебе і вклонятися Тобі єдиному“.

Велика риба

Йони 1-3

Йона виказував неабияку хоробрість, коли пропонував мореплавцям, щоб ті кинули його в бурхливе море. Однак коли він став падати з корабля прямісінько в бурхливі, розлючені хвилі, то відчув жах. Він усе падав, падав, падав, хоча хвилі вже зімкнулися над ним і зелені пальці водоростей наче хапали його за ноги та обвивалися навкруг ший. Його серце

калаталося в грудях, у рот і в ніс набилася вода і єдине, що йому залишалось, це заволати в молитві до Бога.

І раптом величезна риба випливла з темних морських глибин. Наступної миті Йона відчув себе всередині риби, величезні розміри якої він навіть не міг собі уявити.

Він не загинув!

Він живий!

Йона у цю мить не замислювався над тим, що буде далі. Він відчував величезну подяку до Бога. Він був певний, що несподівана поява величезної риби була справою Божою так само, як і ця страшна буря на морі.

„Спасибі Тобі, Боже! – співав Йона, перебуваючи в суцільній темряві в череві риби. – Ти врятував мене від смерті!“

На третій день риба підпливла до берега. За наказом Бога, вона випустила Йону зі свого черева цілим і неушкодженим. Він опинився на березі.

„Йди до Ніневії, Йоно“, – звернувся Бог до Йони вдруге.

Йона зробив висновки з уроку, якого надав йому Бог. Він підкорився.

Коли Йона прибув до Ніневії, то йому перехопило дух від величезних розмірів міста. Три дні знадобилося йому, аби обійти місто та його передмістя.

І поки він обходив, він пророкував. Він сказав цареві та людям про те, що Бог, Який утворив небо й землю, не буде більше терпіти їхні беззаконня та злочини. Вони мають визнати, що є геть зіпсованими, покаяться перед Богом і перемінити своє життя, інакше Бог знищить їх та їхнє місто.

Люди слухали з великою увагою. І всі, починаючи від царя і закінчуючи останнім волоцюгою, навернулися до Бога, прохаючи Його про прощення.

Бог був задоволений. Він зовсім не хотів карати Ніневію.

Однак Йона був дуже розлючений.

„Чи я не казав, що саме так воно й станеться? – сказав він Богові. – Я втік від Тебе першого разу, бо я побоювався, що Ти вибачиш усе цим жадливим асирійцям. Ти готовий надати милість найзапеклішим нашим ворогам, тим, хто ніколи не виказував милосердя до нас. Мені здається, що було б краще, якби я не дожив до цього!“

Після цих слів Йона кинувся геть із Ніневії. Однак він відбіг недалеко, так, аби було видно місто. Йона сподівався, що Бог врешті-решт змінить Своє рішення і пошле з неба палаючий вогонь чи принаймні каміння на них усіх. Однак полуденне сонце починало припікати, і Йона відчув, що стає непереливки.

Тоді Бог, Який наслав і шторм, і велику рибу, подбав про велику рослину, яка кидала тінь, аби захи-

стити Йону від пекучих сонячних променів. Коли рослина вигналася із землі і розкинула своє листя, Йоні значно полегшало. Однак Бог зробив так, що наступного ранку рослина нахилилася й зів'яла. Сонце підіймалося все вище, і Йона, позбавлений затінку, почав гніватись і гнівався навіть більше, ніж напередодні.

„Яке право маєш ти гніватися через те, що рослина загинула?“ – звернувся до нього Бог.

„Маю право! – відповів Йона. – Воно, врешті-решт, врятувало мені життя. І тепер я такий незахищений від цього палючого сонця, що волю за краще померти!“

„Йоно, – сказав Бог лагідно, – ти гніваєшся через те, що рослина загинула. Однак ти навіть і рукою не поворохнув, аби продовжити їй життя та виростити її. Вона була тут один день і наступного дня її не стало. Як ти вважаєш, що мав би Я відчувати, якби Мені довелося знищити Ніневію та всіх її мешканців? Чоловіки, жінки, діти – це Я їх утворив і дбав про них протягом багатьох років. Вони ніколи не мали нагоди довідатись про Мене та полюбити Мене, аж поки ти не прийшов до них. Чи не слід було Мені пожаліти їх і врятувати – їх усіх, разом із їхніми тваринами та худобою?“

МАЛАХІЯ

„Мій Спаситель іде!“ Малахія

Більше, здається, нічого незвичайного не траплялося. Юдейський народ із смутком оглядався назад – на ті дні, коли їхні прадіди повернулися, щасливі й радісні, із вавилонського полону.

Знадобилися роки тяжкої праці, перше ніж храм і місто було відбудовано. Однак навіть ті важкі, виснажливі роки видавалися кращими за одноманітну посередність їхнього нинішнього життя.

Вони тяжко працювали протягом тижня, однак не відчували від того задоволення. Щосуботи вони йшли до храму, однак служба видавалася їм незрозумілою та чужою.

І от Малахія, пророк Божий, звернувся до людей:

„Бог так само продовжує любити вас!“ – сказав він упевненим, гучним голосом.

„Щось воно не схоже на те, – глузливо відповіли з натовпу. – Ті народи, які ніколи не вклонялися Богові, живуть краще за нас. Невигідна ця справа – служити Богові!“

„Дайте Богові місце, аби Він увій-

шов у ваше життя, – відповів їм Малахія. Бог швидше назавжди закриє двері храму, аніж дозволить вам іти до Нього тією дорогою, якою ви йдете. Ви ходите тільки завдяки своїй звичці, але не тому, що ви любите Бога. Ви мурмочете ваші молитви, не розуміючи ані слова з того, що кажете. Як можете ви сподіватися на те, що Бог благословить вас? Поверніться до Нього! Віддайте Богові найкраще з того, що маєте. І тоді ви побачите благословення Боже – швидко побачите.

Ви продовжуєте запевняти всіх, що Бог не робить більше чудес. Я маю новину для вас – Бог Сам збирається відвідати Свій храм. Бог знає тих, хто

по-справжньому любить Його, і, коли Він прийде, Він відокремить добрих від поганих. Він зробить людей праведними, очистить їх, наче майстер, який очищує золото від домішок, аби воно сяяло яскравіше.

Проте перш ніж прийти, Бог пошле перед Собою посланця Свого, аби той приготував усе до Його приходу. Це буде інший Ілля, який голосно і зрозуміло сповістить усіх про Божі вимоги. Отже, спостерігайте – Божий посланець іде!“

Люди слухали й дивувалися: коли ж Він прийде, посланець Божий? Чи прийде він незабаром, чи, може, їм ще довго чекати того дня, коли вони почують Його голос?

НОВИЙ ЗАПОВІТ

Новий Заповіт – це розповідь про Ісуса Христа і про те, як Він прийшов, щоб укласти нову угоду між Богом і всім людством.

Ісус, Божий Син, помер, аби кожна людина могла отримати прощення через віру в Нього.

Потім Ісус воскрес, і Його учні понесли Благу Звістку про обіцяне Богом нове життя в Ісусі по всьому світу.

ОБІЦЯНИЙ ЦАР

Молитва й сподівання Луки 1

Понад чотириста років проминуло відтоді, як Малахія сповістив народ юдейський, аби вони чекали на день, коли Бог відвідає їх. То були важкі часи. За перськими поневолювачами прийшли грецькі завойовники. Після славетного повстання за визволення, яке очолив Юда Маккавей, Юдея знову, вже вкотре, опинилася під іноземним пануванням. Рим завоював Грецію, і римський імператор вирушив на Єрусалим. Римські вояки заповнили всю країну.

Як же сподівалися євреї на нового національного героя, який би зміг виступити супроти зненависних римських легіонів і поновив би єврейське царство! Тільки б Бог послав обіцяного Царя, щоб той приніс народові волю!

Інші люди в країні більше дбали про справедливість та дотримання настанов Божих. Вони також чекали на обіцяного Богом Царя, однак вони сподівалися мати радше справедливого й мудрого правителя, ніж великого воїна.

Захарій був священиком. Він і його дружина Єлисавета молилися Богові, прохаючи в Нього саме такого правителя. Коли вони тільки-но одружилися, то, як і всі подружжя у світі, мріяли про свою щасливу родину. Та минав час, а діти в них не народжувалися.

Тепер вони вже постаріли. Однак продовжували обговорювати слова з Писання, в яких ішлося про Царя, котрого пошле Бог, аби він урятував свій народ. І вони молилися про те, щоб одного дня Боже обітутання здійснилося.

Священиків, які служили Богові в Єрусалимському храмі, було поділено на двадцять чотири групи. Кожна з груп мала дві черги на рік по тижню, щоб протягом цього часу саме й відбувати служіння Богові в храмі. Найбільш священним і важливим обов'язком для священика було особисто запалити пахощі на вівтарі в святині храму. Кожний священик мріяв зробити це, та оскільки їх було багато, вони кидали жереба, щоб дізнатися, кому випаде цей привілей. Деякі священики могли ніколи в житті не отримати цього права, і нікому не надавалася повторна нагода.

Захарій був у захваті, хоча й нервував трохи, коли, нарешті, жереб указав на нього. Він знав, що йому належить увійти до святині, тимчасом як мовчазний натовп людей чекатиме зовні. Коли ж він запалить фіміам, то повинен буде вийти з храму й поблагословити людей.

Коли ж Захарій стояв перед вівтарем, дихаючи духмяним фіміамом, він знову звернувся до Бога з молитвою,

аби Бог скоріше послав обіцяного Ним Царя, щоб урятувати Ізраїль. Раптом яскравий промінь світла прорізав дим, який курився від вівтаря. Захарій перелякався. Аж ось ангел стоїть перед ним.

„Не лякайся, – сказав ангел. – Бог почув твої молитви. У вас із Єлисаветою буде син. Він буде посланцем Божим, якого Бог пошле, аби все приготувати для приходу Самого Царя. Ім'я синові буде Йоан. Він виросте й буде сильний та великий, як сам пророк Ілля. Дух Божий буде на ньому, і він напевне людей назад до Бога“.

Захарій не міг повірити ані власним вухам, ані очам.

„Як я можу бути впевненим, що ти сказав мені правду?“ – запитав він.

„Я – Гавриїл, – відповів ангел. – Я перебуваю в присутності Самого Бога, і це Він вирядив мене до тебе, аби сповістити тобі добру новину. Та оскільки ти не віриш, то будеш ти неспроможний розмовляти, аж поки не народиться в тебе син“.

А люди, що чекали, тимчасом дивувалися й перешіптувалися: чому священика так довго немає?

Нарешті Захарій з'явився. Він розтулив уста, аби вимовити благословення, однак жодного слова не пролунало. Він спромігся тільки вказати на небо й торкнутися пальцем своїх онімілих вуст.

„Він бачив видіння!“ – вирішили люди.

Коли скінчився тиждень служіння в храмі, Захарій повернувся додому. Він письмово сповістив Єлисавету про все, що сталося. Єлисавета не мала жодного сумніву стосовно пророцтва. Радість і щастя сповнили її. Після стількох років чекання й невизначеності в неї буде син! І її син сприятиме тому, щоб Божі обітування здійснилися.

Подорож у гори

Луки 1

Марія була родичкою Єлисавети. Вона мешкала в Назареті, місті, розташованому на пагорбах, що на півночі Галілеї. Вона була ще дуже молодою, але вже зарученою з Йосипом, майстром-теслюю. Невдовзі вони мали одружитися.

Одного дня, коли Марія сиділа собі й тихо шила, дивне світло впало на її шитво. Здивована, вона звела очі. Гавриїл, могутній ангел Божий, стояв у маленькій кімнаті.

„Бог із тобою, Маріє, – сказав Гавриїл, – і Він щедро благословив тебе. Не лякайся, бо прибув я з доброю звісткою. У тебе невдовзі буде Син. Він буде не звичайною людиною. Він – довго очікуваний Цар, нащадок Давидів, і царство Його буде навіки“.

„Як таке може статися зі мною? – здивувалася Марія. – Адже я ще не одружена“.

„Сила Божа обгорне тебе, і Дух Його Святий злине на тебе. Ось чому твій Син буде Сином Божим. Немає нічого неможливого для Бога. Єлисавета, твоя родичка, вважала, що вже ніколи не матиме дитини, а через три місяці має родити“.

„Я не розумію, – покірливо мовила Марія, – однак я – служниця Божа й готова виконати все, що Він мені накаже зробити“.

Гавриїл відійшов, а Марія ще довго сиділа й міркувала. Вона розуміла, що єдиною людиною, з якою вона могла б поговорити про все, була Єлисавета. Отож вона вирішила відвідати родичку.

Єлисавета побачила Марію ще здалеку і вийшла їй назустріч. Вона обійняла й поцілувала Марію, бо вже

знала про дивну новину, з якою та прийшла до неї.

„Щаслива ти й благословенна! – вигукнула Єлисавета. – Ти будеш матір'ю Царя, на Якого ми так довго чекали, Царя, Який прийде врятувати нас!“

Марія не знала, плакати їй чи сміятися. Вона була так вдячна Богові, що з вуст її вихопилася пісня, якою вона звеличувала Бога й дякувала Йому. Яку велику справу Він зробив! Він обрав звичайних, бідних людей, аби через них здійснити величні задуми.

Обом жінкам було що розповісти одна одній. Обидві знали, що діти, яких вони мали народити, будуть незвичайними. Через них Бог прийде, аби врятувати Свій народ.

Марія залишалася з Єлисаветою, аж поки тій не настав час народити дитя. Відтак вона повернулася назад до Назарета.

„Назви його Йоаном!“

Луки 1

Це була надзвичайна радість, коли в Єлисаветі із Захарієм народився син. Коли йому минув тиждень, влаштували велике свято, на якому дитину мали наректи ім'ям. Друзі й родичі прийшли звідусіль.

„Звичайно, його належить назвати Захарієм, як його батька“, – казали всі.

„Ні, – м'яко заперечила Єлисавета. – Його ім'я має бути Йоан“.

„Чому саме? – дивувалися люди. – Адже це не родинне ім'я“.

„Господь милосердний – ось що означає ім'я Йоан“, – прошепотіла Єлисавета. А відтак додала вже голосніше: „Запитайте в його батька, що він скаже“.

Усі повернулися до Захарія. Той усе ще не міг розмовляти, але він знаком показав присутнім, щоб йому дали дошку для писання.

„Ім'я йому – Йоан“, – написав він чітко.

І тієї ж самої миті до Захарія повернулася здатність говорити. І він почав дякувати й молитися Богові за всю Його ласку. Потому розповів усім присутнім про свого малого сина та про інше, більш велике дитя, яке мало невдовзі народитися.

„Бог дотримав Своєї обітниці, яку

дав нам багато років тому, – почав він. – Довга ніч чекання закінчилася, і світанок уже замайорів. Бог осяє нас Своєю появою. Його Спаситель має принести нам світло та вивести нас на шлях примирення“.

Відтак Захарій прийняв сина з рук Єлисавети.

„Ти також будеш незвичайним, мій синочку, – сказав він. – Ти йтимеш попереду Божого Царя. Ти сповістиш про любов Божу і прощення для народу Його і приготуєш усе для приходу Царя“.

Йосип

Матвія 1

Йосип був теслею з Назарета. Він із гордістю усвідомлював, що належить до царського коліна Юдиного і походить із роду самого царя Давида. Як усі євреї, Йосип дуже зважав на довгий родовід, що складався з імен численних предків. Він знав, що далеко не всі в його родині були чистокровні євреї.

Дуже давно з'явилося в його родоводі ім'я Рахав. Рахав була мешканкою Єрихона, вона повірила в Бога Ізраїлевого і врятувала життя ізраїльським розвідникам. Потім вийшла заміж за єврея.

Рут була прабабусею Давида. Вона була дівчиною з країни Моав, яка покинула свій народ і прийшла зі своєю свекрухою до Віфлеема.

Божа любов і турбота простягалися не лише на обраний народ Ізраїлю, але й на всіх, хто повірив у Нього.

Отож Йосип із нетерпінням чекав

того дня, коли він побереться з Марією. Та коли побачив, що в неї має бути дитина, дуже засмутився й дійшов висновку, що Марія зрадила його і порушила їхні заручини. Він вирішив відмовитися від одруження з нею. Та оскільки він був людиною доброю та порядною, то й хотів зробити це якомога тихіше, аби врятувати Марію від ганьби та переслідувань.

І от уночі Бог звернувся до Йосипа уві сні:

„Не гнівайся і не турбуйся, – сказав Бог. – Дитина, на Яку чекає Марія, народиться від сили Божої та Духа Святого. Ім'я Дитині – Ісус (Той, Хто рятує), – бо Він є Цар, обіцяний Богом. Одружися з Марією і прийми Дитину її, наче власного сина й нащадка твого царського роду“.

Йосип прокинувся, почувавши себе щасливим. Марія виявилася чесною й цнотливою, як він завжди і вважав. Тепер він має зробити все від нього залежне, аби їй було легше.

Вони якомога швидше одружилися, щоб Йосип міг опікуватися Марією, аж поки її Дитина не народиться.

БОЖА ОБІТНИЦЯ СПРАВДИЛАСЯ

Ісус народився

Луки 2

Великий Август, імператор Риму, захотів дізнатися, яку кількість підданих він має і який податок він може з них отримувати. Він наказав переписати всіх і кожного у своїй імперії. Кожний чоловік-єврей мав вирушити до свого рідного міста і записати своє ім'я в громадські списки.

Новина про перепис досягла Назарета невдовзі перед тим, як у Марії мала народитися Дитина. Йосип змушений був вирушати до Віфлеєма, на південь, туди, де народився його предок цар Давид, аби занести своє ім'я до римського реєстру. Він вирішив узяти свою молоду дружину із собою, бо це видавалося ліпшим, аніж залишати її саму в Назареті.

Подорож тривала майже тиждень. Протягом дня вони рухалися, а вночі – спали просто неба. Як же вони зраділи, коли побачили Віфлеєм на верхів'ї пагорба, оточений мальовничими ланами.

Вони знали, що в заїжджому дворі, попри всі незручності, є місця. Комфорту вони не чекали, але сподівалися на окрему кімнату, де можна буде виспатися з дороги, та на якийсь притулок для їхніх віслюків. Марія нарешті матиме спокій та відпочинок. Та коли вони прибули, виявилось, що всюди повно людей. Там не було місця, аби надати притулок двом утомленим бідним людям.

Хтось зглянувся на них, побачивши їхні зажурені обличчя й стан Марії, яка от-от мала родити. Ця

людина запропонувала їм місце, де звичайно тримала свою худобу. Це був, власне, хлів.

Йосип вичистив його, як міг, перше ніж завести туди Марію. Якийсь чуйний добродій приніс води – попити та вмитися.

Трохи згодом, серед нічного морозу, Марія народила в хліві Дитину. Йосип із Марією забули про все навколо, така радість огорнула їх, коли вони побачили маленьке Немовля.

„Ми назвемо Його Ісусом, – сказав Йосип, – як мені наказав ангел. Це Той, Кого Бог послав урятувати нас“.

Марія сповила Дитину, як це робили матері за тих часів, у своє довге покривало.

У них не було колиски, і Йосип поклав Дитя спати до ясел, куди звичайно клали солому для худоби.

Історія про пастухів Луки 2

Для пастухів, які пасли свої отари на полонинах навколо Віфлеєма, ця ніч видалася зовсім не схожою на всі інші ночі. Пастухи повинні добре піклуватися про своїх овець, стерегти їх, щоб бува хижий звір не роздер якусь із них, знайти для них гарні пасовища із соковитою зеленою травою.

Отож, як завжди, пастухи тримали вночі варту біля своїх овець, гріючись коло вогнища. Вони розповідали всілякі історії про різну бувальщину, аби скоротити час та не задрімати.

Раптом спокійне нічне небо осяялось яскравим світлом і чудова, сяюча постать ангела з'явилася над ними.

Пастухи були страшенно налякані, однак ангел промовив:

„Не лякайтеся. Я прийшов до вас із гарною новиною. Вона принесе радість усьому світові. Сьогодні у Віфлеємі народилося Дитя. Це Дитя – Христос Господь! Ідїть і самі подивіться на Нього. Ви знайдете Його сповитого в пелени і покладеного до ясел“.

І враз усе небо ожило через безліч ангелів і саме повітря наче наповнилося їхнім співом. Вони співали гімн, звеличуючи Бога і дякуючи Йому:

„Слава Богові у вишині, – співали ангели, – на землі мир, у людях добра воля!“

Раптом, так само несподівано, як і з'явилися, ангели зникли. Небо поступово поринало в темряву й тишу. Пастухи подивилися один на одного, ледве вірячи в те, що це не була нічна сонна мара.

„Ходімо, – вирішили вони. – Підемо й самі подивимося, правда це чи ні“.

І вони попрямували ланами до сплячого міста. Коли пастухи знайшли Йосипа з Марією і побачили Немовля, яке лежало в яслах, вони прихилили коліна і вклонилися Йому. Відтак вони розповіли Йосипу та Марії про все, що сталося, і про новину, яку принесли їм ангели.

Марія нічого на те не сказала, однак глибоко замислилася над тими дивними речами, про які їй розповідали і які стосувалися її новонародженого сина.

Коли пастухи поверталися назад до своїх овець, вони, не маючи сили втамувати радість, співали дорогою, прославляючи Бога. Усе перевернулося й змінилося з тих самих пір, як ангел озвався до них.

„Де Цар?“

Матвія 2

Не тільки євреї з нетерпінням чекали на Великого Царя, обіцяного Богом. Розповіді про Царя, помазаного та посланого Самим Богом, були поширені скрізь. Мудрі та вчені люди в далеких краях чекали на Того, Хто народиться в краї Юдейському і правитиме світом у мирі та справедливості.

Вчені в ті давні часи спостерігали за зорями та планетами. Вони старанно викреслювали їхні шляхи на небі, бо вірили, що, спостерігаючи за орбітами небесних тіл, можна довідатися про майбутнє.

У той час, коли у Віфлеємі народився Ісус, деякі астрологи відкрили на небі дивну зірку, яка сяяла надприродно яскравим сяйвом. Це було ознакою, що народився Великий Цар. Це також означало, що стародавні пророцтва нарешті справдилися і Цар дійсно народився в далекій Юдеї.

Мудреці мерщій спакували для довгої подорожі їжу та дорогоцінні

подарунки, призначені для новонародженого царя, і, поклавши все це на верблюдів, вирушили караваном до Ізраїлю.

Коли вони дісталися кордонів, то зраділи, що їхня подорож нарешті наблизилася до своєї мети. Мудреці попрямували до царського палацу в Єрусалимі – ізраїльській столиці, адже новонароджена царська дитина мала, звичайно, знаходитись саме там.

У палаці мешкав цар Ірод. Він отримав свою владу з рук римлян і міцно тримався за неї. Ірод був дуже підозріливою людиною і переслідував кожного, хто, як це йому здавалося, зазіхав на його трон.

Коли йому сповістили, що прибули мудреці-мандрівники, які шукають новонародженого царя, він дуже занепокоївся.

Йому також було відомо про біблійні пророцтва щодо приходу Месії, і він негайно звелів покликати знайомих людей – учителів Закону Божого.

„Чи існує в Писанні будь-яка вказівка на те, де має народитися обіцяний Цар?“ – підступно запитав він у вчителів.

„Так, царю, – відповіли вчені мужі ізраїльські. – Пророк Міхей писав, що Цар має народитися у Віфлеємі, місті великого царя Давида“.

Ірод наказав своїм прислужникам запросити прибулих мудреців. Він ласкаво вислухав їхню розповідь, старанно приховуючи власний гнів і занепокоєння.

„Йдіть до Віфлеєма, – порадив він їм. – Саме там повинен був народитися Месія. А потім повертайтеся та й розкажіть мені, де саме Він знаходиться, бо я також хочу відвідати Його і подарувати Йому дарунки“.

Вже настала ніч, коли мудреці попрямували до Віфлеєма. І як тільки вони вирушили, їхня яскрава зоря знову засяяла в небі. Як же вони їй зраділи! Адже це означало, що Сам Бог веде їх до їхнього Царя.

Приношення дарів

Матвія 2

На той час, коли східні мудреці прибули до Віфлеєма, Йосип спромігся

переселити Марію з Немовлям із печери під дах справжнього будинку. У Віфлеємі неважко було відшукати роботу для майстровитого теслі, і Йосип заробляв достатньо, аби утримувати свою родину.

Коли мудреці дісталися до маленького будиночка, вони змушені були схилитися, щоб увійти до бідного, однокімнатного помешкання з низькою стелею. Не було там ані вишуканих меблів, ані килимів на стінах, і слуги не прислугувували матері, і служниці не клопоталися біля Дитини.

Вони побачили в тьмяному світлі молоду дівчину, що колисала свого маленького Сина. Однак мудреці жодної миті не вагалися і не мали сумніву, що перед ними довгоочікуваний Цар. Вони низько вклонилися, „підметаючи“ розкішними шатами глиняну підлогу, бо знали, що Той, Хто значно величніший за них, спить, сповитий, на материнських руках.

Мудреці негайно зняли з верблюдів пакунки з дарами і, низько вклоняючись, піднесли дари Ісусові. Марія зі щирим здивуванням прийняла ці дарунки.

Там було золото – дарунок, який звичайно призначався царям.

Там був також ладан – пахоці, які звичайно вживали на богослужіннях у храмах у тих землях, звідки прибули мудреці.

Там ще було миро. Марію це дуже здивувало, бо миром звичайно змашували померлих.

А прибулі, побачивши Царя, раділи й почувалися задоволеними. Вони почали збиратися у зворотний шлях. Та вночі, коли вони спали, Бог уві сні попередив їх, аби вони не поверталися до царя Ірода.

Наступного ранку вони вирушили додому, обравши для цього інший шлях.

Тієї ж самої ночі Йосипові також наснився сон.

„Візьми Марію з Ісусом і негайно вирушай до Єгипту, – застеріг його уві сні ангел. – Незабаром цар Ірод пошле своїх вояків сюди, аби вони відшукали й убили Дитину. Ви маєте залишатися в Єгипті, аж поки не буде тобі повідомлено, що небезпека минула і можна повертатися назад“.

Тимчасом Ірод чекав на мудреців у своєму палаці. А що, як ці мудреці так ніколи й не повернуться і не принесуть йому відомостей про новонародженого Царя?

З плином часу Ірод усе більше й більше лютував. Нарешті він вирішив, що його обдурено. Ймовірно, мудреці розгадали його задум і подалися додому, не зайшовши до нього.

Тепер Ірод мав скласти певний план, аби без будь-яких перешкод звести зі світу нового Царя. І він віддав наказ, за яким належало

повбивати всіх дітей, народжених у Віфлеємі з того моменту, як мудреці вперше помітили на небі зорю.

Він наказав своїм воєначальникам:

„Убивайте всіх хлопчиків віком до двох років і менше, які народилися у Віфлеємі або поблизу нього“.

Скільки горя й сліз завдала Іродова жорстокість!

А тим часом Йосип і Марія з Немовлям були на шляху до Єгипту. Бог дбав про їхню безпеку.

Незабаром після того цар Ірод помер.

„Повертайтеся додому, – сказав ангел Йосипові. – Той, хто шукав смерті Дитині, помер“.

І маленька родина вирушила назад, однак Йосип усе ще вважав, що у Віфлеєм іти небезпечно. Він чув, що Архелай, злочинний син Ірода, посів трон після свого батька. Однак він правив лише однією четвертою частиною країни.

Отож Йосип пішов із своєю родиною на північ, туди, де вони мешкали раніше, до Назарета. Йосип відкрив свою майстерню і знову, як і колись, почав працювати теслею.

ДИТИНСТВО ІСУСА

Хлопчик у храмі

Луки 2

Щороку, тільки-но наставала весна, батьки Ісуса збиралися в цікаву подорож. От і цього року вони збиралися йти до Єрусалима на свято Пасхи, яке мало нагадувати про чудове визволення й порятунок, які Бог здійснив для Свого народу в Єгипті багато років тому.

Ті, що йшли здалеку, насолоджувалися довгою подорожжю з ночівлями під зоряним небом. Поступово до них приєднувалися подорожні з інших міст і разом вони утворювали великий потік людей, який, вливаючись у вузькі вулиці Єрусалима, рухався до храму.

Коли Ісусові виповнилося дванадцять, Марія з Йосипом узяли і Його із собою на свято Пасхи.

Коли нарешті скінчилися тижневі свята, матері з дітьми зазбиралися потихеньку в зворотну путь, залишаючи чоловіків у Єрусалимі, щоб вони мали змогу поспілкуватися, а потім би наздогнали їх. Уже був вечір, коли Йосип з Марією зустрілися на шляху додому.

„Де Ісус?“ – запитав Йосип.

У Марії завмерло серце, адже вона вважала, що Ісус залишився з Йосипом. У дванадцять років Він уже мав право, за єврейським законом, перебувати з чоловіками і вважався якщо й не дорослим, то вже й не дитиною.

Вони перепитали всіх своїх супутників, чи хто не бачив часом Ісуса, однак марно. Не залишалось нічого іншого, як повертатися до Єрусалима в надії знайти Його там.

Знервовані й знесилені, вони дісталися міста і скрізь шукали Ісуса, не маючи жодної уяви, де саме Він може бути. Можливо, Він узагалі не тут, а подорожує додому з якими-небудь новими знайомими? Вони ходили містом, вдивляючись у людей у надії побачити знайоме обличчя. Аж нарешті хтось сказав їм: „Я бачив Ісуса в храмі, Він там разом з учителями Закону Божого“.

Йосип із Марією мерщій кинулися до храмового подвір'я, де єврейські вчителі завжди навчали тих, хто прагнув їх послухати, а також обговорювали між собою різні духовні питання.

Маріїні очі швидко вгледіли Ісуса. Він уважно слухав сивобородих учителів. От Він ступив крок уперед і про щось запитав. Марія побачила щире здивування на обличчях людей, що такий, зовсім юний підліток, так мудро втрутився до їхньої бесіди.

Тут Йосип увійшов у коло співрозмовників. Він спокійно узяв Ісуса за руку і повів Його до матері.

„Як Ти міг учинити таке з нами? – запитала у Сина Марія. – Твій батько і я так уболівали за Тобою“.

„Я вважав, вам відомо про те, що Я маю перебувати в домі Мого Отця“, – відповів їм Ісус.

Відтак утрюх вони пішли з Єрусалима додому, в Назарет.

І хоча Ісус уже знав, що Батьком Його є Бог, Він слухняно підкорявся, як і годиться, Марії та Йосипу.

Марія багато думала про те, що сталося. Вона знала, що Син її – надзвичайний. Однак їй не залишалось нічого іншого, як чекати й спостерігати за розвитком подій.

ЙОАН ХРЕСТИТЕЛЬ

Покайтесь!

Матвія 3

Проминули роки. Йоан, син Єлисавети й Захарія, та Ісус, Син Марії, обидва стали дорослими. І хоча їхні матері були родичками, вони мало походили один на одного.

Йоан залишив рідну домівку та пішов до пустелі, де жив просто неба, поблизу річки Йордан. Він прагнув залишитися наодинці і відчути, яке призначення поклав йому Бог.

Він був прямою та відвертою людиною, як і пророк Ілля, він навіть одягався так само, як Ілля: носив

одяг із верблюжої вовни, підперезаний шкіряним паском. А харчувався медом диких бджіл та сараною.

Бог наділив його даром проповідника, і незабаром юрми людей потяглися в пустелю – послухати Йоана.

„Слухайте! – гукав Йоан. – Царство Боже наближається! Чи готові ви до нього? Перемініть шляхи ваші та наблизьтеся до Бога“.

„Чому ми маємо це робити? – запитували люди. – Раз ми – народ, обраний Богом, Бог має бути задоволений нами“.

„Не покладайтеся на це! – заперечував Йоан. – Народитися євреєм – цього замало“.

Багато хто розумів, що це Бог через Йоана звертається до них.

Йоан хрестив їх у річці Йордан, занурюючи у воду.

„А тепер перемініть шляхи свої, – проповідував Йоан. – Не будьте пожадливіми та зажерливими. Виконуйте працю свою сумлінно і без суперечок. Ось чого чекає від вас Бог“.

Хрещення Ісуса

Матвія 3

Йоан попереджав людей, що Бог покарає їх, якщо вони не покаються і не змінять шляхи свої, однак він сповіщав їм і гарну новину.

„Я прийшов, аби приготувати шлях для дуже поважної особи. Він такий великий, що я навіть не вартий бути Йому за найостаннішого раба. Я тільки хрещу вас водою – Він же принесе вам благословення Боже, бо має владу на це. Він – обіцяний Богом Цар“.

Одного дня сталося, що Ісус прийшов до Йоана.

„Будь ласкавий, похрести і Мене також“, – попросив Ісус Йоана.

„Я не можу цього зробити! – вигукнув Йоан. Він знав Ісуса з часів, коли обидва були ще дітьми. – Ти ніколи не чинив свавілля і не виходив із покори Богові. Тобі немає в чому каятися. Ти кращий за мене“.

„Однак Я знаю, що така воля Божа“, – наполягав Ісус.

Отож Йоан похрестив Його.

Коли Ісус виходив із води, сталася дивна річ. Згодом Йоан, пригадуючи, так розповідав про це:

„Я бачив, як щось, що нагадувало голуба, злетіло з неба на Ісуса“.

Так Йоан зрозумів, що його родич, Якого він знав із дитинства і Яким так довго пишався, був ніхто інший, як Цар, про Якого він пророкував людям. І тут він почув, як пролунав голос Бога, звернений до Ісуса:

„Ти – Син Мій улюблений. У Тобі Моє уподобання“.

Новий вождь

Йоана 1; 3

Деякі люди, що їх похрестив Йоан, стали його друзями та учнями. Вони, коли мали змогу, приходили й слухали його, адже вони прагнули почути якомога більше про Царя, що має прийти.

Одного дня, коли Йоан саме розмовляв із своїми друзями, він побачив Ісуса, Який проходив поблизу них.

„Подивіться уважно на цю Людину, – сказав Йоан друзям. – Це Той, Кого обрав Бог, аби Він поніс на Собі гріхи всього людства“.

Двоє Йоанових друзів кинулися наздоганяти Ісуса. Щось таке, що було в Ньому, спонукало їх довідатися більше про Нього. Та раптом їх охопила ніяковість, і вони зупинилися. Ісус зупинився також і покликав їх, запрошуючи провести цей день разом із Ним.

Коли нарешті вночі вони повернулися додому, один із них, на ім'я Андрій, був у захваті. Він кинувся шукати свого брата Симона, аби поділитися з ним новинами.

„Я знайшов Месію! – вигукнув він. – Царя, обіцяного Богом! Ходім і побачим Його“.

Побачивши Симона, Ісус подивився на нього довгим, уважним поглядом. Відтак промовив:

„Я хочу наректи тебе новим ім'ям, Симоне. Відтепер тебе зватимуть Петро – камінь. Бо саме такою стійкою людиною ти й станеш одного дня“.

ПРИГОТУВАННЯ

Спокушання

Луки 4

Як тільки Йоан похрестив Ісуса, він одразу впевнився, що Той і є довгоочікуваний Цар, якого Бог обіцяв послати Своему народові. Ісус також знав, що відтепер Він має приступити до здійснення плану Божого щодо Нього і сповістити Благу Звістку, що царювання Бога на землі настало. Часи, коли Він працював теслею в Назареті, назавжди залишилися в минулому.

Однак перше ніж розпочати справу Свого життя, Ісус прагнув зосереджено поміркувати й помолитися Отцю Небесному за цю справу. І Він пішов до пустелі Сам один. Сонце пекло голе каміння і висохлий пісок. Не було тут ані свіжої травиці, ані зелених дерев, які б радували око. Не було тут і ніякої їжі, і єдине, що можна було тут почути, – моторошне виття диких звірів.

Ісус розумів, що Він буде не такий цар, як усі інші. Не мав Він розкішного палацу і пишного вбрання, не було в Нього слуг, які б поспішали виконати Його накази. Він знав, що буде вбогий і Його будуть зневажати і врешті-решт уб'ють. Усе це було складовими частинами Божого плану порятунку світу від влади гріха. І Ісус, не вагаючись, прийняв цей Божий план, сповнений любові до людей.

Однак сатана, ворог Божий і зосередження всього зла, намагався зробити все, аби вивести Ісуса з покори Богові, так, як він це влаштував з Адамом та Євою колись дуже давно.

Коли Ісус почав страждати через голод і втому, бо багато днів молився, не споживаючи ніякої їжі, сатана запропонував Йому:

„Бог сказав, що Ти Його Син, то чому ж Ти голодуєш? Накажи цим каменям, аби вони перетворилися на хлібини!“

„У Писанні сказано, що людина живе не заради хліба одного“, –

відповів Ісус і відмовився застосувати Свою силу та владу, аби задовольнити Свої власні потреби. Він знав також, що їжа – це не найголовніше в житті.

Сатана вів своєї далі:

„Цей світ належить мені. Визнай мою владу і чини за моєю волею, і я все це віддам Тобі“.

І вмиль усі держави світу промайнули перед зором Ісуса, показані Йому сатаною. Однак Ісус заперечливо похитав головою.

„У Писанні сказано, що Бог – єдиний, Кому слід підкорятися і Кого шанувати, – відповів Він. – Я чинитиму лише волю Бога“.

І ніяк не вдалося сатані вмовити Ісуса відступити від Божого плану і звернути на шлях сатани. Через якийсь час він залишив Ісуса, а Бог послав Своїх ангелів, щоб вони підбадьорили Ісуса і допомогли Йому після Його довгої й виснажливої боротьби із сатанинськими спокусами.

„Йди за Мною!“

Марка 1:3

Прийшов час Ісусові розпочати проповідь і розповісти всім і кожному, що Царство Боже зійшло на землю. Він не оголосив Себе царем, однак велику любов Божу й даровану Ним владу було видно у всьому, що чинив Ісус і що Він говорив.

Ісус розумів, що Йому в Його місії потрібні будуть помічники, і Він звернувся до Бога, аби вказав Йому на людей, яких належить покликати, щоб вони йшли з Ним і допомагали Йому в Його великому служінні.

Якось, коли Ісус ішов берегом Галілейського озера, Він помітив Своїх давніх друзів – Андрія та Симона-Петра.

„Ідіть зі Мною!“ – покликав Він їх.

І двоє рибалок, враз покинувши свої неводи, пішли з Ним. Трохи згодом двоє інших братів, Йоан та Яків, поралися біля човна і лагодили своє рибальське знаряддя, аби бути готовими ввечері вийти на озеро, щоб ловити рибу.

„Ідіть за Мною! – сказав їм Ісус, і обидва брати, не вагаючись, встали, залишили своє заняття і, розпрощавшись із батьком своїм Зеведеєм, також пішли з Ісусом.

„Не ловіть більше рибу, – сказав їм Ісус. – Відтепер Я вчитиму вас знаходити людей, яких належить привести до Бога!“

Ісус обрав дванадцятьох, аби вони стали Його найближчими учнями та послідовниками. Це була строката команда.

Окрім рибалок тут були й поборники волі, які змагалися, аби визволити свій народ від римського поневолення. Один чоловік на ім'я Матвій був збирачем податків для

царя Ірода. Він брав гроші з кожного, хто щось завозив до Іродової провінції Галілеї. Збирачі податків не користувалися повагою в юдеїв, навпаки, їх зневажали і ненавиділи. Часто-густо вони здирали з людей податки на користь римлян і брали значно більше від належної суми, аби надлишок привласнити собі.

Було ще багато інших чоловіків і жінок, які стали учнями Ісуса через деякий час, однак дванадцяттеро – це були особливі учні. Ісус назвав їх апостолами, що означає „місіонери“ (тобто люди, які виконують певну місію, завдання), і доручав їм проповідувати людям Благу Звістку про Царство Боже.

Ось їхні імена: Симон (названий Петром), Яків та Йоан (обидва сини Зеведея), Андрій, Пилип, Варфоломій, Матвій, Хома, Яків (син Алфієв), Тадей, Симон (Зилот, тобто борець за визволення) та Юда Іскаріот.

Лікар для хворих

Марка 2

Матвій сидів у своїй халупці на березі озера, коли Ісус зайшов до нього. Матвій саме збирав мито, тобто податки за товари, які ввозилися до провінції, і з радістю кинув своє прибуткове ремесло, аби приєднатися до такої надзвичайної Людини. Йому захотілося, щоб і його друзі зустрілися з Ісусом, отож він улаштував гарну гостину і запросив на неї всіх своїх друзів і знайомих. Гості, вшановані запрошенням, залюбки прийняли його.

Єврейські релігійні вожді були вражені і здивовані тим поганим, на їхній погляд, товариством, яке зібралось в Матвія. Якщо ж Ісус і справді гарна Людина, то як же це Він може

мати справу з такими покидьками суспільства?

„Чому ваш Учитель споживає їжу разом із такими ганебними людьми?“ – запитали вони учнів Ісуса. Ісус Сам відповів їм.

„Коли ви звертаєтеся до лікаря? – поцікавився Він у них. – Коли ви здо-

рові, чи коли нездужаєте? Ці люди – хворі, котрі потребують лікаря. Я – лікар Божий, покликаний відшукати й врятувати хворих, таких, що чинили погане і порушували Божі закони. Я повинен іти до них, якщо Я насправді хочу їм допомогти. Праведники, які не чинили нічого поганого, не мають потреби в Мені“.

Релігійні вожді належали саме до таких, які більше за будь-кого іншого мали потребу в ученні Ісуса, в усякому разі, більше за тих, кого вони самі називали „грішниками“. Однак Ісус міг допомогти лише тим, хто визнавав, що порушив закони Божі і благав про прощення та допомогу.

СЛУЖІННЯ ІСУСА

Вино для весілля

Йоана 2

Одного разу Ісуса з Його учнями було запрошено на весілля до Кани – маленького селища на галілейських пагорбах.

У той час як гості веселилися, у хазяїв виникло занепокоєння. Вино закінчилося і не було що подати до столу. Мати Ісусова допомагала хазяям у всіх приготуваннях, отож вона звернулася до Сина.

„Будь ласка, зроби що-небудь! – просила вона. – Якщо ми негайно не роздобудемо вина, свято буде зіпсовано, а наречений та його родина не позбудуться ганьби й сорому“.

Ісус усвідомлював, що часи, коли Він, живучи з рідними, виконував накази Своєї матері, назавжди пішли в минуле. Тепер Він повинен був виконувати тільки Божі накази, аби присвятити Себе здійсненню Божого плану й задуму.

„Я повинен чекати Мого часу, коли прийде Мені пора діяти“, – пояснив Він матері.

„Робіть, що Син мій накаже вам“, – шепнула Марія служникам.

Вона була певна, що Ісус допоможе їхнім друзям вийти зі скрути і запобігти ганьбі.

Усі звичайно миють руки перед їжею, однак євреї за своїм звичаєм надавали цьому великого значення. За їхніми суворими релігійними законами вони повинні були, споживаючи їжу, сполоскувати руки знову й знову. Отож Ісус угледів великі кам'яні водоноси, які мали забезпечити гостей необхідною кількістю води. На цей час водоноси вже спорожніли.

„Наповніть ці глеки водою, – наказав Ісус служникам. – Потім зачерпніть із них води і віднесіть її гостям“.

Служники зробили все так, як наказав їм Ісус. Коли вони почали обносити гостей „напоєм“, то побачили, що в кухлі гостей з глеків ллється гарне червоне вино.

Розпорядник учти, покуштувавши нового вина, гукнув до нареченого:

„Ти залишив наостанок найкраще вино!“

Він, звичайно, навіть і не здогадувався, звідки те вино, проте Ісусові учні все бачили й чули. Вони були в захваті від свого Вчителя і впевнилися, що Він був незвичайною Людиною. Ісус змінював жорсткі й суворі закони єврейської релігії, бо любов і підтримка Божа були завжди з Ним, куди б Він не йшов.

Раз чи два на рік єврейські родини вирушали до пишного Єрусалимського храму, проте звичайно йшли щосуботи до синагог у своїх містах і селищах. Синагога – це проста собі будівля, яка в інші дні тижня слугувала за шкільне приміщення та судову палату. У кожній синагозі стояв ковчег, в якому зберігалися сувої зі Священним Писанням. Під час служби, поки йшло читання священних текстів та молитви, чоловіки сиділи по один бік, жінки – по інший.

Однієї суботи Ісус та Його учні зайшли до синагоги в Капернаумі – рибальському селищі на Галілейському озері (неподалік від Капернаума мешкали Петро та Андрій).

Ісуса попросили сказати проповідь. За встановленим звичаєм проповідник мав пояснювати Писання, повторюючи те, що колись вже було сказано іншими. Однак Ісус почав тлумачити Священне Писання, розкриваючи людям той його зміст, який Сам Бог уклав у слова.

Та невдовзі знялася велика метушня, і пронизливі вигуки залунали в приміщенні. Люди озиралися на всі боки, аж ось угледіли виснаженого чоловіка, який виступив із людського натовпу. Він голосно гукав до Ісуса:

„Що Тобі тут потрібно? Ти хочеш знищити нас? Я знаю Тебе – Ти Святий Божий Посланець!“

Ісус зрозумів, що цей чоловік не був у стані релігійного екстазу чи, навіть, істерії. Злі духи від сатани заповнили його мозок і тіло. Сатана вирішив боротися з посланим Богом Царем усіма можливими засобами.

„Замовкни, дух нечистий! – наказав

Ісус. – Вийди з цієї людини і залиш її з миром!“

Ісус був могутніший за будь-які диявольські сили, і біс (лихий та нечистий дух) підкорився Йому.

Біснуватий чоловік здригнувся, знову несамовито вигукнув, а відтак спокійнісінько влігся на долівці. Запанувала тиша.

Та вигуки захоплення порушили недовгу тишу.

„Хто такий цей новий Учитель?“ – почали люди перепитувати одне одного.

„Він дивним чином пояснював Слово Боже, – казали одні. – Він не схожий на наших рабинів“, – додавали інші.

„Так, і Він, крім того, досить могутній, аби примусити злих духів підкорятися Своїй волі“, – говорили треті.

Коли служба в синагозі закінчилася, Петро з Андрієм запросили Ісуса до себе додому. Інші учні пішли разом із ними. Коли ж вони наблизилися до оселі, назустріч їм вийшла Петрова дружина, засмучена й схвильована.

„Мати дуже захворіла, – почала вона. – Лихоманка посилюється, і я не знаю, чим зарадити“.

„Ісус може допомогти“, – промовив Андрій.

Вони провели Ісуса в закуток кімнати, де кидалася й стогнала Петрова теща. Ісус узяв Своєю міцною рукою суху й гарячу руку жінки і допоміг їй сісти. І враз хворобливий рум'янець зійшов із її змученого обличчя, і вона посміхнулася до Ісуса.

„Я хочу підвестися й прислужити Тобі“, – сказала вона і звелася на ноги, почувавши себе міцною та здоровою. Жінка заходилася

готувати вечерю, якою й почастивала Ісуса та Його зголоднілих і втомлених учнів.

Сусіди ж, побачивши її, не йняли віри своїм очам. Новина хутко облетіла селище, і надвечір величезна юрма народу скопичилася перед оселею Петра.

Хворі на різні хвороби терпляче чекали, аби Ісус допоміг їм. Тут були глухі та сліпі, споганені нечистими духами й такі, що навіть пересуватися не могли. Рідні й близькі принесли таких недужих на ношах.

Ісус вийшов до людей і вилікував їх усіх. Він засвідчив людям, що велика сила Божа діє тепер у світі, тепер – коли прийшов Він. Він також допоміг їм усвідомити, що Бог любить кожну людину й піклується про всіх.

Він Йосипів Син!

Луки 4; Марка 6

Іншої суботи Ісус вирушив до синагоги в Назареті – місті, де Він виріс. Родичі та друзі, які все ще жили тут, сиділи у зібранні. Хтось пам'ятав Ісуса змалку, інші ж знали Його як теслю, який робив коліски для їхніх дітей та ярма для худоби.

Ісуса попросили прочитати Писання та дати йому тлумачення. Старший синагоги дав Ісусові сувій книги Ісаї. Ісус почав читати слова цього пророка:

„Бог обрав Мене принести Благу Звістку злидненним, сповістити волю поневоленим і відкрити світло для сліпих; зняти тягар із під'яремних і виголосити, що час прийшов, в який Господь судитиме народ Свій“.

Євреї вважали, що цими словами Ісая змалює той чудовий день, який має настати разом із затвердженням Царства Божого на землі.

Коли Ісус закінчив читати, Він сів, як це звичайно робили рабини, коли збиралися пояснювати прочитане. Очі всіх присутніх зупинилися на Ньому, бо всі чекали, як саме Він тлумачитиме прочитане.

Вони вухам своїм не повірили, коли Ісус сказав: „Той самий день, про який Я щойно читав, прийшов“. І Ісус засвідчив, що Божий Посланець-Цар – це Він.

Таке тлумачення було ніщо інше, як порушення закону.

„Як Він наважився сказати таке? Він же син Йосипа“.

„Він наш сільський тесля“, – підтримали інші.

Ісус припинив їхній гомін.

„Ви не вірите Мені, бо знаєте Мене дуже добре, – сказав Він. – Пророки Божі ніколи не були прийняті в своїх

містах і селах. Поки Ілля перебував у Ізраїлі, життя його піддавалося небезпеці. Він змушений був піти з країни і шукати вдову, яка подбала про нього. Потому був Нааман, сирієць, не ізраїльтянин, який повірив Єлисею і через те був ним вилікуваний“.

Народ був розлючений тим, що сказав Ісус. Як Він сміє припускати, що чужоземці, яких вони зневажали, краще розуміли слово Боже й виконували його, аніж народ Божий – ізраїльтяни!

Вони хутко підвелися зі своїх місць, схопили Ісуса, виштовхали Його із синагоги й потягли на одну з круч, що на них було побудовано місто. Вони хотіли зіштовхнути Ісуса зі скелі. Однак Ісус, наче невидимий, пройшов між ними і пішов спокійно Своїм шляхом.

Йоан Хреститель сміливо проповідував натовпам людей, які звідусіль приходили, аби послухати його. А ще він мав сміливість говорити правду в обличчя самому цареві. (Цар Ірод, який правив у Галілеї, був сином померлого Ірода Великого, того самого, що наказав піддати смерті дітей у Віфлеємі, коли народився Ісус.)

Йоан прямо сказав Іродові, що той учинив погано, забравши дружину в брата і побравшись з нею. Звичайно Ірод відчував докори сумління, коли Йоан казав щось на зразок цього. Він навіть не міг не відчувати поваги до Йоана за його сміливість і чесність, а також за простий спосіб життя, який вів Йоан. Йоан дуже відрізнявся від тих, хто жив у палаці, і являв собою живу докору їм.

Через те Іродова дружина, Іродіада, ненавиділа Йоана. Як він наважувався говорити їм, що і як їм належить робити?! Вона весь час підбурювала Ірода і так наполягала на своєму, що врешті-решт Йоана було заарештовано. Його кинули до страшної фортеці, котру було збудовано на гірських кручах. Далеко вниз розкинулося Мертве море, і ніде не було помітно ані зеленого деревця, ані стеблини травиці – тільки каміння під палючим сонцем.

Йоан зник до вільного життя. Тепер же він опинився у темному кам'яному мішку в'язниці-фортеці.

Минали дні, і він, сидячи тут, почав відчувати сумнів, чи не було його побачення з Царем лише мрією. Нарешті він вирішив декого зі своїх друзів відшукати Ісуса та попросити Його, аби Він сказав їм про це відверто.

Коли Йоанові друзі дісталися до Ісуса, то побачили Його, оточеного великим натовпом хворих людей. Він був увесь поглинутий справами, допомагаючи хворим позбутися їхніх недугів та відпускаючи їх здоровими додому.

„Йоан хоче знати, чи Ти справді Месія“, – сказали Йоанові посланці.

„Повертайтеся назад і перекажіть Йоанові все, що ви побачили“, – відповів Ісус. Він знав, що Йоан угледить у Його чудовних справах вірний знак, що Сам Бог робив ці діла і що обраний Ним Месія прийшов. Коли Йоанові друзі повернулися назад, Ісус звернувся до натовпу людей зі словами про Йоана:

„Що ви сподівалися побачити, коли йшли, аби послухати Йоана? – сказав Він. – Не пана в пишних шатах – але правдивого, чесного посланця від Бога. Йоан – найвеличніший з пророків, що будь-коли жили на землі“.

Винагорода

за танок Марка 6

Минав час, але Йоан Хреститель залишався ув'язнений у темній в'язниці. І от одного дня, а це був саме день народження Ірода, у палаці збиралися влаштувати велику учту. Було багато гарних напоїв та вишуканих наїдків, бо запрошено було всіх поважних та значущих людей.

Після того як гості наїлися та напилися досхочу, вони розташувалися дивитися розваги. Саломія, вродлива Іродова донька, увійшла до залу й оголосила, що буде танцювати для царя та для шановного товариства. Присутні були вражені її танком, і коли, нарешті, завмерли останні звуки музики, Саломія низько схилилася перед царем у поштивому поклоні. Ірод, розігрітий вином, був у захваті.

„Ти маєш отримати винагороду за свій танок! – вигукнув він. – Вибирай усе, що хочеш, і я обіцяю дати тобі це“.

Саломія без жодного слова тихенько випурхнула з кімнати і кинулася до матері, аби порадитися з нею стосовно того, що просити. В Іродіяди

не було потреби довго думати над цим питанням.

„Проси голову Йоана Хрестителя“, – наказала вона дочці із суворою рішучістю в голосі.

Саломія поспішила назад до залу, де справлялася учта.

„Будь ласка, подаруй мені голову Йоана Хрестителя на блюді – тільки зараз, негайно“, – сказала вона.

Ірод був вражений. Він налякався однієї думки, що доведеться вбивати таку гарну людину. Однак він не міг зганьбити себе, коли на очах усіх своїх слуг та гостей дав урочисту обіцянку Саломії. Врешті-решт він послав солдата у в'язницю до Йоана з жакливим наказом – відтяти Йоанові голову.

Іродіяда була задоволена. Вона насолоджувалася з того, що затулила уста людині, яка псувала їй життя, вказуючи на її ганебні вчинки.

Йоанові друзі дуже переживали. Вони взяли Йоанове тіло, аби поховати його. Ісус також переживав із того, що сталося, адже Він щиро любив Йоана.

УРОКИ ПРОСТО НЕБА

Нагірна проповідь

Матвія 5; Луки 6

Дуже швидко стало очевидно, що релігійні вожді зовсім не мають бажання слухати те, що Ісус говорить про Бога. Вони мали власне уявлення стосовно того, який є Бог і як їм належить догоджати Йому. Вони дуже суворо дотримувалися закону, даного їм Мойсеєм, однак вони додали до нього кілька сотень правил уже від себе.

Ісус учив, що те, як ми ставимося до інших, є значно важливішою річчю, аніж миття рук перед уживанням їжі чи заборони щодо самої їжі.

Коли релігійні начальники відмовили Ісусові в праві навчати у синагогах, Він став навчати Своїх учнів та юрми людей, що приходили Його послухати, просто неба.

Одного дня, коли вони сиділи на зеленому пагорбі, Ісус сказав:

„Якщо ви хочете бути дітьми Божими, ви повинні наслідувати Його і чинити так, як Він чинить. Бог добрий до всіх. Він посилає сонце й дощ кожному, а не тільки тим, хто заслуговував на них, і ви маєте чинити так само. Будьте люблячі і допомагайте кожному, хто ненавидить вас та робить вам зло. Віддавайте їм назад добром!“ Відтак юдейські вчителі були дуже суворі щодо неухильного виконання десяти заповідей, включаючи ту, де сказано: „Не вбивай“. Однак вони плекали вбивчі думки проти Ісуса у своїх серцях. Ісус сказав, що Бог дивиться глибоко в думки людини, і коли Він бачить зло та гнів, то це вважає таким самим, що і вбивство. Бог хоче, аби люди були чисті зсередини, так само, як і зовні, щоб приховане усередині було таким, як те, що люди бачать.

„Справді щаслива та людина, – вів далі Ісус, – яка знає, що в усьому вона залежить від допомоги Божої і дякує Богові за все. Вона знає, що самотужки ніколи не стане достатньо гарною для Бога, однак намагається любити й служити Богові від щирого серця. І Бог буде задоволений такою людиною.

Насправді щасливий буде той, хто ласкавий і терплячий до інших, а не той, хто тягне все до себе і пишається з того.

Щасливі ті, хто намагається припинити сварки та встановити мир.

Насправді щасливі ті, хто в усьому покладається на Бога і залишається вірним Йому, чого б це не коштувало.

Якщо люди гнатимуть вас і ображатимуть вас через те, що ви Мої послідовники, то щасливі ви. У Бога є чудова винагорода, яка чекає вас на небесах!“

„Господи, навчи нас молитися!“

Матвія 6; Луки 11; Марка 11

Пізно вночі та рано вранці, коли стомлені учні відпочивали, Ісус ішов один молитися. Здавалося, що Він має таку ж потребу в молитві, як Його учні у сні.

Якось одного дня вони попросили:

„Господи, чому не навчиш нас, як треба молитися?“

„Не те важливо, як молитися, – пояснив Ісус. – Не беріть прикладу з людей, які вас оточують, котрі все роблять про людське око. Вони промовляють свої молитви, аби їх почули інші, а не Бог. Вони вибирають місця, де багато народу, зупиняються й починають голосно молитися, аби кожний чув, бачив та був вражений. Не робіть так. Знайдіть якесь місце насамоті, так щоб тільки Бог міг чути й бачити вас.

Не думайте, що молитва має бути довгою і складатися з багатьох пишних та гучномовних слів. І не намагайтеся накопичувати слова в молитві, не думаючи над тим, що ці слова означають. Бог знає всі потреби ваші задовго до того, як ви попросите про них. Однак Він хоче від нас, аби ми розповідали Йому про них простими, чесними, правдивими словами.

А молитися треба так:

„Отче наш, що єси на небесах!
Нехай святиться Ім'я Твоє,
нехай прийде Царство Твоє,
нехай буде воля Твоя,
як на небі, так і на землі.
Хліба нашого насущного
дай нам сьогодні.
І прости нам борги наші,
як і ми прощаємо
винуватцям нашим.

І не введи нас у випробовування,
але визволи нас від лукавого.
Бо Твоє є царство, і сила,
і слава навіки. Амінь“.

„Ніколи не забувайте, що не можна просити Бога простити нам, якщо ми не готові подарувати все іншим. Бог може почути тебе і простити тобі, якщо ти маєш любов і прощення до інших.

І найголовніше, ніколи не просіть у Бога, якщо маєте сумнів щодо Нього. Вірте, що Він чує вас і покладайтеся на Нього. Знайте, Він дасть найкращу відповідь на ваші молитви“.

Двоє богомольців

Луки 18

Людей, які слухали Ісуса, можна було б поділити на дві групи. Одну становили фарисеї, які трималися осторонь простого люду і докладали чималих зусиль, аби це було усім видно. А решту становили звичайні собі люди.

Так от, фарисеї трималися окремо, їх легко було відрізнити по їхньому вбранню. Фарисеї витрачали багато сили й часу, витлумачуючи ті тонкощі, яких люди додали до Закону Божого протягом минулих століть. Звичайно фарисеї були непоганими людьми, однак дуже високо себе несли і надто вже пишалися з себе. Вони були певні, що Бог також ними задоволений. „Наскільки ж ми кращі за цих людей, – міркували вони, – які сидять, роззявивши рота, і ловлять кожне слово Ісуса“.

Ісус поглянув на обидві групи своїх слухачів і розповів таку історію.

„Двоє людей зайшли до храму помолитися. Один із них був фарисей, інший – митар. Фарисей навмисне

став подалі від митаря і відтак почав молитися: „О Боже, я дякую Тобі, що я не такий грішний та огидний, як інші люди, які нехтують Твоїми заповідями та грішать у різний спосіб. Я дякую Тобі, що я не такий, як ось цей митар. Я дотримуюся поста два дні на тиждень і віддаю десяту частку з того, що набуваю“.

Митар стояв собі збоку, не наважуючись навіть очі звести. Він засоромлено понурив голову і тільки схлипував, б'ючи себе в груди, звертаючись до Бога: „Прошу Тебе, Боже, почуй мене і допоможи мені! Я знаю, що я грішник, – змиловився наді мною!“

І Я кажу вам, – вів далі Ісус, – що з цих двох саме митар вийшов із храму, виправданий Богом. Не фарисея, а його Бог почув і прийняв.

Отож усі, хто звеличує себе, принижені будуть. Ті ж, хто визнає свої гріхи та провини, вони від Бога отримають допомогу, і Бог звеличить їх“.

„Коли ви молитесь до Бога, – сказав якось Ісус Своїм учням, – кажіть Йому просто й відверто про свої потреби. Просіть, і Бог дасть вам; шукайте Його – і знайдете; стукайте, і вам відчинять двері.

Уявіть-но собі, що вас розбудили серед ночі, бо до вас прийшов друг ваш. Він – утомлений після тривалої подорожі – звернувся до вас, просячи хліба та притулку, аби перепочити. Однак ви не знаходите вдома нічого, чим можна було б його нагодувати, – навіть окрайця хліба від вечері не залишилося.

Отож ви йдете й стукаєте в двері до сусіда, вибачаючись і пояснюючи свій нічний візит: „Мій друг прийшов до мене здалеку, а я не маю чим його нагодувати. Будь такий ласкавий, позич мені три буханця хліба!“

Спочатку тихо. Та оскільки ви не перестаєте стукати, лунає заспаний голос з-за дверей: „Йди собі! Ми всі вже давно повклалися й двері на ніч замкнули. Я не можу нічим тобі зарадити!“

Однак ви відмовляєтеся піти й продовжуєте грюкати в двері та прохати, бо друг ваш голодний, а у вас їжі немає. Врешті-решт сусід підводиться, знаходить буханці хліба і дає їх вам, аби тільки ви дали йому спокій. Радіючи й дякуючи, ви мерщій повертаєтеся додому, де на вас чекає зголоднілий гість.

Пам'ятайте, – сказав далі Ісус, – усе може молитва! Навіть цей чоловік, якому спершу було відмовлено, отримав те, що просив, бо просив наполегливо. Отже, коли ви молитесь, то звертаєтесь до люблячого й доброго Батька. І як же радіє Бог,

коли чує вашу молитву і може задовольнити вас тим, про що ви просите!“

Правильне будівництво Матвія 7

„Одного разу, – розпочав Ісус Свою розповідь, – двоє людей вирішили побудувати нові оселі для себе та своїх родин. Перший з них спочатку старанно обрав місце для будівництва. Він зупинив свій вибір на міцному кам'яному виступі, що виднівся із землі. Настала зима, подули вітри, бурі навалилися на будинок, але той стояв міцно, бо побудований був на камені, тому й витримав усе.

Інший чоловік не обтяжив себе роздумами про підвалини оселі. Він уподобав гарненьку ущелину, де, на його думку, будинок мав би виглядати якнайкраще. Він і гадки не мав, що буде помешкання на пересохлому руслі річки. Улітку все було гаразд. Однак розпочалися зимові дощі, подули вітри, і потоки води заструменіли ущелиною. Вони навалилися на будинок, затопили його водою і швидко знесли“.

Ісус уважно подивився на Своїх учнів, які уважно слухали те, чому Він їх навчав.

„Будьте мудрі, – промовив Ісус. – Будуйте своє життя на вченні, якого Я вас навчаю. Якщо ви послухаетесь Моїх слів, то будете подібні до мудрого будівельника, який заснував свій дім на міцному камені. І ніщо не змогло повалити той будинок. Ви повинні стояти твердо.

Проте якщо ви не зважатимете на Мої слова і житимете за власним розсудом, роблячи те, що, на ваш погляд, є найкращим, ви будете подібні до нерозумного будівельника. Цей будівельник не потурбувався, аби знайти твердий ґрунт, і його гарна оселя перетворилася на руїни. Будуйте своє життя мудро, підкоряючи його Моєму вченню і роблячи так, як Я вам кажу“.

ВОРОГИ ІСУСА

Четверо друзів знаходять шлях

Марка 2

Усі говорили про нового Вчителя, який чинив дивні справи і розповідав про дивні речі.

Коли Ісус повернувся до Капернаума, маленький будиночок, в якому Він розповідав про Своє вчення, швидко наповнився людьми. Знадвору натовп щільно присунувся до відчинених дверей. Люди витягували шиї, аби бачити Ісуса.

Четверо людей повільно просувався шляхом. Кожний з них тримав за один із кінців простирадло, на якому лежав хворий чоловік.

Наблизившись до будиночка, вони спробували були продовжити свій шлях крізь натовп, однак ніхто не хотів відступити вбік, аби пропустити їх. Вони на хвилину поклали додолу свою ношу, аби обміркувати, що робити далі. Вони були рішучі у своєму намірі: будь-що дістатися зі своїм хворим другом до Ісуса.

Раптом одному з них на розум спала думка. Він помітив сходи, що вели до плаского даху будинку, і кинувся ними нагору. Там він почав розкидати покрівлю, роблячи в ній отвір. Нарешті його зусиллями утворився невеликий отвір, через який було видно, що відбувається всередині. Він був задоволений і подав знак своїм друзям, аби вони поспішили до нього. Незабаром вони спільними зусиллями утворили в покрівлі дірку, достатню, аби через неї спустити хворого разом із постілью, на якій той лежав.

Нелегкою була ця робота – занести

хворого на дах вузькими сходами. Упоравшись із цим, вони обережно спустили свого друга всередину будинку через зроблений ними отвір у стелі. Упоралися з цим чудово, бо хворий на своєму простирадлі без пошкоджень опинився на підлозі, якраз біля Ісусових ніг.

Ті, що зібралися всередині, розсміялися від несподіваної появи людини, та ще й у такий спосіб. Однак релігійні вожді, які також знаходилися тут, насупили брови від обурення,

що їхню поважну й серйозну розмову було перервано таким негідним чином.

Ісус посміхнувся. Він був задоволений з того, що ці четверо друзів мають таку тверду віру і так покладаються на Нього, що не зупинилися ні перед чим, аби доставити сюди свого хворого, впевнені, що Ісус допоможе йому.

Хто може прощати гріхи?

Марка 2

Натовп у будинку спостерігав за всім із підвищеною зацікавленістю. Люди хотіли на власні очі побачити, як Ісус учинить диво. Однак, нахилившись до чоловіка, нерухомого й блідого, що лежав біля Його ніг, Ісус лише сказав: „Сину Мій, прощені тобі твої гріхи“.

Ісус ніколи раніше не бачив цієї людини, однак Він знав, що цей чоловік потребує на дещо значно більше, аніж клопіт про його недугу. Можливо, що натовп був незадоволений, однак хворий відчув радість і велике полегшення. Тягар поганих учинків, що протягом тривалого часу пригнічував його совість, було знято з нього владою Ісуса.

Релігійні вожді були обурені.

„Як наважився Він прощати цій людині? – шепотіли вони одне одному. – Бог – єдиний, хто може відпускати гріхи. За кого Він Себе має?“

Ісус достеменно знав, що вони думали й гадали, тому на їхнє запитання щодо Нього відповів їм голосно:

„Коли Я кажу: „Я прощаю тобі твої гріхи“ – ви не вірите, що Я можу це здійснити. Однак ви зможете пересвідчитись у Моїй силі, коли Я зараз вилікую і тіло цієї людини“.

І Він знову нахилився до нерухомої людини на підлозі.

„Підведися! – наказав Ісус хворому. – Візьми свою постіль та йди додому!“

І після цих слів людина, яка протягом тривалого часу не могла навіть поворухнутися, звелася на ноги і вправно звернула простирадло, на якому її було сюди принесено. Упевненою ходою колишній хворий

пройшов крізь натовп і вийшов у відчинені двері.

Якщо Ісус спроможний зцілити паралізовану людину, думали в натовпі, певно, що й гріхи прощати Він також може.

Ісус навчав людей закону Божому зовсім не так, як це робили єврейські релігійні вожді та вчителі.

Серед цих релігійних вождів були такі, що їх називали фарисеями, тобто „відокремленими“. Вони трималися осторонь від усіх і кожного, хто суворо й неухильно не дотримувався їхніх настанов.

Вони щосили намагалися бути праведними і присвячували своє життя дотриманню й виконанню тих численних додатків до Закону, даного Богом Мойсею, які були вигадані людьми впродовж віків.

Сотні різноманітних вигадок було додано до заповіді: „Пам'ятай про день суботній і святи його“. Фарисеї вважали, що все, що вони називали працею, заборонялося робити в суботу. Лікування вважалося працею, тому ніхто не повинен був звертатися до лікаря суботнього дня, незважаючи на те, що хворий міг померти раніше, ніж субота промине.

І от одного суботнього дня Ісус увійшов до синагоги і побачив людину, в якої була паралізована рука. Цей чоловік не міг працювати цією рукою, отож не міг і заробити собі на прожиття.

Фарисеї, що були в синагозі, уважно спостерігали за Ісусом: чи порушить Він їхні суворі настанови, аби вилікувати цього хворого чоловіка?

Ісус добре знав, про що вони думали. У Нього вже були неприємності через фарисеїв, бо Його учні не дотримувались їхніх правил. Він покликав хворого і відтак звернувся до присутніх із запитанням:

„Як ви вважаєте, субота – це день, в який належить допомагати людям,

чи, навпаки, чинити їм шкоду? – промовив Він. – Невже ваші закони дійсно закликають нас робити останнє?“

Відповіді не було. Люди усвідомлювали, що Ісус вірно тлумачить Закон Божий, однак вони боялися своїх вождів. Ісус подивився на суворі й безжалісні обличчя фарисеїв, і Його охопило обурення. Він бачив, що фарисеї не мають жодного бажання допомогти хворій людині. Вони були заклопотані тільки тим, аби підловити на чомусь Ісуса і зробити Йому неприємності. Однак Ісус не боявся їх.

„Витягни вперед свою руку!“ – наказав Він хворому.

І враз хворий відчув, що може випростати вперед руку, якою раніше зовсім не володів. Тепер ця рука була такою ж здоровою, як і інша його рука.

Фарисеї рвучко звелися на ноги

і вийшли геть із синагоги. Вони почали шукати собі спільників, таких, хто, як і вони самі, прагнули позбутися Ісуса.

„Він божевільний!“

Марка 3

Ісус був зайнятий справами з ранку до ночі. Нескінченний людський потік усе йшов та йшов, аби послухати Ісуса, і натовп недужих оточував Його, благаючи про допомогу.

Матері та батьки приносили хворих дітей, рідні та близькі приводили тих, хто сам не мав сили прийти через хворобу чи сліпоту. Інші йшли самі, також сподіваючись на одужання через Ісуса.

Учні також валилися з ніг, допомагаючи Ісусові і дбаючи, аби всі отримали сподіване. Врешті-решт вони вже не мали часу не тільки для відпочинку, але навіть щоб попоїсти.

Більшість простих людей любили Ісуса. Адже Він не сварив їх і не зневажав, як це звичайно робили фаризеї. Навпаки, Ісус казав їм про те, що Бог любить їх. Проте дехто вважав, що Ісусове місце в майстерні теслі і Йому слід туди повернутися.

„Ми не можемо зрозуміти, що це з Ним, – казали вони Марії та іншим членам Ісусової родини. – Певно, Він утратив розум!“

Учителі єврейського народу з Єрусалима прочули про Ісуса і тепер також хотіли прийти й послухати, що Він говорить. Вони були занепокоєні тим, що слава Ісуса зростає, також їх лякали дива, які Він здійснював. Вони зненавиділи Його через те, що Він казав про Бога. Замість захвату від того, що Бог дав Ісусові силу допомагати людям і зціляти їх, вони розповсюджували клевети, начебто влада Його походить від сатани.

Ісус відповів їм на це:

„Чи може таке бути, щоб сатана спрямовував свою силу проти себе самого? Хвороби тіла й душі йдуть від сатани, який тільки того й прагне, аби зашкодити та завдати страждань. Чи може він відчувати втіху від того, що Я роблю? Ви бачите справи, які чинить Бог, і вдаєтесь до хибних висновків, приписуючи ці справи сатані. Гріх – не вірити словам Моїм. Я прийшов, аби визволити людей з-під влади сатани і зробити їх вільними силою Божою“.

ОПОВІДАННЯ ПРО ЦАРСТВО БОЖЕ

Посіяне зерно

Марка 4

Люди обступили Ісуса і присунулися ближче до Нього, коли Він одного разу вчив їх на березі Генісаретського озера. Тому Ісус змушений був зійти у човен і сказати учням, аби вони відвели човен трохи від берега, так щоб кожен міг бачити Його.

„Слухайте! – звернувся Ісус до людей, і голос Його задзвенів над спокійною водою. – Вийшов сіяч, аби засіяти своє поле. Він пішов полем і, йдучи, розкидував зерно.

Деякі зерна впали на притоптаний ґрунт край дороги, і птахи, злетівшись, поклювали їх.

Інші зерна впали на місця з тонким шаром ґрунту, під яким були тверді камені. Ці зерна швидко проросли, бо неглибокий ґрунт швидко прогрівся під сонцем. Однак, не маючи змоги глибоко пустити коріння, вони невдовзі зів'яли та всохли під гарячим сонцем.

Ще інші зерна потрапили до зарості тернини край поля. І не могли ці зерна вирости, бо терен заглушив їх.

Одна частина зерен, що їх розкидав на своєму полі сіяч, впала на гарний та здобрений ґрунт. І сіяч зібрав добрий врожай пшениці, яка виросла з цього посіяного зерна“. Запанувала недовга тиша, відтак Ісус додав: „Якщо у вас є вуха, то користуйтеся ними, аби чути!“

„Ми не розуміємо, що ця історія означає, – сказали Ісусові трохи пізніше Його учні. – І як ми можемо користуватися нашими вухами, якщо розу-

мом не розуміємо того, що почули?“

„Я вдаюся до таких історій, – пояснив їм Ісус, – аби ті, хто насправді прагне навчитися, міг би знайти в них усе, що стосується Царства Божого. Однак люди, яких спонукає лише цікавість, які не хочуть чути волі Божої і підкорятися їй, залишаються в темряві.

Я поясню вам цю історію. Сіяч – це той, хто несе людям слово Боже. Зерна – це слово Боже, і воно завжди гарне. Однак слово це чують різні слухачі.

Одні мають затверділе серце і затверділий розум і не можуть сприйняти Слова Божого. Вони подібні до твердого, вкатаного шляху. Сатана робить так, що вони швидко забувають почуте.

Інші подібні до кам'янистого ґрунту. Спочатку, тільки-но почувши слово Боже, вони дуже радіють. Однак якщо воно вимагає від них послуху та жертви, вони зрікаються його.

Зарослий терниною ґрунт – це люди, які живуть, сповнені своїх власних турбот і бажань. І слово Боже вони швидко заглушують своїми власними справами.

Однак є люди, чиї серця й розум готові прийняти слово Боже і підкоритися тому, що їм говорить Бог.

Вони – наче гарний ґрунт. Вони прагнуть власним життям довести, що прислухаються до Бога та підкоряються Йому. Це ті, кого Бог називає добірною пшеницею!“

Випічка хліба

Матвія 13

Коли Ісус розмовляв з освіченими релігійними вождями, які вважали, що знають геть усе про Бога, Він удавався до виразів і доказів, які звичайно вживали вони. Та коли Він навчав звичайних, простих людей, то використовував різні історії, аби за їхньою допомогою пояснити людям, що є Царство Боже.

Ми називаємо ці історії притчами,

і той, хто зосереджено поміркуює над притчею, зможе відкрити подібність між притчею та сутністю Царства Божого. Кожна притча – це наче малюнок, який допомагає нам зрозуміти краще, яким є Царство Боже.

„Я розповім вам, на що схоже Царство Боже, – сказав одного дня Ісус. – Воно схоже на хліб, який випікає господиня“. Усі закивали головами, уявляючи собі цю картину. Жінки, що також були в натовпі, пекли хліб щодня, а діти допомагали їм у тому. І дорослі чоловіки, коли були дітьми, також допомагали своїм матерям у цій справі.

„Ви знаєте, як господиня робить це, – вів далі Ісус. – Вона бере малу грудку дріжджів і замішує їх із великою кількістю борошна. І невдовзі починають відбуватися зміни з тістом. Тісто починає підходити і вдвічі збільшується в своєму обсязі. Так само і Царство Боже. Бог працює приховано. Ви не можете побачити, як це відбувається, однак життя буде докорінно змінюватися, і Царство Боже зростатиме й зростатиме силою Божою“.

Знайдений скарб

Матвія 13

„Якось сталося“, – розпочав Ісус, і всі налаштувалися уважно Його слухати. Ісус збирався розповісти людям іншу історію, аби допомогти їм зрозуміти сенс Царства Божого.

„Якось сталося, копав один чоловік на полі, куди його було послано працювати, і відчув, що його заступ ударився об щось тверде. Чоловік швидко розкидав землю і знайшов горщик, повний коштовностей. Золоті каблучки, браслети, ланцюжки та монети посипалися з горщика на землю і заблищали на сонці.

Чоловік швиденько зібрав скарб і знову поклав його туди, де знайшов. Відтак, спершись на свій заступ, він почав хутенько міркувати. Якби він

міг придбати це поле, то скарб належав би йому. Він знав, що поле коштує стільки, як усе його майно. Однак він пішов і спродав усі речі, все що мав, щоб поле стало його власним. Воно було варте того! Так чоловік оволодів скарбом“.

Ледве Ісус закінчив цю історію, як хтось із дітей, що були серед натовпу, голосно вигукнув: „Розкажи нам ще якусь історію, будь ласка!“

„Жив собі один купець, який добре розумівся на перлах. Він відвідував багато портів у різних країнах і всюди цікавився перлами, аби поповнювати свою колекцію. Одного разу йому трапилася на очі перлина, така велика і така гарна, якої він ніколи доти не бачив. У купця навіть подих перехопило. Він попросив, аби йому дозволили роздивитися її зблизька, і коли перлина лежала на його долоні, він зрозу-

мів, що вона – сама досконалість, бо ніяких вад ця чудова перлина не мала.

Та коли він запитав про ціну перлини, він зрозумів, що всіх його грошей (а був він людиною багатою) не вистачить, аби придбати цю коштовність. Однак він повинен купити її! Він спродав усі свої перли, а деякі з перлин були дуже коштовні, бо тільки в такий спосіб міг придбати цю чудову перлину“.

Деякі з Ісусових слухачів почали краще розуміти, яким є Царство Боже. Належати до нього і мати Ісуса за Царя – це було б так чудово, і це варте будь-чого, бо ніщо в житті не йде в порівняння з цим. Мати Ісуса – це означає володіти найдорожчим скарбом у світі.

Велика учта

Луки 14

Усі правовірні юдеї чекали того дня, коли Царство Боже буде встановлене на землі. Вони уявляли це собі великим і тривалим святом – тільки для юдеїв.

Одного разу, коли Ісус був на вечері разом із дуже побожними юдеями, один гість зауважив: „Хіба це було б не чудово, потрапити на бенкет до Бога, коли настане Його Царство?“

„Дозволь Мені розповісти одну історію, – озвався Ісус. – Був собі чоловік, який надумав справити велику учту. Запросив він гостей і відтак розпочав готуватися до бенкету. Коли все було приготовано, наказав він своєму прислужникові: „Піди і поклич гостей на учту!“

Хазяїн першого будинку, у двері якого постукав прислужник, дуже поспішав. Скажи своєму пану, що я дуже жалкую, що не зможу прийти на його учту, – кинув він через плече. – Я тільки-но придбав поле і збираюся піти оглянути його“.

Другий запрошений також був дуже зайнятий. „Я ніяк не зможу знайти вільного часу, аби прийти, – сказав він. – Я оце саме придбав кілька волів і повинен випробувати, як вони будуть орати“.

Засмучений прислужник подався до третьої оселі. „Я нещодавно одружився, – відповів третій із запрошених, – тому скажи своєму панові, щоб не чекав мене на учту“.

Прислужник обійшов усіх інших запрошених, і усі вони відмовилися від запрошення. Сумний прислужник повернувся додому.

Коли його хазяїн почув про те, що сталося, він дуже розгнівався:

„Навколо чимало людей, які були б дуже раді прийти на мою учту, – сказав він слугі. – Піди і запроси їх. Обійди всі вулиці міста, знайди всіх убогих та голодних і приведи їх сюди“.

Слуга невдовзі повернувся разом із натовпом змучених, в одертому одязі людей. Замурзані діти аж підскакували від захвату, дорослі ж поважно трималися позаду. Хазяїн запросив їх усіх. Та коли всі вони розмістилися за накритим довгим столом, то виявилось, що багато місць вільні.

„Я хочу, аби за моїм святковим столом не було порожніх місць, – сказав господар слугі. – Піди пройди околицями і збери сюди всіх безпритульних. Тоді моя учта буде повною“. Раптом хмара невдоволення набігла на його спохмурніле обличчя: „Ніхто з тих моїх друзів, кого я першими покликав на свято, не братимуть у ньому участі“.

Запанувала тиша, коли Ісус скінчив Свою розповідь. Невже Він дійсно наважився сказати, що доброчесні, релігійні юдеї не братимуть участі в святі Божому? Невже замість них Бог запросить на свято в Своєму Царстві той простий люд, який вони зневажали?

ІСУС – ДРУГ У БІДІ

Буря на озері

Марка 4

Це був довгий, важкий день. Ісус навчав і зціляв юрми людей на березі озера з раннього ранку до вечора. І от небо й вода в озері стали темно-синіми – наближалася ніч.

„Давайте переберемося через озеро“, – сказав Ісус, і вдячні учні з полегшенням пішли до свого човна і заходилися підіймати парус. Більшість людей також подалися до домівок.

„Сідай сюди, Господи, на корму“, – сказали учні Ісусові. З рибалками, які керували човном, Ісус був у повній безпеці. Ісус сів, і голова Його почала схилятися, бо глибокий і міцний сон зразу ж зморив Його. Учні тихо повели човен на середину озера.

Несподівано, як це відомо всім рибалкам на Генісаретському озері, налетів шторм, і сталося це за кілька хвилин. Вітер раптом збурих поверхню озера, і великі хвилі почали затоплювати човен і ганяти його, наче шкаралупку. Гори води здіймалися над маленьким човном, погрожуючи

поглинути його. Тихе, спокійне озеро перетворилося на розбурхану стихію.

Учні працювали щосили, намагаючись вичерпати воду з човна, а їй ставало дедалі більше й більше. Скоро, розуміли вони, човен наповниться водою і потоне.

Учні кинулися подивитись, де Ісус. На превеликий їхній подив вони побачили, що Ісус міцно й спокійно спав.

„Прокидайся, – кричали вони, намагаючись пересилити рев вітру. – Чи Тобі байдуже, що ми всі зараз загинемо?“

Ісус зразу прокинувся. Він промовив, звертаючись безпосередньо до ураганного вітру.

„Стихни!“ – наказав Він.

Відтак кинув погляд на хвилі.

„Заспокойтеся!“ – сказав Він їм.

І враз, ледве Він це промовив, вітер завмер і хвилі уляглися.

Тоді Ісус повернувся до учнів.

„Чого ви налякалися? – запитав Він у них. – Чи ви не вірите Мені?“

Однак учні мовчали. Вони були такі ж непорушні, мов та буря, що її приборкав Ісус.

„Хто Ти? – прошепотіли вони. – Коли і хто чув таке, щоб людина віддавала накази погоді й та підкорялася їй!“

Невдовзі човен дістався протилежного берега озера. Ісус та Його учні не зазнали ніякої шкоди. На цьому березі не було ніякого натовпу. Раптом вони почули пронизливе виття. Потім страшні вигуки залунали один за одним, і звуки ці наближалися до них усе ближче й ближче.

Учні чули розповіді про божевільних, диких людей, яких виганяли з міста, і вони мешкали серед кам'яних скель на навколишніх пагорбах. Ніякі ланцюги не були достатньо міцними, аби утримати цих навіжених від пошкоджень, яких вони собі завдавали, чи навіть від самогубства.

Учні стривожено притислися одне до одного, коли навіжений з'явився в полі їхнього зору. Його очі божевільно витріщилися, волосся було скуйовджене і сплутане, а голе тіло було вкрите ранами та виразками.

Ісус залишався спокійним. Він рушив до навіженого і той зразу ж зупинився й упав на коліна перед Ісусом.

„Не муч і не карай мене, Ісусе! – вигукнув він. – Я знаю, хто Ти є. Ти – Син Божий!“

Ісус відчував глибокий жаль до навіженого. Він знав, що не з власної волі той так себе поводить. Це сатана своєю диявольською силою керував ним.

„Як твоє ім'я?“ – запитав Ісус.

„Легіон, – відповів навіжений. – Це тому, що в мені ціла армія бісів“.

„Духи диявольські, вийдіть із цієї людини!“ – наказав Ісус. А неподалік від них паслися свині на схилі пагорба.

„Пошли нас у цих свиней“, – змолилися біси.

„Добре, – погодився Ісус, – ви можете увійти в свиней“.

І враз усі свині кинулися бігти з пагорба і поплигали в озеро.

Тепер колишній навіжений достеменно знав, що Ісус назавжди звільнив його з-під влади сатани. Божевільний вираз зник із його очей. Він щасливо посміхався до Ісуса.

Ісус допоміг йому звестися на ноги, а учні підхопили й повели до озера – помити йому обличчя й волосся. Вони поділилися з ним і своїм одягом.

А чоловік, який випасав свиней, щодуху кинувся до міста, аби розповісти всім про те, що сталося, і невдовзі до цього місця почали стікатися цікаві.

Вони, вражені, дивилися на свого навіженого, який сидів, спокійний та вдягнений, і приязно розмовляв із своїми новими друзями. Однак прибулі не привітали Ісуса. Вони гнівалися на цього загадкового чужинця, через Якого їхні свині потонули в озері.

„Будь ласка, йди від нас“, – сказали вони Ісусові.

Без зайвих розмов Ісус і учні повернулися до свого човна.

„Дозвольте і мені піти з вами!“ – благав колишній навіжений.

„Мені потрібно, аби ти залишався тут, – відповів м'яко Ісус. – Ти прислужишся Мені більше, якщо розповіси всім тутешнім людям, яким добрим був до тебе Бог, і дозволиш їм на власні очі переконатися в цьому“.

Дві дуже поважні особи

Марка 5

Коли Ісус з учнями знову перетнули озеро, відразу ж почали збиратися люди. Усі прагнули одного – опинитися поближче до Ісуса, та, однак, була людина, яка домагалася того більше за інших, і люди давали їй дорогу. Вони впізнавали в цій людині Яіра, начальника місцевої синагоги. Яір був дуже поважною особою в місті.

Коли натовп розступився, Яір кинувся до Ісуса і впав до Його ніг.

„Прошу Тебе, поквася! – змолвився він. – Моя маленька дочка тяжко

хвора. Вона помре, якщо Ти не поспішиш прийти до неї“.

Ісус зразу ж погодився й поспішив услід за Яіром. Натовп зімкнувся й рушив за ними. Яір увесь час оглядався назад, аби переконатися, що Ісус не відстає від нього. Та раптом Ісус зупинився.

„Хто доторкнувся до Мене?“ – запитав Він.

„Про що Ти питаєш, адже навколо Тебе таке юрмище людей! – відповіли Йому учні. – Усі штовхають Тебе!“

Однак Ісус чекав, Його очі оглядали обличчя за обличчям. Нарешті тендітна бліда жінка виступила наперед. Вона вся тремтіла, коли схилилася перед Ісусом.

„Це я доторкнулася до Тебе, – зізналася вона. – Я була впевнена, що коли тільки доторкнуся до Тебе, то одужаю“.

„Розкажи Мені все“, – промовив Ісус.

„Я хворію вже протягом дванадцяти років, – почала розповідь жінка, – і витратила всі гроші, які мала, на

лікарів, але мені тільки гіршало. Я вірила, що якщо зможу доторкнутися до Тебе, навіть нехай до Твого одягу, я одужаю. І я одужала!“

Ісус дивився на неї з великою ніжністю. В очах Божих вона була такою ж поважною особою, як і начальник синагоги Яір.

„О дочко, – приязно сказав Він жінці, – віра твоя в Мене вилікувала тебе. Іди і починай нове життя – здорове та мирне“.

Ісус дивився, як вона вибиралася з натовпу і поспішала додому, і обличчя її світилося вдячністю й радістю.

Воскресіння з мертвих Марка 5

Поки вся увага Ісуса була спрямована на жінку, що доторкнулася до Його одягу, зчинилася якась метушня коло Яіра, який нетерпляче чекав на Нього. Прибув прислужник із дому Яіра зі звісткою, якої той найбільше боявся.

„Твоя донька померла, – сказав слуга Яірові, – більше нема причини турбувати Ісуса“.

Бідолашний Яір! Його серце обірвалося. Він докладав таких зусиль, аби привести Ісуса – і от, надто пізно. Якби тільки їх не затримала ця жінка! Адже ж вона, певно, могла почекати! А тепер усе пропало.

Та в цю мить Ісус відвів погляд від жінки і поклав руку на плече Яіра.

„Не бійся і не побивайся, – сказав Ісус. – І надалі покладайся на Мене“.

І вони вдвох швидко рушили до Яірової оселі. Тяжкі ридання та причитання голосно лунали з будинку.

„Що це за гамір? – запитав Ісус. – Дівчинка лише заснула“.

Однак люди сміялися з Нього, адже вони знали, що вона померла.

Ісус пройшов повз усіх і увійшов до будинку. Він наказав, аби ніхто не входив до кімнати дівчинки, окрім її батьків та трьох Його найближчих друзів: Петра, Якова та Йоана.

Ісус попрямував до нерухомого, мертвого тіла, що лежало на ліжку. Він узяв холодну, побілілу руку дівчинки.

„Уставай, дитино“, – промовив Він.

І враз дівчинка розплющила свої великі брунатні очі та посміхнулася Йому. Відтак вона зіскочила з ліжка і, сміючись і радіючи, затанцювала по кімнаті. А з очей її матері струменіли щасливі сльози.

Ісус не хотів, аби надмірна радість зашкодила дівчинці, тому звернувся до її батьків.

„Ваша донька зголодніла. Чому б вам не дати їй чого-небудь поїсти?“

„Не плач!“

Луки 7

Ісус та Його друзі прямували шляхом до Капернаума. Та біля самого міста шлях їм перекрила юрма людей, що виходили з міста. Це була похоронна процесія, яка просувалася до кам'яних печер на пагорбі.

Попереду йшли жалобники та плакальники, дехто з них жалібно награвав на флейті, інші голосили. За ними йшли люди і несли ноші, на яких лежав померлий юнак. За померлим ішла його мати і через сльози нічого не бачила поперед себе. Друзі й близькі йшли за нею.

Коли Ісус побачив нещасну матір, серце Його стислося від жалю та співчуття. Ця жінка була вдовою, і ось тепер вона ховала свого сина – єдину надію своєї старості.

„Не плач!“ – м'яко звернувся до неї Ісус.

Відтак Він наблизився до померлого і доторкнувся до носіїв. Ті зразу ж зупинилися. Очі всіх прикипіли до Ісуса: що то буде далі?

„Хлопче, підведися!“ – сказав Ісус. Юнак сів на ношах, обличчя його враз порозовішало.

„Хто Ти? – запитав він. – Що трапилось? Як так сталося, що я почувую себе добре?“

Ісус підвів хлопця до матері і вклав його руку в її руки.

А спостерігачі вже захоплено обговорювали подію. Хтось вказував на розташоване неподалік місто Сунам:

„Пам'ятаєте, як Ілля повернув до життя хлопчика з цього міста?“

„Так, – відповідали люди. – Ісус, певно, другий пророк, такий же великий, як Ілля“.

„Бог знову відвідав нас, і Він позбавить нас усіх наших турбот“, – додала якась жінка.

Люди ще не усвідомлювали, Хто такий Ісус, однак вони вбачали Божу любов і ласку в усьому, що Він робив, і здогадувалися, що це Бог діє через Нього і допомагає кожному в Його нужді. Він допомагає навіть бідним людям, яких релігійні старшини зневажали і якими нехтували.

ІСУС ТА ЙОГО УЧНІ

По двоє

Луки 9; 10

Ісус з учнями переходили з одного міста до іншого, сповіщаючи людям гарну новину, що Царство Боже прийшло. Ісуса часто запрошували залишитися довше, але Він знав, що повинен іти, аби й інші люди в інших містах мали змогу довідатися про послання Боже.

Одного дня Він сказав учням:

„Я хочу, аби ви пішли і самі сповістили гарну новину по навколишніх селах. У такий спосіб багато людей зможуть про неї довідатись“.

Учні вперше мали робити щось самі, без Ісуса. Спершу вони хотіли йти кожний сам по собі, однак Ісус поділив їх парами по двоє, аби кожний мав собі товариша, на якого можна покластися.

Відтак Він пообіцяв:

„Я наділяю вас Своєю владою, отже ви зможете зціляти хворих і виганяти злих духів із людей“.

Ісус також дав учням певні вказівки: „Не беріть із собою зайвого багажу. Візьміть лише найнеобхідніше, аби ніщо не обтяжувало і не затримувало вас у справі. Коли прийдете до якогось селища, то зупиняйтеся в того, хто вас запросить, і моліться, аби Бог поблагословив цю гостинну оселю. Безкоштовно робіть свою справу, бо Бог усе, що маєте, вам дав. Якщо ж мешканці не захочуть вас слухати, залиште це місце. Вони вільні відмовитись від того, аби почути Боже звернення“.

Учні, схвильовані, пішли у свою

першу місіонерську мандрівку. А коли вони повернулися з неї, то захват та піднесення лилися з них аж через край! Вони розповіли Ісусові про всі події, які з ними сталися.

„Це було просто-таки диво! – вигукували учні. – Навіть духи бісовські підкорялися нам!“

Ісус склав подяку Богові за надання перемоги над бісами та за захист. Відтак Він зауважив учням, аби вони не захоплювалися цим.

„Найважливішим є не те, що у вас є сила чинити дива, – пояснив Він їм, – а те, що Бог обрав вас, аби ви назавжди були Його“.

Хто найважливіший?

Марка 9

Ісус з учнями йшли якимсь шляхом. Ісус ішов попереду, учні трималися позад Нього. Учні сперечалися поміж собою і гарячкували щодалі більше. Нарешті вони дісталися до оселі, де панували прохолода й спокій. Ісус увійшов із ними і пильно подивився на Своїх учнів.

„Про що ви так сперечалися дорогою?“ – поцікавився Він.

У відповідь була тиша. Учнім було соромно розповідати Ісусові про зміст їхньої суперечки. Дорогою кожний намагався довести іншим, що саме він – найважливіша особа в їхньому товаристві, куди важливіша за інших. Вони досперечалися до того, що вирішили, що Ісуса слід коронувати як царя, а їм будуть надані відповідні посади при дворі.

Ісус і Сам добре знав, про що вони сперечалися.

„Підійдіть до Мене“, – сказав Він учням. І учні, почервонілі від сорому, оточили свого Вчителя.

„Отже, – почав Ісус, – дехто з вас захотів бути найголовнішим, важливішим за інших?“

І знов у відповідь була тиша, однак учні уважно слухали.

„Я поясню вам, як стати найповажнішою особою в Моєму Царстві, – говорив далі Ісус. – Старший буде той, хто завжди прислуговує іншим, – той, хто ніколи себе не підносить і не дбає про себе“.

Один із малюків, що були в будинку, перебіг через кімнату і, притиснувшись до Ісуса, теж уважно Його слухав. Ісус обережно взяв дитину і дбайливо вмовив у Себе на колінах.

„Дивіться – величні люди, мов малі діти. Вони не дбають про власну поважність, а готові у всьому покласти на Мене і робити те, що Я їм доручу. Так само, як ця мала дитина.“

Пам'ятайте, кожний, хто прийме одне таке дитя заради Мене (замість того щоб відіслати його геть від себе), той Мене приймає. А той, хто приймає Мене, той приймає Бога, Мого Батька“.

Ісус не тільки сповіщав людям добру звістку про Царство Боже, але й навчав Своїх учнів. Окрім дванадцяти учнів, було чимало тих, хто вирішив покладатися на Ісуса і слухатися Його.

Ісус почав навчати їх, як їм належить жити, якщо вони хочуть бути Його послідовниками. Він дивився на уважні обличчя, звернені до Нього, і бачив перед Собою різних і несхожих одне на одного людей. Тут були матері та хатні господині, рибалки та торговці, ремісники, купці, митники, а також діти – дівчатка та хлопчики.

„Коли ви вирішили стати Моїми послідовниками, – сказав їм Ісус, – ви повинні служити Мені в тому місці, в якому живете й працюєте. Ви повинні бути сіллю.

Сіль не дозволяє м'ясу та рибі зіпсуватися. І ви повинні утримувати малу частку світу, де живете, у здоров'ї та свіжості. Якщо ви любите Мене, ви будете відвертими й щирими,

працьовитими й уважними до нужденних. Не повинно бути пихатих та зажерливих між вами.

Сіль також надає смаку страві. Оскільки ви житимете життям праведним, ваші слова й справи додаватимуть смаку життю тих, хто стикатиметься з вами.

Не намагайтеся тримати вашу віру в Мене в таємниці. Озирніться й подивіться он на те місто, побудоване на верхів'ї гори. Воно не ховається і не намагається видаватися непомітним – кожен може його бачити, де б не знаходився. Тож нехай усі бачать вас – Моїх послідовників.

Дозволяйте всім бачити, що ви знайшли Мене – світло для всього світу. І тоді кожен побачить, що й ви світите, як світильники. Ви допомогатимете людям знаходити вірний шлях у житті. Ви будете нести лад і поміч тим, хто борсається в темряві, – самітним та обтяженим, пригніченим життєвими клопатами.

Світло й сіль – це вірна ознака кожного Мого щирого послідовника, що йде за Мною через цей темний та лихий світ“.

ІСУС ПЕРЕВІРЯЄ

Дивний обід

Марка 6; Йоана 6

Учні почувалися дуже втомленими після своєї місіонерської подорожі, а юрми людей навколо Ісуса не меншали. Ісус з учнями не мали навіть вільної хвилини, аби поїсти. Коли Ісус побачив їхні понурені обличчя, Він сказав: „Підемо звідси та відпочинемо трохи“.

Учні залюбки погодилися й посідали у човен до Петра, аби дістатися протилежного берега озера. Та тільки-но вони наблизилися до нього, як побачили, що пустельна й тиха місцевість, яку вони собі обрали, заповнена людьми, що з нетерпінням витягували шиї, аби кинути погляд на Ісуса. Вони побачили, що Ісус з учнями відплив від берега, і кинулися за ними пішки, обійшли озеро і тепер зустрічали їх на протилежному березі.

Учні причаляли похмурі й незадоволені, а Ісус дивився на людей з ніжністю та жалістю. Вони так потребували Його любові та піклування.

„Відішли людей звідси, Вчителю, – взмолилися учні. – Тут немає крамниць, а вони всі за день зголодніли і не зможуть знайти що поїсти, якщо вчасно не дістануться до міста“.

„А чому б вам не дати їм їжі?“ – запитав Ісус.

„Як ми можемо це зробити? – відповів Пилип. – Це коштуватиме чималих грошей – нагодувати такий натовп. Тут, певно, не менше п'яти тисяч чоловіків, а ще їхні дружини та діти, та й цілі родини“.

Тут втрутився Андрій:

„Тут є хлопець, який пропонує Ісусові свій сніданок. Однак це лише дві маленькі рибки та п'ять невеличких хлібів. Хіба цього вистачить?!“

Ісус нічого не відповів на запитання Андрія.

„Розсадіть людей на траві по сто та по п'ятдесят у ряд“, – наказав Він учням.

Учні пішли виконувати Його наказ, а Ісус повернувся до хлопчика, який тихенько стояв поряд.

„Спасибі тобі“, – сказав йому Ісус і посміхнувся, коли хлопець простягнув йому торбинку зі своїм сніданком.

Коли все було готове і люди сиділи, очікуючи, Ісус високо підніс хлібини й рибки, аби всі це бачили, і склав подяку Богові за їжу.

Ніхто навіть не зрозумів, що сталося далі. Усі знали одне: хліба й рибин, які Ісус ламав і роздавав своїм учням, аби вони обнесли ними юрму народу, виявилось більше ніж досить на всіх, і всі наїлися. Навіть діти могли сказати: „Який же я ситий!“

А учні вже поверталися з кошиками, кожний ніс великого кошика з надлишками їжі, яку вже не могли з'їсти люди.

Який же чудовий у них Учитель! Адже Він може подбати й про їхні внутрішні потреби, і надати їм усе необхідне, щоб угамувати голод.

Ходіння по воді

Марка 6; Матвія 14; Йоана 6

Коли незвичайний обід було закінчено, Ісус відіслав учнів, щоб вони переправилися на протилежний бік озера. Люди ж оточили Ісуса, прославляючи Його й вигукуючи на Його честь вітання. Вони хотіли виголосити Його царем – тут і тепер. Адже це було б просто чудово – мати такого царя, який дбатиме про них і задовольнятиме їх їжею!

Легітно, але твердо Ісус відмовився від цього і попросив їх розходитись по домівках. Потім, коли ніч лягла навкруги, Він зійшов на пагорб понад озером, аби побути на самоті зі Своім Небесним Батьком.

А тим часом учні Його змагалися з дужим вітром, що знявся на озері. Та, незважаючи на відчайдушні зусилля, нічого не могли вдіяти.

З верхів'я пагорба Ісусові було видно маленького човна на озері та учнів, змучених боротьбою зі стихією. Ісус мусив іти, аби допомогти їм.

Та коли учні побачили таємну по-
стать, повиту серпанком і осяяну
непевним місячним світлом, та яка
ще й упевнено крокувала по воді,
вони не на жарт перелякалися.

„Це примара!“ – зарепетували
вони. Їхні знесилені нерви не могли
цього витримати.

Та раптом їм почувся знайомий
голос:

„Не лякайтеся! Я йду, аби допомог-
ти вам!“

Учні не могли цьому повірити.

„Якщо це справді Ти, – знайшовся
нарешті Петро, – то накажи мені йти
до Тебе“.

„Добре, Петре, – відповів йому
Ісус, – йди!“

Петро переплигнув через край
човна і пішов назустріч Ісусові, сту-
паючи по поверхні хвиль. Раптом
налетів дужий порив вітру і знялися
великі хвилі. Петро налякався, роз-
губився й почав потопати.

„Допоможіть! Врятуй мене, Госпо-
ди!“ – закричав він.

Ісус негайно простяг руку, схопив
Петра і витягнув його з пінистих
хвиль.

„Чому ти не поклався на Мене,
Петре?“ – запитав Він.

Відтак обидва увійшли до човна.
І зразу ж вітер угамувався. Учні були
вражені. Вони не могли збагнути,
як це їхній Учитель може чинити
подібні неможливі речі.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

Людина, що завітала вночі

Йоана 3

Никодим був фарисеєм. Він від усього серця прагнув виконувати Закон Божий і дотримуватися всіх, навіть найменших, настанов, яких було додано до Закону протягом наступних століть. Він був також членом синедріону – верховного суду євреїв. Никодим чув про Ісуса, однак не відчував до Нього почуття гніву чи заздрощів, як більшість фарисеїв.

„Ісус має бути гарною людиною, – міркував він, – інакше Він би не зміг чинити такі дива“.

Никодим хотів поговорити з Ісусом, однак вирішив навідатися до Нього вночі, коли ніхто з цікавих не побачить його і не сповістить про це його друзів із синедріону, які цього не схвалять.

Ісус знав про Никодима все, знав задовго до тієї миті, коли з нічної темряви виникла перед Ним постать Никодима, що прийшов поспілкуватися з Ним.

„Є дещо надзвичайно важливе, що Я повинен сповістити тобі, бо ти цього не знаєш, – сказав Ісус. – Ніколи не увійдете ви до Царства Божого, якщо тільки покладатимете надію на дотримання вами Закону. Вам належить народитися знову“.

„Як же я можу знову народитися, та ще в моєму віці? – здивувався Никодим. – Адже я не можу перетворитися знов на дитину!“

„Йдеться не про звичайне народження, – пояснив йому Ісус. – Ви народжуєтесь у цей світ від звичайних батьків. А для Царства Божого вам належить народитися від Божого Духа Святого“.

Хоча сам Никодим був учителем народу, він не міг зрозуміти, про що йому каже Ісус.

„Божий Святий Дух схожий на вітер, – вів далі Ісус. – Ти не можеш Його побачити, як не бачиш вітер. Та так само, як ти знаєш, що дме вітер, бо бачиш, що він робить, так само можеш спостерігати роботу Духа Святого в своєму житті. Він – єдиний, Хто може надихнути вас життям Божим. Бог так полюбив людей, що послав у світ Свого єдиного Сина, аби всі, хто повірять у Нього, мали життя вічне“.

Никодим повільно повертався назад, крокуючи крізь темряву ночі. Якими несхожими на вчення фарисеїв були слова Ісуса! За один раз Ісус змінив усі переконання Никодима і зробив його Своїм послідовником.

Жінка, що прийшла по воду Йоана 4

Полудневе сонце пекло нещадно, коли Ісус чекав на Своїх учнів, сидячи біля криниці поблизу Сіхара, що в Самарії. Він був утомлений і потерпав від спраги.

До криниці, повільно йдучи, наближалася жінка, тримаючи на плечі глечик. Вона була здивована, побачивши біля криниці Ісуса. Опівдні тут звичайно нікого не було.

„Чи не даси Мені води напитися?“ – звернувся до неї Ісус. Тепер жінка була вже зовсім вражена. Вона бачила, що Ісус – єврей, а євреї не спілкувалися із самарянами – тим більше з жінками!

„Ти дійсно хочеш, аби я дала Тобі кухоль води, хоча я – самарянка, та ще й жінка? – перепитала вона. – Хто ж Ти такий?“

„Якби ти знала, хто Я, – сказав їй Ісус, – ти сама б просила у Мене води напитися, бо Я можу дати воду, яка спричиняє до вічного життя“.

„У Тебе навіть глечика нема, – засміялася жінка. – Яким же чином Ти гадаєш зачерпнути тієї дивної води?“

„Вода, якої Я можу дати тобі, відмінна від тієї, що в цій криниці, – пояснив Ісус. – Якщо вип'єш води, якої Я тобі дам, більше не відчуватимеш спраги. Я можу задовольнити твої найглибші потреби“.

„Звучить привабливо, – погодилася жінка. – Це б звільнило мене від потреби приходити сюди щодня“.

„То чому б не дати й твоєму чоловікові?“ – запропонував Ісус.

„Бо його в мене немає“, – відповіла жінка і зашарілася.

„Я це знаю, – м'яко відповів Ісус. Він знав геть усе про цю нещасну жінку. – Ти була одружена п'ять разів, а той, із ким ти зараз разом живеш, не чоловік тобі“.

Жінка знову була вражена. Ісус знав про неї все! Вона кинула свій глечик і кинулася до міста, аби розповісти дивні новини.

„Підіть і подивіться на найдивовижнішу людину! – казала вона всім і кожному. – Він розповів мені про мене геть усе! Я певна, що Він – Месія“.

Мешканці міста були вкрай зацікавлені і тому пішли разом із нею до криниці.

„Будь ласка, залишайся з нами хоч декілька днів, – запрошували вони Ісуса. – Розкажи нам про гарні новини, які Ти приніс“. Ісус погодився.

Коли самаряни дізналися про все, що Ісус хотів їм розповісти, вони сказали тій жінці: „Ти була права. Тепер ми й самі бачили й чули Ісуса і тому певні, що Він є Месія, Якого Бог обіцяв послати, аби врятувати світ“.

РОЗПОВІДІ ПРО ЛЮБОВ БОЖУ

Загублена вівця

Луки 15

Фарисеї та суворі єврейські вчителі, що прийшли послухати Ісуса, були шоковані тими людьми, що стояли поряд із ними в натовпі. Тут були люди, які порушували або й не виконували Закону та додатків до нього, у той час як самі фарисеї суворо того дотримувалися. Такі люди не могли бути в натовпі з доброчесними євреями, такими, як вони, фарисеї. Ісусові слід було б це знати і не дозволяти такого.

„Я чув, що Він навіть вечеряє з ними“, – зауважив один фарисей.

„Ні, Він не може бути Вчителем, посланим Богом, якщо спілкується з такими людьми“, – підтримав його приятель.

„Бог не може мати ніяких справ із такими грішниками, – погодився ще один. – На небі буде свято того дня, коли такі люди згинуть назавжди“.

Ісус чув цю розмову. Він повернувся й подивився на тих, хто стояв трохи осторонь від людей.

„Уявіть, – сказав Він, – що у вас сто овечок. Одного вечора ви стали перераховувати їх і раптом виявили, що однієї вівці немає. Що ви будете робити? Чи будете влаштовуватися на ніч із дев'яносто дев'ятьма, вважаючи, що через одну загублену вівцю не варто завдавати собі клопоту?“

Звичайно, ні! Ви, не зважаючи на втому, схопитесь й кинетесь її шукати по усіх місцях, де були з вівцями вдень! Ви лазитимете по камінню й освітлюватимете своїм ліхтарем кожний куш.

Нарешті – кволе, тихе мекання! Утоми – наче й не було! Ви покладете знайдену вівцю собі на рамена і рушите з нею додому, раді й щасливі.

Коли ж повернетесь додому, то зробите гарну учту для друзів та сусідів, покличете все село, аби люди розділили з вами радість із приводу знайденої вівці.

Так і Бог ставиться до людей. На небі буває більше радощів через одну людину, яка, пішовши колись від Бога, знову до Нього повернулася, аніж через дев'яносто дев'ятьох праведників, яким немає потреби в чомусь каятися“.

Загублена монета

Луки 15

Вражені фарисеї ще не встигли подих перевести, аби щось сказати у відповідь, а Ісус уже розповідав іншу історію.

„Уявіть собі господиню, в якої було десять срібних монет. І ось одного дня вона з неприємним подивом помічає, що загубила одну монету. Вона не здвигнула плечима і не заходилася міркувати, як витратити ті, що залишилися. Вона шукала монету всюди в маленькому будиночку. Вона світила ліхтарем в усі темні закутки,

відтак узяла віник і старанно підмела підлогу, уважно вдивляючись, чи не заблещить де срібний кружечок.

І от, нарешті, жінка побачила, як блиснула їй загублена цінність. Вона знайшла загублену монету! Жінка була така щаслива, що запросила друзів і розповіла їм свою історію. І всі вони відсвяткували знахідку.

І Бог має таке ж ставлення до грішників, що покаялися й навернулися до Нього. Ангели співають, щасливі, і небеса сповнені радощів.

Заблудлий син

Луки 15

Коли Ісус побачив, що обличчя фари-сеїв залишаються такими ж пихатими й скам'янілими, Він почав розпові-дати їм третю історію – про Божу любов до всіх і кожного, до гарних та поганих.

„Був собі дуже заможний чоловік, і було в нього двоє синів, – почав Ісус. – І от одного дня молодший син сказав батькові: „Набридло мені жити вдома і робити те, що мені наказують. Тож я хочу піти з дому і прошу, аби ти віддав мені належну мені частку нашо-го майна тепер, а не потім“. Не кажу-чи жодного слова, батько владнав усе і віддав синові його спадщину.

З повними кишнями грошей прибув той син до сяючого яскрави-ми вогнями міста. Він легко витра-чав свої гроші, насолоджуючись тим, що за них можна було отримати й робити все, що заманеться.

Одного похмурого ранку він про-кинувся і несподівано для себе виявив, що втратив геть усі гроші, а разом із ними – і всіх своїх друзів. На додачу до всього, у краю тому лютував страшний голод.

І опинився молодший син у стра-шенній скруті. Єдина робота, яку він зміг отримати, полягала в догляді за свинями. І так він потерпав від голоду, що радий був їсти разом із свинями їхню їжу.

Нарешті він отямився. „Я тут голо-дую, – сказав він собі, – у той час як

удома навіть наймити мого батька мають їжі досхочу. Я повинен повернутися назад і сказати батькові, як я жалкую за тим, що накоїв. Він, звісно, вже не прийме мене як сина, однак надасть мені якусь роботу в своєму маєтку“.

Він рвучко звівся на ноги, брудні й вкриті болючими виразками, і начепив подертий одяг на худе тіло.

Він був іще далеко від рідної домівки, коли батько вгледів його і вибіг йому назустріч, сповнений жалю та любові. Батько обійняв його і сльози радості потекли по його щоках.

„Я винний, батьку, – ледве промовив син, який також ридав, – і не гідний бути твоїм сином“.

Однак батько не дозволив йому говорити далі. Він покликав служників:

„Дайте моему синові найкращий одяг і принесіть йому сандалі. Надягніть мого персня йому на палець. Відтак заріжте найкраще теля – ми влаштуємо велику учту на честь повернення мого сина“.

Учта була саме в розпалі, коли з поля, де працював цілий день, повернувся старший син.

„Що тут відбувається?“ – запитав він у слуг, коли веселі звуки музики долетіли до його вух.

„Твій брат повернувся додому, – відповіли йому. – Ми закололи найвгодованіше теля задля свята“.

Старший син розгнівався. Він лютував, і обличчя в нього було немов грозова хмара.

Батько вийшов до нього. „Иди і приєднайся до нашого свята!“ – просив він сина.

Однак старший син ще більше насупився.

„Я служив тобі всі ці роки, – кричав він, – а ти жодного разу не зробив мені свята. А тепер цей твій син, який розтринькав усі гроші, повернувся додому і ти заколов для нього найкраще теля!“

Батькові було прикро, що його старший син такий заздрісний та позбавлений любові. „Усе моє належить тобі, – нагадав він м’яко синові. – Ти був зі мною увесь цей час. А святкуємо ми, бо брат твій пропадав, але знайшовся, хоча був наче мертвий, а тепер він удома з нами, живий і неушкоджений“.

„Я розповім вам ще одну історію, аби показати, на що схоже Царство Боже“, – сказав одного дня Ісус.

„Був собі один чоловік. І от, якось рано-вранці він вийшов на ринковий майдан, аби найняти робітників, котрі б допомогли йому у винограднику.

„Я заплачу вам по срібній монеті за день праці“, – сказав він їм, і вони охоче погодилися.

О дев'ятій годині він знову вийшов на ринковий майдан, аби найняти ще людей.

„Я заплачу вам чесно за роботу“, – пообіцяв він їм.

Опівдні він найняв ще робітників і о третій годині також вийшов на майдан і найняв людей. Потім, за годину до кінця робочого дня він знову-таки повернувся на ринковий майдан, аби найняти ще робітників. Там на лаві сиділо багато людей.

„Чому ви сидите тут і не працюєте?“ – запитав він у них.

„Бо ніхто нас не найняв“, – відповіли йому.

„Я дам вам роботу, – сказав він. – Приєднуйтесь до працюючих у моєму винограднику“.

Коли денну роботу було закінчено, цей чоловік наказав своєму управляючому розрахуватися з людьми. Найнятих останніми покликали першими і дали їм по срібній монеті. Врешті-решт дійшла черга й тих, хто працював із раннього ранку. Знаючи, скільки отримали інші, вони сподівалися, що їм заплатять більше. Однак кожен із них отримав по срібній монеті, як і всі.

„Це несправедливо, – обурились вони. – Ми працювали в саму спеку і цілісінський день. Ми заслуговуємо на більше“.

„Почекайте, друзі, – сказав їм спокійно хазяїн. – Ми вмовилися про платню ще до того, як ви почали працювати, і я виплатив вам зумовлену платню. Це вже моя справа, коли я хочу бути щедрим щодо тих, кого найняв пізніше“.

Учні не знали, що казати. Якщо таким є Царство Боже, тоді ніхто не отримає того, що заслуговує! Однак, певно, ніхто не може заслужити чи заробити Божої безмежної любові.

Ісус перервав плін їхніх думок.

„У Царстві Божому, – сказав Він, – люди, які вважають себе першими, будуть останніми. А останні посядуть перші місця“.

ІСУС ГОВОРИТЬ ПРО БАГАТСТВО

Людина, в якій було багато грошей

Марка 10

Коли Ісус ішов шляхом, наздогнав Його якийсь юнак, аби поговорити з Ним. Захеканий, він став навколішки перед Ісусом і сказав:

„Вчителю, скажи, що я повинен робити, аби успадкувати життя вічне!“

Новоприбулий справив на учнів належне враження. Подивившись на його одяг та мову, вони дійшли висновку, що чоловік цей був багатий та добре освічений.

„Ти знаєш заповіді, – відповів Ісус, – не вбивай, не чини перелюбу, не кради, шануй батьків своїх?“

„Я дотримуюся цих заповідей з дитинства“, – гаряче відповів юнак.

Ісус приязно подивився на нього. Він знав геть усе про цього юнака. Він і насправді був гарною людиною і справді шанував Закон Божий. Однак він забув, що найпершою й найголовнішою із заповідей є заповідь любити Бога всім серцем та розумом своїм. Також було в нього дещо, що любив він більше, аніж Бога.

„Якщо хочеш ти виглядати багатим в очах Божих, то повинен ти роздати всі свої гроші, – відповів йому Ісус. – Віддай їх тим людям, які терплять нестатки. І коли зробиш це, приходь і слідуй за Мною“.

Обличчя юнака враз витягнулося. Він надто сильно любив свої гроші, щоб ділитися ними з кимось. Зітхнувши, він зажурений пішов геть.

„Дуже важко багатим людям увійти до Царства Божого, – сказав Ісус учням. – Верблюдові легше пролізти через вушко голки, аніж багатію потрапити до Царства Божого“.

Учні були вражені. Вони вважали, що для людей, які мають гроші, немає нічого неможливого.

„Якщо багаті не можуть бути врятованими, то хто може?“ – запитали вони.

„Це є неможливим для всіх, окрім Бога! – відказав їм Ісус. – Що чоловік або жінка не можуть зробити для себе, Бог може зробити для них. Усе можливе для Бога“.

Найбільша пожертва Марка 12

Одного дня Ісус сидів на храмовому майданчику, спостерігаючи, як люди приходили до храму та йшли з нього. Неподалік стояли тринадцять великих ящиків для пожертвування, куди люди кидали монети. Ці гроші йшли на храмові витрати.

Ісус бачив, як багаті люди кидали до ящиків великі гроші. Одні кидали монети спокійно, без метушні, не привертаючи до себе уваги. Інші голосно перелічували гроші, аби всі бачили, скільки блискучих монет вони пожертвували Богові.

Ось повз Ісуса пройшла вбога вдягнена жінка. Вона була вдовою і не було в неї нікого, хто б заробляв їй на прожиття. Вона опустила дві найдрібніші монетки до ящика з пожертвуваннями. Ісус указав учням на неї:

„Ви звернули увагу на цю вбогу вдову, що поклала до ящика дві дрібні монети? Вона віддала Богові більше, аніж усі багатії разом узяті“.

Учні не зрозуміли Ісусових слів, бо, на їхній погляд, у цих словах не було сенсу. Вони знали досить з арифметики, аби підрахувати, хто пожертвував більше. Тоді Ісус пояснив:

„Багаті люди віддають Богові свої надлишки і роблять це без будь-якої шкоди для себе. Їм нічого не варто пожертвувати якусь кількість золотих монет, адже собі вони залишають значно більше. А ця вдова віддала все, що мала, і нічого не залишила для себе. От тому Бог вважає її по-жертву більшою за інші“.

Бідолашний багатий господар

Луки 22

Стурбований чоловік прокладав собі шлях крізь натовп, аби поговорити з Ісусом.

„Вчителю, – сказав він, – мій батько помер, і мій брат не хоче поділитися зі мною батьківською спадщиною. Будь ласка, скажи йому, аби він віддав мені мою частку“.

„Це не Моя справа, вирішувати такі суперечки, як ваша, друже, – відповів Ісус. – Дивись, аби жадоба не поглинула тебе. Адже життя людини не залежить від того, скільки майна вона має.“

Я розповім вам історію про багатого господаря. Одного року в нього вродила така гарна пшениця, що не вистачало клунь, куди її зсипати.

„Знаю, що мені слід зробити, – сказав собі господар. – Я зламаю ці малі зерносховища і побудую на

їхньому місці великі. Туди я зможу засипати всю мою пшеницю, і у мене буде багато зерна й на наступний рік. Ото вже я себе потішу. Усе тоді в мене буде, і житиму я в розкошах“.

Тієї ж ночі Бог озвався до нього.

„Який же ти дурний! – сказав Він йому. – Сьогоднішньої ночі ти маєш померти. І що тоді буде з усіма твоїми грішми? Яку користь принесуть вони тобі?“

„Таке трапляється з кожним, – додав до історії Ісус, – хто витрачає своє життя на те, аби здобути багатство, та, однак, не володіє тим, що зробило б його багатим в очах Бога“.

„Ми ніколи не будемо багатими!“ – пробурмотів один з учнів. Ісус посміхнувся.

„Ті, що не мають грошей, іноді віддають багато часу міркуванням про те, як зробитися багатими, – сказав Він учням. – Не турбуйтеся про те, що вам завтра їсти чи де роздобути одяг для всієї родини. Подивіться, як Бог дбає про пташок – адже вони самі не здатні забезпечити навіть свій власний прожиток. Бог – ваш Небесний Батько. Якщо Він опікується пташками і так гарно „одягає“ квіти, Він тим більше подбає про ваші потреби.“

Дбайте найперше про Бога – і Він подбає про вас у всіх ваших потребах“.

ІСУС ГОВОРИТЬ ПРО СЕБЕ

„Я – посланець Божий“

Марка 8

Усі, здавалося, тільки й говорили що про нового Вчителя з Назарета. Ці розмови незабаром поповнилися новими чутками: про дівчинку, яку Він воскресив із мертвих, та про кілька хлібин, що ними Він нагодував багатотисячний натовп зголоднілих людей. Якби Він був лише сільським теслею, як би Він зміг чинити таке?

Учні Ісуса також глибоко замислювалися про свого Вчителя. Він завжди наперед знав, чого вони потребують, і, здається, розумів їх ліпше, аніж вони самі себе розуміли. Вони бачили, як Він допомагав кожному, хто звертався до Нього. І часто вони були глибоко вражені. Як це може бути, щоб звичайна собі людина віддавала накази вітру та морю, і стихія підкорялася цим наказам? А як можна повертати до життя померлих?

Одного разу, коли вони мандрували всі разом, Ісус звернувся до учнів із запитанням:

„Що про Мене говорять люди? За кого вони Мене вважають?“

Учні переказали Йому все, що чули про Нього від людей.

„Дехто вважає, що Ти – Йоан Хреститель, який воскрес із мертвих“, – сказав хтось з учнів.

„Інші гадають, що Ти – Ілля, що повернувся назад на землю як посланець Божий, як сповіщав про це пророк Малахія“, – додав інший учень.

„Вони вважають Тебе пророком“, – підтвердив третій.

Тоді Ісус поставив учням інше запитання.

„А ви за кого Мене маєте? Хто Я?“ – запитав Він.

На хвилину запала тиша, відтак Петро промовив:

„Ми віримо, що Ти – Цар, обіцяний нам Богом, що Ти – Месія!“

Обличчя Ісуса посвітлішало. Він був задоволений, що Його учні нарешті зрозуміли, хто Він. Однак Ісус добре усвідомлював, що це Бог відкрив їм очі та дав розуміння.

„Не кажіть поки нікому про те, хто Я насправді“, – наказав Він їм.

Ісус знав, що коли люди дізнаються правду про Нього, вони захочуть, аби Він став тим Месією, на якого вони так довго сподівалися, – царем, що очолить боротьбу з римлянами, а також забезпечить їм безбідне існування. А Він був зовсім не таким царем.

Шлях, що попереду

Марка 8

Учні були просто щасливі, коли дізналися, що Ісус, їхній Учитель, був посланим Богом Месією. Однак, як і всі інші, вони мріяли про такого Месію, який би став вождем євреїв у визвольній боротьбі з римлянами і який приніс би їм довгоочікуваний золотий вік свободи. А якби Його було короновано, то вони, Його учні, стали б Його головними міністрами.

Ісус знав про думки учнів. Прийшов час пояснити їм, яку місію насправді поклав на Нього Бог.

„Слухайте уважно, – сказав Він. – Тяжкі випробування чекають на Мене попереду. Усі релігійні вожді й старшини змовилися супроти Мене. Вони складатимуть змови та будуватимуть плани, поки не заарештують Мене. А потім засудять Мене до смерті і вб'ють. Однак через три дні Я знову воскресну“.

Петро був вражений. Він не міг дочекатися, поки Ісус закінчить говорити такі страшні слова.

„Не говори так, Вчителю! – вигукнув він. – Не того ми хочемо!“

„Вгамуйся, Петре! – спокійно відповів йому Ісус. – Ти говориш сатанинські слова. Я прийшов на землю,

аби виконати той план, який накреслив Мені Бог – Мій Батько. І Я повинен виконати Його волю“.

Промовивши це, Ісус повернувся до людей, які стояли осторонь. Він скликав усіх і сказав:

„Якщо ви насправді хочете йти за Мною, готуйтеся до важких випробувань. Бути Моїми послідовниками – означає діяти так, як це роблю Я. Це означає, що слід не потурати власним бажанням, а обирати важкий шлях. Людина, яка від усього відмовиться, врешті отримає все. Людина, яка готова все віддати в ім'я Моє, яка нехтує своїм власним життям, врешті матиме все. Така людина наслідуватиме справжнє життя, життя вічне. І це життя варте найбільшого за все, що в світі існує“.

ПРЕОБРАЖЕННЯ

Видіння слави

Луки 9

Одного разу Ісус, взявши із Собою Петра та двох братів – Якова та Йоана, – зійшов на верхів'я гори. Він хотів побути на самоті, аби довідатися, що наказує Йому робити Його Батько. Ісус довго молився. Сонце зайшло, і трьох учнів, що чекали на Нього, зморив сон.

Зненацька їх наче щось збудило. Спочатку вони не могли усвідомити, що саме трапилося. Та раптом вони побачили серед темряви яскраве, сяюче світло.

Вони вдивлялися в Ісуса. Обличчя Його сяяло, і одяг Його став біло-сніжний і сяючий, такий, якого не буває на землі. Двоє людей розмовляли з Ісусом.

Учні впізнали в цих людях великого законодавця Мойсея та славетного пророка Іллю. Утрьох вони говорили про те, як саме Ісусові належить виконати волю Божу і накласти Своїм життям в Єрусалимі.

Яків із Йоаном спостерігали за всім мовчки, а Петро відчув, що помре, якщо не висловиться.

„Як це чудово, Вчителю! – захоплено вигукнув він. – Хочеш, ми поставимо тут три намети – для Тебе, Іллі та Мойсея?“ Петро й справді не думав про те, що говорив.

І в цю мить світла хмара оповила всіх. Це була хмара присутності Божої.

„Це Син Мій улюблений, – сказав Бог. – Його слухайтесь“.

Учні в пошані схилили голови, вра-

жені й здивовані. Потім вони відчували, що хтось легенько торкає їх за плечі. Вони звели очі і побачили, що це Ісус, їхній любий Учитель. І виглядав Він так само, як і завжди. Він був сам, і нікого не було поруч Нього.

Коли вони спустилися з гори, Ісус сказав:

„Не розповідайте нікому про те, що ви бачили, поки Мене не вб'ють і Я знов не воскресну“.

Учні зробили все так, як наказував їм Ісус. Однак вони ніколи не забували про ту мить, коли споглядали на справжню славу Ісуса.

Відвертий батько

Марка 9

Це був ранок наступного дня. Вони йшли з гори, сповнені захвату та здивування, та коли приєдналися до інших дев'яти учнів, то побачили, що ті про щось говорили та сперечалися з учителями єврейського народу.

Ісус також підійшов до них. „Про що ви сперечаєтесь?“ – запитав Він учнів.

З натовпу вийшов наперед якийсь чоловік.

„Вони говорять про мого сина, – пояснив він. – Я приніс його до Твоїх учнів, сподіваючись, що вони зарадять йому. Та вони не змогли. Моєму синові дуже погано. Він у владі духів диявольських, і духи ці кидають його на землю. Іноді, коли він опиляється десь біля річки чи вогнища, вони кидають його прямо туди. Я не знаю, як мені допомогти синові, а сил моїх уже не вистачає“.

„Принеси свого сина до Мене“, – наказав Ісус. Тільки-но хлопець опинився перед Ісусом, як йому знову зробилося зле. Батько безпорадно дивився на свого сина, який бився та корчився на землі.

„Як довго він потерпає від своєї хвороби?“ – запитав Ісус.

„Ще з того часу, як був зовсім малий, – відповів батько хворого. – Прошу Тебе, змилуйся над нами і допоможи моєму синові! Якщо можеш“.

„Я можу, якщо ти зможеш! – сказав йому Ісус. – Ти повинен цілковито покластися на Мене і вірити, що Я зможу вилікувати твого сина“.

„Я знаю, що я маловірний, однак у мене все ж є трохи віри, – вигукнув нещасний батько. – Прошу Тебе, примнож мою віру!“

Ісус же наказав: „Духи диявольські! Вийдіть із цього тіла і більше ніколи не повертайтеся до нього!“

І враз із хлопцем сталася чудова зміна. Конвульсії припинилися, і він лежав зовсім спокійно.

„Він виглядає так, наче помер“, – зауважив хтось у натовпі. Усі наблизилися до хлопця і схилилися над ним.

„Він помер!“ – вирішили вони.

Однак Ісус узяв хлопця за руку і допоміг йому звестися на рівні ноги. Відтак підвів його до батька.

„Чому ж ми не могли нічого вдіяти?“ – запитували в Ісуса здивовані й вражені учні.

„Тільки молитва може зарадити у випадках, таких як оцей, – сказав їм Ісус. – Ви повинні покладатися всією своєю вірою на Мене та на Божу владу над дияволом“.

Слуга воєначальника

Луки 7; Матвія 8

Одного разу, коли Ісус перебував у маленькому містечку Капернаумі, що на березі моря, до Нього прийшли начальники синагоги з благанням.

„Ми прийшли до Тебе заради людини, яка багато зробила для нас усіх і яка справді потребує Твоєї допомоги, – почали вони. – Ця людина – римський воєначальник, який командує гарнізоном, що в нашому місті. Він гарна людина і зичливо ставиться до нашої віри. До речі, це він дав гроші на побудову міської синагоги“.

Ісус подивився туди, де римський воєначальник стояв і шанобливо чекав, поки йому приділять увагу.

Коли цей офіцер звернувся до Ісуса і зробив крок до Нього, було чути, як легенько задзвеніло на ньому військове озброєння.

„Чи погодишся Ти допомогти мені? – благально озвався він до Ісуса. – У мене є слуга, який багато для мене важить і який тяжко захворів. Він страшенно страждає від болю“.

„Чи можу Я провідати твого слугу?“ – запитав Ісус.

„О ні, пане! – вигукнув римський офіцер. – Ти надто великий, аби опуститися до того, щоб Самому йти

до моєї оселі. Ти можеш тільки наказати і, я це знаю, слуга мій одужає. Я лише солдат, ходжу під владою Рима і маю воїнів під своєю владою. І варто лишень мені наказати: „Йди сюди!“ – і мій наказ негайно виконується. А скажу: „Йди туди!“ – і також підлеглі виконують це. Через це я знаю, що варто Тобі лише наказати, і слуга мій одужає“.

Ісуса вразило, що римський солдат має таку беззастережну віру в Нього. Адже цей римлянин не знав про справжнього Бога стільки, скільки знали євреї.

„Ще ніхто не виказував такої віри в Мене, як ця людина“, – сказав Він присутнім.

Відтак Ісус повернувся до римського офіцера-сотника і сказав: „Йди додому. Там ти знайдеш свого слугу живого та здорового, такого, яким, ти сподіваєшся, Я зроблю його“.

І справді, саме в цей час раб сотника одужав і біль його відпустив.

„Відчинись!“

Марка 7

Одного дня до Ісуса прийшли люди і привели із собою свого товариша, який був глухий і німий.

„Чи зможеш Ти допомогти йому, Вчителю?“ – запитали вони. Ісус дбайливо відвів хворого вбік. Він бачив, як страждала ця людина через те, що численний натовп у тисячі очей дивився на неї. Коли ж вони опинилися на самоті, Ісус старанно пояснив усе, що збирався робити, і пояснив так, аби глухий зрозумів Його.

Спершу Ісус доторкнувся пальцями до вух глухого, аби дати

тому зрозуміти, що Він збирається вилікувати його від глухоти. Відтак Він доторкнувся до рота хворого, даючи цим знати, що поверне й здатність розмовляти.

Після цього Ісус подивився на небо, неначе молився, і глуха людина зрозуміла, що полегкість прийде від Бога й Ісус чинитиме все силою Божою. Пояснивши все глухому, Ісус вимовив лише одне слово, яке арамейською мовою мало означати: „Відчинись!“

Наказ Ісуса подіяв миттєво. Тисячі різноманітних звуків полинули у вуха людини, яка доти була зовсім глухою. Як радів цей чоловік, що натовп залишався осторонь. Однак це ще було не все. Сіромаха раптом усвідомив, що може вільно розмовляти, а не мугикати. І всі люди тепер добре розумітимуть, що він говорить! Він хотів розмовляти, аби наговоритися за довгі роки мовчання. І він заговорив.

Коли люди в натовпі почули його, вони, вражені, замовкли.

„Ну хіба Ісус не надзвичайний? – знову заговорили люди, коли їхнє здивування трохи вгамувалося. – Як чудово Він усе робить! Він навіть глухим повертає спроможність чути, а німим – розмовляти!“

„Дерева“, що ходять Марка 8

Ісус був у Віфсаїді, місті на узбережжі, коли до Нього прийшла група людей зі своїм сліпим приятелем.

„Будь ласка, поклади на нього Свої руки, Вчителю!“ – благали вони.

Ісус узяв руки сліпого в Свої і відвів його в тихий куточок за містом. Ісус намагався, аби ця людина в усьому покладалася на Нього, навіть якщо й не має змоги Його бачити.

Ісус доторкнувся Своїми теплими й добрими руками до очей сліпого і запитав:

„Чи бачиш ти що-небудь?“

Сліпий повертав голову й поводив очима. Глибока темрява, яка оточувала його завжди, стала напівпрозорою. Він навіть розрізняв якісь великі обриси, схожі на дерева, і плями, але не знав, що то було. Раптом одне з „дерев“ рушило до нього, і він упізнав, що це людина.

„А я думав, що це дерева, та „дерева“ раптом зрушили з місця!“

Ісус знову приклав Свої руки до очей сліпого. І коли Він відводив руки, наче пелена спала з очей незрячого і він усе ясно побачив.

„Не повертайся назад до міста, – наказав йому Ісус, – а йди прямісінько додому і подивись на свою дружину та дітей зрячими очима“.

ІСУС НАВЧАЄ СЛУХНЯНОСТІ

Двоє синів

Матвія 21; Йоана 14

Коли Ісус прийшов до Єрусалима, священники з храму та вчителі єврейські розпочали з Ним суперечки. Вони були впевнені, що належать до обраних Богом. То яке ж тоді Ісус має право критикувати їх? Він навіть не був, вважали вони, досвідченим учителем, таким, якими були вони.

Отож Ісус розповів їм історію.

„Жив собі один батько, в якого було двоє синів. Одного ранку батько наказав старшому синові: „Я хочу, аби ти пішов і працював сьогодні на моєму винограднику“.

„Я не хочу“, – сказав син, але потім перемінив рішення і пішов допомогти своєму батькові.

Батько покликав і свого молодшого сина й також попросив його піти й допомогти йому у винограднику.

„Добре, батьку!“ – покірливо відповів молодший син, однак працювати у винограднику не пішов.

Який з цих двох синів, на вашу думку, покірливий своєму батькові?“

„Старший, звичайно“, – відповіли єврейські старшини.

„Вірно, – погодився Ісус. – Так само й збирачі податків та інші люди, яких ви зневажаєте, перемінили плин своїх думок і стали прислухатися до наказів Божих. Вони увійдуть до Царства Божого раніше від вас. Ви не бажаєте робити те, що наказує Бог“.

Іншим разом Ісус казав Своїм послідовникам:

„Не всі, хто слухняно каже Мені: „Господи“, увійдуть до Царства Божого, а ті лише, хто підкоряється Мені.

Коли прийде день Страшного Суду, багато людей говоритимуть: „Ми проповідували про Тебе, Господи. Ми ім'ям Твоїм чинили різні дива“. Я ж відповім їм: „Я не знаю вас. Ідіть від Мене“.

Ісус пояснив Своїм найближчим дванадцяти друзям і учням: „Той, хто справді любить Мене, той виконає те, що Я йому кажу. З цього Я достеменно знатиму, що ця людина справді Мене любить“.

ПРО ЛЮБОВ ДО БЛИЖНЬОГО

Людина, яка не прощала Матвія 18

Якось Петро запитав:

„Вчителю, скільки разів я маю прощати людині, яка заподіяла мені щось лихе?“

Єврейські закони суворо приписували прощати кривдника до трьох разів. Однак Петро вирішив піти далі цих законів:

„Може, до семи разів?“

Ісус посміхнувся й похитав головою.

„Ні, Петре, – сказав Він. – До сімдесяти разів по сім, якщо хочеш знати. Ось послухайте таку історію.

Був собі один цар, який вирішив зробити облік, аби з'ясувати, як багато винні йому його боржники. Тількино він розпочав цю справу, як до кімнати вштовхнули якогось чоловіка, про якого цареві слуги сказали:

„Ось цей винен тобі, царю, величезну суму грошей“.

Цар звірився зі своїми обліковими книгами і з'ясував, що людина ця заборгувала йому мільйон.

„Продайте його, його дружину та його дітей як рабів“, – наказав цар.

Однак боржник упав перед царем навколішки і почав благати його:

„Прошу, змилосьердсья наді мною! Якщо ти трохи зачекаєш, я все поверну тобі!“

Цар знав, що цей чоловік ніколи не набере такої великої суми грошей, аби віддати борг, однак змилювався над ним.

„Підведися! – сказав він ласкаво. – Я вирішив викреслити всі твої борги. Ти тепер мені нічого не винен“.

Зраділий боржник звівся на рівні ноги і мало не застрибав від щастя. Невдовзі він залишив царський палац і, вийшовши на вулицю, зустрів там чоловіка, який був винен йому самому якусь кількість грошей.

„Гей! – вигукнув прощений боржник. – Йди-но сюди! Ти винен мені гроші“.

Чоловік, який був йому винен, промовив: „Це ж дуже маленька сума. Дай мені зовсім трохи часу, і я все тобі віддам!“

Однак заємодавець, міцно ухопившись за нього, і слухати нічого не хотів.

„Плати мені зараз же, інакше я відведу тебе до в'язниці!“ – горланив він. Відтак він покликав стражників і зажадав, аби ті запровадили його боржника за ґрати.

Це бачили царські слуги. Вражені та обурені, розповіли вони про все цареві. Цар дуже розсердився й послав по першого боржника.

„Ти – нікчемний і жорстокий раб! – сказав цар. – Я пробачив тобі величезну кількість грошей, які ти заборгував мені. Невже ти не міг, хоча б з огляду на мій учинок, подарувати борг тому, хто завинив тобі таку мізерну суму?! Через це ти сам підеш до в'язниці і сидітимеш там, поки не відшкодуєш мені все, що завинив“.

Пам'ятайте, – сказав Ісус, коли закінчив цю історію. – Бог не пробачить вам, якщо ви не пробачите мете один одному від усього серця“.

Один з учителів, які тлумачили єврейське Писання, загадав Ісусові важке запитання, намагаючись на ньому якось підловити Ісуса.

„Вчителю – сказав він, – що мені належить робити, аби успадкувати життя вічне?“

„Ти знаєш Писання, – відповів Ісус. – що там написано?“

„Писання навчають нас любити Бога від усього серця нашого, і всім розумом нашим, і всіма силами нашими. А також любити ближнього свого, як самого себе“, – відповів той наче по писаному.

„Вірно, – погодився Ісус. – Йди, виконуй і успадкуєш життя вічне“.

Однак учитель із єврейського закону не був цим задоволений. Він знову підступився до Ісуса.

„Як мені любити ближнього? – запитав він. – І що саме це має означати?“

„Одного собі дня, – почав розповідь Ісус, – якийсь чоловік прямував пустельним і небезпечним шляхом із Єрусалима до Єрихона. Раптом вискочили розбійники, накинулися на нього ззаду й повалили. Вони жорстоко побили того чоловіка, забрали його одяг та гроші, а відтак кинули напівживого на узбіччі дороги, а самі зникли серед навколишніх пагорбів.“

Невдовзі ще хтось з'явився на дорозі. Це був священник, який звільнився від своїх обов'язків у Єрусалимському храмі. Коли він побачив удалині куряву, яку здіймали втікачі-розбійники, та скривавлене нерухоме тіло край дороги, то хутко перейшов на протилежний бік шляху. Священник знав, що цей чоловік може бути

мертвим, а священникам заборонено торкатися мертвого тіла.

Ще згодом левит прямував тим самим шляхом. Він також служив Богові в храмі. Він підійшов ближче, аби як слід роздивитися лежачого. Левит одразу зрозумів, що тут відбулося. Боячись, що розбійники можуть бути десь поблизу і, що ще гірше, можуть наскочити на нього, він щодуху кинувся тікати подалі від того місця.

Нарешті самарянин з'явився на тім шляху. Жоден єврей ніколи зичливо не поставився до цього самарянина, а тепер самарянин, побачивши побитого єврея, сповнився співчуттям до нього. Він нахилився над пораненим і почав промивати його рани цілющим вином. Відтак обережно підняв, влаштував на своєму віслику й відвіз до найближчого заїжджого двору.

Самарянин дав хазяїну двору дві срібних монети. „Подбай про цю

людину, поки я повернуся, – попросив він. – А якщо витратиш більше, то я відшкодную тобі, коли повернуся“.

Ісус звернувся до тих, хто ставив Йому підступні запитання:

„Хто з цих трьох подорожніх, які натрапили на потерпілого, виказав любов до нього?“

„Той, хто був ласкавий до нього, гадаю“, – відповів учитель закону.

„Отож іди й чини так само“, – сказав Ісус.

„Коли прийде день Страшного суду Божого, – говорив Ісус Своїм учням, – з'явиться Син Божий з усіма ангелами. Він посаде Свій трон, аби ствердити справедливість. І всі люди предстануть перед Ним, а Він поділить усіх так, як овечок та ягнят відділяють від цапів.

Праворуч від Нього стоятимуть праведники, кого Бог схвалює.

„Ідіть і успадкуйте Царство Моє, – скаже Він їм. – Я був голодний, і ви нагодували Мене. Я відчував спрагу, і ви піднесли Мені води. У Мене не було в що одягнутися, і ви одягли Мене. Я був у в'язниці, і ви відвідували Мене. Я був безпритульним мандрівником, і ви запросили Мене до своєї оселі“.

Тоді праведники скажуть: „Коли ж це ми бачили Тебе спраглим чи зголоднілим? Чи у в'язниці? Чи безпритульним? І коли ми надали Тобі допомогу?“

І Цар відповідь їм: „Коли ви допомагали тим, хто йшов за Мною, ви допомагали Мені!“

Відтак Цар звернеться до тих, хто стоятиме ліворуч від Нього.

„Ідіть геть з очей Моїх, – скаже Він. – Коли був Я голодний, ви не дали Мені їсти. Коли потерпав Я від спраги, ви не піднесли Мені води. А коли Мені не було в що одягнутися, ви не допомогли Мені. Ви ніколи не відвідували Мене у в'язниці, ніколи не запрошували до своєї домівки“.

Вони ж скажуть, здивовані: „Господи, коли ж ми бачили Тебе зголоднілого чи спраглого, чи безпритульного, чи ув'язненого? І коли ми відмовляли Тобі в допомозі?“

І Цар відповідь їм на те: „Кожного разу, коли ви бачили хоч одного з послідовників Моїх – навіть найменшого з них – і відмовлялися допомогти йому в його нужді, ви Мені відмовляли в допомозі“.

А після того Цар запросить праведників розділити з Ним життя вічне, а інших прожене в суцільну темряву, подалі від Себе“.

ІСУС ЗАПРОШУЄ ВСІХ

Ласкаве запрошення Луки 7

Симон був фарисеєм, і він замислив собі більше довідатися про нового Вчителя з Назарета. От якось він запросив Ісуса на вечерю, аби поспостерігати, що він буде говорити про Себе.

Вечерю було подано на великому подвір'ї Симонового будинку, і гості влаштувалися навколо столу. Дзюрчав фонтан, столи ломилися від смачних страв.

Люди з вулиці і собі заглядали на подвір'я, аби послухати Ісуса. Раптом Симон угледів серед гостей одного такого незапрошеного гостя. Це була жінка з дуже поганою славою.

Симон побачив, як вона тихенько прослизнула туди, де сидів Ісус, стала збоку, схилилася й почала змащувати Ісусові ноги пахощами. З очей у неї лилися сльози, які змішувалися з духмяним миром. Потім вона згребла своє густе волосся і ним почала витирати зволожені миром і сльозами ноги Ісуса. А відтак вона ніжно й шанобливо поцілувала ці ноги.

Симон був обурений. Що ж це діється?! Як же Ісус може називати Себе не те щоб пророком, а хоча б лише проповідником, якщо Він не знає, хто така ця жінка і дозволяє їй доторкатися до Себе? Він повинен був зупинити її і з соромом вигнати.

Ісус пильно подивився на Симона, добре розуміючи, що саме той думав.

„Симоне, – сказав Він, – двоє людей заборгували одному панові гроші. Один із них завинив п'ятсот золотих

монет, а другий – лише п'ятдесят. Заємодавець подарував обом їхні борги. Як по-твоєму, який з цих двох викаже до ласкавого пана більше любові й вдячності?“

„Гадаю, той, якому було прощено більший борг“, – самовпевнено відповів Симон.

„Вірно, – погодився Ісус. – Коли Я увійшов до твоєї оселі, ти навіть не запропонував Мені води, щоб омити ноги, а ця жінка обмила їх своїми сльозами. Ти не подав Мені рушника, а вона витерла Мої ноги своїм волоссям. Ти навіть не обійняв Мене, а вона ноги Мої цілувала. Ти не запропонував Мені хоча б краплини олії змастити волосся, а вона дорогим миром змастила Мені ноги.

Вона цим виказала свою любов, засвідчила, що розуміє, як багато має бути прощено їй самій. Ті, хто вважає, що не потребує Боже прощення, самі не виказують ані любові, ані вдячності“.

Відтак Ісус повернувся до заплаканої жінки.

„Прощено тобі твої гріхи“, – сказав Він їй.

Знову запала мовчанка серед здивованих гостей.

Як Ісус наважився вимовити такі слова? Хто Він, щоб і гріхи відпускати?

Однак Ісус усе ще дивився на жінку.

„Йди з миром, – сказав Він. – Твоя любов до Мене врятувала тебе“.

Послухати Ісуса приходили й жінки. Часто вони приводили із собою своїх малих дітей. Ісуса завжди оточував великий натовп людей, і учні бачили, яким утомленим Він виглядає.

„Ідіть звідси, – сказали вони якимсь матерям із дітьми. – Учитель надто зайнятий“.

Засмучені матері повернули назад. Якийсь малюк заплакав, інші діти й собі заголосили, і незабаром гучний дитячий плач залунав над місцевістю. Ісус подивився в той бік, звідки лунали ці звуки, і швидко все зрозумів.

„Ніколи не проганяйте дітей від Мене! – сказав Він суворо учням. – Царство Моє призначене для людей, які будуть, неначе малі діти, такими ж відвертими, чесними й довірливими. Завжди дозволяйте дітям приходити до Мене“.

„Повертайтеся назад!“ – загукали учні навздогін тим жінкам, яких вони прогнали. Коли діти та підлітки побачили Ісусове обличчя, вони радо й сміливо побігли до Нього. Щасливі матері підводили до Нього своїх малюків для благословення.

Ісус найпершими брав на руки тих малюків, які репетували та плакали. І малюки, опинившись на руках в Ісуса, враз переставали ревми ревти і тільки дивилися на Нього широко розкритими оченятами. Він клав на дитячі голівки Свої руки, даючи їм Боже благословення.

Учні дивилися на все це здивованими очима. Учитель не переставав дивувати їх. Його аж ніяк не можна було б прийняти за справді поважну людину, таку, як, наприклад, фарисеї – найшанованіші з усіх! А Він витрачає Свій час на цих малюків та їхніх матерів.

Коли Ісус з учнями йшли до Єрусалима, вони зустріли на шляху невеличку купку людей, що поступалися всім і тислися до краю дороги. Учні, побачивши їх, відсахнулися. Вони відразу ж зрозуміли, що це за люди. Це були хворі, які страждали на дуже страшну шкіряну хворобу, яка безжалісно потворила й убивала людей. Згідно з єврейськими законами, ці хворі мали триматися осторонь від усіх інших людей, жити окремо в спеціальних поселеннях і не потрапляти на очі нікому, окрім священників, які повинні були засвідчувати чи то хворобу, чи то позбавлення від неї.

А хворі, тільки-но угледіли Ісуса, почали голосно благати Його:

„Ісусе, Господи, змиловися над нами!“ Учні хутенько відбігли подалі, Ісус натомість рушив уперед, до хворих, не виказуючи ні страху, ні відрази.

„Ідіть до священника, – сказав Він їм, – і коли прийдете, він побачить, що ви вже одужали“.

Десятеро одужавших хворих із великою радістю рушили до священника. І коли вони пішли вперед, побачили, озирнувшись, що один із товаришів по нещастю не поквапився піти з ними до священника, а повернув назад.

А невдовзі вони предстали перед священником, і той засвідчив, що вони здорові й можуть повертатися до своїх міст, до своїх родин, до своїх домівок.

А один усе ще стояв на дорозі, думаючи про Ісуса, як Він почув їхнє благання про допомогу і відгукнувся на нього. Гаряча хвиля вдячності заполонила його серце. Рвучко повернувшись, він кинувся туди, де зустрів Ісуса. Прибігши, він, захеканий, впав до ніг Господа.

„Дякую Тобі, Господи!“ – вимовив він.

Ісус подивився на нього, потім озирнувся навкруги.

„Я зцілив десятьох хворих, – сказав Він. – Де ж ще дев'ятеро? Отже, ти єдиний, хто прийшов подякувати? І до того ж ти – самарянин, якого звичайно зневажають євреї“.

Відтак Ісус дбайливо допоміг йому підвестися й сказав:

„Йди собі своїм шляхом. Віра твоя в Мене послужить тобі на добро“.

ІСУС ГОВОРИТЬ: „Я Є...“

Пастир добрий

Йоана 7

У краї, де жив Ісус, розводили овець. Життя у пастухів було важке. Пастух кожного дня мав переганяти отари з місця на місце в пошуках гарного пасовища для овець. Ручаї під спекотним

сонцем швидко висихали, і додавалась ще одна турбота – пошуки питної води. Часто пастух ризикував життям, витягуючи вівцю, яка впала до ущелини, чи захищаючи овечок від хижих звірів, які нерідко нападали на отари.

Цар Давид теж спочатку був пастухом, і Бог дбав про нього і потім часто нагадував йому, як той чинив, коли був дбайливим пастирем отари.

„Бог мій Пастир, – сказав Давид, – я маю все, чого потребую“.

Еремія та Єзекііль порівнювали вождів народу з пастухами. Однак вожді часто недбало ставилися до своїх обов'язків і нагадували пастухів-найманців.

„Я – Пастир добрий, – звернувся одного дня Ісус до Своїх слухачів. – Я ладен віддати життя Своє за овець. Справжній пастир відрізняється від найманця тим, що останній не дбає про овець. Найманець відразу ж тікає, тільки-но побачить вовка. Однак пастух, який любить своїх овечок, радо згодиться ризикувати своїм життям, аби врятувати їх. Мої вівці – це люди, які знають Мене і відгукуються на Мій заклик. Я знаю кожну з Моїх овець, і ніхто не може відлучити жодну з них від Моєї любові. Вівці мої впізнають Мій голос і йдуть до Мене, коли Я їх кличу“.

Ісус прийшов на землю не тільки як Пастир Ізраїлю. Він прийшов, аби віддати Своє життя за всіх людей, за кожну людину.

„Є в Мене й інші вівці, – пояснював Ісус, – які ще не належать до Божої отари. Однак Я приведу і їх також. Вони підуть за Мною і стануть часткою Моєї великої отари. Я буду люблячим і дбайливим Пастирем усіх“.

У Старому Заповіті ізраїльський народ часто уподібнювався виноградній лозі. Один давній письменник навіть писав, що Бог колись давно посадив виноградину на Землі Обітованій, і вона виросла, пишна та міцна. Однак Ілія казав і про те, яким розчаруванням для Бога виявилася ця виноградина. Царі й народ пішли хибним шляхом і відійшли від Бога. Пророки казали людям, як дбає Бог про Свій виноградник і як чекає від народу, щоб той давав гарні плоди, а натомість бачив від Ізраїлю лише зневагу, погорду та непокору.

„Я – справжня виноградна лоза, – казав Ісус Своїм учням. – Ті, хто любить Мене та покладається на Мене, вони – мов паростки на лозі. Я – виноградна лоза, ви – паростки. Якщо гілка хоче, аби на ній визрівали добрі плоди, вона має живитися від стебла.

Якщо ви любите Мене і слухаетесь Мене – тоді ви разом зі Мною, тоді ви отримуватимете силу від Мене, так само, як гілки наливаються життєдайним соком від головної лози.

Якщо ви триматиметеся Мене, життя ваше покаже чудові плоди любові й благодаті, ласки та миру, правди та віри. Ви відрізнятиметесь від тих, хто живе без Мене. Без Мене гілки виноградні сохнуть та відламуються. Приростайте до Мене, і Мое життя, Моя сила і Моя благодать перейдуть до вас“.

Єврейський народ – виноградник – ображав Бога знову й знову. Ісус –

справжня виноградна лоза – завжди був вірний та покірливий Богові. І тепер Він хотів надати Своїм послідовникам тієї допомоги, якої вони потребували, аби також бути вірними та покірливими Богові.

ОПОВІДАННЯ ПРО ВИКО- РИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ

Смоква без плодів Луки 13

Тисячі людей слухали Ісуса, однак мало хто був готовий прислухатися до Його слів. Люди не хотіли підкорятися Богові та змінювати свої життєві шляхи.

Ісус пояснював, що Він люблячий і терплячий, однак попереджав, що не завжди буде можливість прийти до Ісуса. Прийде такий день, коли і євреї, і всі інші люди побачать, що вже надто пізно і час згаяно. Він розповів таку історію.

„Жив собі один чоловік і посадив він у своєму садку смокву. Він дбав про дерево, аж поки воно не виросло міцне та високе і могло вже давати плоди. Тоді він став шукати на дереві ці плоди. Три роки чекав він урожаю, і три роки гілки залишалися без плодів. Не можна було знайти навіть недозрілої смокви.

Він вирішив, що коли дерево не родило всі ці роки, його слід зрубати. Отож він покликав свого садівника і сказав: „Я три роки виглядав, аби побачити на гілках цього дерева смокву, але плодів ще жодного разу не було. Дерево тільки займає в саду місце, а користі від нього жодної. Зрубай його“.

Однак садівник просив пожаліти дерево: „Надай мені ще одну можливість, пане! – просив він. – Я зроблю все, що зможу, аби дерево це вродило плоди. Я покладу добрива, скопаю землю, огорну стовбур. І, можливо, наступного року на дереві з'являться гарні смокви. А якщо воно й наступного року залишатиметься безплідним, тоді можеш наказати зрубати його“.

Мудреці та нерозумні дівчата

Матвія 25

Ісусові доводилося бувати на весіллях, і Він, як і всі, добре знав весільні звичаї. Наречена разом із подругами чекала в своїй оселі, аби наречений прийшов по неї. Однак ніхто не знав наперед, о котрій годині він прийде. Це могло статися навіть серед ночі! Лунав вигук: „Наречений іде!“ І незабаром з'являвся наречений у супроводі веселого натовпу. Тоді всі, хто чекав на нього, запрошувалися до весільного приміщення і розпочиналося свято.

Ісус кликав людей піти за Ним і увійти до Його Царства, поки ще є така можливість. Він знав, що недовго ще Йому бути з людьми. Однак коли-небудь прийде той день, коли Він знову повернеться на землю, але вже як Цар – у силі та владі. І тоді вже пізно буде людям каятися та просити, аби Він прийняв їх до Себе.

„Того дня, – казав Ісус, – Царство Боже буде схоже на весілля, що на нього було запрошено десять дівчат. Дівчата чекали, коли з'явиться наречений, аби приєднатися до його почту. Був вечір, нареченого ще не було, тож вони запалили свої світильники. Однак у п'яти дівчат було замало олії в їхніх світильниках. Настала ніч і всі дівчата заснули. Раптом пролунало серед ночі: „Наречений іде!“

Дівчата прокинулися й заходилися коло своїх світильників. Тоді п'ятеро нерозумних дівчат здогадалися про свою хибу. „У нас немає олії! – заволали вони. – Будь ласка, позичте нам трохи!“ Однак п'ятеро розумних дівчат відповіли їм на те: „Ми не можемо допомогти вам, бо зайвої олії не маємо. Ідіть і купіть собі!“

Поки п'ятеро нерозумних дівчат бігали по олію, прибула весільна процесія. П'ятеро розумниць приєдналися до неї і разом із нареченим увійшли до весільного приміщення.

Двері за ними зачинилися.

Трохи згодом п'ятеро нерозумних дівчат повернулися й почали стукати у двері. „Впустіть нас!“ – гукали вони. Однак наречений відповів їм: „Ні, не впустимо! Я не знаю вас“.

Коли Ісус закінчив цю історію, Він мовив:

„Будьте напоготові й підготуйтеся до приходу Царя. Ніхто не знає години, коли Він прийде“.

Троє рабів

Матвія 25

Ісус казав, що не залишатиметься завжди на землі. Тому Його послідовники повинні були навчитися бути уважними до Нього і використовувати кожну можливість, аби послужитися Йому, послужитися навіть тоді, коли Його Самого тут уже не буде.

„Був один чоловік, який збирався вирушити в далеку подорож, – розповідав якось Ісус. – Та перш ніж вирушити, він покликав до себе трьох своїх рабів. Він поділив між ними гроші, давши кожному відповідно до здібностей і вміння пустити ці гроші в обіг і отримати прибуток. Отож він дав першому п'ять тисяч золотих монет, другому – дві тисячі, а третьому – одну. Відтак він від'їхав.

Перші двоє відразу ж пустили свої гроші в обіг, аби на цьому заробити ще грошей. А третій раб закопав отриману суму в землю.

Після тривалої відсутності їхній пан, нарешті, повернувся. Він покликав до себе своїх рабів і запитав у них, що вони зробили з його грошима.

„Я подвоїв те, що ти дав мені, – сказав панові перший раб. – Ось тут десять тисяч золотих монет“.

„Добре! – сказав пан. – Ти гарний і слухняний раб. Ти довів, що на тебе можна покладатися в малому. Вірний у малому – і у великому вірний. Тепер я надам тобі можливість послужити мені у великому. Іди і приєднайся до мого свята“.

Потім вийшов уперед другий раб.

„Я також подвоїв те, що ти мені дав“, – сказав він і простяг панові дві тисячі золотих монет.

„Добре! Ти також був відданий і на тебе також можна покладатися. Приєднуйся й ти до мого свята!“

Останній раб, який отримав тисячу монет, також виступив уперед.

„Ось твої гроші, – сказав він. – Я знаю, що ти завжди бажаєш отримати більше, аніж дав. Я боявся ризикувати, аби не втратити твої гроші, отож я закопав їх. Вони цілі. Ось, можеш отримати їх назад“.

„Ти – ледачий і нікчемний раб! – вигукнув пан. – Я й справді такий, яким ти мене зобразив. Отож ти, знаючи про це, мав примножити отримане, бо мав очікувати, що спитаю з тебе більше, аніж давав. Ти повинен був принести мені прибуток. Я забираю в тебе твої золоті монети і віддаю їх тому, хто приніс мені десять тисяч. Ті, хто використовує все, що отримали, та ще й примножують це, тим ще дано буде. А ті, хто не вміє користуватися отриманим, воно в них відбереться“.

Відтак пан повернувся до двох інших рабів: „Виженіть звідси цього негідного раба, – наказав він. – Він не скористався з наданої йому можливості. Отож йому немає на що сподіватися в майбутньому“.

Ісус з учнями йшов на свято Пасхи в Єрусалим. Ісус знав, що це буде Його остання Пасха. Коли вони підходили до міста Єрихона, до них приєдналося ще багато людей.

Єрихон видавався казковим оазисом у мертвій пустелі, де не було видно жодного зеленого листка. А в Єрихоні, зволоженому морським вітром, квітували сади, росли фруктові дерева й тіністі пальми.

У цьому місті жив один митник – Закхей. Велося йому добре – краще за нього жив лише його начальник. Однак Закхей, хоча й був багатим, щасливим не почувався. Ніхто його не любив, усі зневажали. Люди знали, що Закхей ошукує їх, збираючи зайве мито. Знали вони, що їхні гроші, зароблені важкою працею, осідають у його кишенях та, що ще гірше, йдуть на утримання військ ненависного Риму.

Закхей також чув про Ісуса, що Той – чудовий Учитель, Який дивним чином змінює людські життя. Як Закхею хотілося побачити Його! Однак щільний людський натовп уже заповнив вулицю, якою мав іти Ісус, а Закхей був надто малого зросту, аби щось побачити за чужими спинами. Однак він намагався знайти таке місце, з якого йому було б видно Ісуса. Он уже наприкінці вулиці з'явилася процесія, в якій іде Ісус! Що ж робити? Раптом щаслива думка осяяла Закхея. На вулиці росло високе дерево з міцними гілками. Він швидко видерся на нього і зручно вмотився на гілці. Тепер він бачив геть усе!

Ісус з учнями та іншими людьми йшов вулицею і був уже близько. Закхей затамував подих. Раптом Ісус

зупинився і, закинувши голову, подивився прямо на нього, а відтак погукав:

„Злазь дотолу, Закхею! Я збираюся сьогодні до тебе в гості“.

Закхею, щоб опинитися на землі, знадобилося значно менше часу, аніж щоб видертися на це дерево. Обтрушуючи пил, кору та листя зі свого одягу, він несміливо наблизився до Ісуса. Йому було моторошно від перешіптувань, що лунали позад нього: „Чому Ісус збирається вечеряти в такої людини? Адже всім та кожному відомо, що це шахрай!“

Однак Ісус поклав на плече Закхея руку, і вони разом рушили до Закхеевої оселі.

Ніхто не знає, що казав Ісус під час вечері, та коли вони разом із Закхеєм вийшли, натовп, який так і не розходився, побачив, що той став іншою людиною.

Закхей сміливо ступив уперед і сказав:

„Господи, я вирішив віддати половину з того, що маю, бідним людям. А всім, кого я обдурив (очі його переходили від однієї людини у натовпі до іншої), я відшкодную вчетверо.“

Ісус звернувся до занемілих людей.

„От таких людей, як Закхей, Я прийшов знайти й врятувати, – сказав Він. – Я прийшов, щоб знайти й врятувати тих, хто відійшов від Бога, щоб повернути їх до Бога знову“.

Сліпий край дороги

Марка 10

Далі, на цій же вулиці Єрихона, сидів ще один чоловік і чекав. Він сидів тут, край дороги, щодня, сподіваючись, що перехожі покладуть якусь дрібну монету в його простягнуту руку. Можливо, йому того дня пощастило, бо повз нього проходило чимало людей, і вони мали такі відчувати жалість до бідолашного сліпого.

Та хоча Вартимей (так звали цю людину) не міг бачити, він мав гострий слух. Він відразу почув ім'я Ісуса, що було в усіх на вустах. І Вартимей чув усе, що люди говорили про Нього. Ісус мав бути серед натовпу, який посував вулицею.

Тепер люди пробігали повз Вартимея, не звертаючи на нього жодної уваги. Кожний хотів побачити Ісуса і почути, що Він говорить.

Вартимей вірив, що Ісус – обіцяний Богом Месія, справжній нащадок царя Давида. І от він прагнув, аби йому трапилася можливість попросити Ісуса, щоб Той допоміг йому.

Напруживши всі свої сили, Вартимей почав гукати на повний голос:

„Ісусе, Сину Давидів! Яви милість до мене!“

„Припини цей гамір! – накинулися на Вартимея люди. – Ми хочемо чути не тебе, а Ісуса!“

Однак Вартимей тільки плечима знизав.

Ісус зупинився.

„Підведіть його сюди“, – сказав Він.

ІСУСОВІ ДРУЗІ

Що важливіше

Луки 10

Марфа, Марія та їхній брат Лазар були добрими друзями Ісуса. Вони жили у Віфанії, маленькому містечку на схилах Оливної гори, що на відстані однієї години ходу від Єрусалима. Отож кожного разу, коли Ісус з учнями приходили до Єрусалима, вони неодмінно відвідували своїх друзів у Віфанії.

Одного дня Марфа, поглянувши на шлях, побачила Ісуса, Який разом з учнями прямував до їхньої оселі. Вони були вкриті пилюгою і виглядали дуже втомленими. Марфа вхопила оберемок хмизу, кинула його в грубу і заходилася готувати вечерю.

Марія вийшла зустріти гостей. Вона привела їх додому, дала їм попити з дороги та принесла води, аби вони змили з себе дорожню пилюгу. Відтак вона сіла коло Ісуса, аби чути кожне Його слово.

Марфа поралася коло вогню, готуючи їй заносючи до кімнати одну страву за іншою. Поступово її почав охоплювати гнів проти Марії, що та залишила її саму прислужувати гостям.

Нарешті вона не витримала, прибігла до Ісуса і, перебиваючи Його, почала скаржитися:

„Невже Ти не можеш наказати Марії, аби вона допомогла мені? Я не розумію, чому я сама повинна поратися з вечерєю?“

„Люба Марфо, – сказав їй ласкаво Ісус. – Не клопочися та не хвилюйся. Нам усім небагато потрібно, та й то, щось просте. Отож і в тебе буде час

Кілька чоловік кинулися до Вартимея і, допомігши йому підвестися, повели до Ісуса. Однак Вартимей рвався від своїх помічників, щоб скоріше опинитися біля Ісуса. Скинувши свого плаща, він біг уперед, на голос Ісуса.

„Що ти хочеш, щоб Я зробив тобі?“ – запитав у нього Ісус.

„Господи, зроби, щоб я міг бачити“, – попросив Вартимей.

„Ти отримаєш, що просиш, – відповів Ісус, – бо ти віриш у Мене, і Я допоможу тобі. А тепер іди додому“.

Однак прозрілий Вартимей тільки дивився на Ісуса, не зводячи з Нього очей, і відчував, що не може піти додому. Щасливий, він приєднався до людей, що оточували Ісуса. Він був би радий іти за своїм Царем хоч на край землі.

посидіти з нами і послухати, поки є в тебе така нагода. Адже жінка не повинна увесь час тільки куховарити та прибирати. Марія обрала щось краще за це, таке, що його в неї ніхто не відбере. І Я не можу відібрати цього в неї“.

„Друг Твій хворий“ Йоана 11

І от так сталося, що Лазар захворів. А як йому ставало дедалі гірше, то Марфа з Марією, сестри його, були у відчаї від горя. Лікар нічим не міг зарадити і тільки знизував плечима та сумно хитав головою.

„Тільки Ісус може допомогти йому“, – вирішила Марія.

„Так, – погодилася Марфа, – давай сповістимо Його і попросимо про допомогу“.

Ісус у цей час перебував на півночі країни, бо пішов туди від мешканців Юдеї, які намагалися були закидати Його камінням. Один з односельців Лазаря та його сестер погодився піти до Ісуса.

„Скажи Йому, що Його любий друг хворий“, – наказували сестри гонцеві.

Ісус дуже любив Лазаря та його сестер. Учні бачили, як засмутилося обличчя Вчителя, коли Він довідався про сумну новину. Однак Ісус звернувся до учнів із дивними словами:

„Смерть не буде кінцем для Лазаря. Ця хвороба виникла, аби послугувати до слави Бога та Сина Його“.

Відтак, на превеликий подив учнів, Ісус повернувся до справ, якими займався: учив людей, зціляв хворих...

Минуло два дні, коли Ісус сказав учням:

„Тепер час рушати до Віфанії“.

„Це може бути небезпечним, – за-

уважив хтось з учнів. – Пам’ятаєш, як Тебе хотіли побити камінням в Юдеї?“

„Якщо Господь наш ризикує життям накласти, то й ми маємо бути разом із Ним і також померти, якщо потрібно буде“, – сказав рішуче Хома.

Уже як ішли вони шляхом до Віфанії, Ісус сказав: „Лазар заснув“.

„Гарна ознака, – зраділи учні, – це має означати, що Йому полегшало“.

Однак Ісус пояснив: „Коли Я сказав, що наш друг заснув, Я мав на увазі, що Лазар помер. Смерть схожа на сон, і Я йду, аби розбудити його. І Я дуже радий за вас. Те, що Я зроблю, допоможе й вам більше повірити в Мене“.

Ніхто з учнів так і не зрозумів, про що саме говорив Ісус і що саме Він збирався зробити, коли вони дістануться до Віфанії. Залишалося зачекати, поки все станеться.

Коли Ісус та учні дісталися околиць Віфанії, Лазар помер і вже два дні знаходився в могилі. Дім його був заповнений друзями, які прийшли, аби підтримати та втішити Марфу з Марією, та оплакати разом із ними Лазаря.

Коли до них прийшла звістка, що Ісус уже у Віфанії, Марфа кинулася Йому назустріч.

„Я певна, що Лазар не помер би, якби Ти був тут із нами!“ – сказала вона Ісусові.

„Послухай, Марфо, – звернувся до неї Ісус, – Я є воскресіння й життя. Той, хто вірить у Мене, житиме знову, навіть якщо і помер. Ти віриш у це?“

„Я вірю, що Ти – Син Божий, обіцяний нам Месія“, – впевнено відповіла Марфа.

Марфа залишила Ісуса і побігла сказати Марії, що Вчитель кличе і її також.

Марія вибігла з будинку, і уся єврейська громада поквапилася за нею, вважаючи, що вона попрямувала на кладовище, аби там поплакати.

Коли Ісус побачив Марію зі сльозами в очах та заплакане товариство, яке йшло за нею, у Нього Самого покотилися сльози з очей. І хоча Він збирався повернути Лазаря до життя, Йому було сумно й боляче від думки, що смерть чекає кожну людину.

„Покажіть Мені його могилу“, – попросив Він, і Його підвели до печери, вхід у яку затуляла величезна кам'яна брила.

„Відсуньте камінь, щоб не затуляв вихід“, – наказав Ісус. Коли це було зроблено, Ісус помолився вголос.

„Дякую Тобі, Батьку, що Ти завжди відповідаєш на Мої молитви, –

говорив Ісус. – Тепер нехай усі пере-свідчаться, що це Ти послав Мене, аби Я давав життя“.

Закінчивши молитву, Ісус голосно гукнув:

„Лазаре, виходь!“

Запанувала тиша. Люди чекали, затамувавши подих.

Раптом почулися кроки й Лазар, загорнутий у поховальні пелени і сповитий з голови до ніг, з'явився біля входу в печеру.

„Зніміть із нього це поховальне вбрання!“ – наказав Ісус. Тремтячі руки друзів заходилися розплутувати мотузки та розгортати пелени. Коли Лазаря нарешті вивільнили, його обличчя світилося здоров'ям, а на вустах сяяла щаслива посмішка. Тоді всі навколо почали сміятися, радіти та галасувати від щастя, цілуватися та обіймати Лазаря та одне одного.

„Так, Ісус – це Месія“, – сказав хтось із спостерігачів. А ті, хто не хотів повірити в Ісуса, подалися швиденько до Єрусалима, аби сповістити ворогів Ісуса про дивну подію, що сталася.

„Ми повинні примусити Ісуса, аби Він припинив чинити дива, – вирішили єврейські старшини. – А якщо ми цього не зробимо, усі люди підуть за Ним“.

Від цього дня вони почали складати плани, як їм швидше заарештувати Ісуса та вбити Його.

Коли Ісус із Своїми учнями завітав до Віфанії напередодні Пасхи, Марфа влаштувала справжнє свято. Адже це було так добре – знову отримати живого Лазаря. І все це завдяки Ісусові, їхньому любому Господу й Другові.

Того вечора всі почувалися щасливими. Ніхто з присутніх навіть не здогадувався, що чекає Ісуса попереду.

Тільки Марія відчула, що Ісус таємно страждає, хоча й сміється разом з усіма на цій веселій учті. Вона непомітно вислизнула з кімнати і повернулася, обережно тримаючи свій найдорожчий скарб – посудину з духмяними й дуже коштовними пахощами. Людині потрібно півроку працювати, аби назбирати грошей на такі пахощі.

Марія перетнула кімнату і підійшла до Ісуса. Вона відкоркала посудину й вилила пахощі – всі, до останньої краплини, – на Його втомлені ноги. Відтак вона витерла рештки духмяної рідини з Його ніг своїм довгим волоссям.

Ісус лагідно дивився на неї. Він був радий, що знайшовся хтось, хто зрозумів Його стан та Його настрій і виказав Йому стільки любові та ласки. По приміщенню поплив тонкий аромат.

Однак один з учнів незадоволено вигукнув: „Що за марнотрацтво! Подумайте лише, скільки ці пахощі коштують. Ми могли б продати їх і роздати гроші бідним“.

Ісус побачив, як посмутнішало обличчя Марії. Її задоволення кудись зникло, і вона була близька до того, аби розплакатися.

„Не засмучуйте Марію, – сказав Він. –

Вона зробила дещо важливе для Мене. Моя смерть вже близько. І недовго ще Я буду з вами, а бідні люди завжди будуть поряд. І ви зможете віддавати їм і свій час, і все, що хочете. Однак у прийдешні роки всюди, де сповістатиметься Добра Звістка, згадуватимуть про Марію, її любов до Мене і розповідатимуть про неї майбутнім поколінням“.

ВЕЛИКА НЕДІЛЯ

Великий в'їзд

Марка 11; Йоана 12

Єрусалим був повен людей. Юдеї з близьких та з далеких країв прибували до столиці на свято Пасхи. Здавалося, що вузькі вулиці міста вже не вміщують людей, а люди все йшли та їхали до Єрусалима.

Містом передавалися чутки про останнє диво, вчинене Ісусом: Він справді повернув до життя померлу людину, та ще до того ж ця людина була мертвою майже чотири дні! А як тільки стало відомо, що Ісус наближається до Єрусалима, всі та кожний бажали одного – побачити Його.

Ісус з учнями знаходився неподалік від Віфанії.

„Підіть до селища, – сказав Ісус двом Своїм учням, – і приведіть Мені молодого віслюка, якого побачите там. Якщо хто-небудь спитає у вас, що ви робите, скажете, що повернете тварину, а віслюк цей потрібен Господу“.

Учні зробили, як наказав їм Ісус. Коли власник тварини почув, що його худобина потрібна Ісусові, він без зайвих слів дозволив учням узяти віслюка.

Коли віслюка було приведено, учні поклали на нього свій одяг і зробили щось подібне до сідла. Віслюк не пручався, коли Ісус сів на нього, хоча доти на ньому ще ніхто не їздив. Він слухняно рушив уперед, і веселі юрми людей враз оточили Ісуса та Його учнів.

Багато років тому пророк Захарій пророкував, що одного дня прийде справжній Цар і в'їде Він у Єрусалим верхи не на баскому коні, а на мирному віслюкові. І тепер Ісус засвідчував усім, хто тільки міг бачити, що цей Цар – Він. І Він в'їжджав у Свою столицю.

Уже біля Єрусалима люди стелили на дорогу, якою їхав Ісус, свій одяг і пальмове листя, вітали Його гучними вигуками і приєднувалися до процесії, що супроводжувала Господа та Його учнів. Звідусіль лунало:

„Осанна! Господи, врятуй нас! Наш довгоочікуваний Цар, нарешті, прийшов! Благослови, Боже, Того, Хто гряде в ім'я Господнє!“

Нарешті віслюк, на якому їхав Цар, ступив на бруківку Єрусалима.

ІСУСОВИХ ВОРОГІВ БІЛЬШАЄ

Ісус у храмі

Марка 11

Ісус із тріумфом під'їхав до стін величного Єрусалимського храму. На майдані перед храмом було багато людей, як і в усьому місті, яке, здавалося аж перенасиченим через велику кількість прибулих на свято. Тож Ісус з учнями повернулися ночувати до своїх друзів у Віфанію.

Наступного ранку Ісус прийшов до храму. Перший великий майдан, або двір, був відчинений для всіх. Однак це була лише невелика частка храму, куди неюдеї, або язичники, мали право заходити. Під страхом смерті їм заборонялося йти далі в храм.

Цей двір являв собою чотирикутний майдан, на якому збиралися люди, щоб помолитися та послухати про справжнього Бога.

Ісус був вражений тим, що відкрився Його очам. Над майданом стояв страшений галас: мекали вівці, ревли корови, били крилами птахи в клітках, гомоніли люди, продаючи, купуючи та міняючи гроші. Міщани перетворили цей двір на прохідний і снували через храм із великими кошами та тюками на спині, скорочуючи собі шлях.

Ісус знав, що торговці тваринами продавали жертвну худобу на подвір'ї храму значно дорожче, аніж така худоба коштувала на ринку. Міняли грошей також дбали про свій прибуток. Кожний юдей на свято Пасхи мав сплачувати храмові особливий податок. У тих, хто прибув з інших країн, місцевих грошей не було. Отже, вони повинні були обмінювати іноземні гро-

ші і сплачувати за цю операцію чималі мито. За всім цим стояли священники храму, що збагачувалися на хабарах, які їм давали торговці та міняли.

Ісус був обурений, побачивши, як ошукують бідних людей та перетворюють Дім Божий на щось ганебне. Він сміливо кинувся вперед, не думаючи про Своїх ворогів – священників, і впевненою рукою почав перевертати лави торговців та столи мінял.

Незабаром усі лави та столи було перекинуто, і монети розсипалися та розкотилися по всьому двору.

Відтак Ісус повипускав із кліток та загонів тварин і почав завертати назад перехожих, яким цей храмовий майдан був за прохідний двір.

Вражені богомольці здивовано дивилися на те, що відбувається. Який сміливий Ісус! Він – найвідважніша людина на землі!

Ісус звернувся до них:

„Бог сказав, що це місце має бути місцем молитви, куди кожна людина будь-якої нації може прийти помолитися. І його не можна перетворювати на торжище“.

Люди все зрозуміли й були раді тому, що зробив Ісус.

Вороги

Матвія 26; Марка 12

Пасхальні свята тривали тиждень. Щоночі Ісус повертався з Єрусалима до Віфанії, а протягом дня вчив людей на подвір'ї храму.

Вороги Ісуса лютували дедалі більше, бо не знали, як примусити Його замовчати – раз і назавжди. За два дні до Пасхальної вечери вони скликали нараду: зібралися сімдесят членів синедріону. Головував найвищий з них – першосвященик Кайяфа, і нарада відбувалася в його будинку.

„Ми повинні заарештувати Ісуса, – казав він присутнім. – Проте Він користується такою повагою, що зачіпати Його – дуже ризикована справа. Може спалахнути повстання“.

„Виходить, ми мусимо дочекатися закінчення свята, коли прибулі подадуться з Єрусалима до своїх домівок“, – зауважив хтось.

Ісус знав краще за Своїх ворогів, що має статися.

„Цієї Пасхи Мене віддадуть до рук римських солдатів, щоб ті розіп'яли Мене“, – сказав Він Своїм учням.

Коли Ісус учив людей, Його вороги також приходили на подвір'я храму і чекали нагоди, щоб поставити Йому підступне запитання і, причепившись до відповіді, підловити Його. Вони сподівалися, що Ісус скаже щось таке, що Його можна буде звинуватити за ці слова.

„Як Ти вважаєш, чи повинні ми сплачувати податки Риму?“ – запитали вони одного дня в Ісуса. Вороги сподівалися, що коли Ісус скаже „так“,

Він утратить любов народу, бо євреї ненавиділи завойовників – римлян; якщо ж Він скаже „ні“, тоді Його можна буде звинуватити у непокорі римській владі. Ісусові вороги були певні, що цього разу вони таки підловили Ісуса.

„Дайте Мені монету“, – сказав їм Ісус. Коли хтось подав Йому монету, Ісус високо підняв її і показав людям. „Чий портрет вибито на цій монеті?“ – запитав Він.

„Кесарів“, – вигукнули в натовпі.

„Тож віддавайте кесареви – кесарю, а Богові віддавайте Боже!“

Ісус мудро обійшов розставлену на Нього пастку і зробив це, не погрішивши проти правди. Він показав людям, що є правильним і справедливим. Євреї отримали чимало позитивного від римського владарювання. Римляни проклали дороги й водогони, вони забезпечували мир між народами імперії. Однак від Бога люди отримували значно більше.

Лихі виноградарі

Марка 12

Одного дня Ісус розповів історію, маючи на увазі єврейських старшин та священників, які стояли серед натовпу і теж Його слухали.

„Жив собі один чоловік. Насадив він виноградник і дбав про нього, робив усе, аби вирости виноградини міцні та великі. І от зібрався він від'їхати, а виноградник здав орендарям.

Коли ж визрів урожай, він послав своїх слуг, аби отримати орендну платню, яка йому належала. Однак замість того, щоб видати слугі належне, виноградарі побили слугу і вигнали його геть ні з чим.

Володар виноградника послав іншого слугу, потім ще одного, однак кожного разу лихі виноградарі били їх та вбивали.

„Пошлю я до них мого сина, – вирішив власник виноградника, – певно, що йому вже викажуть належне шанування“.

Однак лихі виноградарі не зважили на сина хазяїна і вбили його, а тіло кинули геть. Вони думали, що як вони вбили хазяйського сина, то тепер вони стануть власниками того, що йому належало“.

„Як ви гадаєте, що зробить власник виноградника?“ – запитав Ісус слухачів.

„Він прийде сам і забере виноградника від лихих виноградарів“, – промурмотіли Йому у відповідь.

Запанувала тиша. Ісусові слухачі добре знали, про що саме йдеться в цій історії. Єврейський народ часто змальовувався як виноградник, а вони, його вожді, були виноградарями, поставленими у виноградник Богом. Царі і старшини народні протягом століть не зважали на слуг Божих – пророків, яких Бог посилав до них. Вони відмовлялися слухати Самого Бога та Його посланців і навіть Сина Божого. Навіть тепер вони змовлялися вбити Його.

Однак замість того, аби замислитися та зважити на себе, священники та старшини тільки ще більше розлютилися на Ісуса. Вони ладні були вбити Його тут і зараз, але, з огляду на народ, не наважувалися, адже прості люди любили Ісуса. Отож Ісусові вороги пішли геть, палаючи ненавистю та міркуючи над тим, щоб убити Його при першій нагоді.

Коли Ісус в'їжджав у Єрусалим напередодні Пасхи, Його учні раділи навіть більше, аніж ті люди, що зустрічали Ісуса. Учні вже давно чекали на той день, коли Ісуса буде відкрито оголошено царем. І от тепер, нарешті, цей день, здається, настав.

Однак Ісус терпляче пояснював їм, що Царство Його не таке, як у інших земних царів. Він керує лише в серцях Своїх підданих. А ще, Його незабаром мають вбити, а після цього Він знову буде живий і живий навечно, і Царство Його пошириться на весь світ.

Більшість з Ісусових учнів так і не зрозуміли, про що саме говорить Ісус. Однак Юда Іскаріот почав розуміти це дуже добре. Він був гонористою людиною і любляв гроші. Він більше за будь-кого чекав того дня, коли він, як права рука царя Ісуса, зазнає сили, влади та багатства.

Та Ісусові слова на вечері у Віфанії, коли Марія змастила Його пахощами, відкрили Юді очі і він зрозумів, що на нього чекає зовсім інше майбутнє. Він не чекав нічого гарного для себе від того, що має статися з Ісусом. Його мрії про багатство та владу, певно, так і не здійсняться. Він подарував Ісусові кращі роки свого життя і тепер був дуже незадоволений з того, як розвивалися події, і навіть захворів.

Юда знав, що священники та старшини народні шукають когось з Ісусового оточення, аби ця людина допомогла їм заарештувати Ісуса. Їм потрібен був хтось, хто б міг їх навести на Ісуса, коли Він залишиться на самоті і Його не зможе захистити народ.

Юда прийшов до храму, де, як він знав, він знайде членів синадріону та священників.

„Скільки грошей ви дасте мені, якщо я скажу вам, де і коли ви зможете схопити ту людину, яка вам потрібна?“ – запитав він. Обличчя змовників засяяли – це було аж надто добре, аби бути правдою. Вони навіть і не сподівалися на допомогу когось із тих людей, які безпосередньо оточували Ісуса і були Його послідовниками. Хтось витяг великого гаманця з грошима і почав старанно перераховувати срібні монети.

„Це тобі, Юдо, – пролунали слова. – Тридцять срібляків – і ти віддаси Його нам. Дай нам знати так швидко, як тільки зможеш, де нам знайти твого вчителя“. Юда подався з храму, подумки складаючи план. Відтепер він має бути напоготові, аби при першій ліпшій нагоді здійснити свій задум.

ТАЄМНА ВЕЧЕРЯ

Приготування до Пасхальної вечері Марка 14

Закінчувався передпасхальний тиждень. І тепер прийшов час, аби подбати про їжу для Пасхальної вечері.

Колись, дуже давно, Бог врятував ізраїльський народ від смерті і вивів його з Єгипту в землю, яку обіцяв йому. Тієї незабутньої ночі відбулася перша Пасха, і Мойсей дав докладні настанови про те, що слід їсти, як приготувати їжу для тієї першої Пасхи. З тих самих пір приготування до свята Пасхи та святкування самої Пасхи відбувалися за цими настановами.

Родина збиралася під дахом власної оселі, аби з'їсти запечене ягня з гірки-

ми травами та хлібом, випеченим з прісного тіста. Кожна страва мала особливе символічне значення, і дорослі розповідали дітям про чудову ласку Божу до ізраїльського народу, коли народ був у єгипетському рабстві.

Ісус мріяв провести Свою останню Пасхальну вечерю в колі близьких друзів – учнів.

„Ідіть і приготуйте все для Пасхальної вечері“, – сказав Він Петру та Йоану.

„Де нам приготувати її?“ – запитали вони.

Єрусалим був щент заповнений народом, і ніде не було ані вільного будинку, ані вільної кімнати в усьому місті. Однак численні Ісусові друзі були б раді запропонувати Ісусові свою оселю – так само, як власник віслюка надав свою худобину. Отож Ісус уже отримав запрошення від одного зі Своїх друзів.

„Ідіть до міста, – сказав Він Петру та Йоану, – і зустрінете там чоловіка, який нестиме воду (цього чоловіка ні з ким не можна було сплутати, бо чоловіки звичайно воду не носили – це була жіноча справа). Коли він увійде в оселю – йдіть за ним і запитайте власника, аби він показав вам світлицю, яку пообіцяв нам надати. Це має бути велика кімната на горі. Там і приготуєте нам вечерю“. Ісус знав, що Його вороги стежать за Ним, тож було дуже важливим, що в них є надійна оселя, де Він зможе спокійно провести останню вечерю зі Своїми друзями. Він мав ще сказати дуже багато важливих речей, які їм належить знати, і сказати тепер, бо незабаром піде від них.

Будьте слугами

Йоана 13

І от день Пасхальної вечері настав. Ісус разом із Своїми учнями прийшов у Єрусалим до горішньої кімнати в одному з будинків міста. Усі були втомлені і вкриті пилюкою після подорожі з Віфанії до міста. Поки всі сиділи й розмовляли поміж собою, Ісус уважно спостерігав за ними. Він добре їх знав, з усіма їхніми вадами й недоліками, але як же сильно Він їх любив. Ісус навіть знав, що саме зараз Юда чекає нагоди, аби передати Його до рук Його ворогів. Однак Ісус

так само щиро продовжував його любити.

Учні почали озиратися навколо, бо ніде не бачили прислужника, який, за звичаєм, мав обмити їм ноги. Наймолодший слуга в домі виконував роботу, до якої входило обмивання ніг гостям, які долали далекий шлях у відкритих сандаліях, а потім витирати ноги рушником. Глек із водою, а також рушники були наготовані, однак не було нікого, хто б зробив цю не дуже шановану роботу.

Запанувало незручне мовчання. Відтак Ісус підвівся, налив води в таз і підперезав Себе рушником. Він переходив від одного учня до іншого

й обмивав кожному з них ноги. Учні були вражені.

Коли Ісус нарешті закінчив, Він сказав:

„Чи зрозуміли ви, що саме Я намагався показати вам? Ви звете Мене своїм Учителем та Господом – і ви праві. Я дійсно є те і друге. Однак Я ладен усе зробити для вас, навіть вимити вам ноги, бо Я люблю вас. Я хотів, аби ви наслідували Мій приклад. Дбайте одне про одного і любіть одне одного, як Я любив і дбав про вас. Ніколи не дбайте про себе і не звеличуйте себе“.

Таємна Вечеря

Марка 14; Йоана 13

Учні з нетерпінням і радісним хвилюванням чекали свята Пасхи, однак тепер вони враз посерйознішали. Вони бачили, що Ісус чимось зажурений.

„Один із вас збирається виказати Мене Моїм ворогам“, – нарешті сказав Він їм.

Усі були вражені.

„Це ж не я, Господи, не я?“ – запитував кожний з учнів.

Юда Іскаріот зрозумів, що Ісусу відомо про його зраду. Однак Ісус відкрито не вказав на нього, навпаки, Він намагався виказати йому щире дружбу й довіру. Він потиснув Юді руку і навіть простягнув йому шматок хліба за столом. Але обличчя Юди не посвітлішало у відповідь на вияви такої щирої дружби. Він не збирався відступати від угоди, укладеної із синедріоном. Більше того, зараз у нього були саме ті відомості, на які вони так чекали.

Ісус подивився на нього з великою журбою і відтак сказав:

„Поквапся і зроби те, що збираєшся зробити“.

Решта учнів не зрозуміла, про що говорив Ісус. Вони вирішили, що Ісус наказав Юді роздати трохи грошей бідним.

Без зайвих слів Юда вийшов із кімнати і зник у темряві ночі.

А коли вони приступили до вечері, Ісус зробив щось нове й чудове. Він перетворив давню єврейську Пасху на Вечерю з особливим змістом, який християни зберігають аж дотепер. Спочатку Ісус узяв буханець хліба зі столу і поділив його між учнями.

„Їжте всі його, – сказав Він їм, – цей хліб означає Моє тіло, яке Я віддаю на тортури за вас усіх“. Вражені й зачаровані, учні їли.

Відтак Ісус узяв кувалду із вином і передав його учням. „Пийте це, – сказав Він, – це вино є Моєю кров'ю, яка проллється за багатьох. Моя кров означатиме укладання нового заповіту з Богом, заповіту, який Бог укладе з усіма народами“.

Учні випили, як Ісус і сказав їм.

Мине небагато днів, і вони краще зрозуміють, що все це мало означати. Ісус не збирався стати жертвою вбивць, які заповідують Йому смерть через зраду друзів та ненависть ворогів. Його смерть є часткою великого Божого плану врятування людства. Ісус Сам хотів віддати Своє життя, аби кожна людина, де б і коли б вона не жила, могла б отримати Боже прощення і нове життя, завдяки вірі в Нього.

Коли Вечерю було закінчено, Ісус довго розмовляв із Своїми учнями. Він хотів підготувати їх до того, що має відбутися цієї ночі. Однак вони ніяк не могли зрозуміти, про що Він говорить.

„Ви всі розбіжтеся й залишите Мене“, – сказав Він їм.

„Ніколи! – вигукнув Петро. – Не знаю, як інші, але я ніколи не зроблю такого. Я волію за краще померти з Тобою, якщо вже такому судилося статись“.

„Ми також“, – підтримали Петра інші учні.

Ісус похитав головою.

„Петре, – сказав Він, – перш ніж заспіває півень, ти тричі зречешся Мене і скажеш, що ніколи не знався зі Мною“.

„Я ніколи не зроблю такого!“ – наполягав на своєму Петро.

„Ніхто з вас не повинен плакатися чи вдаватися до відчаю, коли побачите, як здійснюється те, чого ви зараз так боїтесь, – вів далі Ісус. – Ви повинні довіряти Мені та вірити в Мене, як Я покладаюся на Бога. Я повинен залишити вас, але пізніше Я знову побачусь із вами – ми зустрінемося всі разом у Галілеї, яку ми так добре знаємо. Я там чекатиму на вас.“

І коли Я нарешті піду до Мого Батька, обіцяю, що не залишу вас самих. Я збираюся послати до вас Духа Святого, аби Він був вашим помічником і другом. Ви не зможете Його бачити, оскільки Він не має людського тіла, як Я маю. Однак Він буде навіть ближче до вас і надасть вам сили та звитяги. Він допоможе вам пригадати все, чого Я навчав вас. І Він дасть вам сили бути вірними Мені.

Я збираюся повернутись до Мого Батька, аби приготувати все необхідне для вас. І одного дня Я повернуся, аби взяти вас із Собою. Ви знаєте, куди, як знаєте і шлях, яким слід іти“.

„Господи, ми навіть уявлення не маємо, куди Ти збираєшся йти. Та як ми можемо знати про шлях?“ – вигукнув Хома.

„Я – шлях до Бога, – відповів Ісус. – Я – єдиний міст між Богом та людством. Ніхто не може прийти до Бога, минаючи цей міст.“

Перш ніж Я покину вас, Я хочу зробити вам дарунок. Я дарую вам мир. Це не той мир, який можна знайти у світі. Мій мир зробить вас сильними й щасливими, як би важко не склалося ваше життя“.

Коли Ісус закінчив розмову з учнями, вони заспівали пасхальний гімн. А відтак усі разом вони залишили затишну й надійну кімнату.

АРЕШТ І ДОПИТ

Арешт у саду

Матвія 26; Йоана 18

Юда знав, куди після Вечері піде Ісус разом з усіма учнями. Неподалік за містом, на схилі Оливної гори, розкинувся великий сад, який називався Гефсиманським. Ісус часто залишав гомінкі вулиці Єрусалима і йшов до Гефсиманського саду подумати та помолитися.

От і цієї ночі вони перейшли потік Кедрон і увійшли до саду. Петро, Яков та Йоан ішли поруч з Ісусом.

„Не йдіть нікуди, – попросив їх Ісус. – Побудьте зі Мною. Серце Мое розривається від туги та муки“.

Незабаром Ісус трохи відійшов від них, аби помолитися. Його друзі бачили, як Він схилився на колінах і стиснув перед Собою руки.

„Будь ласка, Отче, – молився Він із глибоким почуттям, – не дозволяй Мені пройти через ті знуцання, що лежать попереду! Врятуй Мене від них, якщо це можливо. Та понад усе Я хочу зробити все, чого Ти бажаєш, а не те, чого Я хочу“.

Незважаючи на прохання Ісуса побути з Ним, троє друзів, втомлені подіями дня та усім почутим, непомітно для себе заснули. Двічі Ісус лагідно будив їх, та коли Він знову починав молитися, учні знову परिнали в сон.

„Невже ви не могли протриматися й початувати зі Мною хоча б годину, – запитав сумно Ісус. – Але тепер уже час. Зараз Мене схоплять. Дивіться! Он іде той, хто передасть Мене до рук ворогів!“

Налякані учні враз забули про сон.

Вони побачили, як за деревами заблимали вогні смолоскипів. Вогні наближались. Тепер уже було чутно і брязкіт заліза – це брязкотіла зброя на солдатах.

Коли натовп із смолоскипами наблизвся до них, вони, вражені й здивовані, побачили попереду знайому постать Юди Іскаріота.

„Ось Той, Хто вам потрібен, – прошепотів Юда солдатам. – Я зараз підійду й поцілую того чоловіка“.

Юда рушив до Ісуса.

„Вітаю, Вчителю!“ – вигукнув він і обійняв Ісуса.

„Юдо, друже Мій, ти тут? – спитав сумно Ісус. – Невже поцілунком ти хочеш зрадити Мене?“

Цієї миті озброєні легіонери, з мечами та списами, рушили вперед і оточили Ісуса, наче Він був небезпечний злочинець. Петра охопила лють. Він вихопив свого меча і, кинувшись з ним на вояк, відтяв одному вухо. Пораненим виявився слуга першосвященника.

„Сховай свого меча, Петре, – сказав спокійно Ісус. – Якби Я не хотів, щоб це сталося, Я міг би покликати легіони ангелів, аби вони врятували Мене. Однак Я готовий віддати Мое життя, як цього вимагає Бог“.

Відтак Ісус обережно приклав відрубане вухо, і воно приросло й загоїлося. Здивовані й вражені учні стояли, зовсім безпорадні. Їхній Учитель та Вождь дозволив так підступно Себе заарештувати. Це був кінець усіх їхніх сподівань. У страху й відчаї, які огорнули їх, вони щодуху кинулися тікати.

Озброєний загін повів заарештованого в протилежний бік.

Луки 22; Йоана 18

Ісуса було відведено до будинку Кайяфи, першосвященика. Хоча на дворі стояла глуха ніч, синедріон вирішив зібратися, аби негайно вчинити суд над Ісусом. Вони боялися відкладати цю справу і намагалися запобігти заворушенню в місті.

Тим часом Петро та Йоан прийшли, аби довідатися, що буде з Ісусом. Вони йшли весь час за вартою, яка вела Ісуса, і здалеку спостерігали за всіма. Вони трималися на чималій відстані, та коли дісталися Кайяфиного подвір'я, Йоан, який був знайомий з деякими членами синедріону, увійшов усередину. Петро залишився зовні.

„Можна, аби мій друг також зайшов на подвір'я?“ – запитав Йоан у дівчини-прислужниці, яка стояла біля воріт.

„Так, – не заперечувала вона, однак при цьому пильно подивилася на Петра, коли він проходив повз неї. – А чи ти, часом, не учень цього Чоловіка?“ – підозріло запитала вона.

Поки відбувалася ця розмова, Ісус стояв на сходах і спостерігав за Петром.

„Ні, ні! Я не учень!“ – відмовився Петро. Він згадав про свій напад на слугу першосвященика і дуже злякався, що ця історія набула розголосу. Йому раптом зробилося холодно від цієї думки, та й ніч була прохолодна. Петро підійшов до вогнища, біля якого грілася невеличка купка людей. Один чоловік, подивившись на Петра, сказав:

„А чи ти не один із цих, що були з Ісусом?“

„Ні, ні! Я навіть не знаю цієї Людини!“ – наполягав на своєму Петро.

Він озирнувся й побачив, що в одному з кутків подвір'я зібралися люди і, про щось перешіптуючись, вказували на нього пальцем. Раптом один із них сказав голосно:

„Послухайте, як він говорить. У нього така сама вимова, як і в заарештованого. Хіба хтось заперечить, що він також із Галілеї. Прислухайтесь до його північної вимови!“

Петро втратив залишки сміливості та відваги.

„Я не розумію, про що ви говорите! – закричав він. – Я ж кажу вам, що не знаю цього Чоловіка!“

Він ще вимовляв останні слова, коли над подвір'ям пролунав спів півня. І раптом він пригадав слова Ісуса: „Ще півень не проспівав, а ти вже тричі зречешся Мене“.

Петро озирнувся навколо і побачив струнку і спокійну постать Ісуса, Його обличчя й вираз жалю та смутку на ньому. Ісус зустрівся з Петром очима, і останній прочитав у них лише любов і розуміння.

Це було більше, ніж Петро міг знести. Він зрадив Людину, Яку любив над усе. І він кинувся з двору, заливаючись слізьми.

Подальша історія Юди Матвія 27

Коли Юда привів озброєних легіонерів до Гефсиманського саду і показав їм Того, Кого вони хотіли заарештувати, його участь у змові проти Ісуса закінчилась. Він був вільний іти, куди заманеться, і починати нове життя. Однак тепер, коли задум було виконано, Юда відчував жах від того, що скоїв.

Юда три роки жив пліч-о-пліч з Ісусом і знав, що Ісус нікому не заподіяв нічого поганого чи, тим більше, злочинного. Під впливом каяття Юда кинувся до храму і знайшов там людей, від яких отримав гроші.

„Я вчинив ганебну річ, – закричав він до них, – я допоміг вам заарештувати Людину, Яка зовсім не винна“.

„Це нас не обходить, – відповіли йому. – І нас також не обходить, що саме ти з цього приводу думаєш“. І вони вийшли, продовжуючи свою розмову, наче Юда і не переривав її.

Зі сльозами відчаю Юда жбурнув їм услід тридцять срібних монет, які вони йому заплатили за зраду. Відтак він пішов і наклав на себе руки.

Ісус на суді

Марка 15; Луки 23

Цілу ніч Ісус стояв перед судом синедріону, вислуховуючи фальшиві звинувачення проти Себе. Проте ніхто зі свідків, яких викликали до синедріону, не могли дати таких свідчень, які дозволяли засудити Ісуса. Нарешті, втрачаючи терпіння, першосвященик прямо звернувся до Ісуса:

„Скажи нам, – суворо сказав він, – Ти – Месія, Син Божий?“

„Так, Я!“ – відповів Ісус.

„Чи чуване це діло?! – зарепетував першосвященик. – Цей злочинець зневажає Бога! Згідно з нашим законом, Він має померти“.

Лише Пилат, римський управитель, не погоджувався на смертний вирок. Священики мусили вмовляти його і доводити, що Ісус учинив злочин, який і за римськими законами вимагає смерті. Тим часом вони віддали Ісуса охоронцям, які били й знущалися з Нього. Рано-вранці вони повели Ісуса, закутого в кайдани, до Пилата. Пилат знаходився в Єрусалимі, бо прибув туди, аби забезпечити порядок під час Пасхальних свят.

„Ця Людина підбурювала народ, – сказали священики Пилату. – Він підмовляв людей, аби вони не сплачували кесареві податки та виголосив Себе Царем“.

Якби ці звинувачення були правдивими, то Ісуса піддали б смерті. Однак Пилат був певен, що єврейські старшини зводять рахунки і хочуть помститися, бо бояться Ісуса і заздять Йому. Він почав допитувати Ісуса і не знайшов нічого, що можна було б поставити Йому в провину.

А вулицею вже сунув натовп, очолюваний священиками, які

підбурювали людей, щоб вони галасували й вимагали Ісусової смерті.

Цієї миті Пилат вийшов на балкон і звернувся до громади.

„Ця Людина ні в чому не винна, – заявив він. – Вона не заслуговує смерті“.

А натовп, заохочуваний священиками, галасував: „Розіпни Його! Розіпни!“

Пилат спробував піти іншим шляхом.

„На свято Пасхи, – сказав він, – я звичайно відпускаю з в'язниці одного в'язня. Хочете, я відпущу Ісуса?“

Однак народні старшини кинули в натовп таку вимогу: „Ми хочемо Варавву! Відпусти нам Варавву!“ І натовп слухняно почав повторювати ці слова. Варавва був ватажком заколотників і звинувачувався у вбивстві.

Пилат утрачав терпіння. Якщо натовп не розійдеться, у нього можуть бути неприємності. Він не зможе врятувати Ісуса, навіть якщо римський закон визнає Його невинним. А раз так, то він вирішив „умити руки“ – показати цьому галасливому натовпу, що він не бере на себе відповідальності за їхню вимогу стратити Ісуса.

РОЗП'ЯТТЯ ІСУСА

Шлях на Голгофу

Марка 15

Пилат пішов на вимоги натовпу та його юдейських старшин. Він відпустив Варавву і наказав своїм солдатам бити Ісуса перед тим, як піддати його розп'яттю. Римські батоги було зроблено з міцної шкіри, а на кінці їх було насаджено металеві вістря. Часто люди, яких піддавали такому покаранню, помирили раніше, ніж витримували призначену кількість ударів.

Після того як Ісуса побили батогами, римські солдати вирішили ще й поглузувати з Нього. Вони знущалися, запитуючи, чи це правда, що Ісус визнавав Себе Царем. Потому вони одягли на Нього багряницю. Один із легіонерів швиденько сплів вінка з терну у вигляді корони. І цією „короною“ вони увінчали голову Христа. Відтак вони вклонялися Йому, удаючи, ніби складають царську шану, і вигукували: „Хай живе цар!“ – а потім плювали Цареві в обличчя.

І от настав час вести приреченого на лобне місце для страти. За єврейським законом місця покарань розташовувалися поза межами міста. Невеличка процесія попрямувала в напрямку до Голгофи, що в перекладі й означає „лобне місце“.

Люди, що вимагали Його страти,

мовчки пішли за Ним. Було тут і кілька жінок, які йшли, плачучи над Ісусом, і, б'ючи себе в груди, запитували: „За що?“

Приречений звичайно ніс на собі важкий дерев'яний хрест, на якому його мали стратити. Римські солдати також поклали на скривавлені плечі Ісуса важкого дерев'яного хреста. Однак Ісус був надто знесилений довгим допитом та тортурами і не зміг утриматися на ногах під цією вагою. Він безсило впав на дорозі.

Якийсь чоловік повертався зі свого поля і зупинився, дивлячись на сумну процесію.

„Гей, ти! – гукнув центуріон, кладучи руку на його плече. – Неси цього хреста за засудженим. Хтось має Йому допомогти“. Симон, так звали цю людину, був міцний та дужий. Він обережно зняв хрест із лежачого Ісуса і поклав його на плечі. Так разом вони рушили в останній шлях, шлях, який вів Христа на Голгофу.

Римляни звичайно розпинали на хресті тяжких злочинців, які до того ж не були громадянами Риму. Римські громадяни не підпадали під таке покарання, бо воно стосувалося звичайно рабів. Приреченого клали на дерев'яний хрест і, розпластавши йому руки та ноги, прибивали їх великими залізними цвяхами до дерева хреста. Відтак хрест підводили за допомогою канатів і встановлювали в задалегідь вириту яму, яку потім закопували. Таким чином жертва опинялася прибитою до хреста, який височів над землею. На Голгофі було підготоване місце для трьох хрестів, бо того дня мали розп'яти трьох чоловік. О дев'ятій годині три хреста з трьома приреченими зависочіли над пагорбами. Ісус був на середньому хресті.

Солдати, покінчивши зі справою, присіли під хрестами відпочити. Ісус із жалістю поглядав на них із висоти Свого хреста. „Пробач їм, Отче, – молився Він. – Вони не знають, що роблять“.

Єврейські старшини також прибули на Голгофу. „Ти рятував інших, –

сміялися вони, – то чому ж Себе не можеш врятувати?“

Один із розп'ятих злочинців теж почав глузувати з Христа:

„Чи Ти не Месія? Чому не врятуєш Себе й нас?“

Однак інший злочинець сказав на те:

„Перестань, облиш! Ми приречені до смерті, бо заслужили на неї. А ця Людина – не винна“. Відтак він повернув обличчя до Ісуса і попросив Його:

„Коли Ти прийдеш як Цар, будь ласка, згадай про мене!“

„Тобі не доведеться чекати так довго, – відповів Ісус. – Ти вже сьогодні будеш у раю разом зі Мною“.

Кілька Ісусових учнів, головним чином жінки, стояли біля хреста.

„Подбай про мою матір, – звернувся Ісус до Свого улюбленого учня Йоана. Йоан хитнув головою. – Вона буде тобі матір'ю, а він тобі, мамо, нехай буде за сина“.

Після полудня, коли сонце яскраво сяяло на небі, раптом насунула темрява. Біля трьох годин Ісус залишався сам на сам із гріхами всього людства, які Він узяв на Себе. Відтак о третій годині Він вигукнув чистим, переможним голосом: „Звершилося!“ І, схиливши голову, віддав Свій дух Богові і помер.

Йосип з Ариматеї, багатий городянин, попросив у Пилата дозволу поховати Ісуса. Никодим, який навіщав Ісуса вночі, прийшов допомогти йому. Двоє чоловіків обережно зняли мертве тіло, загорнули його в плащаницю і поклали в домовину, видовбану в скелі, що була в саду Йосипа.

Кілька жінок, які були на Голгофі, також пішли за ними, аби подивитися й запам'ятати, куди покладено Ісуса. Відтак, заплакані й знесилені, вони пішли звідти.

ВОСКРЕСІННЯ

Він воскрес!

Йоана 20

Це було в п'ятницю ввечері, тіло Ісуса було покладено в домовину. Наступного дня була субота – день, в який євреї не повинні працювати. Нескінченно довго тяглися години для Ісусових друзів. Вони ніяк не могли повірити, що їхній Учитель, Якого вони так любили, лежить холодний у домовині.

„Коли проміне субота, ми візьмемо пахощі і підемо обмити Його тіло“, – вирішили жінки.

Тієї ночі Марія Магдалина не спала. Навіть не дочекавшись світанку, вона разом з іншими жінками пішла до саду, де була могила. Коли вони підійшли до печери, то з подивом побачили, що велику кам'яну брилу, яка загороджувала вхід до печери, було відсунуто. Тіла в домовині не було. Певно, вирішили жінки, хтось викрав Ісусове тіло і поховав в іншому місті.

Жінок охопив жах. Вони шодуху кинулися бігти до Петра та інших учнів, аби сповістити їм про те, що сталося. Петро разом із Йоаном, почувши їхню розповідь, побігли до саду. Вони обидва хотіли побачити все на власні очі. Йоан, який був молодший за Петра, біг швидше, отож прибіг перший.

Усе було так, як розповідали жінки, тільки печера була осяяна всередині яскравим світлом. Поховальні пелени лежали на тому місті, куди було покладене тіло, однак самого тіла не було. І раптом Йоан зрозумів усе, про що говорив Ісус. Ну звичайно – Ісус живий!

Коли почулися важкі кроки Петра, Йоан уже стояв знадвору, а Петро, підбігши, кинувся до печери. Він також побачив пелени, що лежали кинутими. Петро покрутив головою, він не міг отямитися. Потім, разом із Йоаном, вони поквапилися до інших учнів.

Марія залишилася біля печери сама. Тихі сльози текли з її очей, а вона все дивилася в отвір печери. Ось вона побачила, що двоє ангелів сидять на тому місці, де в п'ятницю було покладено тіло Ісуса.

„Чого ти плачеш?“ – запитали вони.

І тут Марія відчула, що хтось стоїть поза її спиною. Вона повернулася й побачила якусь людину в білому одязі. Вона вирішила, що це садівник, можливо, він допоможе їй.

„Чого ти плачеш?“ – запитав прибулий.

„Бо тіло мого Господа зникло. Може ти, пане, знаєш, де воно?“ – сказала жінка.

„Маріє!“ – сказав незнайомиць.

Марія уважно подивилася в його обличчя. Вона впізнала цей знайомий, улюблений голос. Це був Ісус!

„Скажи Моїм учням, що Я воскрес і що Я йду до Мого Батька, Який також і їхній Батько“.

Марія кинулася бігти. Її переповнювала радість, яка витіснила останні залишки смутку. Сяяло сонце, наступав новий день.

„Він воскрес! Він воістину воскрес!“ – повторювала вона з відчуттям невимовного щастя.

Тієї ж самої неділі двоє Ісусових друзів залишили Єрусалим і попрямували додому в Еммаус. Вони понуро йшли дорогою, все далі відходячи від міста, в якому сталася ця жахлива подія. Вони навіть і не помітили, зажурені через події останніх днів, як до них приєднався якийсь незнайомиць, котрий прямував в одному з ними напрямку. Він не обігнав їх, а, навпаки, звернувся до них із словами:

„Ви видаєтесь дуже сумними. Що трапилось?“

„Невже ти не чув, що сталося останніми днями? – відповів Клеопа. – Певно, ти єдина людина, яка не знає про те, що сталося. Ісуса, нашого Вчителя, було розіп'ято. Ми були певні, що Він Месія, і тепер нашим сподіванням настав кінець!“

Незнайомиць ласкаво посміхнувся.

„Ви припускаєтесь великої помилки, – сказав Він. – Згадайте, що сповіщали пророки про Месію. Ісая порівнював Його з жертвним ягням, яке не мало жодної вади. Месія мусив померти – не за Свій злочин Він мав понести покарання, а за гріхи інших людей, аби принести їм мир і прощення від Бога“. І дорогою незнайомиць почав розтлумачувати їм події минулих днів у світлі Старого Заповіту, пояснюючи, що це був Божий задум, аби Месія спершу помер, а відтак воскрес від смерті, тим самим здійснивши спокуту гріхів.

Час проминув непомітно, і вони опинилися перед дверима Клеопової оселі. Незнайомиць, здавалося, збирався продовжити свій шлях.

„Увійди до нашого дому! – запросив Клеопа. – Уже дуже пізно подорожувати. Повечеряй з нами!“

Незнайомиць погодився і, коли вечерю було подано, він узяв хліб, подякував Богові за нього і розламав його між усіма.

Вони впізнали цей знайомий жест, який міг належати лише одній людині. Цей незнайомиць був Ісус! Та як тільки вони це зрозуміли, Ісус став невидимий для них.

„То ж не дивно, що серця наші раділи, коли Він розмовляв із нами! – сказав Клеопа. – Нам слід негайно рушати до Єрусалима і розповісти про це всім іншим учням“.

Коли вони прибули назад, то одинадцять учнів були всі разом і всі разом раділи від того, що Ісус воскрес!

Коли вони, сміючись і радіючи, розповідали одне одному про почуте й побачене, Сам Ісус постав поміж них. Він розділив із ними їхню вечерю і пояснив їм дивовижні речі, про які розповідав двом учням дорогою до Еммауса.

Хома в цей час був відсутній. Його не було в той перший день, у неділю, коли воскреслий Ісус прийшов до Своїх учнів.

Та тільки-но Хома повернувся до Єрусалима, як усі навперебій почали розповідати йому, говорячи: „Ісус воскрес! Ми бачили живого Господа!“

„Я не повірю в це!“ – відповідав уперто Хома. Він бачив мертве Ісусове тіло, і ніхто не здатен переконати його, що людина може бути знову живою після того, як померла на хресті.

„Я повірю, що це Він, якщо побачу рани від цвяхів на Його руках і вкладу мій палець у Його рану між ребер, яку наніс Йому римський солдат!“ – сказав він твердо.

Минув тиждень. Наступної неділі учні зібралися разом, і Хома також був серед них. Двері було зачинено зсередини, оскільки учні переховувалися від єврейських старшин та начальників. Раптом Ісус з'явився посеред кімнати.

„Мир вам усім“, – привітався Він. Відтак Він повернувся до Хоми і просто подивився на нього.

„Ти можеш помацати рани на Моїх руках і вкласти свого пальця Мені між ребер, у рану в Моєму боці, – звернувся Ісус до Хоми. – Та краще відкинь сумніви, Хомо. Повір, що Я знову живий“.

Хома був щасливий, хоча й засоромлений.

„Ти Господь мій і Бог!“ – щиро вигукнув він.

„Ти повірив, бо побачив Мене, – сказав Ісус. – Благословенні ті, хто віритиме в Мене, не бачивши Мене“.

Учні поверталися назад до Галілеї. Петро був щасливий. Адже це було так чудово, що Ісус знову живий, хоча Петро і жалкував за колишніми днями, коли вони разом з Ісусом ходили країною і великі натовпи людей збиралися навколо їхнього Вчителя. Тепер такого не було, і Петро відчував, що життя позбавилося сенсу.

„Я піду порибалю“, – сказав він якось ввечері, і дехто з інших учнів, включаючи Якова, Йоана та Хому, пристали до нього: „І ми з тобою також“.

Вони рибалили цілу ніч, однак не зловили ані рибини, хоча знову й знову кидали невода, однак невід повертався порожній. Нарешті вони зрозуміли, що марно витрачають сили. Сьогодні вони вже не зловлять нічого.

Настав ранок, розвиднілося. У сірому вранішньому серпанку вони помітили самотню постать на березі. Чоловік на березі теж їх побачив і помахав їм рукою. Раптом вони почули Його голос:

„Чи зловили ви що-небудь?“

„Ні, нічого!“ – прокричали вони у відповідь.

„Закиньте свого невода з правого боку, а потім тягніть до човна“, – прокричав незнайомець.

Щось у цій людині примушувало їх підкоритися їй. Ніхто інший не примусив би їх кинути невода після марних спроб протягом ночі та ранку. Однак вони кинули невід і витягли його, повний риби.

„Це Господь!“ – вигукнув Йоан.

І враз Петро стрибнув у воду і з усіх сил поплив до берега, випередивши всіх інших, які наближалися до берега човном.

Ісус готував сніданок, розклавши багаття і підсмажуючи на ньому рибу.

„Принесіть Мені ще трохи риби“, – попросив Ісус. Він знав, що учні будуть голодні після важкої нічної праці.

Петро пішов, щоб допомогти учням витягти повний невід риби. Інший учень почав перелічувати кількість рибин, яких вони зловили за один раз. Їх виявилось сто п'ятдесят три!

І от вони знову були раді й щасливі, насолоджувалися сніданком із хліба та риби, які Ісус приготував для них. Після сніданку Ісус відійшов трохи осторонь разом із Петром. „Чи любиш ти Мене, Петре?“ – тихо запитав Він.

Петро зацікавився від сорому, він не міг забути, як відмовлявся від знайомства з Ісусом.

„Ти знаєш, що я люблю Тебе, Господи“, – відповів він тремтячим голосом.

Петро тричі зрікався Ісуса і тепер Ісус тричі запитував його: „Чи любиш ти Мене?“

„Ти знаєш усе, Господи, – промовив нарешті Петро. – Ти знаєш, що я люблю Тебе“.

„Тоді Я маю доручення до тебе, – сказав йому Ісус. – Коли Я піду, Я хочу, аби ти пас Мої вівці – тих, хто піде вслід Мені“.

Петро знав тепер, що Ісус пробачив йому його зраду. Ісус знову довірив йому відповідальну працю. І життя знову отримало сенс. Петро знав, що навряд чи буде ще колись рибалити.

ВОЗНЕСІННЯ ІСУСА

Дім на небі

Дії апостолів 1

Протягом місяця чи трохи більше після воскресіння Ісус приходив до Своїх друзів чимало разів. Ісус дозволив побачити Себе більше ніж п'ятистам Своїм послідовникам, і сталося це, коли ці люди бачили Його всі разом. Тепер не могло бути ніяких сумнівів, що Ісус живий.

Ісус не був привидом. Його друзі могли доторкатися до Нього, а Він разом із ними споживав їжу. Однак Його тіло відрізнялося від наших. Він міг пройти крізь зачинені двері і раптом ставати невидимим. Протягом усіх цих тижнів Ісус допомагав Своїм учням зрозуміти багато речей, яких вони не здатні були зрозуміти до Його смерті. Він розтлумачив, як

саме Старий Заповіт пророкував приход Месії, Якому належало постраждати й померти за Своїх людей, а відтак знову воскреснути. Юдейські вчителі також вивчали Писання, однак вони тлумачили пророцтва так, начебто Месія – це помазаний на царство звичайний цар.

Одного дня Ісус розмовляв з учнями на верхів'ї Оливної гори. „Коли прийде той день, коли Ти будеш коронований як Цар?“ – запитали в Нього учні.

„Це Богові вирішувати, коли цей день прийде, – відповів їм Ісус. – Я зробив ту справу, яку Мені належало зробити тут. Тепер Я повертаюся до Мого Батька, і ви вже не побачите Мене. Однак ви будете Моїми свідками, тут, в Єрусалимі й аж до краю землі. Навчайте інших людей слідувати за Мною і хрестить їх. Я буду з вами через Духа Святого. Чекайте на Нього в Єрусалимі, і Він зійде на вас“.

Ісус підніс руки, аби благословити їх, і в цей самий момент вони помітили, як Господь віддаляється від них. Вони стежили за Ним очима до тих пір, поки хмара не схвала Його від їхнього зору. А вони все стояли й дивилися на небо.

Раптом вони усвідомили, що коло них з'явилися двоє людей, одягнених у біле. „Чого це ви вдивляєтесь у небо? – запитав один із них. – Одного дня Ісус повернеться тим самим шляхом, яким щойно пішов“.

Учні повернулися назад до Єрусалима і вчинили так, як Ісус наказав їм. Згуртувавшись разом, вони чекали Духа Святого, Якого Він обіцяв їм.

ПРИХІД ДУХА СВЯТОГО

Дух Божий прийшов

Дії апостолів 1; 2

Учні, тримаючись разом, розмовляли й молилися, чекаючи на Духа Святого, Який мав прийти до них. Вони знали, що Ісус уже не з'явиться несподівано перед ними, аби навчати їх. Та коли Його Дух прийде, це означатиме, що Він знову разом із ними, але по-іншому.

Через сім тижнів після Пасхи євреї святкували свято П'ятидесятниці. Це було свято подяки за перший зжятий сніп. В Єрусалим знову почали стікатися люди, оскільки юдеї з усіх міст на великі свята збиралися до своєї столиці.

Рано-вранці в неділю, у день П'ятидесятниці, Ісусові учні також були разом, коли відбулося щось дивне. Потім вони змальовували це як сильний вітер, який налетів із небес, і весь будинок наповнив шумом. Після того окремі маленькі язички полум'я виникли, наче з неба, і зупинилися на кожному з учнів. Однак те, що вони бачили й чули, не йшло в ніяке порівняння з тим, що вони відчували. Відчуття незвичайного тепла та життєдайності, яке завжди приносив із Собою Ісус, знову огорнуло їх. І вони зрозуміли, що це Дух Святий, обіцяний їм Христом.

Вони сповнилися радістю й відвагою, і сміливо почали молитися та славити Бога.

Тимчасом величезна юрба народу зібралася навколо будинку. Люди почули, що в будинку відбувається

щось дивне, і вони, збуджувані цікавістю, пішли, аби довідатись про все докладніше. Та коли учні вийшли з будинку і стали на вулиці, юрба народу здивувалася ще більше. Учні заговорили, і люди, які, стоячи в натовпі, слухали їх, розуміли, про що ті говорили. Більш того, тут були прибульці з різних країн і народів, і вони чули проповідь учнів, кожний – своєю рідною мовою.

„Що це могло статися з ними?“ – запитували люди один одного. Однак ніхто зі спостерігачів не знав нічого достеменно. Петро вийшов наперед, аби все пояснити людям.

Ісус – Господь!

Дії апостолів 2

Натовп посунувся вперед, поближче до Петра, аби все почути. Інші апостоли підійшли ближче до Петра, аби всі бачили, що вони разом.

„Слухайте всі! – почав Петро, і тиша запанувала над майданом. – Ми пояснемо вам, що сталося. Чи пам'ятаєте ви, як пророк Йоїл багато років тому сказав, що одного дня Бог пошле Свого Духа Святого на кожного зі Своїх дітей? Так от, це сталося сьогодні! Бог дав нам Духа Святого, і я поясню вам, завдяки чому це сталося.

Лише п'ять тижнів тому, на Пасху, ви допомогли розп'яти Ісуса і тим убити Його. Він був Божественним учителем, Який проявами Своєї сили та влади довів, що прийшов від Бога, однак ви та ваші старшини жадали,

аби Він був розіп'ятий. І ви домоглися свого.

Однак Ісусова смерть не була наслідком людської підступності. Це була частина великого Божого задуму, для здійснення якого була потрібна Ісусова смерть. Він помер не тому, що заслуговував смерті; Він помер за ваші гріхи.

Проте це ще не кінець. Бог не залишив Ісуса в могилі. Він воскресив Його, і тепер ми можемо сказати вам, не маючи в тому жодних сумнівів, що Бог зробив цього Ісуса Господом над усіма й Він обіцяний Богом Месія – Цар!“

Тиша й розгубленість запанували над майданом, коли Петро закінчив говорити. Якщо він був правий, то виходило, що вони вчинили страшний річ: вони піддали смерті обіцяного

Богом Месію. Каяття й убоління за скоєним охопило всіх присутніх.

„Що нам слід робити?“ – запитували люди.

„Якщо ви насправді каєтеся, – відповів Петро, – то наверніться назад до Бога й увіруйте в Ісуса. Прийміть хрещення, аби показати, що зрікаєтеся свого минулого і маєте намір іти за Ісусом. Бог пробачить вас і також пошле вам Духа Свого Святого“.

Багато людей кинулися робити те, що сказав їм Петро. Того дня чимало людей навернулося до Ісуса. Кажуть, що їх було більше трьох тисяч.

Вони збиралися разом, аби спільно споживати їжу, молитися та дізнаватися більше й більше про Ісуса. А апостоли розповідали новим християнам, що означає – слідувати за Христом.

МОЛОДА ЦЕРКВА

Петро та Йоан

Дії апостолів 3; 4

Одного дня Петро з Йоаном ішли до храму, щоб помолитися, коли почули кволий голос, який просив:

„Подайте, люди добрі!“

Вони подивилися навколо і побачили бідолашну людину, яка лежала біля брами. Це був паралізований, який не міг ходити сам, але його друзі приносили його на це місце щодня, аби він просив милостиню в тих, хто йшов до храму.

Коли Петро з Йоаном зупинилися, жебрак із надією подивився на них.

„Я не маю жодної монети, – сказав Петро. – Але я дам тобі те, чим володію. Ім'ям Ісуса Христа наказую тобі: встань і ходи!“ І своїми міцними руками він підхопив кволого і допоміг йому звестися на ноги. Спочатку хворий, спираючись на Петра, робив лише непевні кроки, але потім почав бігати та стрибати, а відтак, схопивши Петра та Йоана за руки, потягнув їх за собою до храму. Люди і собі збіглися подивитися, що це сталося з паралізованим, якого вони так добре знали.

„Не дивіться на нас так! – сказав їм Петро. – Не ми зробили це! Це Ісус Христос, наш Господь, це Його сила вилікувала хворого. Віра в Ісуса Христа зробила цю людину здоровою.“

Деякі з єврейських старшин також стояли тут і слухали, а потім наказали храмовій сторожі схопити Петра та Йоана і кинути їх до храмової в'язниці. Наступного ранку Петро та Йоан були приведені до синедріону.

„Якою владою та силою ви робите такі речі?“ – запитав у них хтось із членів синедріону.

„Це Ісусова влада та сила звела хворого на ноги та зцілила його, – відповів Петро. – Це Той, Котрого ви піддали смерті, однак Бог воскресив Його. І тільки Він може дати нам спасіння і дбати про всіх нас“.

Члени синадріону були вражені – почути такі речі від неписьменних рибалок! Однак вони знали, що ці двоє були друзями Ісуса. Проте вони не могли заперечувати їхніх слів, оскільки колишній паралізований стояв поряд і був живим свідченням Ісусової сили.

„Не проповідуйте більше про Ісуса“, – наказали священики.

Однак Петро запитав:

„Як ви гадаєте, кому нам належить підкорятися – вам чи Богові? Ми не можемо перестати розповідати про Ісуса, бо ми – свідки всього того, про що розповідаємо“.

Хоч і проти волі, однак синадріон мусив їх відпустити.

Подружжя, яке захотіло ошукати Бога

Дії апостолів 5

Усе більше й більше людей вірили благій звістці про Ісуса Христа. Його послідовників стали називати християнами. Християни любили один одного і все в них було спільне.

Ніхто не хотів мати щось особисте і тримати це тільки для себе. Чимало багатих людей, землевласників, торговців спродували своє майно і віддавали гроші апостолам, аби вони їх розподіляли між усіма.

Ананій та його дружина Сапфіра вирішили також спродати своє майно і віддати гроші апостолам.

„Проте мені так шкода віддавати всі гроші, – сказав сумно Ананій. –

Петро ж навіть і не знає, скільки ми отримали за наші землі. Давай трохи залишимо собі“.

Сапфіра погодилася. Ананій віддав гроші Петру, але той знав, що Ананій приховав певну частку коштів.

„Ананій, – сказав він суворо, – чому це ти надумав обдурити мене? Адже ти не повинен був обов'язково продавати свою землю чи віддавати гроші нам. Однак ти хотів прикинутися, наче ти людина безкорислива і все віддав на служіння Богові. І це тоді, коли насправді ти приберіг кошти і для себе. Ти кажеш неправду Богові!“

Коли Ананій почув слова Петра, він упав на долівку і помер. Молоді парубки, що стояли неподалік, поклали мертве тіло на носі та винесли його геть.

Через три години прийшла Сапфіра, стурбована тим, що чоловік десь запропастився. Петро взяв гроші, які дав йому Ананій.

„Скажи мені, Сапфіро, – запитав він, – чи це всі гроші, що ви отримали за вашу землю?“

„Так“, – упевнено збрехала Сапфіра.

„Як могли ви обоє змовитись, щоб брехати Богові? – вигукнув Петро. – Ти чуєш ці кроки? Це повертаються люди, які ховали твого чоловіка. Тепер вони винесуть звідси і твоє тіло“.

І враз Сапфіра впала мертва.

Страшна новина швидко набула широкого розголосу, і люди почали розуміти, що мати Духа Святого – це значить не тільки насолоджуватися миром та силою, але й виконувати святі Божі закони.

Своєю брехнею та жадобою Ананій із Сапфірою спотворили ту повну довіру, яка панувала серед послідовників Ісуса. Вона вже ніколи не стала такою, як була спочатку.

Апостоли проповідували в Єрусалимі, і кількість Ісусових послідовників увесь час зростала. Кожному були раді і кожному допомагали дійти істини Божої. Апостоли дбали про всіх новонавернених, і оскільки ця праця відбирала в них майже весь час, вони не могли так багато молитися, як заповідав їм Ісус. Отож вони обрали сімох гарних людей, аби вони дбали про потреби віруючих, опікувалися б удовами та сиротами.

Стефан був одним із цих сімох. Він був енергійною та працьовитою людиною. До того ж Стефан проповідував про Ісуса Христа і казав, що Він був Месією. Проповіді Стефана дошкуляли єврейським священикам та старшинам. І незабаром у Стефана було вже чимало ворогів, які свого часу були й ворогами Ісуса. На Стефана також звели брехливі звинувачення і потягли його до синедріону. Поки зачитували звинувачення, Стефан сміливо дивився у вічі своїм суддям, і обличчя його було наче

обличчя ангела – воно сяяло любов'ю та світлом.

Відтак настала черга Стефану сказати слово.

„За давніх часів єврейський народ відмовлявся слухати пророків, яких Бог посилав до нього. Тепер він зрікся та вбив найдорожчого посланця Божого, Його Сина Ісуса“.

Члени синедріону були розлючені. Вони розмахували руками і кричали на Стефана. Однак його голос дзвінко лунав у цьому галасі:

„Я бачу Ісуса на небесах, Він стоїть праворуч від Бога!“

З лайкою та прокльонами Стефанові противники накинулися на нього, б'ючи та штовхаючи його. Розлючена юрба потягла Стефана за міську браму, там юдеї схопили каміння і почали жбурляти в Стефана. Скрижавлений Стефан упав на коліна.

„Господи Ісусе, прийми дух мій!“ – вигукнув він. Поки він був ще в свідомості, то молився: „Господи, прости їм цей злочин“. Відтак він упав і помер.

Юнак на ім'я Савл спостерігав за тим, що відбувалося. Він був цілковито на боці тих, хто кидав камінням у Стефана.

Пізніше кілька послідовників Христових прийшли по Стефанове тіло, аби під захистом темряви поховати його.

Африканський вельможа

Дії апостолів 8

Того самого дня, коли Стефана було забито камінням до смерті, почалося велике переслідування всіх послідовників Ісуса. Очолив його Савл. Він вважав, що в такий спосіб догодить Богові, і тому намагався викоринити це нове вчення про Ісуса. Він стукав у двері будинків і вдирався до осель, в яких збиралися християни, хапав усіх підряд і кидав їх до в'язниці.

Багато християн покинули Єрусалим і подалися далі від цих переслідувань. Та куди б вони не простували, то усюди розповідали добру звістку про Ісуса. Пилип, один із Стефанових друзів, прийшов до Самарії і проповідував там перед численним народом. Одного дня Бог звернувся до Пилипа і наказав йому залишити місто і вийти на пустельний шлях. Цим шляхом їхав африканський вельможа, який повертався до своєї країни. Він був дуже поважною особою й завідував усім, що належало до царської скарбниці. Хтось розповів йому про справжнього Бога, і він приїхав у Єрусалим, аби вклонитися Богові. А на зворотному шляху він читав книгу зі Святого Письма, яку хтось дав йому.

„Піди і розтлумач йому все“, – сказав Бог Пилипові.

Пилип наздогнав колісницю, в якій їхав вельможа, і пішов поряд із нею. Він чув, як цей вельможний пан уголос читав Святе Письмо.

„Чи розумієш ти, про що читаєш?“ – запитав у нього Пилип.

„Та як я можу зрозуміти, коли немає нікого, хто б пояснив мені прочитане, – відповів той. – Сідай поруч і допоможи мені“.

Пилип скочив у колісницю й сів поряд із вельможею. Той читав книгу пророка Ісаї про Раба Божого, Якого віддадуть у жертву, наче чисте ягня.

„Чи це пророк писав про себе?“ – запитав вельможа.

„Ні, – відповів Пилип. – Він про рокував про Ісуса Христа, Сина Божого, Якого Бог послав на смерть через наші гріхи“.

Відтак Пилип почав розповідати й пояснювати Благую Звістку про Ісуса. Очі вельможі засяяли.

„Що заважає мені хреститися?“ – запитав він. – Я від усього серця вірю, що Ісус – Син Божий, і я щиро вірю в Нього і хочу слідувати за Ним“.

Вони дісталися до місця, де було багато води. Зупинивши колісницю, вони обидва увійшли у воду, і Пилип хрестив вельможу водним хрещенням.

Відтак Пилип залишив вельможу, сповненого щастя і радісних надій, продовжувати його подорож.

НАВЕРНЕННЯ ПАВЛА

Подорож у Дамаск Дії апостолів 9

Савл народився в єврейській родині, яка мешкала в Тарсі – університетському місті римської провінції Сицилії. Він був розумним юнаком і добре знав грецьку та латину. У його рідному місті його знали як Павла, тобто за його римським ім'ям, а не як Савла. Його родина користувалася всіма привілеями, оскільки мала римське громадянство. Однак сам Савл над усе мріяв належати до фарисеїв. Він учився під керівництвом найкращих єврейських учителів у Єрусалимі. І Савл вирішив, що повинен докласти всіх своїх зусиль, аби викоринити це нове вчення про Ісуса.

Під час суду над Стефаном, а потім і під час побиття того камінням, Савл бачив на обличчі жертви дивну, неземну посмішку, і Савла до глибини душі проймав вираз Стефанових

очей. Аби позбутися цих спогадів, Савл без спочинку віддавався своєму, як він вважав, покликанню – переслідуванню християн. Якщо християни йшли з Єрусалима, Савл продовжував розшукувати їх і за межами міста.

Одного дня його було виряджено до Дамаска з листом від синедріону. У листі йшлося про те, що дамаські власті мають заарештувати послідовників Ісуса, закувати їх у ланцюги і видати Савлові. Савл мав прибути до Дамаска із загоном озброєних воїнів.

Уже кілька днів Савл подорожував, аж ось нарешті, далеко попереду, замаячили мури Дамаска. І раптом яскраве світло, яскравіше за сонячне, спалахнуло перед його очима прямо

з неба. Савл упав на землю, засліплений небачено яскравим світлом. І от голос озвався до нього:

„Савле, чого ти переслідуєш Мене?“

Здогадуючись, Хто є Той, Який запитує, Савл сказав:

„Хто Ти, Господи?“

„Я – Ісус, – почувлося у відповідь. – Ти весь час переслідуєш Моїх послідовників і тим самим переслідуєш Мене“.

„Що Ти хочеш, аби я зробив, Господи?“ – запитав Савл, сповнений священного трепету та покори.

„Йди до міста, і там тобі скажуть, що належить робити далі“, – сказав Ісус.

Савл звівся на ноги. Однак він нічого не бачив. Він став сліпим через те яскраве світло, яке осяяло його.

Змінена людина

Дії апостолів 9

Вояки, які були разом із Савлом, також бачили яскраве світло, але вони не бачили ані Того, Хто розмовляв із Савлом, ані зрозуміли, що саме було сказано. Потім вони побачили, що Савл стоїть на дорозі і нічого не бачить. Вони зрозуміли, що він засліп, і, взявши його попід руки, повели в Дамаск.

Савл залишався в тій оселі, до якої його привели, протягом трьох днів. Увесь час він перебував у пості й молитві, розмірковуючи над тим, що сталося з ним на дорозі.

Тим часом Ісус звернувся до Ананія, одного зі Своїх послідовників у Дамаску.

„Йди до будинку, в якому зупинився Савл із Тарса, – ти знаєш, де це знаходиться, – і провідай його. Він чекає на тебе“.

Ананій налякався. Він уже чимало чув про Савла.

„Господи, – змолвився він, – Савл – наш ворог. Він навіть і сюди прибув, аби заарештувати нас“.

„Він став Моїм слугою, – пояснив йому Ісус. – І Я хочу, аби він послужив Мені і розповсюдив Благую Звістку скрізь і всюди“.

Ананій пішов виконувати наказ Господа. Коли він побачив Савла, то без зайвого страху кинувся до нього і, поклавши руки йому на рамена, сказав:

„Брате Савле, Сам Ісус, Той, Хто розмовляв із тобою на дорозі, послав мене до тебе, аби ти знову міг бачити й отримати Духа Святого“.

І враз щось, схоже на риб'ячу луску, зіскочило із Савлових очей, і він знову став бачити. Відтак Ананій охрестив його, і Савл трохи поїв.

Савл залишився в Дамаску, але вже не для того, аби заарештувати Ісусових послідовників і привести їх до Єрусалима. Тепер він проповідував у синагогах і розповідав про воскреслого Христа. Юдеї були вражені зміною, яка відбулася з Савлом. Ті самі люди, які ще недавно з нетерпінням чекали його прибуття, тепер ненавиділи його і склали плани, як покінчити з ним. Удень і вночі вони чатували біля міської брами, аби схопити Савла, коли він залишатиме місто. Однак Савлові друзі подбали про нього і заради безпеки спустили його у великому коші з міської стіни. Темрява ночі сховала все від ворожих очей.

Плач за Тавітою

Дії апостолів 9

Тепер, коли Савл навернувся, церкву було залишено на деякий час у мирі й спокої і вона зростала та міцнішала. Петро залишався в Єрусалимі, хоча йому часто доводилося проповідувати в навколишніх містечках і селищах. Він був „наріжним каменем“, як і засвідчив йому Христос.

Якось, коли він відвідував Лідду, туди прибули двоє мешканців містечка, яке називалося Йоппія.

„Будь ласка, поквася!“ – почали вони благати Петра.

Петро не став марно витратити час і уважно вислухав історію, яку прибулі розповіли йому вже дорогою. Вони були дуже пригнічені, бо Тавіта, одна з віруючих, померла. Прибувши

до міста, Петро зразу попрямував до Тавітової оселі, звідки доносилися крики та голосіння. Він піднявся сходами до горішньої кімнати, де лежала померла, і побачив там заплаканих нещасних удовиць. Вони оточили Петра і почали навперербій розповідати йому про те, якою ласкавою була до них Тавіта.

„Дивись! – сказала одна з жінок. – Це Тавіта зробила для мене“. І вона вказала Петрові на сукню, в яку була вдягнена. Інші також, показуючи пальцями на свій одяг, кивали головами, підтверджуючи, що й про них подбала Тавіта.

Тавіта була гарною кравчиною та гаптувальницею і використовувала свої здібності на служіння Богові. Вона шила одяг для всіх бідних та знедолених, дбала про хворих та про тих, хто сам не міг подбати про себе.

Петро подивився через голови зажурених жінок на застигле біде тіло, яке лежало на смертному одрі. Він ще трохи постояв, слухаючи жінок, а відтак сказав:

„А тепер заспокойтеся й вийдіть з кімнати, аби я міг помолитися на самоті“.

Удовиці слухняно вклонилися Петрові і вийшли з кімнати, зачинивши за собою двері. Петро схилився на коліна і помолився. Відтак він повернувся до померлої.

„Тавіто, вставай!“ – наказав він.

І Тавіта одразу відкрила очі. Коли вона побачила поряд із собою Петра, то здивовано сіла. Петро допоміг їй звестися на ноги і вивів до сусіднього помешкання, де чекали удовиці та інші віруючі. Побачивши Тавіту, вони з радісними вигуками кинулися до неї. А невдовзі ця новина облетіла все місто, і багато людей навернулися до Ісуса, оскільки Петро зробив це диво Ісусовим ім'ям.

Дивне видіння

Дії апостолів 10

Петро залишався в Йоппії, у будинку, який належав Симону кожум'яці. Це була важка праця, до того ж євреї дотримувалися звичаю поділяти тварин на „чистих“ та „нечистих“. І до „нечистих“ намагалися якомога менше доторкатися.

Петро пам'ятав, що говорив у таких випадках Ісус. Ісус навчав, що Бог не створював нічого нечистого.

Ісус завжди навчав заглядати всередину, оскільки звідти виходять чисті та нечисті думки та дії.

Однак Петро, як і багато інших апостолів, дотримувався думки, що Ісус прийшов тільки Месією єврей-

ського народу. Адже вони були обраним народом Божим.

Одного дня Петро почувався згоднілим, однак вечера ще не була готовою. Отож він зійшов сходами на покрівлю будинку, аби помолитися Богові. Коли він зійшов нагору, його очам відкрився чудовий краєвид із блакитними хвилями моря. Кілька маленьких човників гойдалися на хвилях. Петро задумливо вдивлявся в далечінь, аж поки його не охопив сум. І коли Петро спав, Бог озвався до нього в сновидінні. Петро бачив себе на покрівлі будинку, а перед собою побачив якийсь величезний ковчег, вщерть наповнений різними тваринами. Ковчег спустився з неба й опинився перед Петром. Той роздивився й побачив, що всі тварини в ковчезі були саме такими, яких євреї називають „нечистими“ і яких закон забороняє споживати в їжу.

І тут Петро почув голос Божий:

„Встань, Петре. Забий одну з цих тварин і з'їж її“.

„Ні, як можна, Господи! – вигукнув Петро. – Я ніколи в моєму житті не споживав „нечистих“ тварин“.

„Ніколи більше не називай щось „нечистим“, якщо Бог сказав, що це „чисте“, – суворо сказав голос.

Тричі повторювалася одна й та сама картина. Після третього разу ковчег було піднято і він уже не спустився перед Петром, а натомість Петро прокинувся. Він ніяк не міг позбутися свого сновидіння. Що це все мало означати? Він був певний, що Бог намагався навчити його чомусь дуже важливого.

І тут раптом він почув, що у ворота будинку хтось стукає.

„Чи тут зупинилася людина на ім'я Петро?“ – почулося знадвору.

Дух Божий тихо озвався до Петра: „Троє людей розшукують тебе. Не

бійся поїхати з ними, бо це Я привів їх до тебе“.

Петро зійшов сходами вниз і зробив це дуже вчасно.

„Я – та людина, яку ви розшукуєте“, – сказав він.

І тут він побачив, що ці прибулі, усі троє, – римські воїни та до того ж язичники.

Римський воїн

Дії апостолів 10; 11

Корнилій був римським центуріоном і командував військом у Кесарії. Він чув про справжнього Бога, Якому вклонялися в тій землі, яку полонили його війська. Він і його родина молилися Богові та піклувалися про всіх юдеїв, які потребували їхньої допомоги.

За день до того, як Петро побачив свій дивний сон, ангел з'явився перед Корнилієм.

„Бог почув твої молитви і побачив твою милостиню, – сказав ангел. – Пошли по людину на ім'я Петро. Він зупинився в Йопсії в домі Симона кожум'яки. Він навчить тебе більшому“.

Корнилій негайно вирядив солдата та двох слуг. Вони й були тими трьома, хто стукав у двері Симонового будинку.

Євреї ніколи не спілкувалися з язичниками у своїх оселях, оскільки вважали їх „нечистими“. Однак Петро запросив цих трьох увійти до будинку і залишитися на ніч. Наступного дня вони поговорили. Тепер Петро знав, чого саме прибули ці люди: Бог не вважав язичників за „нечистих“ і прийняв їх так само, як і юдеїв.

...У кімнаті було повнісінько людей, які слухали кожне Петрове слово і наче ловили його на льоту.

Люди з радістю прийняли Благую Звістку про Ісуса. І поки Петро говорив, Дух Святий опустився на них. Усі були сповнені радості й щастя і з піднесенням молилися Богові. Усе, що відбувалося, нагадувало день П'ятидесятниці. Потім щасливий Петро охрестив людей.

Коли він повернувся назад до Єрусалима, то розповів єврейським віруючим про свою подорож і про те, що сталося в домі у Корнилія.

„Славте Бога! – говорили люди. – Він вирішив врятувати також і язичників!“

Деякі віруючі, які залишили Єрусалим, прибули до великого сирійського міста Антіохії й оселилися там. Вони також почали проповідувати Євангеліє язичникам і багато з них стали віруючими. Саме їх в Антіохії було вперше названо християнами – ті, що наслідують Христа.

Варнава залишив Єрусалим, аби подбати про нові церкви. Коли він побачив, як багато людей потребують допомоги, він покликав собі у помічники Савла, і вони разом перейнялися справою проповіді Євангелія та опікою нових церков.

Відчинені ворота в'язниці

Дії апостолів 12

Єврейські віруючі недовго залишалися в спокої. Римляни оголосили Ірода Агріппу царем Юдеї. Він був онуком Ірода Великого, того самого, який наказав повбивати немовлят у Віфлеємі, коли народився Ісус.

Ірод Агріппа вирішив, що переслідуванням віруючих християн він завоює собі прихильність у юдейських священників та старшин. Отож він

наказав піддати смерті Якова, одного з дванадцяти Ісусових апостолів, і кинув Петра до в'язниці. Він хотів стратити його зразу після закінчення свята Пасхи.

Гурт із чотирьох воїнів удень і вночі стерегли Петра. Петру закували руки й ноги. Двоє вояк знаходилися всередині камери, а двоє інших стерегли ззовні біля зачинених дверей.

Уночі напередодні того дня, коли Петра мали стратити, християни Єрусалима зустрілися в будинку Марії, аби помолитися за порятунок Петра.

А Петро мирно спав, незважаючи на ланцюги. Раптом серед ночі перед ним з'явився ангел. Він поторсав Петра, аби той прокинувся, а відтак прошепотів:

„Швидко! Прокидайся, знімай свої кайдани, загорнись у плащ і йди за мною“.

І враз кайдани злетіли з Петра. Він послухався ангела, хоча і вважав, що то йому сниться. Коли вони проминули двох охоронців і важкі залізні двері легко відчинилися перед ними, він остаточно впевнився, що це таки не сон. Нарешті, коли в'язниця залишилася позаду і Петро попрямував вулицею як вільна людина, його супутник зник так само несподівано, як і з'явився.

Петро глибоко вдихнув. Він був вільний – і це була реальність. Бог визволив його. Швидко, зберігаючи обережність, він попрямував до будинку Марії і постукав у двері. Рода, служниця в будинку, пішла відчиняти. Коли вона побачила Петра, то так зраділа, що навіть забула відчинити йому двері і, залишивши Петра стояти на вулиці, побігла сповістити інших про радісну новину.

„Там Петро!“ – вигукнула вона радісно, однак ніхто їй не повірив.

Петро заходився знову стукати в двері і, нарешті, хтось відчинив їх. Приклавши пальця до вуст, Петро дав зрозуміти, що все має робитися тихо. Він розповів про своє чудове визволення і попросив своїх друзів розповісти про це іншим християнам. Відтак він вирішив перечекати кілька днів, поки пошуки його будуть припинені.

ПРОПОВІДЬ ПАВЛА

„Бог має прийти на землю“

Дії апостолів 13; 14

Церква в Антіохії розквітла. Савл і Варнава залишалися там протягом року, навчаючи молодих християн. Савла тепер називали його римським ім'ям – Павло.

Одного дня, коли християни зібралися й разом молилися, Бог поклав їм на думку, що Він хоче, аби Павло з Варнавою залишили Антіохію та понесли Євангеліє до інших народів. Обидва апостоли розуміли, що попереду на них чекає багато труднощів, що небезпека може чатувати на морі й на суші. Їм належало перетинати гори та пустелі, зустрічати на своєму шляху диких звірів та лихих людей. Однак Бог, Який наказав їм вирушати в дорогу, завжди буде з ними. Це вони також знали.

Християни в Антіохії молилися, аби Бог благословив їх, і вирушили разом із двома місіонерами, щоб супроводжувати їх на початку їхнього шляху.

Павло з Варнавою перетнули море, щоб проповідувати на мальовничому острові Кіпрі. Варнава був родом саме з тих місць. Відтак вони, знов таки морем, дісталися території сучасної Турції.

У якому б місті вони не з'являлися, Павло починав шукати єврейську синагогу і в ній розпочинав проповідь. Там слухачі знали Старий Заповіт і розуміли слова Павла, коли він сповіщав Благую Звістку про те, що Ісус є Месія.

Однак багато юдеїв відмовлялися слухати їх і, розлючені, виганяли двох проповідників із синагоги і навіть із міста. Отож місіонери вирішили проповідувати про Ісуса язичникам, а це ще більше розлютило юдеїв. Часто Павла та Варнаву намагалися побити й нерідко їхнім ворогам це вдавалося.

Якось друзі прибули до Лістри, де кілька людей хотіли довідатися правду про Бога. Павло промовляв Благую Звістку в такий спосіб, аби люди могли зрозуміти її. І коли він дійшов до того місця, в якому Ісус порівнюється із закляним ягням, слухачі прийшли в захват. Вони почали голосно гомоніти на своєму діалекті, якого прибульці не розуміли. І от, на свій великий подив, Павло з Варнавою побачили священників Зевса – батька грецьких „богів“, – які очолювали процесію й прямували до проповідників.

„Боги прийшли до нас“, – вигукували в процесії. Люди вирішили, що Варнава то Зевс, а Павло, який головним чином і проповідував, був Гермесом, посланцем богів.

„Зупиніться! – вигукнув Павло. – Ми звичайні люди, такі ж самі, як і ви! Ми хочемо розповісти вам про справжнього Бога!“

Нарешті їм удалося зупинити церемонію, спрямовану на їхнє вшанування.

Після багатьох разом пережитих пригод шляхи друзів розійшлися, і вони вирушили, вже кожний сам по собі, зміцнювати й допомагати молодим християнським церквам у різних містах. Вони допомагали обрати керівників нових церков. І було байдуже,

що ці церкви не мали власного приміщення, адже церква складається з людей, які збираються разом і яких згуртовує любов до Ісуса й одне до одного.

Подорож

Дії апостолів 15; 16

Три роки проминули, поки Павло й Варнава повернулися назад до Антіохії, сповнені розповідей про те, що чинить Бог їхніми руками та молитвами. Однак невдовзі Павло почав хвилюватися про молодих християн, яких він залишив у містах та містечках Римської імперії. Він прагнув повернутися, аби знову побачити їх і вирушити далі, туди, де він ще не бував. Він хотів проповідувати у кожному місті, щоб Блага Звістка поширювалася далі. Він планував проповідувати в торговельних містах, аби ті люди, які бували там, повертаючись до себе додому, несли із собою і звістку про Христа.

Павло вирушив у свою другу подо-

рож разом із Силою. Вони навістили кожна з нових церков, заснованих Павлом під час першої подорожі. Друзі чекали від Бога вказівки, куди їм рушати далі й де проповідувати. Коли вони були в Троаді, неподалік від античного міста Трої, Павлові наснився сон, в якому людина з Македонії благала його, аби він прийшов до Македонії і допоміг їм.

Наступного ранку друзі, згідно з Божим наказом, вирушили до Македонії. З ними також був лікар на ім'я Лука. Пізніше Лука напише книгу Дій апостолів, а також одне з чотирьох Євангелій.

У місті Филипах, яке вони відвідали першим, не було синагог. Однак друзі знайшли невеличку купку людей, які суботнього ранку молилися на березі річки. Друзі присіли біля них. Павло почав розповідати про Ісуса, і одна з його слухачок увірувала. Її звали Лідією, і вона мала крамницю з шовковими тканинами. Вона запросила друзів, аби ті зупинилися в її оселі. І Павло із Силою прожили в її будинку весь час, поки були в місті.

Кожного дня, коли Павло з другом ішов містом, вони зустрічали дівчину-рабиню. Ця дівчина заробляла багато грошей для своїх господарів тим, що пророкувала людям їхню долю. Отож побачивши Павла та Силу, вона почала голосно вигукувати:

„Ці люди – слуги наймогутнішого Бога! Вони розкажуть вам, як вам отримати спасіння“.

Нарешті Павлові набрид її галас. Він повернувся й сказав:

„Дух диявольський, я наказую тобі Ім'ям Ісуса вийти з цієї дівчини!“
І враз злий дух залишив дівчину, а разом із ним зупинився й потік її прорікань. Її господарі були розлючені й кинулися до представників римської влади.

„Ці люди намагаються зламати римські закони“, – брехали вони.

Представники влади не захотіли вислухати цю історію з вуст Павла і наказали кинути його та Силу за ґрати.

„Дбайливо стережіть їх“, – наказали вони начальникові в'язниці.

Спів у в'язниці

Дії апостолів 16

Римський офіцер наказав прикувати Павла та Силу до стіни, аби запобігти їхній утечі. Та, незважаючи на ланцюги, якими вони були скуті, Павло й Сила були сповнені подяки до Бога. Навіть вночі вони співали Йому славу. Інші в'язні з подивом слухали їхні співи, адже вони ніколи раніше не чули нічого подібного в цих стінах. Тут завжди лунали тільки крики та плач. Раптом сильний поштовх похитнув стіни в'язниці. Це був землетрус. Двері камери відчинилися, і ланцюги повипадали з тих місць у стінах, куди їх було прикріплено. Наляканий начальник в'язниці прибіг із дому. Коли він побачив двері в'язниці відчиненими, то був певен, що його в'язні зникли. Він кинувся до свого меча, аби заподіяти собі смерть. Однак Павло голосно гукнув до нього:

„Не вбивай себе! Ми все ще тут!“
Начальник наказав принести світло і кинувся до камери. Він упав на коліна перед Павлом та Силою.

„Благаю вас, скажіть мені, що я мушу робити, аби врятуватися!“ – змолвився він.

„Вір в Ісуса Христа, і Він врятує тебе і всю твою родину також“, – пояснив йому Павло.

Начальник в'язниці з радістю повірив у те, що розповів йому Павло. Він запросив обох друзів до свого будинку і прийняв їх там, виказуючи шану, а його дружина пригостила їх вечерею. Відтак Павло хрестив його та всю його родину. Наступного ранку римська влада послала службовця до в'язниці з наказом відпустити „цих людей“. Однак Павло відповів: „Ми – римські громадяни, ви привселюдно били нас та ще й ув'язнили. Отож тепер нехай ваша влада прийде та й звільнить нас“.

Коли представники влади почули, що Павло та Сила були римськими громадянами, вони дуже налякалися, бо тепер виходило, що вони самі порушили римські закони. Вони кинулися до в'язниці і принесли друзям свої вибачення і дуже чемно попросили їх залишити Филипи.

Тож Павло із Силою знову відвідали Лідію та інших християн, а потім рушили далі.

Випадок у Ефесі

Дії апостолів 19

Під час своєї третьої й останньої місіонерської подорожі Павло відвідав Ефес. Багато людей прибувало туди, аби помилуватися його різноманітними храмами, вклонитися грецьким богам, серед яких особливою пошаною в Ефесі користувалася богиня Артеміда. Артеміда вважалася покровителькою Ефеса, і їй було побудовано пишний храм, а срібних справ майстри виробляли зі срібла невеличкі храми, подібні до справжнього. Ці маленькі храми залюбки купувалися. Ефес також був відомий завдяки цим ювелірним виробам.

Павло відвідав місце, де збиралися місцеві філософи. Звичайно серед дня це місце було порожнім, оскільки у місті був звичай у полудень відпочивати. Павло не чекав, що послухати його о цій порі прийде багато народу, однак, всупереч його побоюванням, людей зібралось чимало. Павло проповідував Благую Звістку про Ісуса Христа. Люди уважно слухали Павла, і багато хто стали християнами. Вони поприносили свої поганські книжки про магію і, склавши їх до купи, спалили. Однак один чоловік на ім'я Деметріус (він був ювеліром і

заробляв на виготовленні срібних храмів Артеміди) перелякався, що тепер, коли в місті з'явилося багато християн, люди перестануть вклонятися Артеміді і він зазнає збитків. Отож він скликав збори.

„Ми заробляємо на життя срібними храмами Артеміди, – сказав він. – Хто тепер їх купуватиме? Добре, можна було б виробляти зображення того Бога, про Якого говорить Павло. Але ж ніхто не має уявлення, який той Бог. То що ж ви збираєтесь робити?“

Зчинився великий галас. Закипіли пристрасті, й залунали вигуки:

„Артеміда ефеська велика!“ Люди пішли вулицями, вигукуючи це гасло, і до них приєднувалися ще й ще. Нарешті вони прибули до міської управи. Багато людей, які стояли в натовпі, взагалі не розуміли, що відбувається і чого вони тут. Проте їм було цікаво.

Коли Павло довідався, що відбувається в місті, він теж захотів піти туди, де вирували пристрасті, аби все пояснити. Дехто навіть вирішив, що винуватцями подій у місті були юдеї, і один із них, на ім'я Олександр, теж захотів виступити і все з'ясувати. Однак винуватці заколоту не дозволяли нікому навіть слово вимовити. Вони знову й знову вигукували:

„Артеміда ефеська велика!“ Це тривало понад дві години. Нарешті міський управитель наказав, аби всі розійшлися по домівках.

Павло розумів, що йому слід якомога швидше залишити Ефес, бо якщо він залишиться тут довше, то прибічники Артеміди дуже ускладнять життя християн, а може, вдадуться й до переслідувань.

Хоча Павло багато часу проводив із християнами з язичників, він не забував дбати про допомогу християнам із юдеїв, які мешкали в Єрусалимі й були дуже бідними. Тож коли він залишив Ефес, він відвідав багато церков, які пообіцяли допомогти своїм єрусалимським братам і сестрам.

Павло з друзями зібрали ці братні дарунки, аби доставити їх до Єрусалима. Павло поспішав до Єрусалима, і вони тільки на одну ніч зупинилися в Троаді. Місцеві християни були дуже раді побачити Павла, і вони зібралися до однієї оселі, аби послухати його. Приміщення було переповнене людьми, тож дихати було важко, та ще й чаділи світильники. І коли Павло проповідував, один із його слухачів непомітно для себе заснув. Це був молодий хлопець на ім'я Євтих. Євтих прилаштувався на підвіконні й дрімав. Та розіспавшись, а сон у хлопця був міцний, бо він важко працював удень, і втома теж далася взнаки, він утратив рівновагу і впав із підвіконня на вулицю. Усі перелякалися. Одні кинулися до вікна, аби виглянути назовні, інші, а разом із ними і Павло, кинулися на вулицю до хлопця. Ті, що підбігли першими, вже підіймали хлопця. Він був мертвий. Та коли підбіг Павло, він сказав упевнено й спокійно:

„Не хвилюйтеся! Він зараз оживе“.

Люди були щасливі й вдячні Павлові, коли хлопець насправді ожив і разом з усіма зійшов сходами до горішньої кімнати, де відбувалася зустріч із Павлом. Усі знову розсілися по місцях, і проповідь тривала. А наступного дня Павло залишив своїх друзів, аби продовжити свій шлях до Єрусалима.

ПАВЛО ПІД АРЕШТОМ

Заарештувати!

Дії апостолів 21; 22

Коли Павло зі своїми друзями перетнув море, він разом із Пилипом зупинився на кілька днів у Кесарії. Це був той самий Пилип, який навернувся до Христа африканського вельможу.

Коли вони були в Кесарії, туди прибув пророк Агав. Він прийшов до Павла і, мовчки взявши пасок Павла, зв'язав ним свої руки й ноги. Після того як усі побачили це, він, звертаючись до Павла, сказав:

„Павле, ось що станеться з тобою, якщо ти підеш до Єрусалима. Бог сказав мені, що там тебе буде заарештовано і юдеї передадуть тебе до рук римлян“.

„Будь ласка, не ходи!“ – почали благати Павла друзі, а деякі жінки навіть заплакали.

Однак Павло відповів на те:

„Не розбивайте мого серця сльозами та плачем. Я вже поклав собі на серце піти до Єрусалима як би там не було. Я готовий умерти за Ісуса, то чи можуть мене залякати кайдани?“

Швидко пролетів час, проведений з друзями. Слід було продовжувати подорож. А християни в Єрусалимі, хоч і дуже чекали Павла, та ще більше хвилювалися за нього, бо по всіх церквах пророки говорили одне: на Павла в Єрусалимі чекають кайдани.

І от Павло в Єрусалимі. Одного дня, коли він був на храмовому подвір'ї, до нього прискіпалися юдейські священики.

„На допомогу! – почали вони галасувати. – Ми схопили людину, яка навчає людей порушувати закони Божі та ще приводить до храму язичників!“

Сталося щось, схоже на загальне божевілля. Усі, хто чув крики священиків, кинулися до Павла і, витягнувши його з храму, почали бити. Було послано по римського офіцера, який незабаром прибув разом з озброєними солдатами. Він заарештував Павла.

„Накладіть на нього кайдани“, – наказав він.

Відтак звернувся до натовпу:

„Що цей чоловік накоїв?“

Однак ніхто не міг нічого відповісти. Тоді з натовпу почулося:

„Вбити його! Вбити його!“

Нарешті солдати, так ні про що і не довідавшись, відвели Павла до римської фортеці й кинули до в'язниці.

Таємна змова

Дії апостолів 22; 23

Через кілька днів Павла повели до синедріону – тут мав відбутися суд. Павло отримав змогу внести ясність у події, що сталися, і захистити себе, хоча він і розумів, що члени синедріону не дуже будуть прислухатися до його слів.

„Я – з юдеїв, – почав Павло. – Я з дитинства знаю закон і навчався у великого вчителя – Гамаліїла. Я також намагався прислужитися Богові, переслідуючи послідовників Ісуса. Так було, поки я не зустрівся з воскреслим Ісусом. Це Він наказав мені йти й проповідувати язичникам“.

Коли Павло закінчив свою промову, знову знявся галас: „Вбийте його! Він не вартий життя!“

„Відведемо його назад до фортеці, – сказав римський офіцер. – А там ми відшмагаємо його батогами. Можливо, це навчить його розуму та пошані“.

Та коли солдати вже збиралися прив'язати Павла, аби покарати, Павло запитав у них:

„А чи маєте ви право карати таким чином римського громадянина?“

Римський офіцер злякався.

„Чи ти насправді римський громадянин? – стурбовано запитав він. – Я також римський громадянин, і я заплатив багато грошей за це громадянство“.

„А я народився з цим громадянством“, – відповів Павло.

Солдати швиденько вивільнили Павла. Тепер, коли римляни знали, що він римський громадянин, до нього почали ставитися з пошаною. Кілька днів Павло почувався безпечно

у фортеці. Однак невдовзі стало відомо, що юдейські старшини змовилися напасти на Павла і вбити його. Вони навіть домовилися із синедріоном, що Павла буде викликано саме туди.

„Скажіть римському командуванню, що ви хочете допитати Павла, – говорили вони. – А ми чекатимемо у зручному місці, аби вбити його дорогою. Зробити це слід якнайшвидше“.

Однак Павлів небіж довідався про це і сповістив свого дядька. Коли про це стало відомо римському сотникові, той вирішив, що небезпечно залишати Павла в єрусалимській фортеці. Сотник виділив великий загін римських воїнів, аби вони, під прикриттям ночі, вивезли Павла до Кесарії. Так Павло залишив Єрусалим.

Буря на морі

Дії апостолів 27

Павло провів під арештом кілька років. Час від часу його викликали до римських намісників, які змінювали один одного, але ті нічого не могли вирішити щодо його подальшої долі. Нарешті Павло сказав:

„Я вимагаю суду кесаря“.

Як римський громадянин він мав право у такому заплутаному випадку вимагати, аби сам імператор розглянув його справу.

„Дуже добре, – відповіли урядовці. – Ми вирядимо тебе до Рима“.

Павла було передано під опіку Юліуса – римського центуріона, під охороною якого, окрім Павла, було ще кілька в'язнів. Юліус відчував симпатію і велику повагу до Павла. Можливо, через це друзям Павла, серед яких був і Лука, було дозволено супроводжувати його.

Перша частина подорожі морем була спокійною. Однак, коли вітер змінив напрям, капітан вирішив, що краще перечекати несприятливий сезон у бухті. Однак Юліус звертав мало уваги на слова капітана і наполягав на негайному відпливті. Отож в'язні та численна варта знову зійшли на корабель і продовжили свій шлях до Рима. Погода не сприяла подорожі – о цій порі року це було звичайним явищем. Як і слід було чекати, розпочалася буря, і мореплавці почали потерпати. Великі хвилі ледь не топили корабель, а землі ніде не було видно. Вітер кидав судно, неначе шкаралупку. На кораблі всі постилися й молилися. І от Павлові явився ангел Божий і сказав:

„Не бійся, Павле, ти повинен з'явитися перед кесарем, і тому Бог подарував тобі усіх, хто пливе з тобою“.

Коли на кораблі всі вже втратили останню надію, Павло зібрав людей і сказав їм:

„Тримайтеся, я вірю Богові і знаю, що буде так, як Він сказав: жодна душа з нас не загине“. Відтак Павло взяв їжу, подякував Богові і продовжив: „Ви вже довгий час нічого не їли“. Потім, простягнувши кожному по шматку, умовив людей підкріпити сили.

Буря носила безпорадний корабель морем, і люди не уявляли, де вони знаходяться. Однак вони сподівалися, що десь неподалік є берег. Проте замість того щоб потрапити до безпечної бухти, корабель сів на мілину і почав тонути.

„Може, нам слід повбивати в'язнів, аби не дозволити їм утекти?“ – запитали солдати свого центуріона. Однак Юліус, який над усе намагався врятувати Павла, заборонив їм це робити і натомість наказав допомогти тим, хто не вмів плавати. Люди відривали дошки від корабля і, ухо-

пившись за них, кидалися в розбурхане море. У той чи інший спосіб, але двісті пасажирів та ще сімдесят шість в'язнів дісталися берега. Вони опинилися на острові Мальта.

Усі були мокрі до нитки і дуже змерзлі. До того ж розпочався дощ. Усі, хто міг триматися на ногах, пішли збирати деревину, аби розпалити багаття. Павло теж допомагав збирати хмиз. Коли назбирали достатньо, склали хмиз до купи й підпалили. Проте виявилось, що у хмизі зачалася змія, яка й обвилася навколо Павлової руки тільки-но багаття запалало.

„Дивіться, – казали островітjани одне одному. – Певно, цей чоловік – великий злочинець. Його єдиного вжалила змія, і тепер він, хоч і врятувався від бурі на морі, але неодмінно помре“. Усі уважно дивилися на Павла, очікуючи виявів смертельного отруєння.

Однак Павло лише струсонув рукою і скинув із неї змію, яка ніяк йому не зашкодила. Люди одразу змінили своє ставлення до нього і вирішили, що Павло, певно, якщо не бог, то святий.

Невдовзі прибули від римського намісника, аби запросити Павла та Юліуса погостювати. І Павло віддячив за гостинність тим, що врятував смертельно хворого батька намісника. Лікарі нічим не могли зарадити, а після молитви Павла цей чоловік одужав. Новина швидко поширилася по всьому острові, й до Павла почали сходитися хворі.

Усі порятовані від бурі провели три місяці на Мальті, поки не прибув корабель, на якому вони продовжили свій шлях. А островітjани з вдячністю провели своїх гостей, особливо молячись за Павла, від якого бачили багато добра.

Нарешті у Римі

Дії апостолів 28

Урешті Юлій та його ув'язнені висадилися на землю Італії. Вони розпочали виснажливу подорож до Рима. Павло був дуже стомлений через випробовування останніх місяців. Проте Бог був завжди з ним, і на нього чекав чудова несподіванка.

Християни Рима чули, що Павло прямує до їхнього міста. Вони дуже любили Павла, хоча раніше ніколи не зустрічалися з ним. Він написав листа до них, де розповів про своє велике бажання відвідати їх. Тому невелика група людей вийшла зустріти Павла, коли він ще був на шляху до Рима. Римські християни влаштували Павлові теплу зустріч і супроводжували його до кінця подорожі.

Коли Павло прибув до Рима, його не кинули за ґрати, а дозволили жити в будинку разом із римським солдатом, який охороняв його. Хоча Павлові не дозволялося виходити, будь-хто міг відвідати його. Павло знав, що йому доведеться довго чекати, перш ніж імператор дізнається про його справу. Спочатку Павло запросив усіх євреїв, які жили в Римі, відвідати його. Він розповів їм про Ісуса, їхнього справжнього Месію. Однак вони були готові слухати та вірити не більше, ніж юдеї в інших містах. Тоді Павло запросив язичників прийти й послухати Благую Звістку.

Лука не розповідає нам, як завершується історія Павла. Востаннє ми бачимо його, коли він проповідував кожному, хто приходив до його будинку, і з радістю сповіщав Добру Звістку про Ісуса в самому серці великої Римської імперії.

ЛИСТИ-ПОСЛАННЯ

Послання Павла

Філіп'ян; 1 та 2 Тимофія

Де б не проповідував Павло, люди, що слухали його і вірили Добрій Звістці, об'єднувались і створювали нову церкву в місті, де вони мешкали.

Перед тим як піти далі, Павло обирав керівників для цих нових церков, роз'яснював віруючим сутність вчення Христа. Потім він ішов далі, не припиняючи молитись за них. Він часто писав листи, аби підбадьорити новонавернених християн, вказати їм на їхні помилки та відповісти на запитання.

Коли Павло потрапив у в'язницю за проповідання Христового слова, у нього з'явився час на листування. Його товариш, який теж був християнином, писав за його диктуванням.

Одного разу до Рима прибув християнин Епафродит, аби провідати Павла та передати апостолу грошову допомогу від церкви у Филипах, членами якої були Лідія та римський охоронець, що стерів в'язнів.

Павло був дуже радий бачити Епафродита і згодом написав до церкви листа:

„Я дуже вдячний за ваш щирий дар. Це не тільки гроші, а й доказ того, що ви не забуваєте та турбуєтесь про мене. Це зігріває моє серце і приносить радість Богові“.

Однак Епафродит приніс також і погані новини. Дві жінки в церкві посварилися і з близьких подруг перетворилися на ворогів.

„Будь ласка, зробіть так, щоб усе було гаразд, – благав Павло. – Пригадайте, як Ісус, Який є Богом за Своєю природою, коли жив на землі, був упокореним, добрим та всепрощаючим. Ви повинні бути схожими на Нього“.

Декілька листів Павла було надіслано окремим християнам, зокрема Тимофію – молодому помічникові Павла. Тимофій залишився наглядати за новою церквою, створеною апостолом. У листах до нього Павло давав поради, як найкраще керувати цією церквою.

Павло любив Тимофія й висловлював йому свої почуття у той час, коли він був віч-на-віч із смертю заради Ісуса. Павло підсумовував своє життя, порівнюючи його зі змаганнями:

„Я вже майже скінчив свій біг, – пише він Тимофію. – Тепер я сподіваюся на винагороду, яку буде даровано мені та кожному, хто щиро любить нашого Господа Ісуса.“

Попильнуй прийти до зими і принеси мені, будь ласка, якщо це можливо, мого теплового плаща, який я залишив у Троаді в Карпа, та книжки. Вітають тебе всі християни, що поряд зі мною“.

Раб-утікач

Филимона

Онисим був рабом, але він утік від свого хазяїна. Він знав, якщо його впіймають, то затаврують розпеченим залізом і закують у кайдани. Однак зараз він був далеко від маєтку свого пана.

Невдовзі Онисим познайомився з Павлом і завдяки його проповіді став християнином. Онисим дізнався, що Ісус любить його, незважаючи на те, що він раб, а також про те, що Ісус помер на хресті, щоб визволити його від усього лихого, скоєного ним. Павло знаходився у в'язниці, і Онисим залишився допомагати апостолу. Однак він усвідомлював, що, як християнин, він повинен повернутися до свого хазяїна. Потім несподівано виявилось, що Павло знав хазяїна Онисима. То був Филимон, християнин, який жив у Колосах.

У його оселі збиралися віруючі того міста.

Отож Павло послав Онисима з листом до Филимона.

„Любий Филимоне, – писав Павло. – Теплі привітання тобі, твоїй дружині та всій вашій церкві. Я завжди переповнений подяки до Бога, як згадую про вас. Я так багато чув про твою доброту та любов до віруючих! Це дійсно сповнює мене радістю та втіхою.

Я пишу тобі з в'язниці, сподіваючись на твою доброту. Посилаю до тебе людину, яку ти й не сподівався вже побачити – твого раба Онисима. Напевно, ти вважаєш його за зовсім непотрібного, але він зараз дуже змінився. Він буде допомагати тобі, як допомагав мені.

Онисим став християнином. Це означає, що тепер він твій раб і брат водночас. Отже, прошу тебе, зустрінь його як одного з членів вашої сім'ї. На превеликий жаль, я не можу залишити його поруч себе, хоча він став би мені у великій нагоді. Проте це потрібно вирішувати тобі.

Тим часом улаштуй йому теплу зустріч так, як ти зустрічав би мене. Я, Павло, віддячу тобі за це.

Вітають усіх вас тутешні християни. Ще, будь ласка, приготуй мені вільну кімнату. Сподіваюся, що невдовзі Бог відповідь на молитви ваші: мене буде звільнено з в'язниці, і я прийду до вас“.

Лист до єврейських християн Євреїв

Багато євреїв із правлячої верхівки відмовилися слухати Добру Звістку про Ісуса. Вони не вірили, що Він їхній Месія. Однак були фарисеї, такі, як Павло та декотрі священники, які повірили в це.

Цим упертим юдеям важко було відмовитися від своїх старих звичаїв. Декотрі навіть примушували християн інших національностей також дотримуватися цих звичаїв. Павло не міг змиритися з цим. Бо єдиною вірою, яка рятує людину, була віра в Ісуса.

Були такі юдейські християни, які прагнули повернутися до свого старого життя. Один лист (послання) у Новому Заповіті написаний спеціально для них.

У листі порівнюється Старий Заповіт, який Бог уклав з єврейським народом, із Новим Заповітом, укладеним з людьми через Ісуса.

Автор листа доводить, наскільки нове краще за старе. Мойсей був гарним вождем, але Ісус набагато кращий. Він не просто слуга Божий, Він Божий Син!

Для євреїв золотий ковчег заповіту в Божому храмі був ознакою присутності Бога. Проте товста завіса закривала вхід до святого місця, де

він стояв. Коли Ісус помер, завіса роздерлася. Через Ісуса відкрився шлях до Бога.

За часів Старого Заповіту вищі священники приходили до Бога від імені людей і молилися за них та за їхні потреби. Бог повсякчас приймав жертвоприношення тварин, намагаючись очистити людей від усього поганого, що вони зробили.

Однак Ісус став набагато кращим Першосвященником. Він віддав Своє життя – як досконалу жертву на всі часи. Його смерть може повністю очистити людей в очах Бога. Ісус не має гріхів, як їх мали колишні першосвященники. Він не старіє й ніколи не помре. Він вічно живий, завжди готовий допомогти й надати сили людям, які віддані Йому. Він знає, що таке бути людиною, тому Він ніжний і співчутливий.

У листі згадується багато героїв і героїнь Старого Заповіту. Усі вони довірялися Богові й поклалися на Нього. Вони сподівалися на все те добре, що Бог обіцяв віруючим, – те, чим християни насолоджуються тепер!

„Вони хочуть, аби ти цілком довірявся Богу і був непохитним, – пояснює автор послання, – як би важко це не було. Спрямуй свій погляд на Ісуса! Він першим пройшов шлях, і Він допоможе тобі теж завершити його. Отож не здавайся!“

Лист від Якова

Якова

Яків ріс разом з Ісусом – в одній родині. Він не вірив, що Ісус – Син Божий, поки не побачив Його воскреслим. Навернувшись у християнство, Яків протягом тридцяти п'яти років очолював церкву в Єрусалимі.

Яків писав листи християнам у різні краї. Як Ісус, він часто використовував образи, щоб допомогти читачам зрозуміти Христове вчення.

„Ви повинні бути виконавцями Слова Божого, а не тільки слухачами, – попереджав Яків. – Той, хто слухає Слово, але не виконує його, подібний до людини, яка розглядає природні риси свого обличчя у дзеркалі: вона подивиться на себе, відійде і зараз же забуває, що в неї розпатлане волосся або брудне обличчя. Завжди чиніть так, як говорить Господь“.

Яків заступався за бідних, яких пригноблювали багатії. Він ненавидів пихатих. Він писав християнам:

„Уявіть, що на ваше зібрання прийшло двоє чоловіків, один з яких має золотого персня і зодягнутий у пишне вбрання, а другий – одягнений у дрантя. Тож ніколи не кажіть багатому: „Будь ласка, йди вперед і сядь тут – на цьому найкращому місці“, а бідному: „Ти можеш сісти на підлозі, біля моїх ніг!“ Коли ви так поводитесь, то маєте на увазі, що багатії важливіші за бідних. Бог іншої думки про це. Насправді Бог приготував для бідних особливе місце у Своему Царстві“.

Дуже цінним для християн є повчання Якова щодо приборкання свого язика.

„Язик – маленький, але дуже сильний. Вузечка, яку ми вкладаємо до рота коням, теж невелика, проте

вершник використовує її для того, щоб кінь йшов, куди потрібно. За допомогою штурвала моряк спрямовує великий корабель. Язик малий, але призводить до великих сварок! Поміркуй-но – один малесенький спалах може викликати страшну лісову пожежу. І також одне злостиве слово або плітка можуть призвести до великого спалаху гніву й стати причиною багатьох негараздів. Отож будьте обачними: міркуйте над тим, що говорите.

А ще будьте співчутливими не на словах, а на ділі. Марно казати змерзлій та голодній людині: „Грійся та гарно їж!“ – поки ви не дасте їй одяг та що-небудь попоїсти. Доведіть, що ваша віра в Бога – це правда, тим, як ви живете, прагнучи догодити Йому.

Не забувайте молитися за будьяких обставин. Моліться, коли ви в журбі, прославляйте Бога, якщо ви щасливі, моліться під час хвороби. Бог чує вас та відповідає на молитви!“

Петро був рибалкою, а не вченим, як Павло, але він також писав листи до християн, що мешкали в багатьох римських провінціях. У той час, коли імператор Нерон розпочав жорстоке переслідування християн, Петро, напевно, був у Римі. Він знав, що жорстокості проти послідовників Христа незабаром поширяться на всю імперію, тому писав християнам, аби підготувати їх до того, що мало статися.

„Не дивуйтеся, коли доведеться вам проходити крізь полум'я випробувань та страждань, – говорив він їм. – Ісус теж страждав. Він ніколи не робив невірних учинків, ніколи не брехав, проте Його стратили.

Я бачив, як Він стояв перед синедріоном та римським прокуратором. Ісус не заперечував, коли вони ображали Його, не погрожував, коли Його звинувачували в тому, до чого Він не був причетний. Він міг би покликати військо ангелів на Свій

захист, проте спокійно дозволив зробити із Собою те, що вони хотіли. Він віддав Своє життя, щоб зняти з нас наші гріхи. Він хоче, аби ми теж терпляче переносили страждання. Ми повинні наслідувати Його приклад.

Якщо хто-небудь із вас, рабів, має поганих хазяїв, не журіться і не проклинайте їх. Навпаки, поважайте їх, заслуговують вони на це чи ні. Жінки, чії чоловіки ще не стали християнами, не намагайтеся прихилити їх, вдягаючись у дороге вбрання або роблячи модні зачіски. Натомість будьте люблячими, спокійними та піклуйтеся про них. Коли вони побачать вашу поведінку, то захочуть також стати християнами, тому що побачать вашу досконалість.

Ви всі належите до однієї Церкви. Любіть одне одного, запрошуйте одне одного до своїх осель. Якщо хто-небудь погано ставиться до вас, робіть у відповідь добро! Ісус незабаром повернеться на землю. Будьте готові до зустрічі з Ним, а Він хоче бачити вас святими у ваших учинках. Мужнійте, ваші страждання не триватимуть довго!

Обійміть одне одного! Мир вам усім у Христі Ісусі“.

НОВІ НЕБЕСА – НОВА ЗЕМЛЯ

Погляд у небеса

Об'явлення

Йоан, найулюбленіший з апостолів Ісуса, дожив до глибокої старості. „Об'явлення святого Йоана Бого- слова“, остання книга Біблії, містить у собі описання майбутнього, баченого Йоаном. Уся вона написана мовою образів, сенс яких можна зрозуміти, якщо зважити на обставини, за яких було написано цю книгу. А написано її було в ті часи, коли римський імператор суворо переслідував Церкву.

Багато християн мало не впадали у відчай: чи дійсно Бог піклується про них? Чи повернеться Ісус?

Йоан перебував у в'язниці на острові Патмос, коли одного разу, було це в неділю вранці, перед ним з'явився Ісус, сяючий у Своїй славі.

Ісус дав Йоанові послання до церков із семи різних міст. Потім Йоан бачив на власні очі небеса, де Бог у діамантовому сяйві сидів на троні, оточеному світлом веселки. У Своїй руці Бог тримав запечатаний сувій із визначеннями майбутнього.

Тільки одна особа серед багатьох у небесах гідна була розв'язати сувій і розгорнути його. Цією особою є Ісус.

Йоан пильно дивився, очікуючи побачити сильну, левоподібну постать, але Ісус виглядає як ягня, приготоване до заклання. Він Агнець Божий, який помер, щоб забрати гріхи світу.

Коли Ісус узяв сувій, тисячі тисяч у небесах заспівали: „Агнець, якого було вбито, гідний одержати славу, славу й благословення!“

Ісус почав розгортати сувій з визначеннями майбутнього, яке, як знав Йоан, було підвладним Богові.

Диявол, старий ворог Бога, занурив світ у гріхи й страждання. Проте Ісус одержав перемогу над світовим злом Своєю смертю та воскресінням до вічного життя.

Потім Йоан побачив кінець усього старого, гидкого й поганого, і початок нового світу – світу любові й добра.

Ніхто, здатний зіпсувати цей чудовий світ, не зможе потрапити до нього; цю можливість будуть мати тільки ті, хто був очищений Ісусом. Кожного, хто каже „ні“ Ісусові під час свого земного життя і відмовляється від Його прощення, буде вигнано геть від Бога.

„Я бачив нову землю й нові небеса, – пише Йоан, – і я чув гучний голос, який говорив: „Тепер дім Бога разом із родом людським. Сам Бог буде з ними. Він витре всі сльози. Там не буде більше ні смерті, ні горя, ні плачу або болю. Святе місто Боже не потребує ні сонця, ні місяця, тому що слава Бога світить на нього й Агнець є його світлом“.

Як жадає Йоан приходу цього дня. „Я прийду дуже скоро“, – обіцяв Ісус. Йоан радісно відповідає:

„Так, Господь Ісус, приходь скоріше!“